

S FÂNTUL NIL

Minunile

Vedeniile

Cuvintele

Preacuviosului
părintelui nostru

NIL

Izvorătorul de Mir
Cavsocalivitul

Minunile ■ Vedeniile ■ Cuvintele

SFÂNTUL NIL

Σοφία

ÎNTRU SLAVA PREASFINTEI TREIMI

MANUSCRIPT

în care se cuprind:

*Minunile, vedeniile și cuvintele
Preacuviosului părintelui nostru*

Nil Izvorătorul de Mir,

Cavsocalivitul,

din Sfântul Munte Athos,

prescrisă la anul 1916, în Colciu,

Chilia Sfântului Gheorghe

Întreba Doamna Trece Sfintei

TRISOL.

Manuscript

În care să cuprindă:

Minunile, Vedeniile și cuvintele
Trece curiosului Tărintelui nostru

Nill Izvoritoriul de Mir.

Carsocaliviteu.

Din Sfintul Munte Athos.

Prescrisă la anul 1916. în Colciu. Chilia

Sfintului Teofoie.

Minunile,
vedeniile și
cuvintele
Preacuviosului
părintelui nostru
NIL
Izvorătorul de Mir,
Cavsocalivitul

*Ediția de față reproduce manuscrisul de la anul 1916,
din Colciu, Chilia Sfântului Gheorghe, Sfântul Munte Athos*

editura
Σοφία

București

Coperta: Mădălina Rădan

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NIL IZVORĂTORUL DE MIR, sfânt

Minuniile, vedeniile și cuvintele preacuviosului părintelui nostru Nil Izvorătorul de Mir, Cavsocalivitul / Sfântul Nil Izvorătorul de Mir. – București: Editura Sophia, 2011

Ed. de față reproduce manuscrisul de la 1916, din Colciu, Chilia Sfântului Gheorghe.

ISBN 978-973-136-278-6

235.3 Nil Izvorătorul de Mir

929 Nil Izvorătorul de Mir

Mulțumiri

Această ediție a fost întocmită cu blagoslovenia, sprijinul și rugăciunile obștei monahilor și fraților de la Chilia Colciului, cu hramul Sfântul Gheorghe, de la Sfântul Munte al Athosului, cărora le mulțumim cu toată dragostea.

Se închină acest volum amintirii și pomenirii părintelui Dionisie Ignat de la Colciu.

CUVÂNT ÎNAINTE

Ediția de față urmărește textul manuscrisului românesc „În care se cuprind: Minunile, vedeniile și cuvintele Preacuviosului părintelui nostru Nil Izvorătorul de Mir Cavescalivitul din Sfântul Munte Athos, prescrisă la anul 1916, în Colciu, Chilia Sfântului Gheorghe”. Manuscrisul este, la rândul său, o transliterare a unei versiuni mai vechi, în alfabet chirilic, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, aflată odinioară în biblioteca Schitului Românesc Prodromu, pe care am avut ocazia să o consultăm la Colciu.

Puteți așadar nota că originalele textelor de referință și-au schimbat sălașul între ele: manuscrisul aflat astăzi la Prodromu este cel originar din Colciu, în vreme ce versiunea prodromită se află în biblioteca Chilieii Sfântului Gheorghe.

O verificare suplimentară a acestor traduceri românești este și dactilograma din „Anul Mântuirii 1935, Martie în 29 de zile, Orthodoxul Calendar”, „care s-au prescris în Sf. Skit Pustnicesc al Sfântului Marelui Vasilie, din acest Sf. Munte al Athonului”, de către monahul Arsenie Cottea.

Despre viața Sfântului Nil Athonitul, Izvorătorul de mir, prăznuit de Ortodoxie la 12 noiembrie, aflăm puține lucruri din sinaxar. Dacă manuscrisele aghiorite ale Profețiilor spun că sfântul a trăit între anii 1612 și 1692, mineele de astăzi arată că el s-a săvârșit către Domnul în anul 1651.

Acest Sfânt Nil s-a născut în Grecia, într-un sat numit după Sfântul Petru, din dioceza Zakoneia. A fost crescut de unchiul său, ieromonahul Macarie. La vârsta bărbăției, a fost tuns în monahism și apoi a ajuns, la rândul său, preot.

Căutând lupta cea bună, cei doi au mers la Sfântul Munte Athos, și acolo s-au așezat pustnicește la un loc ce se numea „Pietrele Sfinte”. După plecarea la Domnul a unchiului său, Sfântul Nil s-a nevoit până la capătul zilelor lui într-o peșteră a muntelui. Din sfintele lui moaște a izvorât șuvoi de mir, care curgea din vârful aceluși munte și se vărsa în mare. Această minune nemaivăzută a adus la acel loc oameni greu bolnavi de pretutindeni. Mulțimea lor a tulburat liniștea unuia dintre ucenicii Sfântului Nil, iar rugându-se acesta Sfântului, mirul a încetat pe dată să mai curgă.

Dezvăluirile făcute de Sfântul Nil monahului aghiorit Theofan au însoțit vremea descoperirii sfintelor sale moaște din anul 1815, prăznuită la 7 mai. Pentru câțiva ani înainte și după această întâmplare minunată, monahii athoniți au avut parte de o părtășie extraordinară cu Sfântul Nil, ca de o călăuză duhovnicească între veacurile marilor căderi și încercări din Sfântul Munte Athos.

Există un rost lămurit al acestor arătări a Sfântului Nil, care încerca astfel să întărească pe „cel ce înțelege” pentru urgiile care urmau să se abată asupra obștei: profețiile sale sunt un îndreptar esențial pentru monahul aghiorit. Deși cuvintele tăioase ale Sfântului Nil au fost mai degrabă nepopulare pentru unii stareți („îndumnezeiții în barbă”, despre care știm că au ridicat „război către Sfântul Nil, că numele Sfântului nu vrea să-l audă”), această carte a circulat în manuscris preț de două sute de ani, iar unele profeții sunt astăzi cunoscute de toți athoniții. Un exemplu este pasajul referitor la sfârșitul vieții monahale din Sfântul Munte, pus în relație cu icoana Maicii Domnului „Portărița”, din mănăstirea Ivirului:

O, Preacuvioșilor părinți! Întâi are să se clătească mănăstirea unde se află icoana puțină vreme. Și aceasta însemnează că o să simțească nesimțirea, că o să plece păzitoarea ei, care a păzit-o până acum.

(...) Și Athonul o să troznească înfricoșat și o să scoată sunet subțire. Și când o să iasă icoana Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu, o să se facă semn înfricoșat și încutremurat, că o să se întoarcă toate bisericile din munte spre petrecerea Împărătesei, întru plecarea mântuirii. (...)

Aceasta să se știe: că în câtă vreme se află icoana Maicii Domnului în muntele acesta, să nu îndrăznească cineva să fugă de aici din munte, pentru că celor ce vor fugi o să le vină osânda sufletească și trupească. Iar de va

fugi icoana Maicii lui Dumnezeu din muntele acesta, atunci vă duceți și voi oriunde veți voi, numai făgăduințele să le păziți orișunde vă veți afla.

Cum poate fi pregătit cititorul de azi pentru întâlnirea cu Profetiile Sfântului Nil Athonitul? Există oare o rețetă care să ofere cititorului din mileniul al treilea după Hristos o legătură cu lumea în care aceste scrieri aveau rostul lor deplin? Poate că una din condițiile necesare este ca cititorul să fie dreptcredincios. Asta fiindcă efortul de acomodare pe care un străin ar trebui să îl facă pentru a înjgheba o punte către lumea Sfântului Munte din veacul al XIX-lea ar secătui probabil înțelegerea întâlnirii propriu-zise cu monahii aceluia veac și încercările lor. Din păcate, nici ortodocșii zilelor noastre nu sunt lipsiți de această sleire a priceperii: recursul la trecutul patristic și Tradiție este adesea formal, ca și cum singura valoare a acestei relații este asigurarea unei genealogii glorioase. Un autor contemporan, Arthur Williamson¹, descrie acest fenomen, în Apus, într-o singură frază: „Căutarea unui pedigree confesional și a legitimității doctrinare a șters pur și simplu percepția complexității generațiilor de odinioară și a sărăcit capacitatea noastră de a înțelege dinamica și resorturile vremurilor de atunci.” Nu e mai puțin adevărat că există un duh de risipire al teologiei de azi, care invită la o imersiune completă într-un nor de arabescuri și detalii care ocultează la fel de bine rostul mântuitor al Bisericii și moștenirea sa de sânge.

Această stare de îndepărtare de noima rădăcinilor duhovnicești, interpretată drept răcire, lenevie, împietrire, apostazie, perplexitate, mândrie sau ignoranță, poate trece drept un semn al vremurilor. Într-o spirală a căderii duhovnicești, neputința de a înțelege semnele este un semn în sine. Sfântul Nil descrie această cheie soteriologică astfel: „pentru aceea zic că nesimțirea o să simțească, dar înțelegerea o să se întunece și nu o să cunoască că se duce mântuirea din întunecarea celor pământești.”

Deși poate trece drept o piesă de senzație pentru colecționarii de interpretări și avertismente în registre apocaliptice, cartea de față nu reprezintă mărturia athonită a vreunei numărători inverse marcate de accidente nucleare, conspirații bancaro-corporatiste, asteroizi

¹ *Apocalypse then: prophecy and the making of the modern world*, Praeger, 2008.

și politici dictatoriale. Pentru monahul athonit de astăzi și de acum două sute de ani, semnele sfârșitului nu se citesc numai în zvârcolirea patimilor lumii, ci mai cu seamă în încercările din obștea din Grădina Maicii Domnului.

Dimpreună cu monahul aghiorit Theofan, primim în *Profețiile Sfântului Nil Athonitul* o mărturie frățească despre pericolele din calea spre mântuire. O certare pentru negliobie, înstrăinare și minciună. O îndreptare la adevăr și păzirea minții. Un semn al veacului de acum, cititorului cu înțelegerea neîntunecată.

Gheorghe Vânău

DIN
CARTEA MANUSCRIPT A CUVIOSULUI
PĂRINTELUI NOSTRU
NIL
IZVORÂTORUL DE MIR, CAVSOCALIVITUL,
DIN SFÂNTUL MUNTE ATHOS

CAP 1

Viața și minunile și vedeniile Sfântului Nil, cum urmează:

Cuviosul părintele nostru Nil a fost pe la anul facerii lumii 7103, iar de la Hristos 1612. Și a adormit la anul 1692, la o chilie situată pe o stâncă aproape de Schitul Cavsocalivia¹, în Sfântul Munte Athos. Sub care era o peșteră în coastele stâncii, pe la jumătate, în care a viețuit și a adormit sfântul, și din sfintele moaște a izvorât mir cu minune. Și de aceea s-a numit „izvorător de mir”.

Iar pe la anul 1813 au început jefuirile dinspre tâlhari în muntele acesta. Și era primejdie mare de la silnicii albanezi, pentru păcatele noastre, mai înainte de zavera² care a fost la anul 1821. Această urgie văzând-o Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și purtând grijă pentru călugării cei din Muntele Athos, a trimis pe robul său, pe Cuviosul părintele nostru Nil, izvorătorul de mir. Și s-a arătat în multe chipuri la un monah anume: Theofan, pe care l-a vindecat de o patimă cumplită.

De la anul 1813 până la 1819, câte răutăți erau să se întâmple i-a arătat cu vedenii, prin care îndemna pe monahi la pocăință. Și pricina pentru care s-a arătat lui Theofan se va cunoaște din cele ce se vor zice:

Începutul arățărilor Sfântului către Theofan robitul

Acest Theofan a venit în Sfântul Munte la anul 1805. Și s-a stabilit în Schitul Cavsocalivia și s-a făcut călugăr rasofor, și de aici ple-

¹ Cavsocalivia (colibe arse) – denumire dată după Sf. Maxim Cavsocalivitul (sec. al XIV-lea), care avea obiceiul să-și schimbe locul de ședere și să dea foc, după fiecare mutare, vechii colibe pe care o părăsea. Pe acest loc, Cuviosul Acachie (sec. al XVII-lea) a întemeiat schitul cu acest nume.

² Nume dat revoluției organizate de greci în 1821 împotriva stăpânirii turcești.

când, s-a dus la Mănăstirea Rusicon¹, și de acolo l-au trimis la Metocul Mănăstirii afară, unde a suferit ispite sufletești și trupești. Și așa, din slobozirea lui Dumnezeu, diavolul, văzându-l căzut, a intrat într-însul, și se îndrăcea, și viind iarăși înapoi și neaflând tămăduire, s-a dus în țara lui, la Nazianz, în Capadochia. Și acolo s-a tămăduit de la un cucernic preot.

Unde în urmă iarăși a căzut în alte ispite, pentru aceea a venit iarăși în Sfântul Munte, și neputând să viețuiască cu stareț sau cu altcineva împreună, pentru că nu-l primea nimeni, se afla în mare nedumerire.

Într-una din zile s-a dus primprejurul Schitului Cavsocalivia, pe la semănături, să adune buruieni de mâncare ce se numesc molutru². Și acolo a găsit o colibă veche, lângă care a văzut stând un bătrân necunoscut (acesta era Sfântul Nil). Și închinându-se, au vorbit împreună. Iar Theofan a intrat în colibă și se uita. Și îi zice bătrânul: „Ce te uiți? De voiești să viețuiești aici, eu voi purta grijă pentru cele de nevoie.” Și ieșind afară Sfântul, s-a făcut nevăzut. Iar Theofan l-a căutat să-l afle și nu l-a găsit, fără numai simțea o bucurie în inima lui. Și s-a hotărât să rămână acolo.

Și curățind coliba și locul, a rămas, aducându-și cele spre hrană de la schit cu osteneală. Odată, aducând apă, a văzut pe unii din frați făcând drum mai de-a dreptul către colibă și și-a adus aminte de cuvântul Sfântului, care s-a făgăduit că îi poartă grijă de cele de nevoie. Și așa ședea în acea colibă, lucrând la fesuri.

Pe urmă a voit să învețe linguri, fiind fără capital, și s-a dus la Chilia Spânilor, unde este peștera Sfântului. Și acolo învăța. Iar într-una din zile unul din frați l-a lovit peste spate, iar el l-a blestemat pe dânsul și numaidecât l-a tulburat dracul, ca și mai înainte, și l-a muncit trei săptămâni neîncetat, și, ducându-se la coliba lui, ședea acolo.

Iar într-o noapte l-a scuturat dracul și după aceea și-a venit întru sineși, și sculându-se la al treilea ceas din noapte, vede că se lumina locul și vedea oameni înarmați cu săbii și cu sulite, avându-și fețele înfocate și, alergând asupra lui, l-au prins. Iar cel mai mare al lor ședea la alt loc. Și porunca să-l bată tare, și ei târându-l de picioare

¹ Nume sub care mai este cunoscută mănăstirea rusească Sfântul Pantelimon.

² Plantă din familia mărarului, întrebuințată atât pentru efectele ei terapeutice, cât și ca aromă în alimentație.

și zdrobindu-l prin pietre, iar alții cu pietre lovindu-l. Și Theofan zicea numai: „Amin!” Iar dracii ziceau către dânsul: „Tu te-ai făgăduit către noi unele, și acum faci altele?” Iar mai-marele lor zicea să-l aducă către dânsul, și îl târau ca să-l ducă.

Și văzând Theofan că o parte dintr-înșii fug în sus, iar alții în jos, și aceia care îl târau l-au lăsat și au fugit, sculându-se, a văzut pe Sfântul în chipul unui monah, anume Ignatie Mitilineul din Causocalivia, dar n-a priceput că este Sfântul. Iar cel văzut era ca și cum de la pescuit ar fi venit. Și luând îndrăzneală Theofan, a alergat să închidă ușa și să urmeze după dânsul. Atunci au aruncat dracii cu pietre și l-au rănit de moarte la o coastă, iar el, lăsând ușa deschisă, a alergat în urma lui, și neputând să-l ajungă, numaidecât a ajuns la întâia colibă a schitului, unde Sfântul s-a făcut nevăzut. Iar Theofan a intrat în coliba popii Timothei, neputând să mai vorbească de durerea rănilor.

Și zăcând fără suflare, după Utrenie a adormit. Și vede în vis că era la coliba lui și i se părea că venind cel mai sus zis Ignatie, îi zice: „Bine ai făcut de ai deschis locul acesta!”, arătând și grădina. Iar el a zis: „În pustia aceasta ce bine să fie?” Sfântul i-a zis: „Decât mine mai pustnicit nu ești.” Theofan a zis: „Bine ar fi fost de nu aș fi avut această drăcească supărare.”

Atunci Sfântul, întinzându-și mâna, l-a binecuvântat zicând: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, să nu te mai supere diavolul până la sfârșit!” Iar el a răspuns și a zis: „Atâtea rugăciuni mi-au făcut preoții cu atâtea sfinte moaște, și nu m-am vindecat. Și acum binecuvântarea lui Ignatie o să mă tămăduiască?” Neștiind că este Sfântul Nil, care grăia cu el, a zâmbit. Și vătămătura lui Theofan se vedea ieșită mult. Îi zice Sfântul: „Nu râde, ticăloase, că te-ai vindecat de dracul, dar vătămătura să-ți rămână, ca să urăști păcatele! În-să să ai răbdare, că mult ai să te ispitești de la oameni și de la draci.” Și după acestea s-a pornit să se ducă, zicând: „Blagoslovește!” Iar el i se părea că a ieșit împreună cu dânsul până în grădină. Sfântul i-a zis: „Bine ai făcut de ai curățit până aici, mai mult loc nu-ți trebuie!” El a zis: „Părinții mă îndeamnă să curățesc mai mult, dar eu nu am vrut.” I-a zis Sfântul: „Am auzit și eu, însă răbdare!” După aceasta îi zice Sfântul: „Să vii câteodată să mături casa mea și să-mi aprinzi candela, pentru că am îmbătrânit și nu mai pot.” Iar el i-a zis: „Tu

atâția ucenici ai, și vrei să te slujesc eu?" Sfântul i-a zis: „Aceștia s-au dat la cele vremelnice și nu mă slujesc.”

Iarăși îi zice Sfântul: „Ai răbdare, Dumnezeu o să vindece vătămătura ta!” Iar el nu credea. Și i-a zis Sfântul: „Această necredință a ta mult te vatămă pe tine, ticăloase. Că are să se tămăduiască și această vătămătură. Iar de vei rămâne în necredința ta, îndoit vei pătimi. Nu mă socoti că sunt Ignatie, precum ți se pare ție, ci eu sunt Nil, și locuința mea este la Caravastas” (că așa se numește locul acela mai jos de Peștera Sfântului). Și acestea zicând, se părea că merge spre schit, iar Theofan spre coliba lui. Și așa s-a deșteptat. Și o, minune! S-a aflat sănătos de vătămătură și de îndrăcire și de toate rănilile. Și era plin de veselie. Și sculându-se a spus minunea fraților și toate cele ce a văzut. Iar ei, auzind, slăveau pe Dumnezeu și mulțumeau Sfântului.

Și luând degrabă Theofan lumânări, tămâie și untdelemn, s-a dus la peștera Sfântului. Și măturând a prins candela și lumânările și pe urmă a curățit și drumul Peșterii. Și venea în toate sâmbetele de aprindea candela și lumânările. Și de atunci veneau frații cu preot și făceau Sfânta Liturghie, că până atunci nu se duceau părinții, fiindcă era locul prăpăstios, și nici la pomenirea Sfântului nu se duceau, și pentru aceea Sfântul se jeluia.

Iar după o vreme lui Theofan, mâncând și bând peste măsură la coliba lui, i-a venit război trupesc. Și ieșind să adune molotru, când s-a întors a găsit pe Sfântul la colibă, iarăși în chipul lui Ignatie. Și l-a întrebat: „Unde ai fost?” El a zis: „La molotru, fiindcă o să iau meșteri să sfârșesc zidul grădinii.” Și intrând în colibă, a intrat și Sfântul și s-a închinat la icoana Maicii Domnului care era acolo, făcându-și cruce. Și pe urmă a șezut pe un scaun și i-a zis lui Theofan arătând cu degetul icoana Născătoarei de Dumnezeu: „Pe această Doamnă să o ai cu sineți totdeauna și aceasta va fi iconomisitoare¹.”

Pe urmă, văzând instrumentele pentru linguri, îi zice: „Nu mai căuta altă rucodelie², ține pe cea a părinților din schit, și cât poți în-

¹ Purtătoare de grijă; de la cuvântul iconom (în românește econom), monahul care se ocupă de administrarea mănăstirii.

² Lucru de mână, îndeletnicire specifică monahilor de sine stătători de confecționare a unor obiecte de uz casnic (linguri de lemn, donițe, coșuri, rogojini etc.) și obiecte de cult (iconițe, mățanii, pictură, sculptură), din vânzarea cărora se întrețin.

frânează-te de vin, de pește și de cele însuflețite, și să sfârșești zidul grădinii degrabă, că o să te ispitești tare peste o săptămână, în ceasul al șaptelea din noapte. Însă să ai răbdare, că o să se adune păcatele tale cele de moarte și o să curgă sânge din nasul tău ca un izvor, și o să te ispitești de gânduri atâta cât nu ți s-a mai întâmplat ție altă dată în toată viața ta, și să nu ieși din sfățuirea duhovnicului." Atunci Theofan i-a zis: „Nu cumva ești Sfântul Nil?” Iar Sfântul a răspuns: „Tu ai zis.” Și îndată s-a făcut nevăzut.

După ce au trecut cinci zile, s-a sfârșit zidul grădinii. Și la miezul nopții a auzit un glas de pisică, iar el, socotind că o fi venit vreun motan (mârtan) de la schit, a vrut să deschidă ușa, și cum a pus mâna la ușă, aude glas de măgari, de câini și de cămile cu multă sălbăticie. Atunci nu a deschis, ci a căzut cu frică pe patul lui și pe urmă a auzit tulburare multă și vorbă de oameni în limba turcească, care zicea: „Ce stați? Unde este acel înșelător?” Iar altul zicea: „Înăuntru este!” Și iarăși: „Ce stați dar și nu-l scoateți afară?” Și numaidecât acei diavoli au stricat fereastra, și căutând înăuntru au zis: „Cum să intrăm, că este un ostaș împărătesc înăuntru?” „Și dacă este, ce are să ne facă? Eu datoria mea o cer să mi-o dea el!” Și a strigat: „Stricați coliba și-l scoateți afară!” Și îndată au rupt colțul casei și l-au aruncat jos, și atât aruncau plăcile, încât toată casa se cutremura. Iar lui Theofan, înspăimântându-se de frică, ca să nu-l zdrobească casa, i s-au tulburat creierii și a început să-i curgă sânge din nas, din strămtorarea inimii, după cuvântul Sfântului. Și atunci a strigat: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-mi și mă mântuiește! Sfinte Nil, ajută-mi!” Și îndată s-a auzit glas dinăuntru din colibă, zicând: „Nu te teme, ticăloase, aici sunt! Când făceai fărădelegi și te supuneai lor, atunci nu te temei, iar acum te temi? Nu te teme, iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!” Și numaidecât au încetat dracii de a mai strica coliba și au tăcut. Și liniștindu-se, Theofan a adormit. Iar dimineața a venit în schit și a spus cele ce i s-au întâmplat. Și au venit părinții de au văzut surpătura colibei și sângele, și au crezut cele spuse de el.

Altădată săpa Theofan sub o piatră mare. A auzit glas zicându-i: „Fugi mai degrabă de acolo!” Și ieșind el să vadă cine este, îndată a căzut piatra și el a scăpat de moarte.

Odată, având trebuință să facă o sternă¹ pentru strâns apă de ploaie, a cerut voie de la părinți și var pentru zidit, și nu i-au dat. Iar el, îndemnat fiind de gândul cel rău, s-a dus să ia întru ascuns din varnița unui frate. Și a întâlnit pe Sfântul Nil în chipul cel mai înaintea văzut. Și l-a întrebat unde se duce, iar el i-a răspuns toată pricina. Sfântul i-a zis: „Nu este bine să faci așa!” Iar el i-a răspuns: „Nu găsesc. Ce să fac?” Îi zice Sfântul: „Urmează mie!” Și ducându-se împreună, au ajuns la o varniță veche. Și îi zice Sfântul: „Aici este var, caută și ia cât îți trebuie!” Și scoțând Theofan săpăliga și cosorul, a curățit locul și au intrat în varniță amândoi. Și Sfântul, apucând o piatră foarte mare, a dat-o la o parte, iar el i-a zis: „Multă putere ai, părinte!” Și i-a arătat să curețe varul cel uscat, și va găsi var bun, și va drege sterna. Și când voia Theofan să-l întrebe de unde știe varul acesta, Sfântul s-a făcut nevăzut. Iar el, săpând, a găsit var și s-a sfârșit trebuința. După aceea, unii din părinți au voit să izgonească pe Theofan de acolo zicând că adună molotrul, sparanghelul și ovrenezul², și ei nu găsesc. Și se gândea: „Ce voi face?”

CAP 2

Arătarea Sfântului Nil în chipul ciobanului

La anul 1814, februarie 24, viind Theofan către coliba lui și intrând înăuntru, a auzit un glas din afară zicând: „Părinte! Părinte! O, părinte!” Și ieșind, vede un bătrân în chipul ciobanului Lavrei, fiind îmbrăcat în dulamă neagră și cu cojoc de capră, cu toiag în mână și cu cuțit în brâu. Și zice: „Ai foc? Mi-e frig!” Iar el a zis: „Este.” Și intrând înăuntru dregea focul (acesta era Sfântul Nil). Și stând către sfintele icoane, citea Ceasurile și Obednița. Și după ce a sfârșit, a stat în dreptul icoanei Maicii Domnului și citea icoasele, făcând și închinăciuni până la pământ la sfârșitul fiecărui icos. Și la sfârșit a zis: „O, Maică Prealăudată!” Al doilea a zis: „O, Maică Prealăudată, păzește Schitul Cavsocalivia și pomenește pe robul tău Ambrosie

¹ Rezervor săpat în stâncă pentru colectarea apei.

² Vlăstari ai plantei untul-pământului.

monahul dicheu¹ și pe toți frații cei întru Hristos!" Și a treia oară a zis: „O, Maică Prealăudată, păzește această nouă locuință și pomește pe robul tău Theofan monahul și pe toți frații care vin către dânsul!" Și a zis lui Theofan: „Zi și tu *Apărătoare Doamnă!*" El a zis: „Nu știu." Atunci a zis tot Sfântul și a făcut Otpustul zicând: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, care în muntele acesta în pustnicie au strălucit, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește rugăciunile Maicii Tale și gonește pe cei potrivnici care vrăjmășesc muntele acesta! Amin!" (acestea zicea pentru tâlharii albanezi și pentru nevăzuții vrăjmași). Și de câte ori se arăta Sfântul către Theofan, făcea cruce și se închina sfintelor icoane ca să arate că nu este nălucire, să rămână fără de răspuns cei ce zic că sunt înșelăciuni cele ale Sfântului.

După aceea zice lui Theofan: „Blagoslovește!" El i-a zis: „Bine ai venit, vino de te încălzește!" Sfântul i-a zis: „Să mă duc, că a trecut ceasul și dobitoacele sunt risipite." Theofan îi zice: „Ai cerut să te încălzești, și acum te duci?" Sfântul a zis: „Să șed puținel, că altă dată nu ne întâlnim." Și văzând vasele lui, l-a întrebat: „Negustor ești? Ce îți trebuie atâtea vase? Pustnicul trebuie să fie neagonisitor. Nu te temi de tâlhari aici în pustie? Cum ai viețuit aici singur?" El i-a răspuns: „Ce să fac, părinte, că toate trebuiesc!"

După aceea i-a spus toate, cum viețuiește și cele pentru Sfântul, iar el i-a zis lui Theofan: „Vezi, frate, Dumnezeu cât bine face omului? Te-a vindecat fără de nădejde. Nu te arăta și tu nemulțumitor către Dumnezeu și către Sfântul!" Și el i-a zis: „Cum se cade să mulțumesc lui Dumnezeu și Sfântului?" „Ce întrebi? Vrei să te învăț? Eu îți spun, numai să faci!" El i-a zis: „Spune, că fac, iar de nu voi face, să mă pedepsească Sfântul Nil pe care ți-l dau chezaș!" Acestea auzind Sfântul, îi zice cu posomorâre: „O, omule, cum îndrăznești să zici astfel de cuvinte fără să mă cunoști cine sunt? Poate să-ți zic ceva spre primejdia sufletului tău și a trupului, precum au pățimit mulți și s-au împrilostit² arătându-le marea ca uscatul și întunericul ca lumina și altele mai multe amăgiri. Ia aminte să nu te mai făgăduiești așa prost și cum s-ar întâmpla!" Atunci îi zice: „Acum să-ți

¹ Monahul care îndeplinește atribuțiunile de stareț în schiturile din Athos (în cele idioritmice pe o durată limitată la un an și în cele chinoviale pe timp nelimitat).

² Înșelat.

spun cererea ta, însă ia aminte să nu minți, că pe urmă, de nu mă vei asculta, vei pătimi mari ispite: întâi să cinstești pe mai-marii tăi, pe făcătorii tăi de bine și pe cei ce te urăsc, să fii pașnic, fără urâciunea inimii, și când te-ai scârbit cu cineva să pui metanie, niciodată urâciune cu cineva să nu ai, și păzește-ți știința curată. Și așa ridică-ți crucea ta și urmează lui Hristos." Iar el i-a zis: „Ce să fac, părinte? Că vin părinții și mă supără. Și eu mă scârbesc." A zis Sfântul: „Pentru ce te asupresc?" El a zis: „Eu nu le fac nimic, numai strigă că le adun molotrul și ei nu găesc". I-a zis Sfântul: „Atâția vin și adună, și de la tine lipsa? Aceasta este satanicească lucrare. Însă și tu nu aduna de aici și până la schit. Lasă să se sature ei." El a zis: „Și de nu voi a aduna, ei tot au părere. Pentru aceea o să adun. Și orice vor voi, să zică." A zis Sfântul: „Nu. Ci spune numai duhovnicului." El a zis: „El este întâi potrivnicul meu." A zis Sfântul: „O știi și eu, însă du-te și-i spune. Și de nu vor asculta de dânsul, să spui la proistoșii¹ din mănăstire. Și ce îți vor zice, fă. Să te rogi pentru dânsii la canonul tău, zicând: «Pomenește, Doamne, pe cei ce mă urăsc și pe cei ce mă necăjesc și mă nedreptățesc!» Să te păzești de îndumnezeitul în barbă, care se închină bărbii lui și cugetă înalt, că are barbă până la pământ, care nu-l folosește, ci îi vatămă sufletul. Bine ar fi fost să o fi tăiat. Acesta o să ridice război către Sfântul Nil, că numele Sfântului nu vrea să-l audă. Însă să ai răbdare, că nu poate face nimic, fără numai că răutatea lui își împlinește. Iar ție îți ajunge câte răutăți ai făcut, că fața ta te arată că ești ucigaș, curvar, căzut în multe patimi și lepădat de Hristos pentru faptele tale." Iar Theofan i-a zis: „Crede-mă, părinte, că toate patimile mele mi le-ai spus!" Și atunci și-a mărturisit toate păcatele sale. Și i-a zis Sfântul: „Cele ce s-au făcut până acum nu o să le mai desfaci, dar păzește-te de acum înainte, să nu te mai întinezi." Theofan i-a zis: „Pentru ce pe Metodie l-ai numit îndumnezeit în barbă?" A zis Sfântul: „Pentru că în loc de Dumnezeu își are barba, ca și când ar fi ca a Sfântului Onufrie, și întru dânsa nădăjduiește. Și cele spre trebuință le ia de la închinători, vânzând din perii bărbii. Și nădăjduiește mântuirea lui de la barbă. Să nu primești darurile lui, că sunt osteneli străine neslujii-

¹ Călugări care fac parte din conducerea mănăstirilor athonite, aleși din rândul celor cunoscuți prin dreaptă viețuire și experiență duhovnicească.

te, nici să te împrietenești cu dânsul. Ci zi numai: «Blagoslovește!» Și te depărtează de el fără de răutate. Să nu scrii și să trimiți la rude-nii și la prieteni în lume. Să nu intri în Altar ca unul ce ești oprit. La privegherea schitului sau la Liturghie să nu apuci înaintea fraților, nici să te împotrivești lor. În biserică să șezi drept, să nu rezemi mâna de cap, să nu te uiți încoace și încolo, ci să cauți numai jos la pământ, și fără de rasă și camilafcă să nu umbli prin schit. Al doilea: să te păzești de multe feluri de bucate, că se întunecă mintea și se trândăvește de a se scula la Utrenie, la canon și la celelalte rugăciuni, și mai ales la priveghere. Să te păzești de multă mâncare și băutură de vin, că aduc mare îngreuiere. Să nu mănânci fasole, bob¹, răvit (năut), că acestea împuternicesc² patimile, ci să mănânci numai linte, ca părinții cei de demult. Să te păzești de pometuri³: struguri, pere, mere și alte pometuri, ca de cele ce sunt îndulcitoare și întărâtă patimile. Să mănânci numai nuci, măslina, smochine uscate, de aceea să te îngrijești să ai. Și pâine, ceapă și alte verdețuri, bulgur⁴ și câte sunt din grâu, de acestea să mănânci cu măsură. Untdelemn și măslina să mănânci numai sâmbăta, duminica și sărbătorile. Iar în celelalte zile curcut⁵, tăiței și de celelalte mai sus însemnate, stafide uscate și miere. Și mâncarea să fie la al nouălea ceas, o dată în zi. Păzește-te să nu umbli fără de lucru și fără de rânduială, ci cu bună rânduială. Fără sfătuire să nu te duci nicăieri. Când stai în biserică să fii cu luare-aminte la cuvintele rugăciunii și să nu ieși afară fără de nevoie, nici să vorbești cu cineva. Să te afli la începutul slujbei în biserică și să ieși în urma tuturor. Cât poți ține-ți mintea și fii sârguitor la rugăciune, iar pentru cele trupești se îngrijește Sfântul. Tu să ai numai grija mântuirii. Să te duci să aprinzi candela Sfântului. Și curățește drumul bine, ca să poată să se pogoare bătrânii cei nepuțincoși, spre sănătatea trupurilor și a sufletelor. Și să spui fraților de la chilie să lase cele de afară: barca, pescuitul și stupii. Să își vadă de rucodelie, să își facă canonul și să citească pravila. Că pentru pricina pescuitului a lăsat Gherondaua lor (Starețul) oarecare din

¹ Plantă leguminoasă cu fructul păstaie, cu semințe mari, ovale și plate.

² Întăresc.

³ Mulțime de fructe.

⁴ Mâncare gătită din grâu măcinat mare, râșnit sau pisat.

⁵ Terci de făină de porumb cu bucațele de pâine.

Molitfele Liturghiei¹. Nu știe, ticălosul, că o să dea cuvânt în ceasul morții? Precum cel mai de pe urmă împărat al Țarigradului², că a poruncit preotului să facă mai înainte de vreme sfârșitul Liturghiei ca să-i blagoslovească masa, iar preotul, de frică cutremurat, a făcut așa și a ieșit. Și pentru aceea Dumnezeu i-a luat împărăția și a dat-o la alt neam. Așa și acesta, grăbindu-se la Liturghia lui, scârbește pe Dumnezeu, și o să-i ia darul preoției în ceasul morții lui. Și din grija stupilor o să i se pricinuiască osândă sufletului său. Îmi este milă de dânșii, ticăloșii. Dar ce să le fac? Numai spune-le. De nu te vor asculta, când se va îneca unul dintre dânșii, atunci or să înțeleagă vina lor. Și au să pătimească aceasta din slobozirea lui Dumnezeu.

Să știi și aceasta: că popa Timotei Duhovnicul nu era încă să moară, ci pricina cea fără de vreme a morții lui a fost popa Teodorit, călugărul lui. Din pricina lui s-a strâmtorat la ieșirea sufletului – din durerea pieptului și din supărarea lui popa Teodorit și din întristare, fără de vreme a murit.” (Și acestea zicând Sfântul, a lăcrimat.) Și a mai zis: „Părintele Gherasim să mulțumească părintelui Timotei că l-a scos din adâncurile iadului, care a găsit banii ascunși în călți și, împreună cu Teodorit, au căzut în cursa diavolului, și pândea vrăjmașul ca să-și facă voia lui cea rea. Însă canonul lui Gherasim l-au răscumpărat milosteniile părinților lui. Și pentru răbdarea mamei lui s-a biruit fiara cea cu șapte capete, ce era să-l rupă. Însă să se împace aici și să nu fugă, ca pentru mai bine, în altă parte, fiindcă câți au fugit din schitul acesta s-au căit.”

Iar Theofan, necunoscând că este Sfântul Nil, îi zice: „De mă vor întreba, ce să zic pentru cele ce mi-ai spus?” I-a zis: „De atâtea ori m-ai văzut, și nu m-ai cunoscut cine sunt?” El zice: „Nu cumva ești Sfântul Nil?” Sfântul i-a zis: „Cunoaște, nu cumva este așa?” El i-a zis: „De unde știi eu? El vine fără de veste și nu se cunoaște. Te văd ca un păstor. Ceea ce văd, aceea știi.” Îi zice Sfântul: „Ceea ce vezi, vezi. Numai ceea ce ți-am zis să faci, și după puțin, vei cunoaște cine sunt.” Și când a sfârșit vorba, i s-au deschis ochii și l-a cunoscut.

Și îndată s-a auzit un urlet afară, ca o căzătură de pizul (zid de piatră uscat), și ieșind, n-a văzut nimic. Și intrând iarăși înăuntru,

¹ Rugăciunile Liturghiei.

² Constantinopol.

n-a mai văzut pe Sfântul. Ci numai a văzut o tingire¹ mică la locul unde ședea Sfântul, pe care cu patru luni mai înainte o luase Sfântul din traista lui când se ducea la Rusicon. Cu care s-a întâmplat așa: Popa Timotei, la moartea lui, a făcut diată², prin care a rânduit ce să ia fiecare din ucenicii lui. Iar după moarte (Teodorit fiind preot și Gherasim diacon) Teodorit luând câte i-a rânduit starețul, a luat și altele mai multe, iar ceilalți împreună frați l-au lăsat, ca să nu se facă scârbă și tulburare între dâșii. Și apoi Teodorit s-a dus la Schitul Xenof și și-a zidit colibă luiși, și s-a stabilit acolo. Pe urmă a scris ca să-i trimită și această tingire, iar ei au trimis-o cu Theofan. Și el ducându-se, a șezut la un izvor de apă să mănânce pâine, unde i s-a arătat Sfântul necunoscut și i-a zis: „Blagoslovește! Ce ai în traistă? Să văd: nu cumva ai lucruri de-ale mele?” Iar el, socotind că poate a pierdut ceva, i-a arătat ce are. Că avea acea tingire și melci, să ducă la Rusicon. Iar Sfântul, văzând melcii, îngreșându-se, a zis: „Părinții cei vechi nu au mâncat de acestea, ci mireni în lume s-au învățat de la latini a-i mânca, iar acum mănâncă și călugării.” Atunci Sfântul, luând tingirea, s-a făcut nevăzut. Și spunând aceasta Theofan fraților care îi dăduseră tingirea, foarte s-au mirat, cunoscând asupra lui Teodorit.

CAP 3

Pentru spânul de care s-a smintit Theofan

Ducându-se odată Theofan la Mănăstirea Lavra, a văzut acolo un băiat fără de barbă și s-a smintit la gând și nu s-a mărturisit la duhovnic, ca să se îndrepteze, ci luptat fiind de gând, se ducea des ca să-l mai vadă. Iar odată luptat fiind de patimă pentru nemărturisirea gândului, într-una din zile a adunat molotru ca să-l ducă la Arhimandritul Natanail al Lavrei și cu acea ocazie să mai vadă pe cel fără de barbă. Și plecând să se ducă, a mers până la Crucea lui Cucuzel, unde aude zgomot mult. Și socotind că sunt părinți venind de la schit, s-a dat în lături, și iar aude zicând: „Lăsați-l să meargă el înainte!” Însă n-a văzut pe nimeni.

¹ Vas de bucătărie de aramă, folosit pentru pregătirea mâncării.

² Prevedere testamentară.

Așa pornind înainte, a mers puțin și, din lucrarea diavolească, așa Dumnezeu slobozind, a căzut și s-a zdrobit de pietre. Atunci a auzit alt glas zicându-i: „Bine, să pătimești!” Și mergând până la capacii cei mari, a căzut iarăși și s-a lovit, încât i s-au zdruncinat toate vinele. Și iar a auzit glas, și n-a văzut pe nimeni. Și vroia să se întoarcă. Dar gândul îi zicea: „Ai venit până aici? Du-te înainte!” Și a plecat să meargă, și numaidecât s-a împiedicat și iar a căzut, cădere cumplită, încât abia a venit până la poarta mănăstirii, atât de întunecat, încât și-a lovit și capul de stâlpul porții. În sfârșit a intrat înăuntru. Iar dracul, închipuindu-se ca cel fără de barbă, îi nălucea șimă¹ de necurată poftă, și el s-a întunecat la minte și la suflet de poftă rea. Și la arhondaric² fiind, toată noaptea s-a luptat de patimi. Când a tocat, s-a sculat să se ducă și el la biserică. Și, întunecat fiind, nu știa încotro se duce. Și mergând întâi la poartă, a șezut pe un scaun și se ruga Maicii Domnului ca să-l miluiască.

Iar dimineața vine un monah și-l întreabă: „De unde ești?” El a zis: „De la Cavsocialivia.” Îi zice iarăși: „Pentru ce umbli fără de stareț? Și până când tot vii aici fără de treabă?” Iar Theofan a răspuns: „Am treabă, că de aceea am venit.” Acela îi zice: „Treburile mănăstirii la tine au rămas? Cel ce vine aici trebuie să vie cu frică mare, fiindcă Împărăteasa aici înăuntru se află. Și cum vii tu fără de nici o cucernicie? Ai socotit că mănăstirea este grajd?” Și așa l-a apucat de mână cu mânie și l-a scos afară de poartă. Și a venit înapoi la coliba lui și în săptămâna aceea a avut mare război al trupului (iar cel arătat de l-a gonit din mănăstire nu se știe cine a fost, că nu a fost Sfântul Nil).

Iar în sărbătoarea Sfinților patruzeci de Mucenici, s-a dus la Liturghie la kyriako³, și a venit iarăși la coliba lui și seara s-a culcat, iar dimineața, după ce s-a citit Utrenia, a șezut la rucodeala lui. Și aude de afară un glas zicând: „O, gheronda, aici ești?” „Aici sunt! – zice. Și cine ești tu?” Iar cel de afară a zis: „N-ai văzut dobitoacele unde sunt?” Theofan a zis: „Nu le-am văzut!” Și îndată a intrat în coliba lui diavolul, în chipul unui băiat de meșter. El l-a întrebat: „Când ați ve-

¹ Formă, înfățișare.

² Aripă sau casă specială pentru primirea și găzduirea oaspeților mănăstirii (din gr. *arhondariki*).

³ Biserica centrală într-un schit idioritmic, la slujbele căreia monahii sunt obligați să participe duminica și în sărbători.

nit?" Și a zis: „Aseară am venit.” Și numai decît s-a dezbrăcat dracul de haine, precum se arăta. Iar Theofan zice: „Nu ți-e rușine?” Dracul zice: „Nu rușine, ci desfătare, că voi, călugării, sunteți niște tăciuni negri și nu știți să vă grijiiți. Noi știm odihna și mângâierea noastră și, de eram afară, mă sfiam, dar aici, înăuntru numai cu tine, de ce să mă sfiesc? Vino să ne culcăm împreună, ca să ne încălzim. Voi, călugării, aveți de mare păcat această îndulcire. Vino dar și te îndulcește de această mângâiere, dar numai să nu spui nimănui!” Zicând acestea, dracul făcea shime necuvioase, arătându-i chipul păcatului, și zicea: „Alții acest fel de trup îl doresc, iar tu încă te îndoiești și stai?”

Iar Theofan, tulburat fiind de patimă și necunoscând pe amăgitorul, s-a hotărât să păcătuiască, și îndată era să se îndrăcească negreșit. Și degrabă a auzit bătând în ușă și un glas zicând: „Ce vrei să faci, ticăloase? Și nu te păzești?” Și numai decît dracul s-a prefăcut în șarpe, zicând: „Eu știam ce îți trebuie ție, însă ce să-ți fac?” Și așa s-a făcut nevăzut. Și atunci Theofan a cunoscut că era diavolul și s-a temut foarte.

Și în urmă Theofan a adormit și s-a văzut că era în mănăstire și, prinzându-l șapte călugări, l-au dus la Arhimandritul Natanail. Și el a poruncit de l-au închis la un loc întunecos, și în mâini și în picioare i-au pus lanțuri, asemenea și la gât. Iar Theofan, temându-se, striga. Călugării i-au zis: „Ce te temi? Noi după poruncă te muncim, nici mult, nici puțin.” Theofan a zis: „Ce v-am făcut?” Unul dintr-înșii zice: „Întreabă pe știința¹ ta!” Și așa s-au dus.

Iar Theofan, rămânând în temniță și cuprins de frică fiind, striga. Și trecând pe acolo un bătrân (acesta era Sfântul Nil), l-a întrebat: „Ce ai de strigi? Și cine ești?” El a răspuns: „Eu sunt Theofan, și m-au pus în temniță.” Sfântul i-a zis: „Ce ai făcut, de te-au pus în temniță? Că fără să greșească cineva, nu-l pune în temniță.” El a zis: „De la poartă m-au răpit și m-au pus în temniță.” Îi zice Sfântul: „Ai ceva să-mi dai să duc la Arhimandritul Natanail să te scoată?” El a zis „Nu am.” Sfântul a zis: „Călugării bani nu cer; numai trei lucruri să păzești: întâiul, pomenire de rău să nu ai; al doilea, să nu te mânii; al treilea, să nu mai vii la Lavră. Păzești aceste trei?” Iar el s-a fâgăduit că le va păzi, numai să se slobozească de acolo. Sfântul

¹ Conștiința.

i-a zis: „Până când te vei slobozi numai, și pe urmă le uiți. Însă eu să fac binele, și Dumnezeu cunoaște.”

Și degrabă a scos un foarfece pe care-l avea la brâu și a tăiat lanțurile. Și îi zise: „Urmează mie!” Iar el se temea să nu-l vadă părinții care îl închiseseră aici. Sfântul i-a zis: „Nu te teme!” Și sculându-se, a urmat Sfântului. Și au mers pe un drum lat, unde era un pogorâș¹ foarte mult. Și a văzut acolo mulțime de oameni care muriseră mai înainte. Și erau fețele lor negre, și la stat scurți. Și dracii îi întărâtau cu mare grăbire. Și erau legați unii de păr, alții de barbă, iar pe alții îi trăgeau cu cârlige de fier. Și unii erau legați de gât, care erau preoți, și ziceau: „Vai nouă, că cu nevrednicie am slujit, și acum mergem să luăm plata nevredniciei noastre!” Și unii erau legați de boașe². Aceștia erau călugării, care ziceau: „Vai, vai nouă, că am lăsat părinții și rudeniile și toate averile lumii, și am venit aici, ca să ne nevoim să ajungem la săvârșirea faptelor bune! Iar noi, ticăloșii, am căzut în spurcate patimi de tot felul și am întinat chipul monahicesc nepăzindu-ne curățenia trupului, după cum ne-am făgăduit!” Alții ziceau: „Vai nouă, ticăloșilor, că împărțind toate câte aveam în lume, am venit și ne-am făcut călugări, și pe urmă am trăit în voile noastre cele rele, cu împătimire spre averi și cu răpiri; dând cinstea celor trupești, am defăimat cele sufletești! Și acum răutatea noastră ne pogoară întru adânc.”

Alții ziceau: „Vai de noi, că am lăsat lumea ca să ne ostenim în viața monahicească pentru mântuirea sufletelor noastre! Și noi, nepricepuții, am uitat făgăduința noastră. Și ne-am dat la zidiri de case mari și frumoase, ca mirenii, fără a avea nevoie, la grădini și vii peste măsură și la adunat de bani, și L-am uitat pe Dumnezeu, fiindcă meșteșugarnițul³ drac ne împuțernicea genunchii, ca să putem să ne ostenim pentru cele deșarte. Și socoteam că umblăm pe calea mântuirii. Și acum acelea toate legături și lanțuri ni s-au făcut nouă și ne trag în pierzare.”

Alții ziceau: „Vai de noi, călugări fățarnici, că am lăsat părul și barba ca să ne facem monahi supuși și ascultători, pentru mântui-

¹ Coborâș.

² Testicule.

³ Iscusit în viclenii.

rea noastră! Iar noi ne spălam capetele și ne pieptănam, ca să ne arătăm curați. Și ne meșteșugeam cu cuvinte fățarnice, ca să ne arătăm oamenilor evlavioși și cuvioși. Și oamenii ne aveau la cinste și se închinau nouă ca la niște sfinți. Și precum Adam s-a amăgit atunci de la șarpe și a murit sufletește, așa și noi ne-am amăgit, ca și cum pentru cele dumnezeiești am primit să mărturisim oameni și pe urmă arătam păcatele lor și îi judecam și îi osândeam. Și acum cu dreapta judecată a lui Dumnezeu ne pogorâm în iad, să ne muncim pentru faptele noastre.”

Acestea și altele mai multe jalnic le ziceau ticăloșii aceia, târându-se de draci în adâncul acela. Iar Sfântul, de acolo întorcându-se, a zis lui Theofan: „Urmează mie!” Și au apucat pe alt drum. Și ajungând la un loc, acolo, în mijloc, era ca o sternă acoperită și avea o fereastră pe care a deschis-o Sfântul. Și se vedea acolo lumină. Pe urmă a deschis și sterna, din care a ieșit flacără de i-a înconjurat.

Sfântul zice lui Theofan: „Uită-te înăuntru bine și nu te teme, dar să nu mai vii la Lavră. Iar de nu vei asculta, în flacăra aceasta a sodomitenilor te voi arunca eu singur.” Și foarte s-a temut Theofan și s-a rugat să nu-l arunce înăuntru și cu jurământ s-a întărit să nu mai vină la Lavră. Îi zice Sfântul: „De vei mai veni, iată osânda ta aici, în groapa aceasta!”

Și întrebând Theofan ce este acolo, în acea groapă plină cu flacără, Sfântul l-a dus la gura sternei și a văzut că era prăpastie mare, fierbând ca o căldare, și erau înăuntru mulțime de capete de oameni, și oase multe de măgari și de câini, adică de-ale sodomitenilor. Și ieșeau glasuri multe, din care auzea Theofan unele zicând: „Vai nouă, iubitorilor de avuții, pomenitorii de rău, mincinoșii, sodomitenii, jurătorii, preoții curvari!” Și altele multe.

Zice Sfântul iarăși lui Theofan: „Urmează mie!” Și suindu-se în sus, s-au dus la pîrg¹ și iarăși l-a pus în temniță și în legături, zicându-i: „Șezi aici, să mă duc la Natanail să te iau în cheazășie, numai să nu mă rușinezi la proiștoși, după cum te-ai făgăduit, să nu mai vii aici!” Și ieșind Sfântul afară, după puțin iarăși a venit. Și-i zice: „Scoală și te du!” El i-a zis: „Cum să mă scol legat fiind, nu mă vezi?” Și scuturând din mâini, s-a dezlegat. Și și-a venit întru sine

¹Turn.

și a simțit o putoare rea. Mâinile și picioarele lui au fost ținute, trei săptămâni n-a putut lucra rucodea, și putoarea aceea n-a încetat de la nasul lui multă vreme.

CAP 4

Pentru aflarea Sfintelor Moaște ale Sfântului Nil

Părinții de la Cavesocalivia și ai Chiliei Spânilor știau din auz că sunt în peșteră moaștele Sfântului, dar nu îndrăzneau să le caute, fiindcă se povestea din auz că s-au dus doi călugări să sape moaștele Sfântului și, săpând, a căzut o piatră de sus și a sfărâmat piciorul unuia, iar celălalt a alergat la mănăstire să aducă un mulariu¹ ca să-l ridice. În timpul acela s-a arătat Sfântul fratelui celui rănit, în chipul unui călugăr străin, și l-a întrebat ce a pățimit. El i-a spus pricina, iar Sfântul, apucând piciorul lui, l-a tămăduit și i-a zis: „Altădată nici tu, nici altul să nu veniți să mai săpați!” Și îndată s-a făcut nevăzut. Iar cel tămăduit a alergat cu bucurie și a întâlnit pe tovarășul lui la Hair², venind cu mulariul de la mănăstire, și i-a spus toate. Și de atunci nu mai îndrăznea nimeni să sape moaștele Sfântului.

După vindecarea lui Theofan, din porunca Sfântului ca să deschidă drumul la peșteră, să poată să se ducă cei ce au evlavie pentru sănătatea sufletească și trupească, unii din frați, auzind de minunile Sfântului, au luat voie de la mănăstire și au început a săpa temelia bisericii ca să o zidească, și acolo s-au aflat proslăvitele moaște ale Sfântului Nil, la anul 1815, mai, 7. Și au dat de știre la Lavră, și au venit doi părinți de au luat sfintele moaște și le-au dus la mănăstire. Numai falca Sfântului, fiindcă s-a nevoit acolo, au lăsat-o la chilie, iar lui Theofan i-au dat o bucată mică din glezne.

Și atunci cu binecuvântată pricină s-a dus și Theofan împreună cu ceilalți, ducând sfintele moaște la Lavră cu tămâieri, cu lumânări aprinse și cu cântări și slavoslovii. Și așa a călcat porunca Sfântului și, rămânând în noaptea aceea în mănăstire, a doua zi s-a întors înapoi, însă foarte mult i s-a tulburat inima. Și fiind mângâiat de un

¹ Catâr, animal de povară folosit în Sfântul Munte.

² Zonă din Sfântul Munte, de lângă Schitul Românesc Prodromu, în regiunea Vigla, unde a trăit Sfântul Nil.

frate, a luat bucata de moaște, s-a dus la coliba părintelui Teofilact și a pus-o acolo. Și el a rămas să se odihnească acolo, însă nu putea să doarmă din tulburarea ce o avea. Iar la Utrenie a adormit. Și vede pe Sfântul în chipul unui călugăr, anume Anania. I se părea lui Theofan ca și cum venea de la Lavra și Sfântul l-a întâlnit în drum, și clătînând din cap de trei ori, i-a zis: „Aceasta este mulțumirea pentru binele ce ți-am făcut, nerecunoscătorule?” Theofan a zis: „Ce ți-am făcut?” Zice Sfântul: „Și ce îmi este mai rău decât aceasta, să mă găsec în spurcatele haine ale mirenilor?” (fiindcă Theofan, pentru nevoia lui, vânduse puține părțicele la niște mireni din sfintele moaște, și pentru aceea îl muștra).

Theofan a zis: „Mi-au spus că le vor păzi cu cinste.” Sfântul zice: „Alții mă ascund și tu mă împarți și te și tulburi? Nu te-ai făgăduit că nu vei mai merge la Lavră? Și să nu te mai mânii?” Theofan, gândindu-se atunci și socotind că poate pentru moaștele Sfântului se jeluiește și este scârbit, și punând metanie, i-a zis: „Iartă-mă, că am greșit!” Sfântul i-a zis: „Să-ți fie milă de sufletul tău, ticăloase, și nu de mine! Să fii iertat! Și să fie Darul lui Dumnezeu cu părțicelele moaștelor mele pe care le-ai luat!” Și căutând Theofan, a văzut pe Sfântul de-o parte stând gol și rupt la trup și împărțind în dreapta și în stânga, și zice: „Vino să te adunăm!” Iar Sfântul i-a zis: „Nu sunteți voi pricina împărțirii mele, ci eu sunt. Deci să mă adunați și, la venirea mea, să mi le dați” (adică la învierea cea de obște). Și atunci Sfântul și-a întors drumul, iar Theofan a plecat spre schit. Și deștepându-se, ieșea bună mireasmă din părțica moaștelor Sfântului. Și umilindu-se, plângea nemângâiat, și a încetat tulburarea inimii lui, petrecând opt zile în pace.

Și fiindcă îl miluiau unii din părinți pe Theofan, i-au cerut părțicele din sfintele moaște, și le-a dat. A dat și unuia din patria lui, și altora. Iar Sfântul s-a arătat în vis lui Theofan, în chipul Arhimandritului Natanail, și i-a cerut bucata aceea ce o avea din moaștele Sfântului, și el i-a dat-o. Sfântul i-a zis: „Unde este cealaltă parte?” A zis Theofan: „Nevoie am avut și am dat-o.” Zice Sfântul: „Pentru ca să le risipești și le-am dat, nemulțumitorule? Și ce nevoie ai avut? V-am zis eu să zidiți biserică? Și de ați zidit, unde este? Unde este Liturghia? Voi ați făcut o neguțătorie, și nu biserică.” Iar Theofan a

zis: „Dacă este Sfântul Nil sfânt, să arate minuni!” Atunci Sfântul i-a zis cu mânie: „Încă minuni ceri, nemulțumitorule? Puține ai văzut? Până acum te-am răbdat îndelung, ca să nu iei tu pedeapsă, dar trebuie ca prin tine să se înțeleptească și alții. Însă păzește-te, să ai mintea întreagă!”

Și îndată după aceea a văzut un balaur mare de-a stânga Sfântului, care s-a pornit asupra lui. Și el, de frică, a căzut din pat jos și s-a deșteptat. Și se gândea la cele ce a văzut și, ducându-se în biserică, a vrut să vadă sfintele moaște unde le avea încuiate, că erau puse într-o cutiuță și încuiate într-o ladă. Și deschizând cutia, a găsit bumbacul singur, fără de sfintele moaște. Și i-a venit cutremur cinci zile și nu putea să doarmă de întristare. Și a chemat preoții și i-au făcut Sfântul Maslu, și i-a încetat cutremurarea și a adormit puțin, însă toate mădularele lui slăbeau și-l apuca o durere nesuferită, și-l ținea cam un sfert de oră. Și într-o dimineață, la biserică, i-a venit amețală și a căzut jos. Și îndată i s-a întors mâna lui cea stângă înapoi, și gura i s-a încuiat, și nu putea să mănânce, nici să bea, nici să vorbească. Iar frații l-au luat și l-au dus la casa unde primea străini. Și zăcea acolo nemișcat, că nu putea să se miște, dar mintea o avea întreagă.

Și noaptea i-a venit foame și sete, dureri cumplite și gânduri de deznădăjduire atâta încât, văzând acolo un foarfece, l-a luat să se înjunghie cu el și, fiind în nedumerire, a adormit. Și în vis i s-a părut că se află legat în pîrgul Lavrei și de multă supărare își mânca cărnurile. Atunci i s-a arătat Sfântul în chipul unui călugăr, ținând în mâini hârtie și călimări, și i-a zis: „Puțin credinciosule, de ce faci acestea? Că pe tine te vatămî.” El i-a zis: „Ce să fac dacă nu pot să rabd?” Sfântul i-a zis: „Tu ești vinovat, că nici de cuvânt nu ascuți, nici nu faci răbdare. Eu te-am pus aici, eu te voi și scoate. Și nu era să te scot, ci numai pentru facerea de bine a celor trei mijlocesc, adică, că ești îndrăcit, lumina o faci întuneric și întunericul lumină. Însă să dai în scris aici, să nu fii îndoit cu cuvântul, altele înăuntru și altele afară. Și al doilea: să nu te juri, iar al treilea: să nu zici «Poate!» și «Fie ce o fi!». Că pentru unele ca acestea s-au pus mulți în temniță și nu s-au mai izbăvit. Cu sfătuire să faci orice vei face, pentru hrană să nu te tulburi, ci să te înfrânezi. Să dezlegi sâmbăta și duminica, nu și în alte zile. Câte ți-am răbdat eu și tu nu cunoști! Când

ești afară, nu mânca multe feluri de bucate. Și pentru fiecare gându-te la duhovnicul tău și te mărturisește. Și plătește la șapte preoți să slujească șapte Liturghii. Și să dai la părinți să tragă câte o ață de rugăciuni pentru tine. Și să nu gândești că te-ai izbăvit de la sine, ci cu mijlocirea mea!” Iar Theofan a întrebat: „Cine ești tu?” Sfântul a răspuns: „Eu sunt acela care te-am izbăvit din robia diavolului. Iar tu, fiind nemulțumitor, ai risipit mădularele mele, că eu dădusem poruncă către ucenicii mei să nu mă împartă. Și Ilie, iubitul meu, a scris pe o placă și a pus-o la capul meu, pentru cei de pe urmă, ca să știe. Însă tu să dai o bucată la kyriako pentru pomenire, și celelalte două bucăți trimite-le la Lavră, și bucata cea din glezne să o oprești pentru tine, și falca să rămână la chilie, că aceste trei sunt iertate¹.” În timpul când îi zicea Sfântul acestea, a venit un frate să ia foc să tămâieze în kyriako. Și s-a deșteptat Theofan și mulțimea Sfântului. Și a împărțit la părinți pentru ațe de închinăciuni, să facă pentru el după porunca Sfântului. Și a chemat șapte preoți și i-au făcut Sfântul Maslu. Atunci i-a venit un adânc somn și s-a văzut că era iarăși în pîrgul Lavrei. Și gura lui era ca de porc, lungă, și era legat strâns cu lanțuri. Și capetele lanțurilor erau legate de stâlp și de zid. Mâna stângă îi era legată tot de stâlp, și cu dreapta se bătea pe sineși și se muncea. Și era în multă scârbă.

Apoi a venit un călugăr tânăr și i-a dezlegat lanțurile și mâna. Și alt lanț era legat de gura lui. Și acel tânăr îl trăgea ca pe un porc, și l-a scos din pîrg. Și erau turci acolo, care ziceau: „Cum este legat, așa să-l spânzurăm la podul lui Vigla!” Și alții ziceau să-l pună în țeapă, iar alții ziceau să-l turcească și să-l scape, ca să-i dea cîntea pe care o au ei. Iar lui Theofan, de frică, i se pleca² gândul. Dar călugărul i-a zis: „Taci, nu te teme!” Și-l trăgea de lanț și l-a dus la Agheasmatar³, înaintea bisericii, și acolo au stat. Și vede Theofan că ieșeau dinlăuntrul bisericii raze din Altar, și se auzeau glasuri preaslăvite, și în pridvorul bisericii a văzut că stăteau călugării cu multă cucernicie.

Și ieșind unul din biserică (acesta era Sfântul Nil), a înălțat mâna către Sfântul Altar și i-a zis lui Theofan: „Iată mila lui Dumnezeu

¹ Îngăduite.

² Era înclinat să accepte.

³ Clădire vecină cu o biserică, destinată sfințirii agheasmei.

dinăuntru!” Și întinzându-și mâna spre pridvor către părinți, a zis: „Auzi și mijlocirile cuviosilor părinți din afară! Iată, și a mea milostivire mă silește, împreună cu sila rugăciunilor părinților, ca să te dezleg din legăturile chinurii!”

Atunci degrabă s-au dezlegat legăturile lui Theofan și Sfântul i-a zis: „Vezi bine, că altă dată nu ne mai vedem, și fă ceea ce ți-am zis, și păzește-te, că eu am grija trupului tău. Tu îngrijește-te numai de mântuirea sufletului tău și gătește-l să nu se primejduiască în ceasul morții tale.” Și a văzut Theofan că ținea Sfântul acea bucată de moaște pe care o luase, din care luminau raze și ieșea bună mireasmă, și a cerut-o. Dar Sfântul nu i-a dat-o, zicându-i: „Tu erai să te muncești 40 de zile și să dai rău sfârșit. Însă au avut putere mijlocirile celor trei mijlocitori, și te-ai izbăvit. Acum las-o să stea aici, și după 40 de zile am să ți-o dau înaintea multor oameni, în ziua duminicii.”

Atunci Theofan a cerut să intre în biserică și nu l-a lăsat Sfântul, zicându-i: „Vezi-te pe tine, că ești plin de întinăciune (că se vedea tot plin de scârnă!)” Atunci i s-a părut că s-a întors la schit și îndată și-a venit întru sineși. Și a văzut pe preoți, și i s-a deschis gura, și mâna i-a venit la locul ei, văzându-l și preoții, și el le-a spus cele ce a văzut. Și după Maslu desăvârșit s-a vindecat de rana aceea.

Iar după 40 de zile, într-o duminică fiind în biserică la priveghere în kyriako, la 1816, în luna lui februarie, la cuvântul cel de la a treia peasnă², a adormit și a văzut că a venit unul de la Lavra, cu scrisoare la schit, și scria părinților să trimită pe Theofan la mănăstire. Și i se părea că și părinții i-au zis să se ducă, și el s-a temut, însă s-a dus. Și i se părea că stă la Schevofilachion³, înainte, unde a văzut pe Sfântul Nil în chipul lui Macarie de la Nea Skiti⁴. Și l-a heretisit⁵, iar Sfântul i-a zis: „Cum petreci? Ce fac părinții?” Și Theofan a răspuns: „Cuvioșia ta știi, acum nu-ți mai pasă, fiindcă ți-ai cumpărat pâinea și ești fără de grijă.” Sfântul a zis: „Cum nu-mi pasă? Ca cel ce pe tine, cel robit, te-am răscumpărat, sunt ca în temniță aici.” Iar el a zis: „Măcar de-aș fi fost și eu în astfel de temniță ca Sfinția

¹ Excremente.

² Odă, o parte din canonul Utreniei.

³ Loc special în care se păstrează obiectele de cult.

⁴ Noul Schit, aflat în vecinătatea Schitului Cavsocalivia.

⁵ Salutată, felicitat.

ta!" Sfântul a zis: „În temniță nu sunt, fără numai întru atâta mulțime mă strâmtorez, aducându-mi aminte de liniștea mea cea mai dinainte. Și iarăși, auzind tulburările schitioților, mă fac în pace." Iar el i-a zis: „Dă slavă lui Dumnezeu că te-ai izbăvit, fiindcă acum nu avem petrecere călugărească și omenie." Sfântul i-a zis: „Toți sunt buni, fără numai tu ești îndărătnic și păcătosul lumii." Iar el a zis: „Iartă-mă, că toate relele am făcut!" Sfântul i-a zis: „Dacă cunoști că le-ai făcut, pentru ce judeci pe alții? Fiindcă părinții sunt buni. Însă cum se află acum?" El a zis: „Bine." Zice iarăși Sfântul: „Măcar de ar fi fost buni! Însă te înșeli. Că au între dânșii prigoniri și nu caută de datoria lor cea călugărească, ci numai încearcă mișcarea cerului, învârtirea pământului și să înțeleagă judecățile lui Dumnezeu. Până nu deschide cineva rodia, nu știe de este putredă sau sănătoasă. Și cum o să înțeleagă ei judecățile lui Dumnezeu fără de greșală? Judecător și prea drept este Dumnezeu, și nimeni dintre oameni nu poate să înțeleagă adâncul judecăților Lui."

Acestea zicând Sfântul, s-a sculat de unde ședea și i-a zis lui Theofan: „Vino la biserică, să-ți dau o bucată de moaște, să o dai dicelui să o pună la kyriako. Și l-a întrebat de nume pe Theofan, și dacă este călugăr sau mirean. Iar el, văzându-se pe sine ca un mirean, tăcea. Îi zice Sfântul: „Nu vorbești? Să te porți călugărește până la aprilie, și atunci să primești Sfânta Schimă (fiindcă era rasofo). Și să te numești Ehmalot, adică robitul. Și oricând vei auzi antifonul, adică «Robia Sionului...», să-ți aduci aminte că te-am răscumpărat din cumplita robie a diavolului. Și ia aminte ca altădată să nu te mai robești!" Iar el a zis: „Cine o să mă primească? Că toți mă gonesc." Zice Sfântul: „Și eu știu că popa Gherasim nu te primește." Theofan a zis: „El este ucenic și este nestatornic." Zice Sfântul: „Cel ce are să te ia sub mantie te primește după trei luni, în Duminica Floriilor, numai să păzești poruncile mele."

Acestea zicând Sfântul, a ajuns la biserică și a intrat înăuntru, iar pe Theofan nu l-a lăsat să intre. Și după ce a ieșit dinăuntru, i-a zis clătînând din cap: „Ce să vă fac? Că multe părțicele lipsesc. Aceia care au luat, pagubă mare au, iar nu folos. Proistoșii sunt vinovați, că îi lasă să ia." Și așa a dat lui Theofan o bucată de moaște pe care i-o luase și i-a zis: „Primește-o și să o ai la coliba ta spre pază. Și ico-

nomisind-o tu, aceasta te va iconomisi pe tine de toate ce îți trebuie. Și din altă parte să nu mai nădăjduiești!”

Pe urmă i-a dat și altă bucată mai mică, ca să o dea dicheului. Iar Theofan, văzând părticica cea mai mică, a strigat: „Care este a mea?” Sfântul i-a zis: „Ce strigi și te tulburi?” Iar el i-a zis: „Trimite-o cu altul.” Îi zice Sfântul: „Această mai mică bucată dă-o la kyriako, iar cea mai mare să o ai tu.” Iar el, bucurându-se, zice: „O păstrează, și am și candelă să aprind.” Atunci Sfântul l-a întrebat despre pravila lui, cum o face. El a zis: „Cu ațele o împlinesc.” Zice Sfântul: „Câte faci?” El a zis: „Nu le număr.” Îi zice Sfântul: „77 de ațe de închinăciuni să faci într-o zi și într-o noapte. Și să nu lași să intre în coliba ta băiat fără de barbă.” El zice: „Ce să fac? Că vin de cer apă.” Îi zice Sfântul: „Pune un urcior cu apă afară, să bea. Și ferește-te a vorbi cu oamenii mireni, și nu-i învăța așa. Să te păzești de tulburarea părinților, că se smintesc de tine. Și smerește-te și păzește învățăturile mele și nu te teme!” Și așa s-a despărțit Theofan, și venind la poarta Lavrei, acolo iarăși i s-a arătat Sfântul în chipul lui Anatolie Doftorul, și heretisindu-se l-a întrebat: „Ce face popa Gherasim?” Iar el a zis: „Bine.” A mai întrebat Sfântul: „Cum îi este patima? Să facă cum i-am rânduit și să nu se teamă. Și să se păzească de Teodorit, că are râvnă¹ satanicească spre dânsul. Iar popa Gherasim se poartă ca vulpea, altele înlăuntru și altele afară. Însă de se va prinde în cursă, o să tragă iarăși Nil. Spune-i să facă câte i-am zis și să nu ridice voința deasupra lui.” Și zicând acestea, s-au despărțit. Iar Theofan, mergând spre schit, s-a deșteptat.

Și a găsit acele două bucăți de moaște în mână, și i-a venit mare umilință, și plângea nemângâiat, mulțumind Sfântului. Iar părinții îl vedeau pe Theofan că în vedenia aceea ridica mâinile și striga, și alte chipuri făcea, și încercând să-l deștepte nu puteau. Și când și-a venit întru sine, l-au întrebat ce a pățimit. Iar el le-a arătat acele două bucăți de sfinte moaște dintru care ieșea o bună mireasmă, încât s-a umplut tot locul. Și le-a povestit toate câte i-a spus Sfântul, și au cunoscut toți că era adevărată arătarea Sfântului. Și a dat dicheului acea părticică de moaște, și el a pus-o în cutie de argint. Iar cealaltă părticică a oprit-o la sine, spre folosul sufletului.

¹ Poftă.

Popa Dionisie de la Chilia Spânilor, fiindcă nu credea câte i-a zis Sfântul prin Theofan, pentru aceea îl alunga. Și când a luat furtuna barca lor și s-a prăpădit, ei aveau părere: nu cumva s-a ars Theofan? Și și-au făcut altă barcă. Iar Theofan, fiind îndemnat de vrăjmașul diavol, vroia să le ardă barca aceea cea nouă și să fugă la Țarigrad. Și îndată a plecat să se ducă să săvârșească sfatul cel rău. Însă uitând materiile acelea cu care vroia să dea foc, s-a întors ca să le ia. Dar din slobozirea lui Dumnezeu a căzut de la o înălțime de doi stânjeni¹, și nici așa nu s-a pocăit. Ci luând materiile cele pentru foc, a intrat în colibă să caute cheia și a auzit sunet de la cutia unde avea sfintele moaște. Și socotind că este vreun șoarece, a aprins lumânarea, și iarăși s-a auzit în altă parte sunet, și atunci a stins lumânarea. Și iată că lumina la geamul cutiei ca lustrul cel aurit și ieșea flacăra. Și pe geam se vedeau slove scrise. El, văzând astfel, a vrut să dea de știre la schit ca să vină să citească.

Pe urmă a socotit să scrie pe hârtie și să o ducă în schit, și după aceea nu a mai văzut flacăra, ci numai slovele singure. Și aprinzând iarăși lumânarea ca să le scrie, cum pune lumânarea înainte, se pierdeau slovele. Atunci a socotit să pună lumânarea după ușă, și el înainte stând umbra, și așa se vedeau slovele. Și începând a scrie, câte scria el degrabă se pierdeau cele scrise pe sticlă. Și când a sfârșit de scris, nu s-au mai văzut slovele, ci au lipsit toate de pe sticlă.

Și era scris așa: ceea ce vrei să faci, fă-o cum o vei face, pe taină, cum te-ai învoit cu vrăjmașul diavol să o faci. Însă toate tânguiriile nu numai că or să te tânguiască, ci se vor aduna și la întunecatul tău cap, și nu vei mai avea viață la întoarcerea ta. Și fă precum fără de sfat, în taină, te-ai învoit. Către cei ce vin la tine grăiești cuvinte înfocate, nu cu iubire de frăție le zici, ci cu vrăjmășie le grăiești. Vai de unii ca aceia! Sabie de foc la dânșii! Cine vrăjmășește, vorbește neștiind.

Iar tu, de vrei să o faci, fă-o. Însă nu te vei împărtăși din partea mea. Dacă n-ai făcut, pentru ce te tulburi pentru astfel de lucru? Îndreptează-ți fărădelegea pe care ai lucrat-o, iar dacă nu ai făcut-o, nu te tulbura. Pentru astfel de lucru mulțumește lui Dumnezeu că ți-a venit astfel de năpastă nedreaptă. Unii o caută și nu găsesc astfel de slavă. Viu Domnul Dumnezeu!

¹Aproximativ patru metri.

CAP 5

Pentru o vedenie ce a văzut Theofan la Athon

După ce a scris Theofan toate slovele după geam, se gândea. Și aude afară ca sunetul vântului, și și-a zis întru sine: „Acum este vremea, mă duc să dau foc!” Și a plecat ținând și cele scrise în mână. Și vede că era multă ceață, dar căutând bine, vede că nu era ceață, ci ca și cum ar fi fost o pânză întinsă. Și a încercat să o prindă și nu putea. Și căutând spre schit, îndată i s-a părut că este în Athon¹, sus, între brazi, și vede Biserica Maicii Domnului, și deasupra acoperământului era un catarg ca un lemn încrucișat de care se ținea pânza aceea pe care o vedea. Și aceea avea două margini: una se ținea de Iviru, iar alta de Xiropotamu.

Și împrejurul bisericii erau vii multe, mari și mici, și multime de monahi purtând camilăfci în cap și îmbrăcați cu mantii, care ziceau căutând asupra viilor: „Ce este aceasta, de au pățimit și au venit la atâta nerodire, s-au îmbolnăvit și au scos vlăstare sălbatică? Ori este pământul sălbatic, de au acoperit mărăcinii via?” Aceste ziceau unul altuia: „La aceasta altă doctorie nu este, fără numai să o stremuiască² peste tot.” Iar alții ziceau: „Mai bine este să stea așa. Și când va răsări lăstar și va crește, se va împuternici vița și va rodi, că cea nouă ori se prinde, ori nu se prinde. Mai bine să nu stricăm via, fiindcă în vremea de acum cu anevoie se face. Și mai vârtos că aceste vițe sunt bune. Dacă o vom strematise³, la această stare nu mai vine.” Iar alții ziceau: „Când se pârjolește o țarină, și spicele verzi ard împreună cu cele uscate.” Unele ca acestea vorbeau între dânșii acei monahi.

Atunci i s-a părut lui Theofan că era vremea de ploaie, tuna și fulgera. Și de strălucirea unui fulger i s-au întunecat ochii. Și a mai tunat un alt tunet, când toți părinții aceia au căzut jos pe fețele lor. Și din tunet a ieșit glas zicând: „Ridicați pânza aceasta, că s-a sălbăticit via aceasta (adică locuitorii Muntelui) și nu mai este trebuință de acest acoperământ!”

¹ Vârful cel mai înalt din Sfântul Munte, 2033 metri.

² Procedeu de afânare a pământului din vii și măslinișuri.

³ Vezi nota anterioară.

Și a văzut Theofan că se pogorau niște oameni degrabă din vârful muntelui, și au apucat căpătâiul frânghiilor în mâini, și trăgeau pânza la catarg, și îndată a venit vânt silnic. Iar părinții se mirau și ziceau: „De unde este vântul acesta? Că tulbură vițele.” Și căutând au văzut pânza strângându-se câte puțin, și pe oamenii care trăgeau de frânghii și strângeau pânza. Și îndată au lăsat sapele și dichelele¹ pe care le aveau pentru lucratul viei. Și alergând toți împreună și apucând pânza, o trăgeau în jos nelăsând să o strângă. Și au început a striga cu glas mare zicând: „Slăbește, Doamne, slăbește! Și nu cu mânia Ta ne muștra pe noi, nici cu urgia Ta ne certa! Slăbește, Doamne, slăbește! Încetează, Doamne, urgia Ta de asupra viei acesteia! Rugămu-ne, nu-Ți întoarce fața Ta de la această vie, nu lua Duhul Tău cel Sfânt de la vițele acestea, auzi glasurile suspinurilor noastre și încetează urgia Ta, că mult ne-am ostenit la via aceasta!”

Și iarăși a fulgerat ca mai întâi și a ieșit glas ca tunetul, zicând: „Ce strigați? Ce Mă chemați? Nu vedeți ori nu cunoașteți că via aceasta s-a pornit la vale și rod nu face? Ce să-i facem acesteia? Am socotit să trimit îngerii satanei ca să deștrădăcineze vițele cele nero-ditoare ale viei acesteia, fiindcă nu aduc roade cinstite.” Părinții iarăși se rugau zicând: „Slăbește, Doamne, slăbește, nu Îți depărta îndurările Tale de la via aceasta, întoarce pornirile celor răi de la via aceasta!”

Iar pânza câte puțin se urca în sus și părinții se apucară de pânză plângând. Și curgeau lacrimile lor ca pâraiele. Iar Theofan, văzând pe toți acei părinți plângând, plângea și el. Atunci a văzut că ieșea o femeie din biserică, ținând în brațele sale un Prunc, Care a zis către părinți: „Încetați, cuviosilor părinți! Nu vedeți că via s-a îndărătnicit și rodul ei l-a întors spre lucrarea pierzării sufletelor?” Iar părinții tot una strigau către femeia aceea cu tânguire multă și cu lacrimi fierbinți, zicând: „Slăbește, Împărăteasă a toate, Stăpână! Tu mântuiește via aceasta precum mântuiești toate, că prin tine s-a sădit. Slăbește, a toate Împărăteasă, Stăpână! Acoperământul lumii, acoperă via aceasta! Slăbește, Doamnă! Slăbește, Doamnă, slăbește și primește rugăciunile noastre, ale nevrednicilor robilor tăi, și nu da via aceasta spre robie, să nu deștrădăcineze vițele acestea care s-au

¹Unelte agricole cu doi colți, folosite pentru săpat pământul.

sădit prin tine, hrănitorea cu lapte, Maica pocăinței!” Și îndată a strigat Pruncul, suspinând, și a zis: „Unde este rodul, ca să se adune din vițe? Pentru cea ce M-a hrănit cu lapte, Maica Mea!” Și îndată a făcut semn cu mâna să strângă pânza mai degrabă. Iar Maica a apucat mâna Pruncului și a pus dreapta ei la gura Lui și nu-L lăsa să facă semn, nici să strige. Acestea văzându-le Theofan, i s-a părut că a căzut un brad peste dânsul și l-a acoperit acolo unde sta, între peșteri, și l-ar fi omorât. Și așa, de frică, și-a venit întru sine și a văzut că sta la ușa colibeii lui, având slovele sticlei în mână. Și înfricoșându-se foarte, a încetat de a mai arde barca.

Acestea pe care le-a văzut Theofan atunci în vedenie, mai înainte, însemnau potopul apelor care s-a făcut în urmă și venirea turcilor în Sfântul Munte. Că mijlocirile Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, și ale preacuvioșilor părinți care au strălucit cu pustnicia în Sfântul Munte, au întâmpinat năvălirile barbarilor de către care era să se prăpădească locul acesta. Și așa s-a liniștit Theofan.

Iar popa Dionisie de la chilie nu înceta totdeauna a alunga pe Theofan. Atunci el a hotărât să se ducă la Țarigrad și să izbândească. Iar Sfântul, ca să-l oprească, i s-a arătat astfel: la anul 1817, ianuarie 18, Theofan a întâlnit pe popa Gherasim și îi zice: „De nu vei goni sinodia¹ pe care ai luat-o, să nu slujești, nici epitrahilul să pui, că ai să dai seamă. Că iată, căpăstrul îți este în mână. Cum vrei, faci!”

CAP 6

Arătarea Sfântului Nil în chipul popei Matei

Într-una din zile, Theofan a încărcat lemne în spinare și se ducea la bastir², ca să bată la piuă fesurile și să le vândă, ca să facă de cheltuială, să se ducă în călătorie spre Țarigrad. Și mergând pe drum cu lemnele, i s-a arătat Sfântul Nil în chipul duhovnicului popa Matei de la Sfânta Ana³. Și heretisindu-se, îi zice Sfântul: „Unde te duci?” El a zis: „Să bat la piuă.” Sfântul i-a zis: „Aș fi vrut să te întâlnesc la

¹ Obștea călugărilor dintr-o mănăstire, schit sau chilie.

² Presat.

³ Cea mai mare așezare de sihaștri athoniți, situată pe o vale abruptă, în partea de sud-est, sub vârful Athonului.

colibă." „Bine – zice Theofan –, să las lemnele și să mergem!” Sfântul a zis: „Nu este nevoie. Numai lasă lemnele și vino încoace.” Iar el a zis: „Iartă-mă, părinte, că nu ți-am pus metanie!” Și vrând să-i sărute mâna, nu i-a dat-o. Și căutând către locul unde era coliba, s-a întors către Theofan și îi zice: „O, ticălosule om, pentru ce pui sminteală?” Iar el s-a lepădat. Sfântul îi zice: „Nu ai zis lui popa Gherasim să nu slujească și să gonească sinodia? Au ți se cade ție să zici unele ca acestea? Nu știi că el este neputincios? Și în loc de pace ai pus sminteală. Păcat că ne găsim în prăpăstiile acestea și întinăm sfântul loc acesta cu faptele noastre!”

Iar el a zis: „Crede-mă că nu le-am zis ca să fac sminteală, ci pentru pace.” Sfântul i-a zis: „Ce-ți pasă ție, de te amesteci la Liturghia lui? Nu șezi în coliba ta să zici rugăciunea? Nu-ți cauți de neputința ta? Că patima lui popa Gherasim este din zavistie și se gândește să fugă. Și cine a fugit vreodată de la metania lui și nu s-a căit? Și cine a ieșit afară la lume și când s-a întors a avut știință curată? Că îl săgetează și îl rănesc cele de afară aduceri aminte.

Popa Gherasim de nu ar fi avut patima lui, nu era să se mai întoarcă în Sfântul Munte și să locuiască în preajma sfintelor mănăstiri, ci era să fie ca o haină putredă a lumii. Dar să-I mulțumească lui Dumnezeu că nu-i ridică patima, pentru mijlocirile Sfântului Nil. Că i-o ridicase la o vreme, dar pentru schimbarea minții lui iarăși i-a trimis-o, ca să nu se mândrească.”

Iar Theofan, auzind acestea, se gândea de unde îl știe pe popa Gherasim și îi ține parte (necunoscând că este chiar Sfântul Nil care vorbește cu el). Și degrabă îi zice Sfântului: „Pentru că îl cercetează Dumnezeu pe popa Gherasim, aceasta este pricina: întâi ca să nu se prăpădească cu totul; al doilea milosteniile părinților lui ce le dau la săraci, precum s-a întâmplat și cu tâlharul cel binecunoscut pentru primirea de străini a părinților lui, care au primit pe Maica Domnului când fugea la Egipt, l-a făcut de a cunoscut pe Domnul Hristos la Răstignire și l-a mărturisit pe Cruce Dumnezeu adevărat, și s-a mântuit degrabă. Și Lavra, fiindcă te-a lăsat să viețuiești pe moșia ei, s-a învrednicit să primească moaștele Sfântului Nil.

Asemenea și Chilia Spânilor, fiindcă te-a primit de câteva ori, s-a învrednicit să dobândească falca Sfântului. Iar cavsocaliviții, unde

le sunt darurile? Pentru nemilostivirea cea către tine și pentru necredința către Sfântul nu li s-au dat din moaștele Sfântului, fiindcă arată necredință către arătările Sfântului. Că s-a căit Sfântul și pentru acea bucată pe care le-a dat-o. Așa și Dumnezeu, pentru milosteniile părinților miluiește pe fiii lor. Însă părintele Gherasim înălțarea minții lui nu și-o lasă și voiește să se arate proistos și prea învățat la rucodelia lui. Și se tulbură mult și voiește să se amestece și la cele de obște, să slujească și la kyriako. Și nu cunoaște datoria preoților. Fiindcă preotul, după Liturghie, trebuie să se liniștească și să iubească pe Dumnezeu, precum și Dumnezeu iubește pe preot. Să nu vorbească în deșert, pentru că vorbirea în deșert, ca un praf puturos, murdărește pe preot și-i spurcă toate cugetele lui. Precum zice și Sfântul Apostol Pavel: *Nu vă înșelați, căci nici curvarii, nici bețivii, nici sodomitenii, nici iubitorii de avuții, nici malahii Împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni!*

Iată că vă zic și eu, cel mai mic fiu din punere al lui Dumnezeu (Nil), că grăitorii în deșert, grăitorii de rău, grăitorii pe ascuns și răpitorii de cuvânt Împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni.

Auziți și vă învățați și nu cereți singurătatea, fiindcă singurătatea îl face pe om ori înger, ori drac; sau îl face locuitor cu sfinții, sau cu dracii. Iar cei din supunere și din viață de obște, de vor lucra fără de cântire, sunt moștenitori ai Mântuitorului și se cunosc fii ai lui Hristos, pentru ascultarea lor. Singurătatea nu este încredințată unde o să ajungă, și tu de vei întreba: «Cum șezi singur?», ascultă: Un prunc care se hrănește cu lapte în brațele maicii lui, și pe urmă se face mare, și după moartea părinților lui se face moștenitor cu adevărat, așa și viața de obște. Și fericit este cel ce se supune în viața de obște, în mănăstire ori în petrecerea cu doi sau cu trei, adică în chinoviile cele mai cu puțini sau mai mulți frați, și nu își face voia lui întru nimic. Iar singurătatea se aseamănă pruncului sărman al unui tată sărac, care nu avea averi să le moștenească, nici mamă nu avea, fără numai de la străine femei a supt lapte, unde le-a găsit tatăl său, și nu s-a împuternicit.

Acum care din doi sunt mai buni? Cu adevărat acesta care a supt de la maică-sa, adică din ascultarea chinoviei. Fiindcă singurătatea este ca femeile străine care hrănesc pe prunc când rămâne sărman

de maică-sa ascultarea, și face toate voile lui; atunci cade în multe ispite și nevoi și în felurite înșelăciuni, precum au pățimit mulți schitei¹.

Vezi buna rânduială a chinoviei (a vieții de obște) cum o adevărește și Domnul: *Unde sunt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sunt și Eu, în mijlocul lor!* Ascultă și altă mărturie: albina este o vietate iubitoare de osteneală, adună din multe feluri de flori miere și ceară, însă de obște, fiindcă unele adună și aduc până la ușa și altele iau de aici și zidesc, însă cu porunca mamei lor celei mai mari, și fără să știe ea și să vadă, nimic nu zidesc. Și altă pildă: candela care este atârnată la icoane este închipuirea chinoviei. Căci candela, apa, untdelemnul, candiltra², feștila sunt lucrare a chinoviei, și precum lumina la feștilă, așa se aprinde Darul Sfântului Duh la frații cei din chinovie și arde toate păcatele lor, ale celor care fără de cârtire vor lucra cu dragoste și cu frica lui Dumnezeu.”

Iar Theofan i-a zis: „Sfinția ta mă faci să mă duc și eu la chinovie. Nu cumva pentru aceasta o lauzi? Asemenea o laudă și popa Sava, fiindcă îți este patriot, morait³.” Sfântul îi răspunde: „Ticălosule, tu ești pentru chinovie? Tu ești sminteală chinoviei. Pentru aceea te-au și gonit, că ai împuțit locul, ca un nefolositor. Șezi acolo unde ești, ca un nevrednic de a viețui în chinovie, și fă câte îți-a zis Sfântul. Fără sfătuire să nu te duci nicăieri și să nu faci nimic.”

O, monahi, ascultați cum este petrecerea chinoviei luminată! Ve-deți pietrele de la mare? Cum, de valuri lovindu-se, se fac netede și frumoase, așa și cei din chinovie, se freacă de ascultare și se înfrumusețează cu fapte bune. Fiindcă cel ce șade singur ascultare nu are. Nu cunoaște ce are viața monahicească, fiindcă singurătatea naște fapte rele, precum: urâciune, lăcomie, pipăirea și gânduri rele, care pricinuiesc înșelăciune, și cad în adâncul iadului, precum au pățimit mulți.

Pentru aceasta, o, monahe, fugi de singurătate! Dacă nu poți și ești bătrân, să ai măcar un om cu tine, pentru ca să stingi flacăra singurătății, că mulți pe urmă s-au căit netrăind viață de obște. Dacă

¹ Pustnici.

² Dispozitiv în care se așază fitilul candelii.

³ Locuitor din Peloponez, sudul Greciei.

te temi să-ți dai banii și cele ce ai, să fie de obște, și-ți faci voile tale, să știi că acestea or să te facă pe urmă să te căiești și să arzi ca într-o văpaie într-însele.

Precum Hristos a zis samarinencei: „Dă-Mi apă să beau, și Eu te voi umple de apă săltătoare, din care bând, niciodată nu vei mai înseta, în veci!”, așa și cel ce va bea apa singurății va înseta iar. Dar cel ce va bea din sudorile chinoviei și din nevoințele ei nu va mai înseta în veci. O, singuraticule, fiu al celui sărac tată, ce o să moștenești după moartea lui? Fără numai laptele cel străin pe care l-ai supt. Și tu, când vei muri, ce vei lăsa moștenire? Arătat este că nimic, fiindcă n-ai dobândit nevoie, ci numai cele străine gânduri și cele străine hrane, ale celor stricacioase lucruri ale deșertăciunii, sau poftele trupului și ale inimii tale.

Vipera când naște, nu naște alte jivine precum privighetori ori porumbei, ci de cele asemenea cu ea otrăvite jivine. Iar grăirea în deșert și multa vorbire întină tăcerea fecioriei. Și aceasta se face oprire de la preoția ta, o, preote! Fiindcă monahul are trei deslușiri ale fecioriei: 1. sărăcia duhului cu izbăvirea de patimi; 2. neaverea de cele trupești lucruri și a tăcerii feciorie, precum porumbița cu tăcere fuge de vânători și-și scapă viața. Dar privighetoarea, cu viersuirea multei cântări, se răpește de vânători. Așa și multa cuvântare dă pe om la vânătorii draci, că omul are vânători și în dreapta, și în stânga, precum: credința și necredința, nădejdea și deznădejdea. Dacă va avea credința bună, naște pe nădejdea mântuirii lui. Precum tâlharului celui bine cunoscător credința i-a născut nădejdea mântuirii și „Pomenește-mă!” până astăzi și până în sfârșit, „Pomenește-mă, Doamne!”

Iar cel de-a stânga tâlhar, din necredința lui a născut deznădăjduirea. Și a hulit și hulește până la sfârșitul veacului, fiindcă necredința naște îndrăcire și desăvârșit deznădăjduire, și îndoirea, care este a cerca cu de-amănuntul lucrurile și a zice: Aceasta așa este sau nu? Adevărat este sau minciună? Cercarea este bună la om numai când este cu întrebare și cu sfătuire. Iar dacă omul, cercând singur, vrea să își îndrepte gândul lui, în zadar se ostenește crezând numai minții lui, fără a întreba pe altul, și cade în hulă, ca și tâlharul cel hulitor, cu nesfătuirea și cu neîncrederea, precum și alți mulți se

primejduiesc și se prăpădesc din îndoirea nesfătuirii și, din pricina iscodirii, cad în necredință.

Această patimă a scos pe Adam din Rai, fiindcă Eva a primit sfatul șarpelui. Și Adam s-a îndoit de porunca lui Dumnezeu și a zis: „Oare este așa precum a zis Dumnezeu?” Și Eva a vestit lui Adam sfatul șarpelui, și a rămas Adam fără de glas, ca un pește, și a crezut cuvintelor Evei. Și așa amândoi s-au dezgolit de Darul lui Dumnezeu și îndată li s-au închis ochii Darului și s-au deschis ai vicleșugului, și vicleșugul dezgolește pe om de Darul lui Dumnezeu.

Iar Dumnezeu, ca un cunoscător de inimi, aștepta cu îndelunga Lui răbdare: nu cumva se va pocăi Adam, cunoscând dezgolirea lui, și să-i dăruiască cea dintâi podoabă? Însă Adam n-a vrut să se pocăiască, ci a rămas întru întuneric, precum și voi cu sfătuirile voastre ați iubit necredința și pierzarea, iar nu mântuirea, precum a făcut și Adam, că s-a zidit de Dumnezeu și a călcat porunca Lui. Și voi a doua oară sunteți zidiți de Sfântul Duh, și ați călcat poruncile Lui. Adam a făcut mincinos pe Dumnezeu și vinovat, pricinuind pe Eva și zicând: *Aceasta m-a amăgit!* Și a primit sfatul șarpelui mai mult decât sfatul lui Dumnezeu. Așa Dumnezeu a venit la Adam cu sunet spre întâmpinarea pocăinței lui, dar Adam s-a ascuns, iar Dumnezeu, știind unde este, iarăși l-a strigat: *Adame, unde ești?* Iar el, nemaiputând să se ascundă, a răspuns: *Aici sunt și nu pot să mă arăt, fiindcă sunt gol!* Dumnezeu iarăși l-a întrebat: „Nu cumva ai călcat porunca?”, dându-i pricină să se smerească și să zică: „Am greșit, Doamne, iartă-mă!” Dar el nu s-a smerit, ci a zis: „Eva m-a amăgit!”, adică: Tu ești pricina, că ai făcut-o pe dânsa pentru tovărășie, și ea m-a amăgit.

Atunci Dumnezeu, văzând nepocăința lui Adam, a venit la Eva tot cu sunet, și ea s-a ascuns, fiindcă nu avea ce pricină să pună, ca Adam. Dar Dumnezeu și pe ea a strigat-o și i-a zis: „Evo, unde ești?” Ea a răspuns: „Aici sunt, dar sunt goală!” Atunci Dumnezeu a zis: „Pentru ce v-ați golit?”, zicându-le cuvântul de obște, ca amândoi să se pocăiască. Și nici Eva n-a zis: „Am greșit!”, ci s-a îndreptățit, ca și Adam, și a zis: „Șarpele m-a amăgit!” Atunci pe amândoi i-a blestemat Dumnezeu, asemenea și pe șarpe, zicându-le: „Ieșiți de la Mine!” Și au fost goniți din Rai, sălășluindu-se în acest bleste-

mat pământ și viață. Și aici au născut fiii, pe Cain și pe Abel. Și aceștia, aducând daruri lui Dumnezeu, a primit Dumnezeu darurile lui Abel, iar Cain l-a zavistuit, și zavistia a născutucidere, fiindcă iscodirea naște vicleșugul, și vicleșugul naște necredință, și necredința naște nemilostivirea, iar nemilostivirea pe moarte.

Că precum vlăstarul întâi frunză face și pe urmă agurida, și câte puțin crește bobul și se umflă, și se face struguri, și strugurii fac vin, iar vinul veselește inima omului, așa și omul, din vicleșugul iscodirii cu încetul ajunge până să-și ucidă sufletul întunecându-se de patimi, se face beat, precum vinul îmbată pe om. Așa și Cain s-a făcut ucigător de frate. Asemenea și Antihrist o să facă dreptilor Enoh, Ilie și Ioan cuvântătorul de Dumnezeu. Sfârșitul răutății.

CAP 7

Pentru pilda iederii

După Cain s-a înmulțit vicleșugul și a întins vițele sale și a întunecat pe om precum iedera își întinde crăcile sale pe copaci, în sus, și usucă tot copacul. Așa și călcarea de poruncă a lui Adam și-a întins crăcile și a întunecat mintea omului. Fiindcă iedera nu se înalță mult, ci se întinde în lături și stăpânește orice copaci va găsi. Și rodește mai mult decât orice alt copac, însă rodul ei netrebnic este la gust și la vedere este mărunț și neputincios lemnul ei, însă de a se lăți și a se întinde în lături este putincios. Și înaintea ei orice copac ar găsi, cu mare iscusință îl leagă și împletește cele 33 de crăci, cât nu poate cel mai iscusit meșter să le împletească cu uneltele lui, fiindcă orice găsește, răpește și ține cu cele trei crăci mai întâi, și pe urmă îl dă la celelalte 30, și acelea cu unghiile lor îl leagă cu iscusință.

Întâiul Meșter a trimis slugile Sale ca să strice pe cele neputincioase și nălucioase¹ crăci, însă acele nălucioase crăci ale iederii n-au îngăduit slugile, ci necinstindu-le le-au trimis înapoi. Și înștiințându-Se întâiul Meșter, a răbdat îndelung, multă vreme, și văzând că iedera mai mult se întinde asupra viei, a trimis alte slugi spre paza viei, adică pe proroci, și pe aceștia i-au omorât (iedera aduce fața

¹ Înșelătoare.

satanei, și via dreptii). Când va veni Domnul viei, ce va face lucrătorilor acelora? Au venit în urma Domnului nostru Iisus Hristos și ne-au dat Sfânta Biserică cu Darurile ei, adică cu Preacuratele Taine, precum a zis: „Luați, mâncați Trupul Meu și beți Sângele Meu!”, ca să simțim Dumnezeieștile Daruri, iar nu să rămânem nesimțitori, că cel ce se va abate de la Hristos nu se supune Bisericii și se răpește de trei crăci ale iederii, și pe urmă se stăpânește de 30 de crăci ale iederii cu împletiturile lor. Și primește îndulcirea iederii și se robește cu totul.

Că pe oricine va defăima aceste trei, adică Credința, Nădejdea și Dragostea, degrabă îl răpesc iscodirea minții, viclenia ochilor și nesimțirea necredinței, și îl stăpânesc boierii luceafărului: cele 33 de crăci ale iederii, adică iscodirea, vicleșugul, necredința, călcarea poruncilor, neascultarea și defăimarea. Aceste șase crăci sunt sfătuirile șarpelui. Iar zavistia, răpirea, nemilostivirea și uciderea, aceste patru au odrăslit de la Cain, care a zavistuit pe fratele său. Că el cele bune le oprea pentru sine și pe cele rele le aducea lui Dumnezeu, că nemilostivirea lui a născut uciderea și minciuna. Și a mințit lui Dumnezeu că nu știe pe fratele său, Abel, unde este. Acestea sunt răutățile lui Cain. Iar cele 24 împletituri ale iederii sunt ale celorlalți vicleni oameni, fiindcă cele nouă crăci începuturi sunt ale lui Adam și ale lui Cain.

Și caută să găsească vreun om spre pierzare, precum pe tine, robit către satana. Și când îl găsec, îl lovesc cu ostia¹ cea cu 24 de dinți ai pierzării, precum sunt cele 24 de slove cu care însemnăm multe pricinii. Așa și cele 24 de crăci ale răutății, izvodesc multe vlăstare ale pierzării. Întâi asemenea patimi, adică a judeca pe aproapele, și aceasta este o pomenire de rău la om, și aceasta izvorăște toate cele 24 de răutăți ale pierzării.

Mânia și cu tulburarea, precum se mânie vânturile și suflă cu toată puterea lor, și clătesc munții și dealurile, copacii și apele mării. Așa mânia este alfa și tulburarea omega, fiindcă începutul mâniei este sfârșitul tulburării. Iscodirea minții și vicleșugul omului început au, dar sfârșit nu au. Omega nu este sau nu pune sfârșit slove-

¹Unealtă de pescuit de forma unei furci cu mai multe brațe ascuțite, care se înfige în corpul peștilor. - Din sl. *ostii*.

lor, ci cu dânsele însemnăm toate cărțile lumii, că început au, iar sfârșit nu au. Așa și iscodirea cu vicleșugul: izvodesc toate fărădelegile lumii și sfârșit nu au.

Fiindcă lumea este ca o carte la om și izvodește într-însa cu aceste îndoite slove, care început nu au și nici sfârșit nu au. Adică omul de la nașterea lui izvodește în cartea vieții aceste îndoite slove, și după moarte se vor alege fiecăruia cele lucrute, și să-și ia fiecare partea lui și să se ducă în calea lucrării lui. Că Stăpânul Cel ce judecă viii și morții are să aleagă faptele fiecăruia, că viii sunt cei buni și drepti cu lucrurile lor, iar morții sunt cei răi și lucrurile lor.

Și vicleșugurile cele aflate de oamenii cei răi sunt acestea: preacurvia, curvia, gâdilirea, zădărire¹, malahia cu tăvălire, malahia minții cu viclean gând, malahia cu pipăirea mâinii și malahia cu atingerea de alt trup, stricarea fecioriei, amestecarea de sânge, sodomia și malahia îndoită, adică unul la altul. Aceste 12 vlăstare sunt faptele trupului, pe acestea le acoperă nefrica de Dumnezeu, ca să nu vadă fața lui Dumnezeu cei ce lucrează aceste 12 necurății, ci să se dea muncii celei veșnice, în iad, împreună cu dracii.

Iar celelalte sunt: deznădăjduirea, înmulțirea răutății, mânia, pomenirea de rău, a judeca pe aproapele, vorbirea întru ascuns, defăimarea, răpirea, furțișagul, minciuna, împodobirea și sfățuirea spre rău. Și acestea sunt vlăstare ale celor 24 de răutăți, și la rădăcina acestora a răsărit o buruiiană netrebnică și se cheamă „lichorton” (buruiana lupului), sau mai bine zis în mijlocul celorlalte răutăți a odrăslit fărădelegea, adică blestemul. Că blestemă omul pe Făcătorul a toate și-L învinuiește, de ce nu i-a pus lege care să-l oprească cu sila să facă fărădelege. Și aceasta are altă rădăcină, adică pe cel ce învață împotriva legii și a dogmelor credinței.

Înălțarea și capul tuturor faptelor bune este Darul lui Dumnezeu, iar al răutăților este darul satanei. Și Darul lui Dumnezeu urăște pe darul satanei cel urât și netrebnic; asemenea și al satanei urăște pe cel al lui Dumnezeu. Și Darul lui Dumnezeu este: credința, nădejdea, dragostea și curățenia de toată fărădelegea. Iar darul satanei este: necredința, deznădejdea, vrăjmășia cu pomenirea de rău și toate necurățiile sufletești și trupești. Și de unde le are satana pe

¹ Ațâțare, stârnire.

acestea? Ascultă: precum la discul soarelui razele și strălucirea sunt daruri ale soarelui și, dacă va lipsi vreuna din acestea, cum va lumina lumina zilei?

CAP 8

Pentru căderea dracilor

Deci a vrut Luceafărul să ia frumusețea strălucirii și înălțimea Dumnezeirii și cinstea lui Dumnezeu. Și a vrut să pună scaunul său mai presus de scaunul lui Dumnezeu. Și cum a gândit aceasta, îndată s-a tulburat cerul și s-au deschis ușile lui și s-au surpat Luceafărul cu blestematul lui scaun unde ședea el împreună cu toată molipsita lui ceată și câți s-au plecat gândului lui celui împotrivor lui Dumnezeu.

Tot numărul celor căzuți cu luceafărul împreună este de 33 milioane de mii și zece zecimi mii de mii. Și pe păcătoși îi ispitește tot întreg acest număr de draci. Asemenea și cu cei drepti se luptă 33 de milioane de mii.

Îngerii satanei sunt la vedere fără de dar, la îndulcire fără de gust, la statură scurți, la lățime lați, la adâncime cu stăpânire, fiindcă în adâncul iadului au stăpânirea lor și sunt fără de putere. Pe păcătoși îi șilesc cu neputința lor, precum și pe tine. Și se nălucesc cum că ar fi puternici, și așa se teme omul și se pleacă lor, și-l stăpânesc și-l surpă în căderea lor, meșteșugind deznădăjduirea și zicându-i: „Nu așa pentru tine, nu așa, ci ascultă sfatul meu și nu te teme, că tu ești robul meu! Ascultă-mă pe mine numai, și nu pe altul!”

Iar omul păcătos se pleacă la aceste sfătuirii ale păgânătății și diavolul îi întinde cursă cu deosebite gustări nălucitoare, adică: mândrie, slavă deșartă, a judeca pe aproapele și altele asemenea, nenumărate. Iar omul cel ce va fi îmbătat de Darul lui Dumnezeu este ca acela ce se îmbată de vin și nu se teme, nici nu se rușinează de împărat, nici de tiran, și oricine, ce i-ar face, nu simte și nu se teme de cursele diavolului, și de s-ar lupta toți dracii cu dânsul, nu pot să-l dezbete din beția Darului lui Dumnezeu.

Cu aceștia s-au luptat Dioclețian și Maximian, vasele diavolului, și mulți alți tirani s-au luptat ca să dezbete pe Sfinții Mucenici de

Cerescul vin, de care cu îndestulare erau îmbătați. Precum o muiere când are prunc mic și acesta tot cere să sugă laptele ce se adună la mama lui în ziua aceea, așa și toți dracii au ieșit în lume ca să lupte pe omul cel afundat în Darul lui Dumnezeu, însă n-au putut. Precum și Cuvioasa Maria Egipteanca a fost luptată de dracul, și în zadar s-a ostenit. Asemenea și dascălul acela de la Constantinopol, în vremea lui Leon luptătorul împotriva icoanelor, s-a ars împreună cu școala și cu ucenicii. Tot asemenea și Iacov Persul s-a tăiat ca vița și nu s-a dezbătut de darul Sfântului Duh, ca să se lepede de Hristos.

Precum Luceafărul, dintru aceste trei slave, adică iscodirea, vicleșugul și nesupunerea, s-a nălucit cu întocmai Dumnezeirea și s-a gătit pe sine să se înalțe și să se suie mai presus de ceruri, și numai cât a gândit un necurat și spurcat gând ca acela, numaidecât s-a surpat împreună cu toți următorii lui. Atunci de nu ar fi stat credincioasă sluga lui Dumnezeu Mihail și de nu ar fi strigat cu puternic glas gânditoare vorba lui: „Să stăm bine, să stăm cu frica lui Dumnezeu!”, ce era să urmeze cu Îngereștile Puteri ale Cerului? Numai Unul Dumnezeu știa. Cu toate că Dumnezeu a făcut și face dintru ce nu este ca să fie, și puternic este să facă cu Cuvântul Lui și cu Sfântul Lui Duh mulțimi de îngeri și mii de lumi. Însă îndată cu glasul lui Mihail a stat în surpăturile iadului dimpreună cu ceata lui cea urgisită, adică în veelzevul, care este iadul. Că aceste trei, Luceafărul, veelzevul și iadul, un gând au și o numire.

Pentru aceea și omul trei vrăjmași are: necredința, necurăția și deznădăjduirea. De se va închide ușa necredinței și a necurăției, atunci se ridică omul din deznădăjduire și se luminează inima lui din Darul Sfântului Duh și lucrează poruncile lui Hristos. Dacă tâlharii vor găsi ușa deschisă, ce răutate nu vor face omului acela? Jefuiesc toată casa lui și-l aduc pe om la pierzarea necredinței și a deznădăjduirii, îi iau mințile și-l lasă fără de minte.

Fiindcă ceata luceafărului a rămas pe pământ până la sfârșitul lumii, se suie și se pogoară, și mai vârtos când văd vreun suflet drept se silesc să-l oprească, ca să nu se suie în locul de unde au căzut ei, fiindcă sufletul când se suie odată nu se mai lasă din mâinile dreptilor ca să se pogoare jos. De aceea dracii se nevoiesc cu mândria să-l

amăgească și să-l tragă jos în pierzare, și strigă cu mare glas și zic: „Ne-ai biruit, o, suflete! Și de acum fugim de la tine!”

Aceasta o fac cu vicleșug, ca să se mândrească sufletul ca și cum ar fi sfârșit nevoița, și când nălucește aceasta dă loc mândriei, și atunci sugerează laptele lenevirii de la mama ei, trândăvia. Și se nălucește zicând: „Că eu m-am nevoit din tinerețile mele, și acum să mă odihnesc puțin, la bătrânețile mele!” Și așa cade în trândăvire. Atunci dă năvală duhul curviei, pentru primirea gândului mândriei, și se învoiește cu gândurile cele pătimase și își pipăie trupul. Și de aici cere multe feluri de bucate și cade în adâncul necurăției.

Și atunci vine fiul vrăjmășiei împotriva luptător, și cade în necredință, și începe a se lupta cu Biserica, și zice: „Nu știu nici Biserica, nici dogmele, nici canoanele Bisericii!” Și atunci de tot se prăpădește. Fiindcă dracii, dacă vor găsi ușile deschise, intră și jefuiesc tot și nu lasă nici scândurile. Că omul zboară ca musca în văzduh, iar dracii ca păianjenii întind cursa, ca să se prindă musca. Dar de se va păzi, nu se va prinde. Că, de se va prinde, se deznădăjduiește și zice: „Eu nu mai am aripi să mai zbor, nici trup ca să fug, adică nu am trup curat să slujesc pentru sufletul meu, nici ochi să ridic la cer și să mă rog pentru sufletul meu, fiindcă de acum m-am robit cu totul. Să nu mă mai chinuiesc, că tot nu scap și nu mă mai mântuiesc.”

O, omule, de ce hotărăști că nu te mântuiești? Întoarce-te și nu te temi! Dumnezeu te așteaptă la Cruce. Și pentru ce te temi de cel neputincios și de meșteșugirile lui? Crucea lui Hristos a zdrobit meșteșugirile lui. Diavolul o laudă are, deșartă și mincinoasă. Cu aceasta a ispitit pe un cuvios¹, că s-a arătat lui în chip de om și i-a zis: „Pot, părinte, să mă mântuiesc?” Iar cuviosul i-a zis: „Suie-te la înălțimea aceea și dezbracă-te de toate răutățile și vicleșugurile tale, și te roagă lui Dumnezeu zicând: «Miluiește-mă, Dumnezeule, pe mine, începutul răutății!»” Și atunci te va milui și te va pune în partea cea dintâi.” Iar diavolul a zis: „Taci, putredule bătrân! Eu să mă închin la o de nimic Împărăție, când noi avem trei din patru părți ale lumii? Și Lui ce I-a rămas, ca să mă închin Lui?” Atunci a cunoscut bătrânul că acesta este dracul hulii, și și-a adus aminte de Iisus Hristos că S-a ispitit de acesta în pustie, și cu nălucire I-a arătat de-

¹ Sf. Antonie cel Mare.

șarta slavă a lumii acesteia, și iubirea de argint, și lăcomia pânțeleului, precum și la alți oameni. De acestea aducându-și aminte cuviosul, s-a rugat lui Dumnezeu și l-a gonit.

Pentru că Dumnezeu nu Se îngrețosează de nimeni, nici de călugăr, nici de mirean; numai de aceste patru patimi Se îngrețosează și le urăște, adică: curvia, necredința spre dumnezeieștile Lui porunci, hula și minciuna, din care este închinarea la idoli. Că pentru aceste patimi a venit Potopul.

CAP 9

Pentru Potop și pentru Noe

A venit Potopul și s-a potopit neamul omenesc. Numai pocăința lui Noe, care plângea către Dumnezeu și cerea ca să nu prăpădească neamul omenesc, ci să-i dea vreme de pocăință, a auzit-o Dumnezeu și i-a zis: „Sunt acum 120 de ani de când aștept pocăința lor, și nu vor să se pocăiască. Acum tu gătește Chivotul mântuirii tale, ca să nu te afli în mijlocul urgiei Mele.” Atunci Noe propovăduia oamenilor Potopul, ca să se pocăiască, iar ei râdeau de dânsul și-l necinsteau, și răutatea lor o îndoiau. 17 ani a propovăduit și pe urmă a început a face Chivotul, văzând nepocăința lor. A început a bate fierul întâi, ca să facă cuiele, și îl râdeau ei văzându-l și auzind ciocăniturile, precum și astăzi, când se lovește în toaca bisericii, cei leneși zic: „Lasă să-și bată capul, eu o să merg, dar sunt bolnav, mă doare capul.” Și venind stau afară de artica¹ bisericii, și vorbesc deșertăciuni, și judecă pe alții și se scârbesc, de ce nu citesc mai pe scurt, ca să fugă.

Dumnezeu atunci a făcut semne înfricoșate ca să se pocăiască. Mai întâi, după ce s-a sfârșit Chivotul la care lucrase Noe 100 de ani, a deschis Dumnezeu jgheburile cerului până la trei zile, dar ei n-au cunoscut, și se închideau în corturile lor și-și împlineau răutățile lor. S-a făcut cutremur și a ieșit foc cu tunet înfricoșat, încât se cutremura tot pământul, și pietrele se topeau, și soarele se întuneca, și ei spre mai rău se plecau. Curvia o înmulțeau și sodomia o

¹Nartica sau nartex, pronaosul bisericii.

lucrau. Văzând semnele acelea, întunecații și nesimțitorii, în loc să se pocăiască, ei socoteau că Noe cu năluciri prefăcea acelea. Și s-au sfătuit să-l omoare și să strice Chivotul. Și plecând, au năvălit asupra Chivotului, din pizma lor, ca să-l strice.

Iar Dumnezeu, văzând nepocăința și înmulțirea răutăților lor, și că s-au pornit 70 de mii, după numărul celor 70 de mii de necurății ale fărădelegilor și a celor șapte păcate mari de moarte, împotriva dreptului Noe și a familiei lui ca să-i omoare, atunci a poruncit Dumnezeu și s-au deschis jgheburile cerului, ca să se pogoare apa cea mai presus de ceruri, și pământului ca să izvorască apă săltătoare, și s-au întâlnit apele cerului și ale pământului la înălțime mare, și s-au împărțit în tot pământul până în 40 de zile. Și a stat al doilea cer la înălțime multă, până în șapte zile, în chipul celor șapte fărădelegi a pedepsirilor.

Iar pe ei, acolo unde mergeau spre Chivot, i-a ajuns pedeapsa și au pierdut drumul, și umblau încoace și încolo prin apă. Precum și astăzi împărăteasa fărădelegii, cea cu șapte capete ale pierzării, adică cu multa tulburare a vieții și a necurăției, a pierdut calea petrecerii monahicești și umblă încoace și încolo, prin mijlocul a multe griji ale vieții celei tulburate.

Ascultați, o, părinți, și vă păziți de acum înainte! Iată, vă propovăduiesc și eu ca și Noe și zic: „Luați aminte, să nu vă vină și vouă fără de veste potop de pământ și de apă. Să fugiți de multa grijă a vieții și a tulburării, și de multa cuvântare, și de a judeca pe aproapele; să aveți dragoste între voi și unire, să fugiți de multele feluri de bucate și să vă deprindeți cu viața monahicească; țineți fecioria cu toată curățenia, și să fugiți de necurăția curviei și a sodomiei, fiindcă această patimă a dat năvală în mijlocul vieții monahicești. Bucurie și veselie celui ce se păzește de această patimă! Vai și amar celui ce lucrează aceasta și celui ce se învoiește cu gândurile și se îndulcește de această patimă, și celui ce pipăie trup bărbătesc spre îndulcirea păcatului! Că de aceea se pricinuiește stricarea părții bărbătești.

Fă-te următor acestor două păsări: porumbelului și turturelei, iar nu privighetorii. Că porumbelul, păzind tăcerea, scapă de vânători precum Noe a scăpat la Chivot. Iar privighetoarea, ținându-se de limbuția cântării ei, se prinde de vânători, ca și oamenii cei din vre-

mea lui Noe. Însă turtureaua își păzește fecioria pentru soțul ei cu toată curățenia, căci când moare soțul ei fugе în pustie și-l plânge pe dânsul și nu se mai apropie de altul.

Iar pricina morții ei este aceasta, ascultă pilda: turtureaua aceasta s-a dus prin pustie cu voia ei, ca să pască, și s-a prins de vânători și au pus-o în colivie. Și după o vreme s-a dus și soțul ei cel rămas să-și găsească soția, și s-a prins și acesta. Și când l-au pus pe dânsul în colivie, a scăpat cea închisă și a fugit. Atunci vânătorii au omorât pe soțul ei cel prins, iar cea rămasă, de mila lui, își smulgea penele. Și s-a deosebit¹ în munți și în păduri, și șezând pe crăci uscate, își plânge nemângâiat pe soțul ei, aducându-și aminte că îi zicea să nu se ducă, și n-a ascultat, și de aceea a fost prins. Așa și omul, a vrut să cerce și să iscodească cele pentru Dumnezeu, și s-a prins de cel viclean și s-a robit. Iar Fiul lui Dumnezeu, lăsând cele nouă cete, a venit căutând pe cea rătăcită, fiindcă Înțelepciunea lui Dumnezeu a așezat scaunul ei pe zece stâlpi. Unul a căzut, iar ceilalți nouă stau. Și S-a răstignit cu trupul pentru mântuirea celui rătăcit.

O, preoților și monahilor, fugiți și voi ca turtureaua în munți și în păduri și plângeți pentru Preadulcele Iisus, Mirele vostru cel răstignit pentru voi, și să țineți fecioria și tăcerea, și să vă depărtați de multa deșartă vorbire, și să intrați în loc neștiut și netulburat, și să nu cercați ce face unul și ce face altul! Pentru că ați venit în aceste văi și în pietrele acestea uscate, țineți uscata cracă a Cinstitei Cruci și vă închinați cu metanii pentru dragostea Celui ce pentru noi S-a răstignit, Mântuitorul nostru, Care nu este cracă uscată, ci este verde și prea mult roditoare.

Cuvântarea cea multă, în deșert, lipsește pe om de roadele Raiului și prăpădește pe frumoasele roade ale Liturghiei preotului.

Preotul, după Liturghie, se cuvine să tacă măcar trei ceasuri, ca să se îndulcească de Darul Împărtășirii. Când vorbește, trebuie să vorbească cu socoteală, fiindcă cea fără de socoteală vorbă a preotului i se face oprire Liturghiei lui. Precum la croitor când croiește fără măsură, așa și preotul când grăiește fără socoteală. Pentru aceea să fugim de vorba multă și de deșarta cuvântare, și să vorbim cu luare-aminte."

¹ Izolat.

Acestea zicând Sfântul a întreat pe Theofan: „Te duci la peșteră ca să aprinzi candela Sfântului Nil?” Iar el a zis: „Nu mă duc, fiindcă m-a oprit Sfântul.” „Bine, i-a zis, nu te duce până nu te faci călugăr desăvârșit. Și când te vei călugări, atunci te du, după porunca Sfântului.”

CAP 10

Pentru purtarea Schimei

Zice Sfântul Nil lui Theofan: „Schima să nu o scoți de la tine, în să deasupra Schimei să porți o scurteică, ca să nu te arăți ca fariseul și să te faci sminteală altora. Că dacă vei scoate Schima de la tine, te vor stăpâni gândurile cele spurcate și te faci putoare a celui viclean. Că ce folos este ostașului în vreme de război să se afle fără de arme?

După rânduiala monahicească, rasoforii sunt ca ostașii care se deprind și se învață meșteșugul bătăliei. Stavroforii sunt ca ostașii care merg la război când se gătesc să se lovească oștile. Iar schimonahii sunt ca ostașii care au ajuns la locul bătăliei, și au armele gata, și hotărârea bătăliei au ajuns. Atunci cel înarmat dă război, iar cel negătit se prăpădește. Acestea înseamnă Schima monahicească.

Rasoforii sunt ca ostașii care sunt înscriși pentru armată; de vor fugi, se vor face vinovați și potrivnici, măcar că unii zic că rasoforii sunt ca și frații și au voie să se însoare. O, nepricepuților! Cum se poate aceasta? Fiindcă tu, de bună voia ta, te-ai dăruit lui Dumnezeu și te-ai făcut ostaș împărătesc. Pe urmă să fugi și să apuci alt meșteșug? Aceasta nu se poate!

Iar stavroforul este ca ostașul care se gătește și pleacă la bătălie. Și pe la jumătatea drumului, cei fricoși se căiesc că s-au făcut ostași și caută să se întoarcă înapoi. Și unde or să fugă? Iar cei râvnitori, văzând pe cei fricoși temându-se, îi îmbărbătează și îi îndeamnă să se întrarmeze cu Sfânta și Marea Schimă, adică să se facă schimnici și războinici. Și, după ce se întrarmează, fac sunet și încep a se război. Însă dacă se întâmplă ca cineva din frică să asude și să i se ude iarba de pușcă, atunci nu poate să se războiască.

Așa monahul, din trândăvie și din neștiință, se dă lenevirii și nu se războiește, și își întinează viețuirea cea monahicească; unul ca acesta cum poate să scape de vrăjmași? Este ostașul înarmat și stă în locul de război, dar ce folos în armele lui, când se teme și face smin-teală celorlalți ostași? Asemenea și monahul este înarmat cu Schima îngerească și împodobit cu multă putere a Darului Sfântului Duh, însă ce folos când se lenevește și dă rea pricină de smin-teală celorlalți? Însă ostașul cel bun nu este așa, ci totdeauna este deștept, așteptând trâmbița războiului, dar din întâmplare de va și cădea, și iarba lui de pușcă se va uda, și se înnegresc armele lui, atunci și nevrând ia iarba de pușcă și armele și se duce unde este soare și loc liniștit și usucă iarba și armele le curăță de rugină, și atunci mai cu multă râvnă decât întâi intră în mijlocul vrăjmașilor lui și îi biruiește, și nu numai pe sine se izbăvește, ci și toată ceata lui; că vrăjmașii văzând îndrăzneala lui se întorc înapoi. Iar ceilalți ostași mai mult se îmbărbătează văzând ajutorul celui înarmat.

Asemenea și monahul, de va și cădea ca pustnicul Iacov, adică dacă nevrând și-a întinat Schima cea îngerească, se duce la un bărbat duhovnicesc și își mărturisește gândurile cele întinate și faptele cele ruginite; după aceea se înarmează cu hotărâte gânduri și cu râvnă mai multă decât întâi și, luptându-se cu vrăjmașii sufletului, îi biruiește. Și văzând ceilalți monahi pe cel ce se îmbărbătează așa la luptă, iau îndrăzneală și biruiesc patimile și pe satana.

Precum cel înarmat cu arme nu se apropie de vreun loc murdar ca să nu își întineze podoaba și armele, așa și monahul, văzându-se îmbrăcat pe sine cu armele cele monahicești ale Schimei celei îngerești, se păzește de a lucra cele rele, ca să nu își întineze îngerescul chip. Că oricât să fie cineva afundat în răutăți, când vede Schima pe dânsul se sfiește și nu se dă să păcătuiească. Pentru aceasta zic: să nu lipsească Schima de pe tine!" Pe urmă i-a zis să meargă la peștera Sfântului Nil și acolo să primească îngereasca Schimă. Și iarăși îi zice: „Când vei primi îngerescul chip, după porunca Sfântului Nil, să nu șezi acolo, fiindcă părinții chiliei când te văd acolo se tulbură și blestemă asupra milei lui Dumnezeu care a făcut cu tine, nevrednicul, și tu te-ai arătat nemulțumitor către făcătorul tău de bine, Sfântul Nil.

Și popa Dionisie de la Chilia Spânilor nu numai că nu păzește poruncile Sfântului, ci și îl grăiește de rău și nu crede minunilor lui, și încă otrăvește și pe alții ca năpârca, ca să nu creadă. Fiindcă așteaptă pe năpârca cea simțită ca să-l muște de picior, și are să se otrăvească tot trupul lui, și are să se înmormânteze la loc străin, și nu la chilia lui. Și nu numai dânsul, ci și ceilalți câți șed în chilia lui la un loc și nu cred, și defaimă rânduiala călugărească, să nu nădăjduiască că vor scăpa de otrăvitul pahar al mușcării de năpârca, și în străine locașuri or să se îngroape. Bucurie și veselie la cei ce locuiesc la chilia aceasta și trăiesc cu plăcere de Dumnezeu în rânduiala monahicească! Iar vai celor ce locuiesc acolo și defaimă rânduiala monahicească!

Ce să fac? Mi-e milă de ei, însă lor nu le este milă de sufletul lor, ci își voiesc pierzarea. Lui Dumnezeu îi e milă de om, iar omului nu-i e milă de sufletul lui. Ce să-ți faci Dumnezeu dacă tu, de bună voia ta, îți dai sufletul iadului? Dreptatea lui Dumnezeu este voia omului, că Dumnezeu după voia omului răsplătește, zicându-i: «După cum ai lucrat, primește!» Bine era omului care se împotrivește lui Dumnezeu să nu se fi născut. Tu însă te păzește să nu te duci la Lavra, fiindcă îți este mintea îndărătnică și ochiul tău viclean.

Să ai slobozenia aceasta să ieși din liniștea ta de trei ori pe an: în ziua Învierii, la Adormirea Maicii Domnului și în sărbătoarea Sfinților Arhangheli. Și acolo unde ești să fii deștept, fiindcă vrăjmașul nu doarme, ci caută să înghită pe oameni, precum și pe tine. Că precum pescarul cu ostia lovește peștele fără de veste, așa și diavolul pe monah când îl află fără trezvie. Să nu ții bani asupra ta, nici în chilia ta! Iar Theofan îi zice: „Părinte! Părinte! Multe ai zis: tu ai stăpânire să legi și să dezlegi numai brâul tău, iar nu și pe mine!” Îi zice Sfântul: „Taci, ticălosule, și nu vorbi în deșert! Ce te învăț eu, și tu ce faci?” Iar îi zice Theofan: „Eu câte de acestea am auzit de la Sfântul Nil, de le făceam, era să fiu sfânt, și tu de le făceai câte zici, era să te sfințești. Însă nici voi nu faceți câte ziceți, de aceea voi, cei din Sfânta Ana, v-ați făcut ocară oamenilor.” Iar Sfântul, auzind acestea, a pus mâna la gură și a tăcut puțin ceas. Pe urmă iar îi zice Theofan: „Vezi că îți e rușine acum? Fiindcă ți-am zis un cuvânt, ca să nu mă îmboldești atâta.” Atunci Sfântul i-a zis cu blândețe: „Nu

mă necinști atâta, ticăloase, că pentru acestea să știi că o să te necinstești și tu de la creștinii mireni și de la călugări! Însă eu am răbdat și nu m-am tulburat la necinstea ce mi-au făcut. Așa și tu trebuie să rabzi. Fiindcă și popa Gherasim m-a necinstit, și el o să pătimească asemenea ca tine. Și pentru ce voiește să își lase călugăria? Numai patima zavistiei să o dezhădăcineze, și câte a pătimit să nu le mai socotească, și trebuie mai înainte să se gătească, să aleagă din două una: ori să își lase jos cugetul cel înalt și să se smerească, ori, dacă le ține, să nu zică că cele ale lui Dumnezeu greșesc, fiindcă Dumnezeu nu greșește niciodată. Cine i-a zis să făgăduiască înaintea jertfelnicului făgăduințele cele monahicești?

Dumnezeu este la înălțime și ține funia fiecăruia. Și oricare va amesteca funia altuia, Dumnezeu Care o ține în mână îl pedepsește cu dreapta Lui judecată. Iar celui care caută să taie funia altuia, i se va tăia a lui. Și Dumnezeu nu lasă să se taie, iar și de se va tăia, are om să-l alcătuiască și să-l lege iarăși, și acest om este viața aceasta și pocăința, precum s-a întâmplat la Cuvioasa Maria Egipteanca, care s-a pocăit și s-a mântuit. Însă tăierea funiei este hotărârea lui Dumnezeu, cum s-a întâmplat și în zilele noastre, de s-a tăiat funia unui preot care a voit să taie funia altuia, adică s-a slobozit a lui din mâna lui Dumnezeu. Îl știi cine este?" Theofan zice: „Nu-l știi!”

CAP 11

Pentru supunere și sminteală

A zis Sfântul către Theofan: „În schitul nostru Sfânta Ana era un ieromonah ucenic al treilea, adică cu doi bătrâni, supunându-se lor cu mulțumită și fără cârtire, că pusese metanie înaintea icoanei Sfintei Ana cu făgăduință că se va face ca praful sub picioarele lor până să-i îngroape.

Însă mai pe urmă a uitat ticălosul făgăduințele lui și a început să urască pe unul dintre bătrâni, adică pe al doilea după stareț, năluindu-se că el este preot și bun purtător de grijă pentru casă. Și așa a pus sminteală, ca să-l gonească și să rămână el al doilea după stareț, și n-a arătat la nimeni patima sa ca să se vindece, și în puțină vreme s-a înrădăcinat patima, cu zavistia și cu pomenirea de rău, și

de aici se fățărnicia cu vicleșug că o să fugă. Însă scopul lui era să taie funia fratelui său, adică să-l facă să fugă din casă și să rămână ei amândoi. Și slujea Sfânta Liturghie cu pomenire de rău și cu vrăjmășie de patimă către fratele său.

Și într-una din zile cu atâta vrăjmașă patimă s-a dus să slujească, iar Dumnezeu nemaisuferindu-l, când a ieșit din Liturghie i-a tăiat funia lui și s-a slobozit din mâinile lui Dumnezeu și s-a zdrobit cu jalnică privire. Că ducându-se să pună apa la gurne¹, l-a ajuns fărădelegea lui și s-a surpat de acolo și a murit cu moarte vrednică de jale (la anul 1804), fiindcă Dumnezeu ține funia omului în mâna Lui de când se botează.

Ascultă încă și pentru neomenia împăratului aceuia care a avut un frate și, ca să nu-i ia împărăția, l-a făcut ierodiacon, însă zavistia s-a înrădăcinat mai mult și peste puțin a poruncit de l-au omorât. Iar Dumnezeu a poruncit fratelui lui să se arate în vis împăratului îmbrăcat ierodiaconeste, ținând în mâinile lui un pahar plin de sânge, și îi zicea: «Bea, frate, bea și te satură de împărăția ta!» Așa făcând neîncetat, nu-l lăsa să doarmă nicidecum și să se liniștească. A schimbat camera lui și tot aceea i se arăta; a fugit la alte palate, tot aceea vedea. S-a dus în Sichelia, tot aceea a văzut și acolo. În sfârșit a băut și el paharul care l-a dres fratelui său în Baia Sicheliei. Că se supără omul de patimi nu este de mirare, ci este rău de a fi biruit de patimă.

Fericit este cel ce se ispitește și biruiește, și de trei ori fericit cel ce se biruiește și iarăși se scoală și biruiește, precum și David a făcut, care a căzut în ucidere și în preacurvie și pe urmă s-a pocăit. Pentru că a numărat norodul lui Israel s-a rănit de la Dumnezeu și îndată și-a cunoscut fărădelegea și s-a pocăit atâta, încât rănilile lui s-au făcut preastrălucite trâmbițe ale Bisericii, adică Psalmii care în toate zilele se cântă.

Asemenea și Cuvioasa Maria Egipteanca s-a biruit de curvie și pe urmă a arătat pocăință cât nimeni altul, și s-a făcut sfeșnic al cereștii lumini, și a strălucit în pustie ca soarele. Și de trei ori fericit cel ce va cădea și se va scula și va mărturisi pe Hristos înaintea împărățiilor și a tiranilor, ca și cel ce s-ar lepăda de Hristos din vreo întâmplare și pe urmă să se pocăiască și să-și verse sângele, precum

¹Conducte de apă.

și tâlharul a mărturisit pe cruce. Și cum a cunoscut acesta pe Hristos? Ascultă!

CAP 12

Pentru tâlharul care a crezut pe cruce

Acest tâlhar, când era de țăță, s-a învrednicit să se hrănească cu lapte din sânul Maicii Domnului, lucru care s-a întâmplat astfel: pe vremea când s-a tulburat Irod și a ucis pruncii, atunci a fugit Iosif logodnicul cu Maica Domnului, având Dumnezeiescul Prunc în brațe, împreună și cu Iacov, fratele Domnului, să se ducă în Egipt, și ajungând în satul Fusan și fiindcă era seară, au găzduit la o casă.

Iar stăpânul casei i-a primit cu dragoste, fiind iubitor de străini, neștiindu-i cine sunt, și în vremea când femeia, stăpâna casei, gătea bucatele și masa, a lăsat pe băiatul ei fiind mic și plângea (acesta era tâlharul cel binecunoscător). Și văzând Maica Domnului că pruncul plânge așa, s-a milostivit și l-a luat în brațele ei și îi da țăță și îl îmbuna din precuratul ei sân cu care hrănea pe Pruncul cel Dumnezeiesc, și dimineața au plecat în calea lor, spre Egipt. Iar când a crescut tânărul și a ajuns la vârsta de bărbat, răzvrătit fiind de alții și din îndemnarea hulitorului tâlhar, s-a făcut și el tâlhar, și prinzându-se împreună cu ceilalți, s-a osândit să se răstignească dimpreună cu Hristos. Și atunci a strigat: *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta!*

CAP 13

Pentru tâlharul cel rău-credincios

Acesta era din sămânța Iudei vânzătorului, fiind slugă la un bogat în vremea aceea șapte luni (adică Iuda) acolo, în casa elinului. Iuda preacurvea cu nora lui, fiindcă feciorul lui era dus în străinătate. Și când a venit tânărul de la taxid¹, a găsit pe muierea lui în-

¹ Călătorie pe care o făceau negustorii în străinătate pentru a vinde sau a cumpăra marfă (din gr. *taxidi*).

greunată și de atunci el nu i-a mai vorbit nimic, nici s-a mai culcat împreună cu dânsa, după obicei, și a cunoscut muierea că bărbatul ei i-a priceput preacurvia ce făcuse, a spus Iudei, iar el a întrebat-o dacă nu cumva a mărturisit ea? Iar ea i-a răspuns că nu, ci nici n-a întrebat-o.

Atunci s-a gândit Iuda: ce va face? Și văzând pe tânărul la un loc înalt, din jos de casă, unde era un stâlp, a socotit să-l omoare, ca să nu se vădească preacurvia lui. A săpat din jos de stâlpul care ținea acoperișul, și a legat o funie groasă de stâlp, și a tras cu toată puterea, și căzând stâlpul, s-a surpat casa și a omorât jalnic pe tânărul. Iar muierea, văzând moartea bărbatului ei, a îndemnat pe Iuda ca să o ia de muiere, dar el n-a vrut, fiindcă se temea de două răutăți pe care le făcuse: de ucidere și de preacurvie. Deci i-a zis muierea: «De nu mă vei lua de muiere, o să vădesc fărădelegile tale pe care le-ai lucrat!» Și auzind acestea, Iuda a fugit pe ascuns.

Iar muierea a născut pruncul parte bărbătească, și viind în vârstă, a urmat răutății tatălui său și s-a făcut tâlhar, ca un sărman ce era. Și acesta a îndemnat și pe tâlharul cel binecunoscător de s-a făcut tâlhar, și au tâlhărit împreună 12 ani. Pe urmă, prinzându-se, s-au răstignit împreună cu Hristos.

Cel de-a dreapta, binecunoscătorul tâlhar, zicea: *Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta!* Iar acesta, necunoscătorul și rău răsad al relei rădăcini, îl hulea. Acești doi tâlhari reprezintă pe cei drepți și pe cei păcătoși, judecați la Județul Stăpânului nostru Hristos."

Când i-a spus Sfântul pentru tâlhari, s-a umilit Theofan din aceste cuvinte, iar Sfântul a zis: „Ceasul a trecut, era să mergem, însă ascultă și aceasta să-ți spun: pentru creșterea, uciderea și a doua preacurvie a Iudei.

CAP 14

Pentru Iuda vânzătorul

Acest vânzător, Iuda, era din satul Iscariot, din neamul jidovilor. Tatăl lui se numea Ravel. Mai înainte de nașterea lui Iuda, a văzut mama lui un vis înfricoșat într-o noapte și, spăimântându-se, a în-

ceput a striga. Iar Ravel a întreat-o pentru ce strigă așa. Iar ea a zis: «Am văzut un vis înfricoșat, că de voi zămisli și voi naște parte bărbătească, acest prunc va fi pierzarea jidovilor!» Iar bărbatul ei a dojenit-o că crede visurilor.

Și luând în pânțele femeia în noaptea aceea, la vremea ei a născut prunc parte bărbătească și a vrut să-l omoare, ca să nu piardă el neamul jidovesc. Și a făcut în ascuns de bărbatul ei un chivot mic și a pus pruncul într-însul și l-a aruncat în mare.

Era în preajma Iscariei un ostrov mic și locuiau în el oameni hrănitori de dobitoace. A venit acolo chivotul cu pruncul purtat fiind de valuri, și luându-l aceia, au găsit într-însul copil parte bărbătească, și-l hrăneau cu laptele dobitoacelor, și l-au numit Iuda, ca cel ce se trăgea din Iudeea.

Iar după ce s-a înțărcat copilul, l-au adus pe el în Iscaria, zicând: «Cine voiește să-l ia să-l crească?» Și a venit Ravel, tatăl lui, și l-a luat pe el, că era băiatul foarte frumos, neștiind că este fiul lui, iar mama lui îl iubea, aducându-și aminte de băiatul ei cel aruncat în mare. Pe urmă a născut și alt băiat, și îi hrănea pe amândoi. Iar Iuda, viclean fiind, bătea pe fratele său, încât de multe ori mama lui îl dojenea pe el, zicând: «Încetează, fiule, nu-l mai bate pe el, fiindcă este fratele tău, și câte avem noi împreună cu dânsul o să le împarți!» Iar vicleanul vlăstar Iuda, pentru iubirea banilor, a zavistuit pe fratele său și vroia să-l omoare, căutând vreme. Așa într-o zi s-au dus împreună la un loc și acolo l-a omorât, lovindu-l cu o piatră în creștet, după aceea a fugit în Ierusalim.

Iar părinții lui plângeau pentru moartea fiului lor. Și venind Iuda în Ierusalim, s-a făcut prieten cu Irod împăratul pentru iubirea de argint, că văzându-l pe el împăratul bărbat tare și frumos, l-a făcut iconom casei lui, adică să cumpere și să vândă, la toate treburile lui.

Iar după multă vreme făcându-se zăticneală¹ și tulburare la Iscaria, atunci și Ravel, tatăl lui, s-a hotărât să fugă de acolo. Luând pe muierea sa și toate câte avea acolo, a venit și el în Ierusalim și, bogat fiind, și-a cumpărat casă frumoasă aproape de palatul lui Irod, cu grădină și cu vie. Iar Iuda, din trecerea a multă vreme, nu mai cunoștea pe părinții lui, nici ei pe dânsul.

¹ Împiedicare.

Într-una din zile s-a uitat împăratul pe fereastră și a văzut grădina lui Ravel. Și Iuda, fiind lângă dânsul, îi zice împăratului: «Vrei, stăpâne, să îți aduc din roadele acelea?» Și i-a zis: «Adu-mi!» Și pogorându-se Iuda prin fereastră și luând din roadele grădinii câte a voit, a vrut să iasă afară și l-a găsit tatăl său, Ravel, și i-a zis: «Cum ai îndrăznit, tânărule, de ai intrat aici, în grădina mea, fără să mă întrebi pe mine? Și ai luat acestea fără voia mea?» Iar Iuda, fiind dârș și cu nărav rău, căutând încoace și încolo și nevăzând pe nimeri, a ucis cu o piatră pe tatăl său acolo, fără să-l vadă cineva, ca și pe fratele său.

Și aducând roadele la împărat, i-a spus lui și de moartea lui Ravel, și auzind împăratul s-a întristat și a tăcut cuvântul și a îngropat pe Ravel. Și pe urmă zice împăratul către Iuda: «Eu voiesc ca pe muieră aceasta văduvă să o iei tu de muieră și să moștenești bogăția ei!» Și a trimis vestire către muieră, zicându-i: «Voiești să te măriți după alt bărbat, sau voi stăpâni eu toate averile tale?» Iar muieră, auzind acestea, s-a învoit să ia alt bărbat, ca să nu își piardă averea, și așa a luat de bărbat pe fiul său, Iuda, necunoscându-l, și a făcut și copil cu dânsul, și au trăit împreună mulți ani.

Iar într-una din zile, aducându-și aminte muieră câte a pățimit pentru fiul ei și pentru bărbat, plângea cu glas jalnic, și că a luat alt bărbat nevrând ea. Și venind Iuda fiu bărbatul ei acolo, a întrebat-o pricina plângerii și a întristării ei. Iar ea, și nevrând, i-a spus toate întâmplările ei cele rele cu de-amănuntul: că pe fiul ei l-a aruncat în mare, și cum păstorii l-au scos din mare, și moartea fiului ei celui-lalt, și a bărbatului ei, Ravel.

Atunci Iuda, auzind acestea, i-a zis: «Eu sunt fiul tău pe care l-ai aruncat în mare și eu am omorât pe fratele meu, și pe tatăl meu, Ravel, eu am făcut toate acestea!» Auzind femeia că bărbatul ei fiul ei este, a vrut să se omoare, deznădăjduită fiind și temându-se de pedeapsa lui Dumnezeu, și a strigat zicând: «Vai mie, ticăloasa! Unde să mă ascund? Și unde să fug de groaznică urgie a lui Dumnezeu? De acum să mai fiu cu tine nu voiesc!»

Văzând Iuda relele care i-au pricinuit lui pofta iubirii de argint, s-a căit. Și auzind că Mântuitorul Hristos, Doctorul sufletelor și al trupurilor, se află în Ierusalim chemând pe păcătoși la pocăință, s-a

dus să se mărturisească către Dânsul. Și Hristos, ca un Multmilostiv, l-a făcut ucenic. Și fiindcă îi cunoștea patima iubirii de argint, i-a dat lui punga cu banii ce erau într-însa pentru cheltuiala hranei Apostolilor, și o ținea el, ticălosul, și fura dintr-însa bani și trimitea la muierea și la copilul lui.

Vedeți că răutatea veche bunătate nouă nu se face! Ați auzit de prorocia lui David care zice: *Facă-se fiii lui sârmani și muierea lui văduvă, pomenească-se fărădelegea lui și păcatul maicii lui să nu se șteargă, și episcopia lui să o ia altul, că nu și-a adus aminte a face milă!* Acestea toate s-au împlinit la Iuda, că deocamdată s-a pocăit, s-a făcut Apostol și făcea și minuni. Și iarăși iubirea de argint l-a făcut vânzător al Mântuitorului, precum zice și Apostolul, că iubirea de argint este rădăcină a tuturor răutăților. Din aceasta se nasc toate celelalte patimi purtătoare de moarte.

Trebuie dar omul, cu toată puterea, să se păzească, rugându-se lui Dumnezeu ca să-l acopere și să-l păzească de această mare răutate.

CAP 15

Pentru spânzurarea Iudei

Iar ticălosul Iuda, după ce a vândut pe Hristos Domnul, căin-du-se și socotind ce va face, i-a venit gândul deznădăjduirii și îi zicea: «Hristos are să meargă în iad ca să izbăvească sufletele. Du-te tu mai înainte, ca să te izbăvească și pe tine împreună cu ceilalți!» Și acolo era un copac de salcie. Și-a scos brâul cel de păr de cămilă, și l-a făcut laț, și l-a pus de gât și s-a spânzurat de craca sălciei, și nu-maidecât s-a plecat craca, și a întreit amarătul răutatea, că a scurtat brâul și iarăși s-a spânzurat, și iarăși craca s-a plecat, fiindcă Dumnezeu căuta pocăința lui, că nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă la pocăință.

Și iarăși a treia oară s-a plecat craca; la urmă s-a spânzurat mai la înălțime, iar Dumnezeu îl aștepta și îl ținea viu până în ceasul răstignirii, mijlocindu-i pocăința. Însă Iuda nu s-a dus ca să cadă la Hristos Domnul, dezlegând legătura, și să zică: «Eu Te-am răstignit, iartă-mă, că mintea mea cea rea Te-a suit pe Cruce! Milostivește-Te și mă iartă!» Aceste trei cuvinte de le zicea înaintea Crucii, cu cu-

vântul și cu lucrul adevăratei pocăințe, îl primea Mântuitorul Hristos. Trebuia să plângă și să se tânguiască și să suspine cu amar, însă n-a făcut așa.

Ci a stat spânzurat, și craca tot plecându-se, și Hristos îi aștepta răspunsul și pocăința lui (precum și Marele Vasilie pe Iosif Evreul la moartea lui).

Iuda sta cu lațul de gât, iar Hristos Se uita în două părți ale Crucii și nu vedea pe Iuda pocăindu-se, pentru care înseta, și a strigat de pe Cruce cu mare glas: «Mi-e sete!», adică de mântuirea omului. Iar amărății jidovi, socotind că cere apă, L-au adăpat cu oțet și cu fiere, cu necinste. Și iarăși a strigat și a zis: «Săvârșitu-s-a!» Și atunci, în minutul acela, s-a ridicat craca și a stat la locul ei cu Iuda, și atunci și-a dat Iuda pângăritul său suflet în mâinile dracilor și l-au pogorât întru adâncurile iadului, și îl păzesc ca pe o mare vistierie a lor.”

Deci l-a întrebat Theofan: „Cu ce cuget s-a dus Iuda la Hristos: din nebunia lui sau pentru mântuire? Dacă s-a dus pentru mântuirea lui, pentru ce nu s-a mântuit ticălosul? Pentru că nu avea credință întemeiată, nepriceputul?” Și atunci Sfântul l-a întrebat și pe el: „Dar tu cu ce gând ai venit în Sfântul Munte? Pentru mântuirea ta cu adevărat? Dar de ce te-ai abătut atât și te sfărâmi pentru necredința ta și faci prieten pe ucigașul și pe vicleanul, iar pe prietenul cel adevărat îl gonești? Precum și Teopent al Sfântului Macarie se pipăia și se îndulcea cu spurcate gânduri și nu le gonea, pentru care zicea diavolul că îl are ascultător bun al lui. Așa și tu nu le gonești.”

Iar Theofan, auzind acestea, a răs. Și Sfântul îi zice: „Râzi, ticăloșule, și nu plângi? Suspină pentru stricăciunea ce o să îți vie. Suspină, ticăloase, că râsetele cele cu sunet or să-ți aducă multă amărăciune. Suspină, că te-ai făcut urâciune a pustiului. Suspină osânda lepădării. Suspină, pentru înscrisul hulei împotriva Dumnezeieștilor Puteri, ce l-ai dat în mâinile Luceafărului. Suspină, că mâinile tale sunt ucigașe. Suspină, că te-ai pângărit în chinovie cu spurcăciuni. Suspină, că te-ai scos afară la metoc și ți-ai spurcat mintea. Suspină, că ți-ai întinat fecioria și te-ai tăvălit ca porcul în necurății. Suspină, că te lipsești de Dumnezeieștile Taine. Suspină, că la sfârșitul vieții tale o să îți vie amară moarte. Suspină, că iarăși te-ai întors la cele dintâi și n-ai păzit poruncile Sfântului Nil. Suspină,” că te-ai

învrednicit a fi în ceata monahilor și n-ai păzit. Suspină, că și moaștele Sfântului Nil le-ai împărțit. Suspină pentru înfricoșata moarte pe care ai să o simți în inimă pentru călcarea legii.

Suspină, ticălosule, că ai făcut malahie în Biserica lui Dumnezeu, și Dumnezeu te-a răbdat, nu că a uitat, ci așteptându-ți pocăința, și tu mergi spre mai rău." Iar Theofan, auzind acestea, a zis Sfântului: „Tu de unde știi faptele mele?” Și Sfântul i-a zis: „Am voit să te găsesc la chilia ta și să-ți spun și altele mai multe, însă te întreb: pentru ce Sfântul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, nu s-a chemat la cinstita slujbă a apostoliei, după cuviința apostoliceștii slujiri, ci i s-a poruncit să slujească la acea cumplită romană, și a scris robia lui împreună cu Prohor? Aceasta s-a făcut din Dumnezeiasca Prorie, ca să o scoată din mrejele dracilor și din rătăcirea idolilor, precum s-a și făcut.

Și iarăși te întreb: pentru ce Sfântul Nil nu s-a arătat la alt călugăr din Sfântul Munte, fără numai ție? Aceasta s-a făcut pentru că altul mai îndărătnic și mai încurcat în mrejele diavolului ca tine nu se află. Pentru aceea se silește ca să te scape, însă mintea ta cea rea s-a împietrit, ca și a romanei, dar ea s-a pocăit, iar tu la cele mai rele mergi. Fiindcă în vremea furtunii nu te rogi să treci dincolo în pace râul Iordanului, ca Elisei, ci te cufunzi și te prăpădești în adâncul râului mântuirii. Că Elisei, ca un râvnitor, căuta să îndoiască dumnezeieștile lucruri ale dascălului său Ilie și îi urma lui, fiindcă ura patimile, adică: zavistia, iubirea de argint, minciuna, curvia, preacurvia, necurăția, necredința, hula și altele asemenea, și nu vroia nici să le audă, și se îngreșoșa de dânsule. Și toate faptele bune le-a săvârșit. Numai o zăticneală avea din prostimea¹ lui, că din nesocoteală se înălța cu mintea că a săvârșit îndoit faptele cele bune, pentru că, când l-au întrebat fiii prorocilor, a zis: «Știu și eu că o să se înalțe părintele nostru Ilie, numai tăceți!» Și s-au dus amândoi în drumul lor. Iar Ilie i-a zis să nu se ducă mai înainte, și el a răspuns: «Viu Domnul și viu sufletul tău de te voi lăsa!» Atunci, văzând Prorocul Ilie răbdarea lui Elisei, i-a zis: «Cere de la mine orice dar voiești să primești de la Dumnezeu prin mine, mai înainte de a mă înălța de la tine!» Iar el i-a zis: «Voiesc să fie darul care este întru ti-

¹Simplitatea.

ne îndoit întru mine!» Și a luat cojocul lui Ilie cu îndoit dar, și a venit la Iordan să-l oprească și să treacă. Și atunci n-a zis: «Unde sunt faptele mele?», ci a zis: «Unde este Dumnezeuul părintelui meu Ilie?» Și pentru smerenia lui atunci s-a despărțit apa Iordanului și a trecut.

Vezi că oricine se va ruga lui Dumnezeu cu smerenie, luând spre ajutor rugăciunile vreunui sfânt, degrabă primește ajutor. Și oricine se va ruga Domnului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile Măicii lui Dumnezeu, cât ajutor va primi!

Elisei întâi se oprea pentru înalta cugetare a lui, însă cugetarea lui nu era volnică¹ precum a Iudei, ci era din prostia lui. Ca și a lui Pavel cel prost, ucenicul Sfântului Antonie, care s-a făcut biruitor asupra vrăjmașilor celor văzuți și celor nevăzuți, atât, încât în 17 zile s-a făcut înger pământesc. Asemenea și Cuvioasa Maria în pustie, vedea cu mintea patimile și se lupta, și așa le-a biruit, ca și Israil pe Amalec.

Iar Pavel vedea și simțitor, și gânditor², și a biruit îndoit, când s-au cutremurat și dracii, că pe cei bolnavi și îndrăciți îi trimitea Sfântul Antonie la dânsul și-i vindeca. Iar într-una din zile a venit dracul înaltei cugetări ca să-l ispitească și să-l oprească, precum a pățimit și Elisei. Și aceasta lui i s-a făcut pricină de smerenie, fiindcă socotea și zicea întru sine: «Oare pentru ce Sfântul Antonie trimite bolnavii la mine ca să-i vindec, și el nu-i vindecă?» Și era înălțarea minții ascunsă întru aceasta, necunoscut³.

Atunci Sfântul Antonie a trimis un îndrăcit, pe care îl muncea unul din dracii cei boierești, către Pavel, și el a început a se ruga împotriva dracului ca să iasă, iar dracul grăia împotriva și nu voia să iasă. Și mirându-se, Pavel a zis: «Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieși!» Și iarăși împotriva grăia diavolul. Și îi zice iar: «Ieși întru numele Domnului meu Iisus și pentru rugăciunile părintelui meu Antonie!» Atunci numaidecât a ieșit dracul. Și pe urmă a întrebat Pavel pe Sfântul pentru pricina dracului, și Sfântul i-a zis: «Pentru cele două cuvinte pe care le-ai vorbit întru ascuns cu gândul tău, aceea era pricina de nu ieșea. Fiule, vorba singuraticului

¹După voia sa.

²Trupește și duhovnicește.

³Adică înălțarea minții era ascunsă în cea cugetare întru sine, fără ca Sfântul Pavel să-și dea seama.

este ca strălucirea cristalului: dacă s-a spart cristalul, s-a prăpădit și strălucirea lui. Asemenea și monahul: dacă s-a mândrit, degrabă s-a ridicat Darul lui Dumnezeu.» Atunci Pavel a pus metanie Sfântului, mulțumindu-i că l-a izbăvit de împrilostirea lui.

Vezi că Sfântul Pavel s-a ispitit din prostimea lui. Iar tu, care ai mii și zeci de mii de pricini, cum o să treci noianul și să ajungi la locuința lui David? Unde ești acum? Și unde o să te găsești? Și ce drum o să treci? Și apoi șezi și gândești cele deșarte: cum ți se cuvine să ai grijă numai pentru cele cinci cuvinte ale rugăciunii, și tu te grijești pentru tâlharii călătoriei tale și pentru taxidul tău, și nu este cu puțință ca să ai împreună cu tine lucruri deșarte, să nu ți le ia de pe drum tâlharii draci.

Un taxidiot a adunat multe lucruri deșarte, ca și tine, și l-au prins tâlharii pe drum, și l-au dezbrăcat, și i-au luat tot. Și la tine de se va întâmpla așa ce ai să faci? Să fugi deșert nu te înduri; să stai, te ia rob. Însă cel cu minte și necâștigător ce face? Lasă banii la mănăstire, și ia adeverință de la egumen, și se duce fără de frică în drumul lui. Așa și monahul care primește Schima, scrie la aceasta cinci porunci ale înmormântării. Acestea sunt: să nu vadă, să nu audă, să nu vorbească, să nu se mânie și să nu se tulbure, și să nu facă după voia lui nimic. Adică să vadă ca și când nu vede, să audă și să fie ca cel ce nu aude, să vorbească numai cele de nevoie, să se ispitească el și să nu ispitească, să ia aminte numai de sine și la Dreptul Judecător, să lase pe toate și să zică: «Caută, ticălosule de tine, și nu lua aminte la faptele altora, ia aminte de tine și scoate vicleșugul și gândurile cele rele din inima ta, fiindcă păcatul din vicleșug se face, și ești fără de răspuns după faptele tale!»

Însă acum fă după cum Sfântul Nil ți-a poruncit și începe pocăința!”

CAP 16

Pentru pocăința lui Theofan

A zis Sfântul Nil lui Theofan așa: „După faptele tale, ai 40 de ani ai vieții tale? Să stai la un loc 40 de zile și să plângi păcatele tale, să mănânci pâine nedospită și nesărată, din seară în seară, și puțină apă, și să nu te uiți la cer, ci șezi înăuntru.”

Iar Theofan se gândea unde să se ducă ca să nu vadă cerul. Și îndată s-a făcut sunet, că a căzut o piatră între Sfântul și între Theofan, și s-a rostogolit în jos, iar Sfântul zice: „Nu te teme! Aceasta este după cum ai cerut. Și du-te să vezi unde a stat piatra, și acolo sunt crăci de măslin. Ridică-le și intră înăuntru să vezi locul pe care l-ai dorit. Să primești precum ți s-a poruncit de la Sfântul, că cel ce s-a luminat luminează întunericul inimii.

Cu această schimă a stavroforului pe care o porți, o să petreci cu pace cele 40 de zile și săptămâni trei. (Iar în ziua cealaltă s-a dus Theofan și a văzut locul unde a stat piatra și, ridicând crăcile, a găsit o peșteră adâncă, și era ca o varniță, și de sus din peșteră pica apă.)

După sărbătoarea Sfintei Treimi, în ziua miercurii, noaptea la patru ceasuri și jumătate, iarăși o să se împrăpăteze patima ta, cu multă frică, și o să se clătească¹ neîncetat 40 de zile, ca să te pedepsești aici vremelnice și să se mântuiască în Ziua Judecării sufletul tău, după cuvântul Apostolului, pentru că ai călcat poruncile Sfântului.

Și dacă o curge sânge din nasul tău după 40 de zile, dă slavă lui Dumnezeu, că a primit pocăința ta, și nu vei muri. Iar de nu va curge sânge, iarăși dă slavă lui Dumnezeu, că o să te izbăvești de întunericul lumii acesteia, adică o să mori. Atunci trupul tău să nu se îngroape în cimitirul părinților, ca să nu se spurce, că este necurat.

Fiindcă întâia clătinare era spre risipire, din lucrarea diavolească. Iar aceasta care o să-ți vină este pentru călcarea poruncii neîncetat, că cea dintâi însemna viață încă, iar aceasta va însemna cele pentru moarte. Însă nu te va goni din loc în loc și prin pustietăți, ca cea dintâi. Să ai încă și această însemnare: dacă ochii îți vor scântea, să stai acolo până când va fi voia lui Dumnezeu. Acestea or să-ți urmeze atunci, iar acum vezi de rucodelia ta, ca să fie spre plăcerea celor ce o vor cumpăra, și să o dai cu două parale mai ieftin decât alții, din prețul ei, ca să nu fii iubitor de argint. Să ai nădejdea la Dumnezeu și să ai grijă de mântuirea sufletului tău, fiindcă Sfântul are grijă pentru tine. Că multa grijă a rucodelii a părinților li se face risipire a lucrării celei duhovnicești, și aceasta este îndemnare a vrăjmașului, ca să-i amețească și să uite dumnezeiasca lucrare a vieții celei monahicești.

¹O să se pună în mișcare.

Și tu de acum înainte păzește-te să nu faci negoț cu străină ruco-
delie, fiindcă în acest chip nu vei putea să te liniștești. Și de ce nu
te mulțumești, ticălosule? Că Sfântul Nil are grijă de tine și te ajută,
după făgăduința lui. Tu te îngrijești în zadar pentru trupul tău, și
nimic nu isprăvești, și toată osteneala ta este ca un vas de lut cu fă-
ină, și o risipești în vânt, și pe urmă cauți să o aduni, și așa în zadar
te ostenești, ticălosule. Caută să dezrădăcinezi de asupra ta trândă-
virea, lăcomia, slava deșartă, pomenirea de rău, minciuna, zavis-
tia și a te bucura întru răutate. Că acestea sunt cele șapte unghii ale
vrăjmașului lumii acesteia. Cu acestea te otrăvește și o să te osân-
dești în veci în focul cel veșnic, că te stăpânești de acestea.”

Pe urmă l-a întrebat: „Ce mănânci în chilia ta?” Iar el s-a tulburat.
Și Sfântul îi zice: „Vezi că ești răzvrătit?” Atunci a răspuns: „Sâmbă-
tă, duminică și la praznice împărătești dezleg la untdelemn, la pește
și la măslina.” Sfântul îi zice: „Iată că dezlegi, pentru aceea să mul-
țumești lui Dumnezeu. Și încă mai cârtești asupra Sfântului Nil? Și
nu dezlegi numai când se întâmplă de găsești, ci te îngrijești ca să
ai pește în puțină, și pui în frigare, și nu-ți ajunge să mănânci icrele
cum sunt, ci le pisezi în piuliță cu miresme, ca să-ți împuternicești
patimile și să te îngrași ca jertfa agarenilor¹, și mâncând cu gust, să
îngrași acest trup stricăcios al tău, și în vremea morții tale să te gă-
sească fiii Luceafărului gras și să te răpească cu lesnire spre jertfa
iadului, întru plângerea și întru scrâșnirea dinților.”

Iar Theofan, auzind acestea, s-a tulburat și a vrut să ocărască pe
Sfânt, socotind că este popa Matei, și gândea să-i zică: „Duhovnice!
Acestea pe care le zici nu le încapă capul meu cel gros!” Iar Sfântul,
cunoscând ce gândea, mai înainte a apucat și i-a zis: „Socotește bi-
ne, să nu cazii întru o a treia pedeapsă, și nu te vei putea vindeca. Li-
niștește-te în chilia ta și să nu-ți pese ce face unul și ce face altul.

În ziua de astăzi, lucrarea părinților este aceasta mai mult, ca să
se numească «gheronda» (adică stareț sau bătrân povățuitor) și su-
fletele ucenicilor să le prăpădească. O, ticăloșilor gheronde! Nu știți
că o să dați cuvânt lui Dumnezeu pentru sufletele ucenicilor voștri
și pentru reaua învățătură a voastră, și o să vă osândiți împreună în-
tru întunericul cel mai din afară al iadului? Și o să zică ucenicul că-

¹ Agarean - păgân, turc sau tătar; mahomedan. Din sl. *agarëminū*.

tre starețul lui: «O, ticălos gheronda! Aceasta este că ai luat sufletul meu asupra-ți, ca să ai grijă să mă mântuiești? Și acum cum ne muncim jalnic împreună!» Acestea și altele asemenea va zice.

Asemenea și sufletul starețului o să zică către ucenic: «Încă vorbești, amărătule? Căci când te învățam nu mă ascultai. Iată acum că pentru neascultarea ta ne muncim!» Și ucenicul iarăși o să zică: «Pentru ce nu mă pedepseai, ca un stareț ce-mi erai și stăpânire peste mine aveai, ci m-ai lăsat în voile mele?»

Pentru aceasta zic: să nu ia tinerii îndrăzneală dintru început și să nu facă nimic fără de voia proistoșilor. Ionomii să nu le dea haine noi, că din împodobirea hainelor, și din vorbele cele cu îndrăzneală, și din multa cuvântare se naște patima necurăției, și să nu se îmbrace cu haine subțiri și frumoase, ci să poarte rase vechi, că din împodobirea hainelor se nasc multe rele. Să se ferească să nu vadă fața unul altuia și să râdă. Ci, plecându-și capul la pământ, așa să vorbească, și să nu-și spele fața, să nu-și pieptene părul ca femeile, ca să nu smintească pe cei neputincioși, că din pricina părului celui pieptănat cei neputincioși se smintesc, că văzându-l, se aprind spre patima curviei și îi târăsc spre tăvălire. Și, în scurt, toată patima trupească și păcătuirea din pricina împodobirii trupului se pornesc și se săvârșesc.

Precum și pe Avesalom l-a făcut împotrivor părinteștii supu-neri și l-a spânzurat acest pieptănat și strălucit păr, și iarăși, desparte pe om de Biserica lui Hristos și face mădulare ale curviei pe mădularele lui Hristos. Că văzând omul aceste frumuseți, cugetă cele necuvioase. Pentru aceea cei tineri să-și taie părul, ca să nu se smintească cei neputincioși.

Cei tineri să pogoare scufia până la frunte, cât să nu se vadă părul, iar de nu, vor da cuvânt înaintea lui Dumnezeu și se vor osândi pentru sminteala ce o fac celor neputincioși. Pentru că astăzi această a rămas ca să se păzească de patimile trupești. Pentru că s-au călcat toate poruncile monahiceștii vieți, și acum s-a început și această fărădelege să petreacă între monahi, și le-a prăpădit dulceața petrecerii lor, precum s-a prăpădit puterea evreilor, fiindcă a fugit de la dânșii Darul lui Dumnezeu.

Acestea să le spui lui popa Gherasim și la gheronda lui. De te va asculta, bine, iar de nu te va asculta, să fugi de la dânșii, ca să nu te

molipsești mai mult de la tânărul care îl au ei și pricinuieste smintea celor neputincioși ca și tine.

Pentru că de voi ridica mâna mea asupra lui popa Gherasim, atunci o să urmeze nevoia să facă multe privegheri și Liturghii grabnice pentru el, și o să se pricească între dânșii, și o să vorbească pentru multe pricini care sunt cu totul satanicești, și sfătuirii trupești, și învoiri spre partea bărbătească. Vai de niște gheronde ca acestea, care iau asupra-și astfel de suflete ale tinerilor celor smintitori și nu îi povățuiesc după cum se cuvine!”

Iar Theofan a vrut să zică: „De unde știi tu cele din coliba lui popa Gherasim? Și cine s-a dus în iad și le-a văzut?” Iar Sfântul, cunoscând ce vrea să zică, mai înainte apucând, i-a zis: „Dacă vrei să te înveți pentru astfel de gheronda, ascultă ceea ce s-a întâmplat în pustia Iordanului, la cel ce se liniștea, spre învățătura altora.

CAP 17

Pentru un liniștitor din pustia Iordanului

„În pustia Iordanului era un liniștitor îmbunătățit, care viețuia cu trei ucenici și avea râvnă ca să-i mântuiască. Iar ei nu vroiau mântuirea lor, și cârteau asupra gherondei lor că este aspru, și-i tiranisește, și îi mustră pentru faptele lor. În sfârșit a adormit sfântul bătrân, și au rămas cei trei ucenici și, după rânduială, cel dintâi a rămas în locul bătrânului. Și de aici el făcea pogorământ celorlalți doi, după voia lor, și i-a făcut și călugări ai lui, și ei, nepricepuți fiind, mulțumeau lui Dumnezeu că au găsit stareț după voia lor.

Și săturându-se de bucate totdeauna, au căzut în patima necurăției, și se tăvăleau amândoi în noroiul patimii precum câinii. Și știind acestea nepriceputul gheronda, nu-i păsa și le trecea cu vederea, pentru ca să-l numească milostiv și blând, iar înăuntru era mândru și necurat. Și murind și acest ticălos gheronda, l-au îngropat în pământ, iar pământul nu-l primea, ci de câte ori îl îngropau, îl da afară. Iar unul din preoții cei ce erau de față se mira și nu se pricepea ce să facă. Și gândindu-se el așa, s-a arătat Îngerul Domnului de față și a zis cu mare glas: «Să luați o cățea și să o puneți împreu-

nă cu cel mort, ca să-l primească pământul ca pe o cățea, și nu ca pe un călugăr, că avea și acesta fii ca o cățea, fiindcă n-a păzit poruncile starețului său.»

Iar după moartea gherondei lor, acești ucenici răzvrătiți tot nu s-au pocăit, văzând că gheronda lor s-a îngropat cu cățeaua, ci viețuiau ca și întâi, viață necurată, cu ochi curvești și vorbe necuvioase și cu tăvăliri ale neastâmpărării se împreunau, și cu gânduri spurcate se ardeau ca Sodoma și Gomora. De aceea pe urmă s-au îndrăcit și aceștia și s-au sugrumat de draci, și au murit rău, și i-au îngropat și pe ei, însă pământul nu îi primea, ca și pe gheronda lor. Și iarăși s-a arătat Îngerul Domnului și le zice: «Luați cățelei de la cățea și-i puneți în mormântul lor, fiindcă voia lor a fost ca a cățelilor, și gheronda a născut acești doi căței.» Și așa au făcut cei ce erau de față, și atunci pământul i-a primit ca pe niște căței de câine, iar nu ca pe călugări. Izbăvește-ne pe noi, Dumnezeule, de acest fel de fărădelege și necurăție!”

Când Sfântul a spus lui Theofan pentru acestea ce s-au întâmplat cu gheronda, cu ucenicii și cu câinii, i-a zis și aceasta: „Și pe tine, ticălosule, de nu ar fi apucat milostivirea Sfântului Nil, era să te sugruma dracii și să fii îngropat cu câinii ca și aceia. Tu aveai frică mare să nu te omoare, și iată că te-au omorât în mijlocul târgului și n-ai simțit, ticălosule, și o să te osândești în iad. Pentru aceea mai înainte ți-a spus Sfântul că dacă te vor omorî, nevinovat sunt de sângele tău, că o să fiți fără de răspuns și tu, și ucigașii tăi, și o să auziți înfricoșatul acela glas: *Nu vă știu pe voi, duceți-vă de la Mine în focul veșnic!* Pentru aceea îți zic ție: de vei muri în mijlocul urgiei lui Dumnezeu, atunci este depărtarea și părăsirea lui Dumnezeu, și să nu se îngroape trupul tău în cimitirul părinților atunci, fiindcă după moartea ta o să iasă putoare nesuferită din trupul tău, pentru păcatele tale. Că precum moaștele Sfinților bine miros, așa și trupurile păcătoșilor miros rău. Și nu știu de o să se topească necuratul tău trup, fiindcă ai călcat poruncile Sfântului și ai făcut fărădelege. Pentru aceea ai să moștenești muncile iadului împreună cu ucigașii tăi.

Fiindcă dracii nu încetează îndemnând pe cei leneși și zavistici ca să ucidă necuratul tău trup, căci când te văd înaintea ochilor lor, blestemă înaintea Darului și puterii Duhului, care grăiește prin

Sfântul Nil, ca să arate că facerea de bine a lui Dumnezeu ceea ce s-a dat prin Sfântul este înșelăciune și amăgire diavolească. Pentru că acești nemulțumitori către milostivirea lui Dumnezeu caută să te omoare și să zică că dracul te-a omorât. Pentru aceea nu te apropia cu grăire împotriva către dânșii, ca să nu-ți găsească pricină și să facă ucidere fără de lege.

Iar dacă te vei izbăvi de urgia lui Dumnezeu, du-te slobod unde vei voi, numai păzește-te de fețe smintitoare. Carne și seuri să nu mănânci, vin și rachiu să nu bei, ca să nu mergi pe calea pierzării. Și nu te îngrijezi pentru bucate poftitoare, că eu voi purta grijă pentru cele de nevoie. Numai îngrijește-te de mântuirea ta și păzește poruncile Sfântului Nil, și nu te supăra pe cei ce te scârbesc.

Aceasta să faci și popa Gherasim, că nici el nu a păzit poruncile Sfântului și ați amărât dumnezeiasca putere a Darului Duhului. Fiindcă este mai bine să fugă patriarhul Iacov din casa lui decât să-l omoare Isav, asemenea și Abel. Pentru aceea zic ție să fugi unde vei voi, împreună cu popa Gherasim. Și să se păzească și el de iscodirea minții, și să defaima slava oamenilor și lauda, că acestea strică sufletul și mântuirea omului, și cu acestea se prăpădește sufletul. Așa să faci și tu, ca să împliniți petrecerea cea aspră pe care v-a rânduit-o Sfântul în vremelnica viață.

Ascultă și pentru aceasta învățatură:

CAP 18

Pentru un îmbunătățit liniștitor

Era un liniștitor îmbunătățit, și se purta către ucenici cu asprime, și nu le făcea pogorământ, și în toate serile cerca gândurile ucenicului, sau bune, sau rele, și poruncea cu strășnicie ca să nu ascundă ceva; de a greșit în cuvânt, în lucru sau cu gândul, sau că a vorbit cu cineva fără de voia lui, și de n-a căutat în pământ când a vorbit, sau a judecat, sau a grăit de rău, sau n-a păzit tăcerea, sau în orice fel de greșeală ar fi căzut, îl canonisea astfel: o zi și o noapte sta la priveghere gheronda și ucenicul, făcând rugăciuni, și așa îl ierta. Și pe urmă făcea câte puțină rucodelie, ca să se îndeletnicească și la

rugăciunea minții. Pentru aceea nu stătea nimeni cu acel bătrân până în sfârșit.

Iar după multă vreme i-a venit un ucenic din Palestina, care era învățat la toată filosofia și învățătura, și cerceta viețuirea părinților, cum se liniștesc și ce rucodelie lucrează. Și venind și la acest bătrân, și văzând viața lui cea aspră, i-a plăcut foarte mult, așa că i s-a supus lui și urma la toate câte îl învăța bătrânul, și a răbdat toată aspra viețuire a bătrânului fără de cârtire, și s-a sfârșit întru Domnul fericitul, în ascultare, și s-a îngropat lângă cei îngropați cu câinii.

Iar în cealaltă zi s-a dus bătrânul să vadă dacă nu cumva l-a dat pământul afară, ca pe ceilalți dintâi. Și vede mormântul umflat și risipit, și s-a tulburat bătrânul, gândind: nu cumva l-a dat pământul afară și l-or fi mâncat fiarele? Și l-a strigat: «Fiul meu, unde ești?» Iar el i-a răspuns din mormânt, zicând: «Aici sunt, părintele meu! Fii în pace, nu te teme, pentru că cel ce rabdă până în sfârșit poruncile duhovnicului său părinte, pentru Domnul, fără de cârtire, nu moare, ci trece din moarte la viață, și se odihnește în mijlocul îngerilor.» Atunci s-a umplut locul de bună mireasmă, că ieșea din risipiturile mormântului acel bun miros.

«Acum rabdă și tu, părinte, asprimea viețuirii tale, singur petrecând până la sfârșitul vieții tale, precum te-am răbdat și eu pe tine!» Și acestea zicând, s-a strâns pământul mormântului la loc și a încetat buna mireasmă. Iar bătrânul s-a întors înapoi la chilia lui, mulțumind lui Dumnezeu. Că zicea acel blagocestiv¹ ucenic că grâul, de nu se va semăna în pământ, nu se înmulțește. Și iarăși, de nu se va măcina, făină nu se face, și făina de nu se va frământa și să se pună în cuptor, pâine nu se face. Așa și ucenicul, de nu se va supune duhovnicescului său părinte, nu rodește mântuirea lui. De nu va răbda asprimea, nu dobândește faptele cele bune. De nu se va necinsti și nu se va huli de la oameni, desăvârșit nu se va face, ci se aruncă afară ca vița cea neroditoare și uscată. Vezi cum mântuiește gheronda pe ucenicii lui, și ucenicii pe gheronda lor? Cu ascultarea, cu răbdarea și cu smerenia.”

Iar Theofan, auzind acestea, a zis: „Acestea care mi le spui nu sunt scrise în cărți, că nu le-am mai auzit până acum, și mă mir de

¹Cinstitor de cele sfinte.

unde le știi." Îi zice Sfântul: „De ce te miri? Acestea ce îți spun eu nu sunt carte însuflețită? Că cel de trei ori blestemat, împăratul Leon Conon, când a ars școala și toată biblioteca cu cărțile în Țarigrad, oare câte zeci de mii de cărți au ars? Și câte cărți folositoare de suflet erau acolo înăuntru? Însă și aceasta cu amenințarea și slobozirea lui Dumnezeu s-a făcut, pentru ca să nu fie defăimate de oamenii veacului acestuia mai de pe urmă, precum defaimă și pe celelalte care au rămas. Pentru că putea Dumnezeu să facă ca să nu ardă, precum Evanghelia în Rusia.

Însă eu mă mir: cum oamenii, în ziua de astăzi, au defăimat cărțile bisericești cele fără de greșală? S-au întunecat de nepricepere și au scurtat dumnezeieștile slujbe. S-au dat numai la iubirea de bani, și la slujbe se grăbesc, ca să facă rucodelie multă și să se numească bogați. O, ce răutate! O, ce nepricepere!

Că precum laudăm pe marele Antonie și pe alți sfinți, așa astăzi laudă pe cei mai bogați, că sunt silitori la rucodelie și au de toate din cele trupești, și sunt îmbelșugați, și bine norociți îi zic pe cei ce își înmulțesc banii cu dobândă, care este fărădelegea fărădelegilor, și îi fericesc că iau dobândă. Că oricare, călugăr sau ieromonah, ori mirean creștin, de va lua dobândă de la fratele său, unul ca acesta urâciune este înaintea lui Dumnezeu.

Și oricare ascultător în chinovie sau ucenic la stareț ține bani într-ascuns, și sfătuit fiind nu încetează, unul ca acesta este ca un câine împuțit, necurat înaintea lui Dumnezeu. Că precum câinele își mănâncă vărsăturile, așa și acesta pe acelea pe care le-a lăsat și s-a supus la stareț. Fiindcă viața monahicească este înaintea lui Dumnezeu ca sticla oglinzii în care își vede fața și se împodobește. Dacă vor merge aburii omului într-însa, se întunecă sticla și nu mai arată nimic. Cu cât mai vârtos fărădelegile omului să nu întunece viața monahicească? Însă oglinda lesne se curăță, dar călugărul, când se va întina, cu anevoie se curățește, fiindcă călugărul care păcătuiește și numai cu cuvântul voiește să se pocăiască, este ca și câinele ce latră către oameni.

Iar cea adevărată căință este să se părăsească cu totul de păcat, și să lucreze faptele cele bune, și să nu se nălucească cu mintea că este ceva. Fraților, dacă într-adevăr voiți să vă pocăiți și să vă curățiți

cum se curăță oglinda sticlei cu basma curată ștergându-se, puneți mânăciune în inima voastră și frecați-o cu zdrobirea și umilința și cu întristarea inimii, ca să scoată lacrimi de pocăință spre spălarea fărădelegii și spre curățirea păcatelor.

Că altfel nu vă puteți mântui, fiindcă v-ați abătut din cărarea cea dreaptă a mântuirii și ați apucat drumul pierzării, și o să vă lipsiți de cetatea cea cerească a Sfântului Sion. Întoarceți-vă, frații mei, în calea mântuirii voastre, cu duhovnicească întristare a inimii, cu pocăință, cu sfărâmare a inimii și umilință și cu fierbinți lacrimi! Că eu mult mă mir: cum ați lăsat calea mântuirii și Împărăția Hristosului nostru, și umblați fără de frică în calea pierzării și în osânda iadului, întru bucuria urătorului de om diavol?

O, vai, cum s-a pierdut de la oameni înlesnirea și sloboda cale a petrecerii monahicești! Ce fel de înlesnire și slobozenie! Și îndemnați, că vreme aveți, întru acest Preasfânt Munte, ca să vă grijiți de mântuirea voastră. Și voi slujiți vrășmașului vostru diavol și nu cunoașteți slobozenia care vi s-a dat aici, în Sfântul Munte, numai ca să slujiți pentru sufletele voastre, iar nu ca să vă ticăloșiți în ostenele vremelnice mai presus de măsură numai pentru această a viermilor mâncare și muritor trup al vostru. Că ați lăsat jugul cel ușor al lui Hristos și vă îndeletniciți întru aceste grele și deșarte ostenele, care păgubesc pe nemuritorul suflet, și vă lipsiți de cereasca și veșnica Împărăție, și vă osândiți în munca iadului.

Trebuia, frații mei, să slujiți în via cea tainică a lui Hristos, până când ne aflăm în curțile Domnului. Iar curțile Domnului sunt acestea: credința, nădejdea, dragostea, blândețea, milostivirea și curățenia. De acestea trebuie să ne aducem aminte totdeauna.

Că monahii, lăsându-și datoriile lor de a se griji mai mult decât de toate celelalte de mântuirea sufletelor lor, ei se silesc și se ostenesc întru cele vremelnice mai mult, adică a muta pietrele și a sădi pomi, și în vremea furtunii întind funia corăbiei, dar nu vor să pună grumajii sub jugul Domnului. Însă darul lui Dumnezeu este necăit¹ și așteaptă îndelung pe cei ce vor să ridice jugul Lui cel ușor, până la Ziua Judecății, și rabdă îndelung așteptând pocăința lor. Că dacă un deget al mâinii va înceta să miște, omul este slut. Așa și po-

¹Care e făcut sau dat fără părere de rău.

runcile lui Dumnezeu: trebuie să se unească una cu alta, să fie toate depline.

Dar noi ne arătăm cum că suntem pașnici, și ne defăimăm, și ne vindem unul pe altul. Într-acest chip cum vom umbla în curțile Domnului și cum să se veselească sufletul nostru? Că s-a sălbăticit duhul vostru, și ați uitat îndelungă răbdarea lui Dumnezeu, și v-ați depărtat de credinciosul jug al lui Hristos. Vă îndeletniciți la cele stricăcioase și fără de roadă lucruri. Și vă grijiți ca niște robi osândiți pentru grijile veacului acestuia, și ați uitat desăvârșit datoriile monahiceștii viețuirii, ca și cum nu simțiți că vă aflați întru acest Sfânt și preaslăvit Munte, întru cel gândit Rai al Născătoarei de Dumnezeu, ca să lucrați în via monahiceștii petreceri, care este curată, nespurcată, ușoară, fără de grijă, fără de osteneală, fără de gâlceavă și povățuitoare către Împărăția cerurilor.

Ci voi lucrați multă îngrijirea lumii acesteia care rănește pe om și-l face lepros, leproșindu-i¹ sufletul și lipsindu-l de darul lui Dumnezeu cel bogat, și atunci pofteste pe împărăteasa pierzării, și se leapădă de împărăteasa mântuirii, și așa se prăpăstuiesc necălugării-călugări, cu multa îngrijire a pierzării.

Precum și tu te afli în multa îngrijire a pierzării, și nu te cunoști că ești călugăr, și cum că te afli aici, în curțile Domnului, ca să se veselească duhul tău și să se lumineze întunecată inima ta, că din pricina tulburărilor nu te cunoști că ești om cuvântător, ca nimeni altul.

O, monahe, vei zice: «Ce să facem, că suntem oameni, și nu dobitoace?» Așa, ești om? Dobitoacele nu fac păcate, deși lucrează, dar nu peste fire, că nu îndrăznesc. Dar voi mai rău decât dobitoacele păcătuți totdeauna, ca păcătoșii cei din vremea lui Noe. Că lui Dumnezeu îi era milă de dobitoacele care se înecau de potop, fiindcă ele n-au greșit lui Dumnezeu. Iar voi, o, monahi, ați călcat poruncile lui Dumnezeu și defăimați viața monahicească. Și Dumnezeu așteaptă pocăința voastră și răbdă îndelung, pentru mare mila Sa.

Și arată multă milostivirea Sa spre voi întru acest de pe urmă veac, iar voi nu vă depărtați de la răutățile voastre, și vă încurcați

¹ Expresie derivată din sensul figurat al leprei – patimă care macină și descompune chipul moral al omului.

cu multe griji ale vieții, și poftiți pe cea cu șapte capete fărădelege a pierzării, și amărăți pe Dumnezeu totdeauna.

Iată, eu vă zic acum, cel mai de pe urmă fiu după dar al lui Dumnezeu, și vă rog, o, preoți, ieromonahi și monahi, să nu îndrăzniți să primiți pe împărăteasa pierzării și pe cea cu șapte capete fărădelege; iar de nu, vă va părăsi împărăteasa mântuirii și o să rămâneți pustii de darul monahiceștii lucrări. Fiindcă această împărăteasă este curată și nu primește asupra ei întinăciune de rugină, precum împărăteasa fărădelegii, care are asuprași toată necurăția lumii. Fiindcă împărăteasa mântuirii nu voiește să fie în grădina ei lucruri ale pierzării. Și ascultați pentru aceasta istorie în pildă.

CAP 19

Pentru pocăința ninivitenilor

Erau mai înainte în cetatea Ninivei oameni temători de Dumnezeu. Iar cei după dânșii au uitat pe Dumnezeu și făceau voile lor cele rele. Și văzând Dumnezeu pierzarea lor, făcea chipuri¹ ca să-i aducă la pocăință. Iar aceia s-au închinat la fiara cea cu șapte capete a fărădelegii și n-a rămas nici unul temător de Dumnezeu în cetatea Ninivei, ca să o ajute cu rugăciunea lui, să nu se prăpădească. Asemenea și în ziua de astăzi, aici, în Athon: n-a rămas nici unul să aibă îndrăzneală către Dumnezeu, ca să mijlocească să izbăvească din robia pierzării și din necurăția fiarei celei cu șapte capete. Deși este vreunul cu fapte bune, dar nu desăvârșit, ca să împlânzească pe Dumnezeu și să izbăvească, că nu este rugăciunea dreptului ajutând.

Așa că, văzând Dumnezeu pe niniviteni astfel, a poruncit Procului Iona să se ducă și să propovăduiască către dânșii pocăința. Dar Iona nu s-a supus la dumnezeiasca poruncă și a fugit cu călătoria mării. (Și acestea s-au făcut cu dumnezeiască iconomie, ca să se îndrepte cu cea de trei zile rămânere în pânțele chitului, de unde s-a aruncat afară întreg și sănătos. Că de nu se întâmpla așa, ci se ducea pe uscat, nu credeau ninivitenii propovăduirea lui și să se pocăiască, ci erau să-l gonească ca pe un înșelător.)

¹Încercări.

Atunci s-a învârtoșat inima lui Iona socotind milostivirea lui Dumnezeu și temându-se ca să nu mintă propovăduirea lui și să se rușineze, de aceea a fugit pe mare. Iar Dumnezeu a ridicat vânt și a tulburat marea, și, căzând sortii pe Iona, l-au aruncat în mare. Atunci Dumnezeu a poruncit unui chit mare de l-a înghițit. Iar Iona se ruga în pântecul chitului. Și l-a auzit Dumnezeu și după trei zile l-a scos chitul la niniviteni și acolo a propovăduit trei zile, umblând prin cetate (fiindcă cetatea Ninivei avea mărimea cale de trei zile).

Așa că mă întreb și eu cu voi, o, frații mei, pentru faptele voastre ce faceți înaintea lui Dumnezeu, ce veți răspunde? Că ninivitenii, văzând cu ochii pe Iona când a ieșit nevătămat din pântecul chitului, s-au temut și s-au pocăit. Și iarăși: ce răspuns a dat Dumnezeu lui Iona pentru tigră¹?

Vedeți, fraților, cum Dumnezeu așteaptă pocăința voastră? Întoarceți-vă și voi către Dumnezeu cu smerită metanie, și va primi pocăința voastră ca și pe a ninivitenilor. Să păziți cu scumpătate, fraților, viețuirea monahicească și curățenia trupului, împreună și poruncile lui Dumnezeu nemișcate, ca să nu vă faceți sminteală creștinilor. Iar de nu, o să Se mânie Dumnezeu și o să vă cufunde și pe voi ca pe Sodoma și Gomora. Și o să vadă mirenii locul acesta după mare și după uscat, și vor zice: «Oare cum s-a potopit locul acesta, care era locuința a îmbunătățiților asceți, care nu se săturau de pâine și erau curați și smeriți cugetători?» Că o să se vadă din parte și o să se cunoască locul spre aducerea aminte și de pildă celor de pe urmă, precum s-a întâmplat și la mănăstirea neadormiților.

CAP 20

Povestire pentru mănăstirea neadormiților

A văzut un om cucernic mănăstirea neadormiților cea vestită, pustie și dărăpănată, și vedea că pe Sfânta Masă ședea un dobitoc sălbatic, și cum l-a văzut, a suspinat și a zis: «Vai de noi în ziua de astăzi, în ce stare a venit mănăstirea aceasta, să locuiască dobitoace sălbatice într-însa, unde locuiau într-o vreme părinți gânditori de cele cerești!» Și a luat o piatră ca să gonească dobitocul, și numaidecât

¹ Plantă agățătoare, vrej.

aude un glas înfricoșat zicându-i: «Lasă dobitocul să doarmă acolo, că mă mulțumesc mai bine de acest dobitoc decât de acei ticăloși monahi care au pustiit viața monahicească (precum fac și astăzi monahii Sfântului Munte acesta)! Că s-au dat toți cu totul în grija celor vremelnice și să învistierească aur și argint, care sunt metale ale pământului, idolii oamenilor, învățau însemnările lunii și iscăliturile lui Moamet¹, au căzut în răpire pentru iubirea de îmbogățire, în minciuni, în pricirea² în cuvânt, gingășime la îmbrăcămintă, masă bogată, deșartă cuvântare a mesei, a batjocori, a judeca și a osândi în câtă vreme ședeau la masă. Acestea și altele multe făceau, până a venit mânia lui Dumnezeu peste dânșii și s-a pustiit locașul lor.» Acestea auzind de la acel cucernic om, am rămas uimit și suspinând.

Iată că vă zic și eu, la toți monahii Muntelui acestuia, că, de nu vă veți pocăi, o să pătimiți și voi asemenea, fără să vă ajute cineva.

Ascultați și altă pildă!

CAP 21

Pentru boierul Raguil din Ninive

După pocăința ninivitenilor, un boier bogat, de loc de acolo, cu numele Raguil, era fără de fii. Acesta a făcut masă în zilele acelea și a poftit pe oarecare boieri și prieteni. Și zicea fiecare cuvântul asupra mesei, pentru propovăduirea lui Iona, că cum este cu puțință să se pocăiască un oraș ca acesta mare? Lângă multe celelalte, a zis un filosof dintre dânșii acestea: «Ascultați-mă, fraților! Lucrarea filosofiei mele mi-a arătat mie o înțelepciune cu o înțelegere spre pilda propovăduirii lui Iona, și aceasta este: să se pună la un loc înalt un magnet de 50 de litre³, care poate să tragă fier de 500 de litre.» Iar ei au zis: «Aceasta este cu neputință!» El iar zice: «La om este cu neputință, dar la propovăduirea lui Iona este cu puțință.» Ei iarăși au zis din zavistia lor că aceasta nu se potrivește la propovăduirea lui Iona.

¹ Scrierile lui Mahomed, întemeietorul Islamului.

² Împotrivire, vrajbă în cuvinte.

³ Aproximativ 16 kilograme; litra era o unitate de măsură folosită în trecut, egală cu cca 320 de grame.

În cele de pe urmă s-au ales 40 de bărbați împreună cu filosoful, ca să aducă în lucrare cele zise cu meșteșug: au urcat magnetul la un loc înalt al muntelui, ca să lovească din toate părțile vânturile, ca să împiedice pe magnet să nu tragă la sine pe fier, și așa să arate pe propovăduirea lui Iona că este înșelătoare.

Au isprăvit lucrul și au pus fierul înaintea magnetului, și numai-decât l-a răpit, și toată suflarea vânturilor n-a putut să-l dezlipească de la magnet. Iar după o vreme a lăsat magnetul pe fier și a căzut, nu din sila vânturilor, ci numai că s-a ruginit fierul.

Atunci filosoful s-a apucat și a dezruginit fierul și iarăși l-a pus înaintea magnetului, și îndată iarăși l-a luat. Filosoful atunci a zis ninivitenilor: «O, bărbați, cunoașteți! Cunoașteți pricina, cum iarăși a primit magnetul pe fier. Învățați-vă că magnetul are putere să tragă nu 500 de litre de fier, ci 500.000, dacă fierul nu are asupra-și rugină. Iar dacă va avea mânjitură de rugină pe dânsul, numai-decât îl lasă.

Aceasta însemnează propovăduirea lui Iona cu adevărat, că fierul însemnează firea oamenilor care locuiesc în Ninive, iar magnetul, iubirea de oameni a lui Dumnezeu, care oprește și ține pe oameni când se curățesc de păcate, precum scrie: *Fiți sfinți, că Eu sunt Sfânt!* Însă pe niniviteni, fiindcă se întinaseră cu păcate, Dumnezeu i-a lăsat să se pedepsească. Și precum eu am ajuns și am curățit fierul de rugină și l-a primit iarăși magnetul, așa a ajuns și Iona cu propovăduirea pocăinței. Și fiindcă noi ne-am pocăit de fărădelegile noastre, pocăința noastră a stat înaintea lui Dumnezeu și milostivirea Lui ne-a primit ca și întâi.»

Atunci, văzând ceilalți filosofi preaînțeleapta pildă a aceluia filosof, s-au mirat și i-au mulțumit. Însă unii dintr-înșii l-au zavistuit în cugetele lor și, cu un chip îndemânatic, l-au omorât pe acel blagocestiv filosof.

Ascultați, o, părinți! Iată că v-am spus propovăduirea lui Iona spre pildă. Cel ce are urechi de auzit, să audă și să nu se întoarcă la altele spre vătămarea sufletului său. Că precum acel filosof mai înainte a zis deslușit pentru propovăduirea lui Iona, așa și eu către voi. Și precum magnetul pe fier nu l-a lăsat, măcar deși la înălțime era, și de către patru vânturi lovindu-se, dar pe urmă, din pricina ruginii,

l-a lăsat, și iarăși, după ce s-a curățit de rugină, l-a primit magnetul și l-a ridicat, așa și Doamna noastră de Dumnezeu Născătoarea a ținut și ține Muntele acesta precum ține magnetul pe fier.

Dacă magnetul, lucru neînsuflăit fiind, atâta putere trăgătoare are, dar Doamna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, cum să nu țină Muntele acesta cu atotțitoarea ei putere, precum singuri vedeți? Și precum suflau vânturile și clătinau magnetul, ca să lase pe fier, și n-au putut, așa se ridică și neamurile asupra acestui Munte și în tot chipul umblă să-l răpească din mâinile Maicii Domnului, cu feluri de eresuri, dar n-au putut până acum. Însă mai pe urmă, prin slobozirea lui Dumnezeu, se va lăsa din mâinile Maicii Domnului, nu din slăbiciunea ei, nici din puterea neamurilor, ci numai pentru păcatele celor ce locuiesc într-însul, care sunt ca o rugină înaintea Maicii Domnului, și lângă rugina păcatelor și a necurățiilor trupești, monahii Muntelui acestuia au adăugat și altă fărădelege a pierzării, adică aceasta: a avea între dânșii vrajbă. Că se învrăjbește o mănăstire cu alta, un schit cu alt schit, o chilie cu altă chilie și sinodiile¹ între dânșii.

S-a prăpădit dragostea dintre monahi, pentru aceea or să se lepede din Împărăția cerurilor, că unde nu este dragoste, nici Darul lui Dumnezeu. Dar ziceți: că noi slujba noastră o citim, și canonul nu-l lăsăm, și mâncarea la ceasul rânduit păzim. Eu zic vouă că slujba cu grăbire nu plătește nimic, că nu este primită, precum scândura cea putredă tâmplarului. Și Liturghia cea cu grăbire nu folosește pe preot, precum și acul cel rupt croitorului. Și cât folos are fierul de la rugină, atât folos are de la post cel ce are pomenire de rău asupra altuia. Că dacă veți subția grumazul vostru cu postul ca pânza, și să uscați trupul vostru ca țărul, și între voi nu veți avea dragoste și unire cu curăția trupului, nici un rod al dreptății nu aveți. Precum ați auzit cele pentru Nichifor cu Saprachie.

Vai monahilor veacului de acum! Că Dumnezeu, pentru dragostea monahicească, i-a izbăvit din robia lumii și i-a adus la loc liniștit și pașnic, să viețuiască fără de osteneală și grija trupului. Iar acești nemonahi s-au făcut nemulțumitori către Dumnezeu, au lăsat slobozenia mântuirii și au defăimat buna petrecere, s-au dat la griji de-

¹ Obștile de călugări.

șarte și se ostenesc peste măsură la cele trupești. Că cheltuiesc toată petrecerea lor pentru hrană și mângâiere a stricăciosului trup.

Și doresc cu tot sufletul petrecerea cea pierzătoare, și cu nesimțită pricinuire zic: în vremea de acum, trebuie cineva și să se chivernisească, că cu greu este a trăi, dacă omul nu se va griji de cele pământești. Și așa, cu această rea socoteală, se leapădă de fericita neagoniseală și doresc și se silesc mai presus de cele de nevoie: să facă case mari, frumoase și răsfățate mai mult decât mirenii, se nevoiesc să aibă multe feluri de mâncăruri și băuturi îndulcitoare, și alte lucruri pământești care întunecă mintea și, din această pricină, vin într-un nesimțire și, deznădăjduindu-se, defaimă mântuirea lor.

Precum Dumnezeu a izbăvit pe evrei din robia lui Faraon și i-a adus la pământul făgăduinței, și ei s-au arătat nemulțumitori, așa și monahii Muntelui acestuia, s-au arătat nemulțumitori către Dumnezeu, Cel ce i-a izbăvit din robia lumii și îi acoperă de multe primejdii în Muntele acesta.

Precum evreii aceia au răstignit pe Domnul și s-au lipsit de bunățile cele veșnice, așa și monahii, au scos pe Împărăteasa mântuirii și au primit pe pierzătoreea, adică grija cea tulburată pentru cele pământești, prin care își vatămă sufletele lor.

Însă vă zic, fraților, că de ați fi luat aminte la pomenirea morții și la ieșirea sufletului din trup și ducerea din viața aceasta, nu era să vă grijiți atât pentru cele pământești și trupești, fără numai că v-a întunecat nesimțirea voastră și v-a băgat într-un întuneric și în umbra morții și a pierzării, că vă grijiți numai de cele deșarte și nu puteți vedea strălucirea adevărului. Adică nu vedeți cimitirul morților în toate zilele înaintea voastră? Nu vedeți pe cei morți îngropându-se în pământ? Și după puțină vreme scoaterea din mormânt, numai niște oase goale și deznodate, care nu dau glas nicidecum, și le aruncați unde voiți, ca pe niște sfărâmături de pietre?

Acum socotiți bine: dacă sfârșitul omului este astfel, ce vă grijiți și vă întunecați în deșert, privind numai la această deșartă viață? Scuțați-vă, fraților, și apucați calea cea dreaptă a adevărului, că cel ce umblă în întuneric nu știe unde merge, ci tot într-un întuneric rămâne, iar cel ce umblă întru lumină găsește Raiul și se sălășluiește într-însul!

O, preacinstiți părinți, cum v-a stăpânit întunericul păcatului și nesimțitori v-a făcut? Și umblați pe drumul pierzării și ziceți: «De

nu ne vom griji de multe și nu ne vom osteni pentru trebuințele trupului, nu putem trăi la acest loc.» Eu vă întreb, o, părinților: pentru ce ați venit la acest sfânt loc? Să muriți după trup sau să trăiți după trup și să muriți cu sufletul? Fiindcă așa este neînțelegera voastră, umblați întru întuneric și în umbra morții.

CAP 22

Pentru săracul străin din Sfânta Ana

Iată, fraților, că Dumnezeu v-a trimis adevărată strălucire de adevăr, care luminează foarte strălucit și vă arată pildă vie a negreșitei vieți, precum și astăzi vedem că este un sărac străin viețuind la Sfânta Ana, locuind într-o peșteră cu rea pătimire, neagonisitor și singuratic desăvârșit, trăind cu milostenie (însă deșert de cele duhovnicești), în toate zilele îl vedeți cum trăiește cu astfel de neagoniseală. Dar să nu cercetați celelalte fapte ale lui, ci să urmați numai negrijirea lui. Că are acum 30 de ani în această viețuire aspră, unde nu are nici materie de a aprinde foc, nici argint, nici aur, nici așternut, nici bucătărie, nici ceva să vândă sau să cumpere. Și cum a trăit atâția ani?

Și dacă veți zice: că noi l-am miluit pe el, iată că și Dumnezeu vă miluiește pe voi cu milostivirea Sa, din milosteniile creștinilor. Pentru ce, dar, nu țineți și voi neagoniseala, ci întărâtați pe Dumnezeu cu multa îngrijire a voastră? Și precum un om, când împletește găitan¹ cu trei fire: un fir alb, altul roșu și cel de-al treilea negru, și îl lucrează strâns, și se face atunci vârgat, asemenea se arată și la creștineasca petrecere. Cea albă este adamiceasca fire, fiindcă pe Adam l-a zidit Dumnezeu curat de păcat, ca zăpada albă; pe urmă s-a mândrit omul și a pierit albiciunea, și, de nu va veni ajutor de sus, singur nu poate să se înălbească.

Iar cel roșu este ajutorul cel dintru înălțime, Fiul lui Dumnezeu, Care S-a întrupat și Și-a vărsat Sângele pe cruce pentru mântuirea oamenilor.

¹Șiret (împletit ori răsucit) de lână, mătase etc., cusut ca ornament la unele obiecte de îmbrăcăminte.

Iar cel negru este viețuirea cea monahicească, că monahul trebuie să fie totdeauna mândnic și ticăloș și gătit totdeauna spre a omori războaiele, și când va auzi trâmbița gata, să dea năvală și să biruiască pe vrăjmașii lui, și cu mare luare-aminte, ca să nu-l biruiască și să-l omoare vrăjmașii pe el.

Dar monahii cei de astăzi s-au întunecat și s-au dat cu totul la multa grijă a vieții, au lepădat preafrumoasa floare a vieții monahicești cea liniștită și fără de grijă, și au defăimat mântuirea lor, și au ales pierzarea. Laudă și fericesc minciuna, și se întorc de la adevăr, și de purtarea de grijă a sufletului se lenevesc, silindu-se la răpire și la a judeca pe aproapele.

CAP 23

Pentru puturoasa lepră a grăirii de rău

Puturoasa lepră a grăirii de rău și a osândirii stăpânește și-i odihnește pe monahi, această osândire înleproșează pe om mai mult decât toate celelalte greșale și patimi, și aceasta este o necinste peste fire la oameni. Că părerea și mândria s-au împreunat amândouă și au născut pe osândire, care este întru toate netrebnică. Pentru aceea nu o a primit pe ea nimeni spre nuntă, pentru urâciunea ei, și a născut de la muma ei vânzarea, și aceasta fiindcă era prea urâtă, tatăl ei o a primit moașă lui, și a născut pe vrăjmașul vieții, și acesta s-a împreunat cu fiica nălucirii, și a născut pe pipăire, care s-a numit nebăgare în seamă, și nebăgarea în seamă a născut fii, parte bărbătească și muierescă.

Cel dintâi fiu s-a numit pomenire de rău, iar cealaltă soră zăvistiă, și acela a luat de soție pe sora sa, și a născut cu aceasta fiu, pe netrebnicie, și s-a numitucidere, care ucide sufletul omului, adică patima uciderii are multă netemere de Dumnezeu. Și acum cine este strămoș al preaînrautățișilor acestora? Este osândirea, fiindcă slujitorii Luceafărului prind pe om în cursele poftirii, părerii și nălucirii. Că omul, nălucindu-se, cade în cursa mândriei și se stăpânește și se trage înăuntru, în mistuitorul osândirii. Precum și Luceafărul s-a nălucit și s-a mândrit și a căzut în mistuitorul iadului, și se arde în flacăra adâncului, și se nălucește că este în roua slavei lui, și

se nevoiește să arunce și pe om întru adâncul osândirii. Pentru că omul, oricât ar judeca și ar osândi pe aproapele, nu se satură, și cât judecă și osândește, toate la dânsul se lucrează și la capul lui se întorc. Și nu cunoaște, ticălosul, și se numește pe sine curat, cu adevărat fiind necurat.

Că cel ce judecă pe altul are pe puturoasa buruiană a vânzării Iudei, pentru că, când judecă și osândește, zice cuvântul vânzării, adică că cutare a făcut aceasta și aceasta. Poruncește mincinoasei mărturii și mărturisește că este așa cu adevărat, și pe de altă parte se umflă zavistia și zice: «De ce să fie așa?» Și pe urmă îl primește ambiția și nebăgarea în seamă ajută zavistiei și zice: «Eu nu catadicsesc să fie așa!» Și înlăuntrul acestora intră pomenirea de rău, care mijlocește pieirea și lucrarea pierzării, prin care vine moartea. Și fiindcă oamenii sunt pătimiși, se robesc de poftă a nouă patimi, și această poftire este nălucitorul scaun al Luceafărului, care se nălucește că are cele nouă cete ale puterilor, și se socotește neputinciosul că este tare, și așa a intrat în șarpe și a îndemnat cu neputința lui pe strămoși și le zicea: «Gustați și vedeți, că nu cu moarte veți muri, ci veți trăi și veți fi ca niște dumnezei!» Și amăgindu-se, au mâncat și s-au dezgolit de dumnezeiescul Dar. Și acum cine poate să zică: «Eu sunt îmbrăcat și tu ești gol!»? Iată că amândoi sunteți goi și nu vă vedeți, adică nu vă cunoașteți, și pe altul îl judecați că este gol.

Pentru aceasta, a judeca și a osândi, mai mult decât toate patimile, leproșează pe om și îl face vinovat înaintea lui Dumnezeu. Iar cel ce nu judecă, nu greșește la Dumnezeu, precum scrie: *Nu judecați, ca să nu fiți judecați; nu osândiți, ca să nu fiți osândiți!* Fiindcă toți oamenii deopotrivă sunt pătimiși și vinovați gustării. Că precum nu este cu putință să se nască pruncul fără întinăciune de sânge, așa nu este cu putință și omului să fie fără de greșală.

CAP 24

Pentru baie și pentru ușa cea cu încuietore

Nu se cade nouă să ne judecăm unii pe alții, fiindcă atunci când ne-am botezat ne-a curățit Dumnezeu de păcatul cel strămoșesc și ne-a dat și o baie cu ușa și încuietore, să se închidă și să se deschi-

dă. A făcut și un moștenitor al lui și i-a dat cheile, și i-a dat și stăpânire, ca atunci când va deschide să fie deschis, și când va închide să fie închis.

Iar cei de astăzi moștenitori au pierdut cheile și nu au cu ce să deschidă ușa băii, și oamenii se întină cu murdăriile lumii și rămân nespălați, și nu știu că sunt întinați și necurați.

Și viind Mirele sufletelor și văzându-i întinați, îi întreabă: «Cum ați venit aici nespălați și necurați?» Și ei, neștiind ce să răspundă, tăceau. Atunci întreabă și pe moștenitori (duhovnicii): «Cum au venit aceștia aici necurați fiind? Nu cumva nu au venit la baie să se spele?» Iar moștenitorii răspund că n-au venit. Atunci Mirele cere cheile, și ei răspund că nu le au. Și îi întreabă Mirele: «Ce s-au făcut cheile curățeniei Darului, a lega și a dezlega?» Răspund că le-au pierdut întru multele griji cele deșarte. Auzind Mirele acestea, s-a mâniat asupra lor și a poruncit slujitorilor să le lege mâinile și picioarele și să-i arunce întru întunericul cel mai din afară și în focul cel veșnic. Că bine era unora ca aceștia să nu se fi mai născut. O, vai de voi, ticăloși duhovnici! Că vin la voi săracii păcătoși de se mărturisesc și, în loc să-i îndreptați, voi mai rău îi răzvrățiți și le cereți răsplătire de bani, de trei ori ticăloșilor! Ați lărgit gura iadului și l-ați umplut de suflete omenesti, și ați pricinuit mare lipsă Raiului, și v-ați întovărășit cu dracii, și aduceți spre jertfă satanei sufletele săracilor creștini, că ați amăgit și ați înșelat la mărturisire pe fiii voștri cei duhovnicești cu prea lăsarea, precum voiți voi, dar nu precum scrie în canoane, din pricină că voi, duhovnicii, nu aveți unire între voi, ca să păziți rânduiala canoanelor, ci aveți și țineți a voastră deosebită lege.

CAP 25

O povestire înfricoșată cu un duhovnic

Într-o chinovie era un tânăr frumos, și era nestăpânit, și viețuia după voia lui, și avea bani ascunși. Și venea la duhovnicul chinoviei de își mărturisea gândurile în toate zilele. Iar duhovnicul, pătimăș fiind, văzând frumusețile tânărului, s-a rănit spre dânsul și îi făcea pogorământ la orice vroia. Iar tânărul, văzând pogorământul

duhovnicului și că nu-l muștra pentru nici o greșeală, a luat îndrăzneală, și orice îi zicea gândul făcea. Și trăia numai spre pierzarea sufletului. În sfârșit, a murit tânărul, moarte trupească și sufletească, și l-au înmormântat în pământ.

Iar la 40 de zile după moartea lui, i-au făcut pomenire și trapeză bogată, și după sfârșitul trapezei a făcut cuvânt duhovnicul, și-l lauda că a fost fiu al ascultării (și când zicea acestea, s-a arătat cel mort în trapeză, înaintea tuturor, și asculta cuvintele ce le zicea duhovnicul): că era curat, și altul asemenea ca el nu era în chinovie, smerit, neiubitor de argint, nevoitor și postitor; pe urmă a laudat și moartea lui, zicând că a dat sfârșit cuvios.

Atunci a răspuns tânărul cel mort și a zis: «Cât sfârșit cuvios am dat eu, să dai și tu acum, care te-ai făcut pierzător sufletului meu!» Și întorcându-se spre ceilalți care erau de față, a zis: «Ascultați voi cuvântul meu, că acest înșelător și mincinos duhovnic, câte laude a zis pentru mine, toate sunt minciuni, fiindcă el avea rea gândire și voire a sodomiei asupra mea, și pentru aceea mă laudă atâta.» Atunci a răspuns duhovnicul și a zis: «Tu, fiul meu, ai murit, și cum acum te-ai aflat aici?» Iar cel mort a zis: «O, înșelătorule, ai gură încă și vorbești? Nu ajunge că m-ai făcut să ard în gheenă? Ce mă mai lauzi la acele bunătăți pe care eu n-am făcut? Că făcând voile mele cele spurcate, îți spuneam gândurile mele cele rele și tu nu mă îndreptai, ci m-ai făcut de m-am pierdut, și acum cu laudele tale mă arzi mai mult în mijlocul flăcării sodomitenilor.» Și aceasta zicând cel ce s-a arătat, a năvălit asupra duhovnicului și l-a apucat de grumaz, zicându-i: «Vino și tu, înșelătorule și amăgitorule, să mergem amândoi acolo unde mi-ai gătit tu mie loc de odihnă, ca să cunoști cu lucrul în câte ticăloșii mă aflu eu!»

Și l-a ridicat pe duhovnic pe umerii lui, și au ieșit afară prin poarta cea mare a trapezei, și îndată s-a desfăcut pământul și i-a înghițit pe amândoi, și s-au pogorât în adâncimea pierzării și în pipăitul întunerice, unde este focul cel veșnic gătit sodomitenilor.

CAP 26

Pentru alți doi duhovnici

Ascultă alta asemenea:

În părțile Critului¹ erau multe mănăstiri, între care era și un schit cu părinți schitei, și avea doi duhovnici, care împotriva se purtau unul cu altul. Că unul învăța pe fiii lui cei duhovnicești că postul nu folosește atât pe om, ci patimile dacă îl luptă îl vatămă. Iar celălalt duhovnic învăța pe fiii săi cei duhovnicești să postească, și împotriva celui alt grăia și zicea că multa mâncare este ceea ce aduce patimile și le întărește. Celălalt iarăși zicea că din mintea omului se pornesc patimile, iar nu din mâncare. Iar cel de-al doilea zicea că rodul din pom se face, și când pomul se adapă, se împuternicește mai mult. Așa este și la om, că mâncând și bând, se întăresc patimile și se pornesc asupra omului.

Și așa pricindu-se amândoi, nu se pleca unul altuia. Iarăși cel dintâi și celălalt se numeau unul pe altul plăcător² de oameni. Și zicea cel dintâi și acestea, că Dumnezeu a lăsat postul numai în zilele cele rânduite ale posturilor, și miercurea, vinerea și luna, iar în celelalte zile să dezlegăm, că cine postește sâmbăta și duminica este neiertat și blestemat.

Și auzind acestea fiii lui cei duhovnicești, au crezut așa, și mâncau bucate orice găseau neopriți, și beau vin până la sațiu. Și așa crescând patimile, au odrăslit necurăția întru izvodirea lor, și s-a întunecat înțelegerea lor, și nu mai înțelegeau ce este petrecerea monahicească. Și având gânduri spurcate între dânșii, se împărțeau cu Sfintele Taine fără muștrare de conștiință. Și murind duhovnicul lor acela care dezlega posturile, l-au îngropat în biserică, ca pe un sfânt, de-a curmeziș lângă strana împărătească de-a stânga.

Într-o noapte a intrat eclesiarhul să gătească candelile și vede că stăpânescul jeț ardea, și degrabă s-a dus la egumen și i-a spus. Și auzind egumenul, s-a pogorât și, venind în biserică, vede că cu adevărat ardea cu nematerialnic foc, fără să se mistuiască, și căutând în Sfântul Altar, a văzut un bărbat îmbrăcat cu podoabă arhierască și

¹ Insula Creta.

² Dornic de a face pe placul lumii, pe potruva duhului lumesc.

doi îngeri îmbrăcați cu haine albe lângă dânsul, și atunci a cunoscut egumenul că este dumnezeiască vedenie, și a încuiat ușa bisericii. Și vede că au ieșit din Sfântul Altar doi îngeri îmbrăcați în haine albe, și au venit la mormântul duhovnicului, și au scos trupul afară, și l-au ridicat cu multă cinste și evlavie, și l-au pus înaintea Sfântului Altar. Și a ieșit și arhiereul din Altar, ținând în mâini Sfântul Disc, și l-a pus la gura celui mort, și-l lovea pe spate, și de câte ori îl lovea, atâtea părțicele de Stăpânescul Trup cu care se împărtășise ieșeau în Sfântul Disc. Și întorcându-se arhiereul cu Sfântul Disc, l-a pus pe Sfânta Masă.

Pe urmă a luat și Sfântul Potir și l-a pus la gura mortului, și iarăși îl lovea la spate, și așa a ieșit și Sfântul Sânge, cu care cu nevrednicie s-a împărtășit (că precum preotul curvar se oprește de Liturghie, asemenea și cel ce mărturisește și face pogorământ, și nu canonisește după canoane, și nu păzește Taina Mărturisirii, și tot asemenea și tot cel ce-și ia bani de la cei ce se mărturisesc, ca plată pentru mărturisire, se oprește de Liturghie). Și după ce a luat arhiereul Trupul și Sângele cel Stăpânesc de la cel mort, a zis către dânsul: «Du-te de la Mine în focul cel veșnic al osândirii, unde ți-ai gătit ție loc și ucenicilor tăi!»

Și numaidecât îngerii cei îmbrăcați în haine albe au răpit fără de cinste trupul mortului și l-au aruncat în mormânt și, bătându-l cu pietre, l-au îngropat, acoperindu-l cu pietre, și l-au lăsat, și îndată l-a împresurat flacăra focului.

După aceea s-au dus degrabă și au ieșit pe a doua ușă a bisericii acei doi îngeri, de au adus și pe alți morți, pe fiii lui cei duhovnicești, care muriseră de curând, și i-au pus cu evlavie înaintea Altarului, unul câte unul pentru Sfintele Taine cu care se împărtășiseră cu nevrednicie. Și tot asemenea a venit arhiereul și a luat de la toți Sfântul Trup și Sfântul Sânge, în Sfântul Disc și în Sfântul Potir, precum și de la duhovnicul lor. Și pe urmă le-a zis: «Duceți-vă de la Mine, cu duhovnicescul vostru părinte, la veșnicele munci ale iadului!» Și atunci cei îmbrăcați cu haine albe îi târau cu necinste și i-au aruncat în mormintele lor, aruncând cu pietre într-înșii până i-au îngropat, tot bătându-i cu pietrele.

Și văzând egumenul acestea, împreună cu aprinzătorul de candle, s-a înfricoșat și s-a cutremurat, și zice: «Ce este aceasta ce s-a

făcut?» Și îndată a tocat și s-au adunat toți frații schitului, și le-a spus egumenul toate câte a văzut cu de-amănuntul, și a poruncit să se deschidă mormintele, și de acolo a ieșit putoare nesuferită, dar trupurile nu le-au găsit, și a ținut putoarea aceea șapte zile, după numărul celor șapte păcate de moarte. Vai de unii ca acești duhovnici! Că le vine pieirea, ca la o țarină coaptă când vine ardere de foc, și câtă materie află într-însa, o arde toată.

Tot așa este și multa cuvântare la om: cât deschide vorbele, atât se aprinde a judeca și a osândi pe oameni, fiindcă se întunecă mintea din multa cuvântare a judecății și vine omului sfârșire la inimă și socotește că-l doare, și de aici se grijește de multe bucate și aprinde văpaia patimilor, și se îndulcește totdeauna de ele și zice, pentru că este mult încărnoșat¹, de aceea se face aprinderea. Însă este și aprinderea, dar de nu va fi materia, nu se aprind patimile. Precum un cazan de rachiu, când nu are înăuntru prăștină² cu apă, nu este cu puțință să scoată rachiu. Și iarăși, de va avea prăștină, scoate rachiu când se înfierbântă cazanul, și câtă prăștină pune cineva, atâta rachiu scoate.

Așa și omul: pânțelele lui este ca un cazan, și câte bucate pune într-însul, atât se înfierbântă patima și scoate sămânța, și cu cât înmulțește bucatele, cu atât se împuternicează patimile, și cât se înfrânează de bucate, atât se împuținează și patimile. Că din greșelile omului se înmulțește și scurgerea trupului, adică: din buna petrecere a trupului, din multa cuvântare, din defăimare, din a judeca și a osândi, din multe feluri de bucate, din multa mâncare, din desfătare, din grăirea de rău la masă, din a mângâia pânțelele cu acestea și din aducerea aminte a pricinilor patimilor. Că precum este la materiile rachiului, dacă cazanul capac nu are, cum poate să curgă spiritul? Și iar, dacă are capac și prăștină nu are, nu izvorăște rachiu, așa este și trupeasca aprindere.

Adică: dacă va lipsi grija pântecelui, trupul nu face aprindere; și dacă mâncărurile le va avea, iar pricinile patimilor nu vor fi de față, adică obraji frumoși nu are, nu vine la poftirea împreunării. Și dacă întâlnire are cu fețe smintitoare, și vorbire nu face, nu se tulbură mintea.

¹ Dedat cugetării trupesti.

² Borhot.

Asemenea și cel ce are întâlnire cu oamenii și nu se sloboade de la multa vorbire, nu se robește de grăirea în deșert și nu judecă pe aproapele, nu vine la învrăjpire și să osândească la masă, precum fac oamenii cei de astăzi împrejurul mesei, că mănâncă, beau, grăiesc de rău și defaimă pe cine voiesc.

O, ticăloșilor, nu vă ajunge că întinați drumul mântuirii voastre? Ci voiți să întinați și împrejurarea mesei și a pâinii cea de toate zilele, cu cuvântarea în deșert și cu a defăima, a judeca și a osândi.

CAP 27

Pentru strămoșul Adam

Strămoșul nostru Adam, când a ieșit din Rai, a găsit sămânță de buruiană ce a răsărit din pământ, care s-a sădit de Ziditorul a toate, și o a numit roadă a pământului, adică grâu. Și mâncând, s-a întărit inima lui cu acea hrană, precum zicem astăzi. Și udând grâul cu lacrimile lui, îl mânca așa, nemăcinat și fără de foc, până ce a născut pe Cain, pe fiul neascultării, fiindcă Cain s-a născut mai înainte de a se pocăi Adam lui Dumnezeu, când a cunoscut pe Eva fără de sfatul lui Dumnezeu.

Atunci a început a pisa grâu și a-l sfărâma ca bulgurul (ca pășatul) și îl uda cu lacrimile ce le vărsa din ochi, aducându-și aminte de desfătarea Raiului, și așa îl mânca. Că privind bunătățile Raiului, plângea cu amar. Și vânturând bulgurul, alegea făina cea măruntă, o frământa ca pământul și mânca cu suspine, până când a născut pe fiul ascultării, pe Abel, și atunci, pentru ascultarea lui Abel cea către părinții lui și către Dumnezeu, și pentru buna lui voință, a zis Dumnezeu lui Abel de a făcut foc și s-au făcut cărbuni, și a pus Abel frământătură înlăuntrul focului, jertfă bine primită lui Dumnezeu, până ce s-a mistuit jăraticul, și s-a copt, și s-a făcut pâine. Și a arătat bună voință Abel, ascultând cuvintele lui Dumnezeu, și a lăsat jertfa și s-a mistuit pentru Dumnezeu, și s-a făcut cenușă, și pe urmă a făcut altă frământătură, și a copt-o și a mâncat cu tatăl său.

Iar Cain, din zavistia lui, n-a vrut să mănânce, gândind: de ce a vorbit Dumnezeu cu Abel, și cu dânsul n-a vorbit? Fiindcă Cain s-a născut mai înainte de pocăința lui Adam, iar Abel după pocăință. Și

a călcat Cain cuvintele cele ce s-au grăit către Abel, pentru aceea s-a făcut jertfa lui Cain urâciune înaintea lui Dumnezeu. Iar Abel nu a călcat cuvintele cele ce s-au grăit către dânsul, fiindcă pocăința face pe om să se întoarcă către făcătorul său de bine, iar neascultarea pricinuieste nemulțumirea.

Și mâncând Adam pâinea cea coaptă, s-a mulțumit, și s-a numit pâine, și aceasta are două numiri: arton, adică frământătură, și este îndestulătoare pentru hrana omului. Iar cealaltă: frământătură coaptă în spuză, și se împarte în două părți: pâine cerească și pâine pământescă. Cea cerească hrănește sufletul omului spre a vieții, de se va mânca cu vrednicie, adică Trupul lui Hristos, iar de se va mânca cu nevrednicie, se dă morții.

Iar pâinea cea trupească hrănește trupul, și cel ce o mănâncă și pe aceasta cu cârtire își pierde mântuirea lui. Și întinăciunea celui ce mănâncă cu nevrednicie pâinea cea cerească este aceasta: patima trupească, urâciunea, nedragostea, zavistia, împătimirea, râvna spre cele rele și iubirea de argint, rădăcina tuturor patimilor.

Cel ce are unele ca acestea și mănâncă pâinea vieții, moare cu îndoită moarte: sufletească și trupească. Și cel ce își dă banii cu dobândă la vecinul care are nevoie, dacă nu se va pocăi, nu este vrednic.

CAP 28

Pentru tăcere

Pâinea cea simțitoare hrănește trupul când o mănâncă cineva cu tăcere și cu mulțumire, atunci îl hrănește Dumnezeu. Iar nemulțumirea este când cineva nu are tăcere la masă, grăind deșertăciuni și osândind, cu care își omoară sufletul nesimțind.

Această neorânduială în ziua de astăzi se află mai vârtos la idioritmiți. Că deșarta cuvântare a mesei vă este moarte a sufletului și a trupului, și nu o simțiți, că cum îndrăzniți a judeca pe aproapele vostru pentru greșelile pe care le faceți și voi? Și sunteți întru aceeași osândă toți, după cum scrie: *întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea.*

Că la Sfântul Botez te-ai curățit, și l-ai spurcat cu întinăciunea lumii, și iarăși te-ai botezat cu Sfânta Schimă, ci și pe aceasta o ai înti-

nat cu multa mâncare, cu lăcomia pântecelui, cu a judeca și a osândi și cu învoirea gândurilor celor spurcate, poate și cu lucrul.

Așa că fiind tu astfel nesimțitor, socotești că toți sunt molipsiți ca tine. Că tu, șezând la masă, spurci auzurile oamenilor celor ce șed cu tine cu osânda judecății tale. Căci când judeci în auzul oamenilor, iei de șapte ori osânda, iar cei ce ascultă, înșeptit. Pentru aceea zicem înaintea mesei *Tatăl nostru*. Și trece Dumnezeu cu vederea greșelile noastre, și ne dă pâinea cea din toate zilele. Însă voia lui Dumnezeu nu se face, fiindcă nu se păzește tăcerea mesei.

Dumnezeu o binecuvântează și ne lasă¹ nouă greșelile noastre, iar ție ți se cade să mănânci cu luare-aminte la ce se va întâmpla la masă, să nu judeci, nici să osândești, ca să nu mergi în iad tu și cei ce te ascultă din pricina ta. Nu care cumva te-a îmbrăcat pe tine Dumnezeu în haina mântuirii? Iată că amândoi purtați haina omorâciunii². Să tăceți la masă, fiindcă tăcerea înviază sufletul, tăcerea este lumină a sufletului, care îl povățuiește spre mântuire, săturare a sufletului și a trupului. Că dacă taci, mănânci cu îndestulare și te scoli sătul de la masă.

Iar cel limbut se scoală neîndestulat de la masă și pe urmă, flămânzind, cade întru lăcomie. Tăcerea mesei face pe om să mulțumească lui Dumnezeu și caută pace ca să se izbăvească de sminteli: *Și ne izbăvește de cel rău*. Că Dumnezeu a trimis înger ca să păzească trapeza de multa cuvântare a judecății și a osândirii. Iar oamenii scârbesc pe Dumnezeu cu limbuția și cu osândirea. Și petrec pe sfântul înger nu cu mulțumită, ci cu necinste.

Această limbuție a judecății a găsit materie între călugări și se molipsească monahii la șederea mesei, și mai vârtos la masa schiteilor și a chilioților încape, și prăpădește sufletele lor. Și ca un leu se află la rucodelia schiteilor și în porțile mănăstirilor au înaintat, că proistoșii cu haine lucioase, cu blâni și cu metanii scumpe în mâini, ies în poarta mănăstirii și se preumblă cu o căutătură ighemonească³, vorbesc cu limbuție, judecând și osândind că cutare a făcut așa și cutare a făcut cutare lucru, și pentru ce să facă așa? Și încep o judecată

¹ Iartă.

² Starea omului vechi, a lui Adam cel căzut, în care omul se face ucigaș de semenii, prin vorbe și fapte.

³ Înfățișare și mină de stăpânitor.

nesfârșită, din care pricină de multe ori rămân flămânzi, neputând mânca din scârba limbuției lor, și nu o simt, ticăloșii.

Asemenea și schiteii: șeș la loc răcoros, ținând rucodelia în mâini și limbuția în gură în loc de rugăciune, și judecă și osândesc orice văd și orice aud, și nesfârșindu-le toate, se risipesc la casele lor ca să mănânce, și la masă încep și le spun toate câte au vorbit cu vecinii, și cu limbuția lor uită gustul mâncării și fac mulțumirea mesei, însă aceasta se aduce înaintea lui Dumnezeu ca o urâciune în loc de mulțumită, din pricină că judecă și osândesc, și se suie înaintea lui Dumnezeu ca un fum de pucioasă.

Pentru aceasta ascultă ce s-a întâmplat: un cuvios se ruga lui Dumnezeu să ierte pe cei ce judecă și osândesc în vremea mesei, și pe cei limbuți, ce grăiesc deșertăciuni, și silea pe Dumnezeu de multe ori așa. Iar Dumnezeu, ca să-l încredințeze, a trimis pe îngerul Său și a adunat într-un disc toate necurățiile ale judecății și ale osândirii, și le ținea în dreapta, și se făcea că trece pe dinaintea cuviosului. Iar cuviosul, văzând necurăția cea din disc, s-a îngreșat și și-a întors fața îndărăt. Atunci îi zice îngerul: «Pentru ce, avă, ți-ai întors fața îndărăt?» Iar cuviosul a răspuns: «Nu pot să văd necurăția aceasta și să sufăr putoarea!» Și îi zice îngerul iarăși: «Dacă tu nu poți să vezi și să rabzi putoarea și necurăția judecății și a osândirii numai o dată, cum Dumnezeu să o sufere în toate zilele, văzând-o înaintea Lui? Și cu îndelunga răbdare, din multa milostivire, o rabdă în toate zilele!» Și s-a făcut nevăzut.

Tăcerea cu înțelegere face pe om de multă cinste vrednic, iar cel limbut este îngreșat tuturor. Tăcerea aduce la om rugăciunea, iar cel ce nu tace nu are rugăciune. Din limbuție și din clevetire, din a judeca și a osândi cade omul în mii de răutăți, din care toate patimile cele sufletești și trupești îl stăpânesc.

Multa grijă și iubirea de a aduna bani întunecă pe om și nu poate să dobândească rugăciunea, ci o lasă, ca să nu se păgubească de rucodelie. Taie rugăciunea, nădejdea mântuirii, și își înmulțește lucrarea pierzării, și din grija cea multă a învistierii¹ și a îmbogățirii își părăsește și canonul.

¹ Înavuțirii, adunării în vistierie.

CAP 29

Pentru părinții cei vechi, cum ziceau rugăciunea

Părinții cei mai dinainte ziceau rugăciunea întregă și desăvârșit așa: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, pentru Născătoarea de Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!»

Iar cei după dânșii au lăsat pe «Născătoarea de Dumnezeu» și zic numai: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!»

Iar cei de la mijloc au lăsat și pe «Cuvântul lui Dumnezeu» și zic numai: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă!»

Iar cei după dânșii au lăsat pe «Fiul lui Dumnezeu» și zic numai: «Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!»

Iar cei după urma lor, adică monahii vremii cei mai de pe urmă, o să lase și «Doamne», fiindcă se nevoiesc pentru aur, și or să zică: «Iisuse, miluiește-mă!»

Dar cei după urma lor cum vor mai zice? Că or să lase și pe «Iisus» și or să zică numai: «Miluiește-mă!», neștiind cum să se mai poarte, nici să cunoască cine să îi mai miluiască sau să îi mântuiască, dacă au lăsat și pe Iisus, numele cel mântuitor¹.

¹ O mică explicație, spre știință celor mai de pe urmă: În anul 1812 s-a ivit aici, în Sfântul Munte Athos, între monahii ruși din Mănăstirea Rusicon și Schitul Sarai, un eres care tăgăduia mântuitorul nume Iisus, pentru care s-au izgonit în Rusia peste 1000 de monahi, cu preoți și diaconi, și au rămas acolo.

Este vorba de o referință la controversa despre *Imiaslavie*, învățătura că Numele lui Iisus Hristos este Dumnezeu. Aceasta a fost primită în chip diferit de felurite comunități ortodoxe, unde această mărturisire a născut onomatodocși și onomatoclaștii: *Imyaslavtsy* și *Imyabortsy*. După doar câțiva ani de la enunțarea acestei învățături în cartea *Munții Caucazului* (1907), de starețul Ilarion, disputa între închinătorii numelui și oponenții a căpătat accente dramatice. În 1912, cartea a fost interzisă de Sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse și socotită o rătăcire; Patriarhia Constantinopolului a asemănat așa-zisa rătăcire cu panteismul. Deja răspândită între monahii ruși athoniți din Mănăstirea Sf. Pantelimon (numită Rusicon de copist) și Schitul Sf. Andrei (numit în nota Sarai: aici chiar starețul era dintre *imiaslavtsy*), credința în numele lui Iisus a fost risipită brutal de soldații ruși sosiți în Sfântul Munte cu o navă de război. După ce episcopii trimiși de sinodul rus au triat călugării, sub amenințarea baionetelor, tunurilor de apă și a două mitraliere, închinătorii numelui, aproape 1000 de suflete, au fost excluși din treapta monahală și exilați în diferitele gubernii ale Rusiei. Mai puțin de o duzină s-au întors în Athos. Copistul, care a notat din greșeală 1812 în loc de 1912, ne oferă însă o

Pentru aceasta zic: când vor trece de patru ori câte 25 de ani, adică 100 de ani, de la 1775 până la 1875, oare până atunci în ce stare o să ajungă viața monahicească? Și după aceasta, când vor mai trece de trei ori câte 25, adică de la 1875 până la 1950, care este în mijlocul veacului al optulea de la zidirea lumii (7500), ce va mai fi? Și oare câtă tulburare are să se facă în timp de 100 de ani, adică de la 7400 până la 7500 de la zidirea lumii? Ce răpiri or să se facă? Ce amestecare de sânge, stricare de copii, sodomie, curvie, preacurvie și toate alte fărădelegi pierzătoare, și pricire neîncetată, încât nu o să se găsească nici începutul, nici sfârșitul între toate neamurile?

CAP 30

Pentru al optulea Sobor

Și pe urma celor mai de sus o să se facă al optulea Sobor. Acesta o să aleagă binele din rău și pravoslavia din eresuri, precum la arie se alege grâul din pleavă și din paie: grâul pentru oameni și paie pentru foc. Și o să se facă pace la puțină vreme și pe urmă iarăși o să se întoarcă la viclesuguri și la tot felul de răutate care duce spre pieire. Că nu o să mai socotească ce este frate sau soră, tată sau măică. Că fiul se va împreuna cu maica lui și tatăl va strica pe fiica sa, și nu vor cunoaște de cununie religioasă, numai vor avea o singură învoire spre curvie, ca la Sodoma și Gomora.

Și încă și spre mai rău, că fratele va avea pe soră în loc de muieră și fiul asemenea pe mama lui. Și va omorî fiul pe tatăl lui, ca să curvească cu slobozenie cu mama lui, și alte mii de răutăți se vor face. Și pe cât vor spori răutățile, atâta și nerodire va fi pe pământ. Că iubirea de avuții povățuiește spre pierzare, iar neagonisirea spre mântuire. Pentru că mântuirea omului se primejduiește să se prăpădească din pricina iubirii de averi, că aceasta aduce sărăcia în lume și prăpădește îmbelșugarea, și aceasta pricinuieste dihoniiile¹ în

interesantă perspectivă istorică. El transmite posterității că eresul era tăgăduirea Numelui, *onomatoclasmul*, ceea ce e diametral opus percepției contemporane, care îi socotește eretici pe exilații *onomatodocși*. Există azi în Athos doar câțiva zeloți închinători ai Numelui, numiți de restul monahilor *onomatolatri*.

¹Dezbinările, vrăjmășiile, discordiile.

lume, care au încăput și între monahi astăzi, între aschitei și la pustnici, și mai vârtos în toată lumea.

Iubirea de argint este scaun al lui Antihrist, că precum prorocii au prorocit venirea lui Hristos, așa și aceasta (iubirea de argint) a adus minciuna în lume, pe multa îngrijire a pierzării și a fărădelegii, și momindu-se cu minciuna, oamenii fac fărădelegi, nedreptătesc, răpesc, fiindcă adevărul l-au pierdut, iar minciuna împărătește. Adevărul este Întruparea Mântuitorului Hristos și propovăduirea Evangheliei. Iar minciuna este arătare a lui Antihrist și împărăția lui, care o să aducă lipsa în lume și pierzarea.

Fiindcă multa îngrijire întunecă pe om, și se face nesimțitor, face gătire spre pierzare și povățuiește spre Antihrist. Mântuirea se atârnă la aceia care nu se supun lucrurilor lui Antihrist. Iar lucrarea acestuia este multa grijă a celor deșarte lucruri ale lumii și câștigarea metalelor pământului; acestea sunt capul răutăților, povățuire a pierzării și stricare a mântuirii, fiindcă se prăpădește mântuirea când stăpânește pierzarea, că oamenii s-au abătut numai la lucrurile pierzării și s-au împrumutat datorie grea a mântuirii lor. Că Antihrist este simțitor și gânditor. Simțitor o să vie la vremea rânduită, ca să săvârșească necredința și fărădelegile lui. Precum și Domnul nostru Iisus a plinit toată dreptatea și a ridicat păcatul lumii.

Gânditor Antihrist se află și astăzi în lume, și dintru început, de când a căzut din starea lui cea bună, tot lucrează răutatea lui în toată lumea și amăgește pe oameni cu multa grijă a celor deșarte, și îi face nesimțitori, precum și în vremea lui Noe: că curveau, preacurveau, săvârșeau păcatul sodomiei și se dăduseră la toate necurățiile trupești, mâncând și bând până la săturare, și așa s-au întunecat la mintea lor și au uitat pe Dumnezeu. Și Dumnezeu S-a arătat milostiv lor cu facerea Chivotului, ca văzând să se pocăiască. Iar ei mai mult s-au dat spre cele trupești, și așa nesimțirea lor a adus potopul.

Așa și oamenii cei de astăzi s-au dat la faptele cele rele: la multa câștigare și grija vieții, la îndulciri, la răpiri, la vânzări unul pe altul, la minciuni, la curvii, la sodomii, la lăcomii, la mândrii, la nedreptăți, la pomeniri de rău, la vrajbe, la iubirea de averi, la iubirea de argint. Că lenevindu-se de a lucra faptele cele bune, li s-a învărtosât inima și au ajuns la deznădăjduire. Că precum cel iubitor de ar-

gint și de avuție învistierește în răpitorul său vas, așa și la venirea lui Antihrist va fi, fiindcă mai înainte o să întunece simțirile oamenilor cu întunericul nesimțirii și or să se umple de patimi, precum zice Sfântul Apostol Pavel: că n-au primit adevărul Evangheliei, și prin înțelepciunea mândriei lor au cinstit mai mult patimile, pentru aceea i-a dat Dumnezeu pe dâșii duhului înșelăciunii, ca să se plinească întru dâșii toată fărădelegea.

CAP 31

Pentru înmulțirea fărădelegii, pentru venirea lui Antihrist și pentru sfârșitul lumii

Când se va înmulți fărădelegea, or să se adune toate prihănimile și fărădelegile lumii, și or să se învistierească într-o necurată fiică a curviei, care o să fie locaș al preacurviei. Că precum Doamna noastră Născătoarea de Dumnezeu a fost preacurată mai înainte de naștere, în naștere și după naștere, Preasfântă Fecioară, și a născut pe Emanuel, care nu știe de nici un păcat, așa și necurata aceea fiică va fi mamă a tuturor fărădelegilor, mai înainte de naștere, în naștere și după nașterea spurcatului Antihrist, o să fie curvă necurată și preacurvă în toată viața ei. La această necurată or să se adune toate fărădelegile și o să nască pe fiul pierzării, din pricina lipsirii Darului Preasfântului Duh de la oameni, pentru păcatele și fărădelegile lor.

Atunci or să se adune și or să învieze în pântecetele ei toate fărădelegile oamenilor. Și, după nașterea fiului păcatului, o să vină toată lipsa la oameni. Întâi or să se lipsească de dragoste, de unire și de curățenie. Al doilea, tot locul și orașul de Dumnezeu temătoare se vor lipsi și de păstori, și de povățuitori credincioși. Al treilea, Bisericile lui Dumnezeu se vor lipsi de arhieriei, de duhovnici și de preoți cuvioși, precum de acum au început a se lipsi.

Pe urmă o să se arate și necuratul acesta, după creșterea vârstei lui. Și o să se umple de satanicească putere, ca să facă semne și minuni înaintea ochilor oamenilor celor pătimiși, precum a făcut Chynops¹: înviere mincinoasă și altele, toate cu nălucire, fiindcă înaintea

¹ Numele vrăjitorului care s-a împotrivit prin multe minuni mincinoase Sf. Apostol Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, și a sfârșit înecat în mare.

celor sfinți nu are lucrare înșelăciunea, ci numai la cei întunecați și pătimiși (precum Sfântul Marele Macarie vedea pe muiere în firea ei, iar oamenii o vedeau pe ea ca pe o iapă). Atunci necuratul acesta o să se fățărnicească cu blândețe, pentru ca să plece pe noroade la înșelăciunea lui, până să se facă monarh, adică singur stăpânitor. Și de aici tot cu pace și cu smerenie se va purta fățărnicindu-se, ca să se supună și să se închine lui toți. Hrana acestui nelegiuit va fi tulburarea oamenilor, căci când se vor tulbura oamenii, atunci el se va bucura; aceasta va pricinui uitarea credinței și a fricii lui Dumnezeu.

Odihna acestuia va fi curvia, preacurvia, sodomia, iubirea de avuție, iubirea de argint, pomenirea de rău, zavistia, osândirea, mândria, clevetirea și celelalte răutăți. Cu acestea o să stăpânească toate cetățile și toată lumea. Fiindcă nu o să se găsească altul ni-meni, de asemenea, vrednic ca să stăpânească, ci o să-l aibă pe acesta atotstăpânitor.

Atunci când vor păcătui, vor socoti că și lucrează mântuirea, că atunci vor lepăda scripturile cele cu cuvinte învățătoare spre mântuire și folositoare de suflet, or să defaime chiar și Sfânta Evanghelie și bisericile lui Dumnezeu și o să fie multă lipsă în lume nu numai de cele trupești, ci și de învățături duhovnicești. Vor fi semne și arătări de la Dumnezeu în mijlocul acelei lipsiri, va fi foamete îndoită: simțită și gândită. Foametea simțită o să fie că o să se închidă cerul, ca în zilele lui Ilie, și nu o să plouă, pentru fărădelegile lor. Și or să flămânzească oamenii și de cuvântul lui Dumnezeu, că nu o să se găsească în vremea aceea vreun drept cu fapte bune, ca să îi învețe cuvântul mântuirii. Și o să se ridice binecuvântarea lui Dumnezeu de la mâncăruri și băuturi, că cât vor mânca, atât vor flămânzi. Atunci cei bogați își vor deschide avuțiile lor și le vor lepăda, atunci aurul și argintul or să se defaime și or să se calce ca pietrele cele de pe drumuri.

Atunci o să se zămislească răutatea luceafărului în inimile oamenilor și atunci o să viețuiască păgânătatea cu pecetea lui Antihrist, și se va ridica Darul lui Dumnezeu de la oameni, precum zice Scriptura: *Nu va locui Duhul Meu în oamenii aceștia, fiindcă sunt ei trupuri.* Or să se împruțineze oamenii și or să slăbească și or să moară ca păsările pe drumuri.

Și cei pecetluiți de Antihrist or să mănânce cărnuri de oameni morți, neputând suferi foamea și leșinarea, și mâncând trupuri moarte, vor muri și ei de foame. Iar înțelesul peceții lui Antihrist este acesta: «Al meu ești, al tău sunt, de bunăvoie vii, nu de silă.» Vai și amar celor pecetluiți! Că o să se facă tulburare mare în lume. Și auzind oamenii că în altă parte este pace, or să se mute acolo, unde or să găsească mai mare lipsă și or să audă de la locuitorii locului: «O, cum ați venit la acest blestemat loc, unde n-a mai rămas la noi înțelegere omenească?»

Atunci, văzând Dumnezeu atâta tulburare a oamenilor, o să poruncească mării să-și ia cea dintâi stare, și focului celui de sub pământ să se suie și să înfierbânte apele izvoarelor și ale mării, și or să fiarbă ca apele cele de la metale, și atunci or să înceteze oamenii a se muta din loc în loc. Și din fierberea apelor o să se desființeze pământul și o să se usuce ca fierul, și nu va mai răsări iarbă, și copacii se vor usca, și nu vor mai odrăsli vlăstare, și izvoarele apelor se vor usca de tot. Dobitoacele și păsările vor muri din aburii mărilor și ai pucioasei.

Și iată, vremea se apropie și voi nu înțelegeți, fiindcă vicleșugurile voastre s-au înmulțit, și stihiiile s-au făcut grabnice ca să se apropie sfârșitul, unde l-a rânduit Dumnezeu, în mijlocul acestui al optulea veac.

Atunci Dumnezeu, purtând grijă de mântuirea oamenilor celor cu bunăvoință, o să le trimită pe trei învățători: pe Enoh, pe Ilie și pe Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, să propovăduiască și să-i întărească la mărturisire pe acei puțini care or să se mântuiască. Și să învețe că câți nu se vor pecetlui se vor mântui întru Împărăția cerurilor. Și să se însemneze cu semnul crucii, fiindcă însemnarea cinstitei cruci izbăvește pe om de osânda iadului, iar pecetea lui Antihrist îl dă osândeii iadului.

De flămânziți, răbdați, că Domnul va trimite ajutor dintru înălțime, iar oamenii le vor zice: «Iată că câți s-au pecetluit s-au mulțumit!» Și sfinții iarăși le vor zice că nu s-au mulțumit cei care s-au însemnat cu pecetea pierzării, ci înșelăciunea i-a întunecat și i-a făcut nesimțitori, și nu pot să-și cunoască mântuirea lor. Oamenii materialnici s-au făcut draci, fiindcă s-au făcut întru o unire cu dâșșii,

pentru aceea nu simt foamea și setea. Însă flămânzesc și însetează mai mult decât voi, de șapte ori câte șapte.

Așadar răbdați puțin, și o să vedeți pe cei pecetluiți murind sufletește și trupește. Iar cei ce vor răbda dintre voi, o să trăiți viață veșnică.

Atunci Antihrist, văzând pe cei trei proroci propovăduind adevărul și vădind înșelăciunea lui, o să se mânie și o să poruncească să-i aducă înaintea lui, și întâi o să încerce să-i momească, zicându-le: «Pentru ce voi nu vă pecetluiți cu pecetea împărătească?» Atunci ei or să-l dojenească de față pentru înșelăciunea lui, zicându-i: «O, înșelătorule și amăgitorule Antihrist! Nu-ți ajunge că ai pierdut atâtea suflete, ci ne silești și pe noi să te ascultăm? Blestemată este pecetea ta și slava ta, și cu pierzarea ta a venit și sfârșitul lumii!» Iar spurcatul, auzind dojana și blestemele pe care i le-au făcut sfinții, singur va lua sabia și îi va omorî.

Iar după moartea lor o să poruncească la ai săi să fie mai cumplite răutăți, adică curvii, preacurvii, sodomii, ucideri, răpiri, înșelăciuni, furtașaguri, tiranii, vânzări de oameni și cumpărări de copii, parte bărbătească și femeiască, spre pofta lor, și or să curvească pe drumuri, de față, ca câinii, fără de nici o rușine. Iar oamenii, având slobozenie de la cel spurcat, or să stingă firea omenească cu multe chipuri ale răutăților, silindu-se simțitor și gânditor, și din multă răutatea lor or să piardă cuviința omenească și or să-și iasă din mințile lor, din multa neastâmpărare, și or să se facă scurți și schimonosiți la trupuri, ca dracii.

CAP 32

Pentru firea și statura dracilor

Firea sau statura dracilor este scurtă și rotundă. Și firea oamenilor o să se unească cu firea dracilor și o să se formăluiească¹ și la scurtimea statului, până la cinci palme² lungime, și or să se facă mai vicleni decât dracii, fiindcă dracii nu au trup ca să curvească și să

¹ O să se transforme.

² Aproximativ 1,25-1,40 metri; palma era o veche unitate de măsură pentru lungime, de aprox. 25-28 cm.

ucidă, numai că îndeamnă gânditor pe oameni ca să facă răutăți, și ei îi ascultă.

Astfel Luceafărul, văzând însemnată pecetea lui și pe oameni că s-au făcut mai răi decât dracii la viclesuguri, o să se bucure mult că s-a împlinit scopul lui cel rău și dorința cea fără de lege. Și acolo unde se va veseli o să vină sabie cu două ascuțisuri de sus și o să-l sfarme. Și o să arunce spurcatul lui trup ca să se zdrobească, împreună și cu duhul lui cel necurat. Și o să moară întru răsplătirea morții lui, și moartea lui o să se facă sfârșit morților, precum și a lui Abel, pe care l-a omorât fratele lui, Cain, a fost începutul morților, iar al lui Antihrist sfârșitul. Și așa o să se sfârșească lumea toată, în ce fel, numai Dumnezeu singur știe și cunoaște.

Aceasta nu mai știm, că după faptele lucrate de fiecare om, sau bune, sau rele, o să se facă judecată și răsplătire. Și cei cu fapte bune, ca oile cele fără de răutate, or să împărățească cu Hristos întru Împărăția cerului. Iar cei răi și păcătoși or să se osândească precum caprele, în veșnica muncă a iadului, ca să se muncească cu dracii și cu Antihrist.

Asemenea și voi în ziua de astăzi faceți, că v-ați întunecat cu împătimirile la cele vremelnice și a îmbogățirii, și nu cunoașteți care este calea mântuirii, și socotiți că umblați pe calea cea dreaptă a mântuirii voastre, și că iubiți pe Dumnezeu și slava Lui. Dar când cântați slujba voastră, mintea voastră este la cele deșarte, și în Biserică nu numai că grăiți deșertăciuni în loc să ascultați la cele ce se citesc, ci și judecați, osândiți și grăiți de rău, și mai înainte de a face otpustul ieșiți afară din biserică.

Așadar vă rog, fraților, fiți cu luare-aminte și nevoiți-vă să țineți mintea la rugăciune și să păziți curățenia trupului, înfrânarea, blândețea și smerenia, și celelalte de asemenea fapte bune. Că prea puțini sunt și prea rari au fost care să păzească acestea. Nu vă amăgiți că le păziți, ci siliți-vă a vă îndrepta. Că de vor lipsi și acestea, vai de Muntele acesta! Că mare nemulțumire arătați voi astăzi, și cei mai de pe urmă or să arate mai mare nemulțumire către Doamna noastră Născătoarea de Dumnezeu.

CAP 33

Pentru cât a viețuit Sfântul Nil în Muntele acesta

Fiindcă mă aflu și eu și m-am aflat în Muntele acesta, zice Sfântul Nil, întru această Grădină a Maicii Domnului, am trăit aici înăuntru 80 de ani. Și am acum două sute și mai bine de ani și văd starea Muntelui, cum erau cei mai dinainte părinți și cum sunt cei de astăzi oameni. Mă mir cum acum petrec spre osânda sufletelor lor și nu se îngrijesc pentru mântuirea lor. Și puțină vreme este de când s-au schimbat oamenii întru viclenie.

De 25 de ani încoace s-a întors sfera spre mai rău, s-a pierdut frumoasa petrecere monahicească și a rămas pustie de darurile ei. Adică de la anul 1775 încoace a stăpânit pierzarea și cu totul s-a trândăvit călugăria. Dar oare, când vor trece 25 de ani, la care ticăloasă stare o să ajungă? Dar când vor mai trece încă de trei ori câte 25 de ani, adică pe la 1900¹, atunci la care ticăloasă stare o să înainteze petrecerea monahicească? Și după aceasta, până la sfârșitul lui 7500 de la zidirea lumii, or să urmeze toate relele lui Antihrist.

Ah, cuvioșilor părinți, cum ați lăsat astfel de petrecere a mântuirii voastre și ați apucat pierzarea sufletelor voastre! Ah, cum s-au dezgolit peșterile liniștitorilor și Muntele acesta de darurile petrecerii celei monahicești! Ah, plângeți acum și vă tânguți, munți și peșteri, că ați pierdut mângâierea liniștii și dulceața ei!

Părinților, acum este vremea mântuirii voastre, acum este pacea la cine voiește să o aibă. Astăzi este vremea bine primită, astăzi este ziua mântuirii. Că mâine vine iarnă grea, a răzmerițelor și a tulburărilor, și o să pierdeți liniștea pe care o aveți acum, și mult o să o doriți și o să o căutați, și nu o să o mai găsiți. Siliți-vă în câtă vreme aveți slobozenie și lucrați mântuirea voastră prin îndreptarea vieții monahicești, ca să vă învredniciți Împărăției cerurilor!

Vremea de acum se aseamănă cu luna lui august, care este spre toamnă, la sfârșitul verii, când se trec roadele pământului, și dacă va veni iarna cea grea, cum vi se pare, când cei ce veți avea adunate cele de nevoie la locuința voastră veți petrece bucurându-vă, iar

¹De la 1775 încoace, de 5 ori câte 25 de ani face 125, și cu 1775 face 1900.

cei ce s-au lenevit și nu au adunat cele de nevoie se vor căi mult, însă ce folos de căința lor? Căci căința lor nu va folosi la nimic dacă a trecut vremea. Că vor rămâne pustii de toată fapta cea bună. Pentru aceea, cât încă aveți vreme, lesnire și stăpânire, nevoie este să vă siliți să lucrați învierea călugăreștii viețuiri, ca să culegeți roadele cele bune ale dragostei, ale ascultării, ale postului, ale privegherii, ale rugăciunii, ale smeritei cugetări, ale răbdării și ale îndelungii răbdări, întristare spre pocăință și suspinuri pentru faptele voastre cele rele. Și să adunați milă dintru acestea cât puteți, fiindcă iarna vine și acum vă aflați în toamna gândită.

Precum pomii, așa și darurile monahiceștii lucrări, și cum roadele se strică și cad și frunzele din pomi de iuțimea iernii, așa și roadele monahiceștii viețuiri se strică de defăimări și cad ca frunzele pomilor. Luați aminte să nu fiți voi pricina stricăciunii călugăriei! Vai de aceia care se fac pricină la stricăciunea aceasta și se fac începători ai lucrurilor celor rele! Luați aminte, fraților, să nu fiți voi unii ca aceștia, că la moartea voastră nu veți vedea venind înger spre ajutorul vostru, când se va lua sufletul vostru ca să se odihnească în lăcașurile vieții!

Ci dracii o să-l primească cu nemilostivire, ca să se osândească în adâncurile iadului, că nu numai pe voi v-ați pierdut, ci și altora v-ați făcut pricină de pierzare sufletelor și povățuitori răi.

Toamna iernatică vine, fiindcă a auzit împărăteasa pierzării că călugăreasca viețuire a rămas pustie de darurile Sfântului Duh. Monahii s-au dat la cele vremelnice, și a sporit întru dâșșii arătată stricăciune, și au poftit fărădelegea cea cu șapte capete, care împărăteasă a încălecat pe fiară, și în loc de căpăstru a ținut nesupunerea, iar în mână ține paharul mândriei, pofta nesupunerii și a pierzării, și aleargă înăuntru în cugetele monahilor, ca să-i cinstească și să bea nesimțitorii darului Sfântului Botez. Și împodobirea darului monahiceștii viețuiri fiind ei, și fiind adăpați din paharul nesimțirii, nu simt podoba lor, ci se poartă mai mândri decât mirenii lumii. S-au dat la multe griji și întâlniri și fug de liniștea vieții celei monahicești.

Și aceasta li se întâmplă din pricină că, atunci când primesc Sfânta Schimă, nu leapădă îndărătnica minte, și pentru aceea nu primesc asupra-și darurile și buna slujire a monahiceștii chemări, care sunt:

credința, dragostea, veselia, supunerea, ascultarea, cucernicia, rugăciunea, postul, înfrânarea, tăcerea multei cuvântări și ferirea de a judeca și a osândi. Și toată pricina este să fugă cineva de multa grijă a vieții acesteia și de tulburarea ei, și să nu învistierească mai mult decât îi trebuie. Însă răzvrătita minte nu primește, ci își cere pierzarea ei. Și aceasta este pierzarea, adică: necredința, nesupunerea, neascultarea, mândria, curvia, malahia și sodomia. Pe acestea cere să le lucreze și să zică și să audă că numirea acesteia, adică a împărătesei pierzării, este multa grijă a vieții, iar a fiarei multa învistiere.

Că multa îngrijire cea peste măsură este multa tulburare a fărădelegii. Și fărădelegea îi este cea mai multă hrană a vieții celei din toate zilele. Și dragostea pe care o are către aur și către argint, și grija tulburării, acestea două, adică tulburarea și grija, nasc fii, și unul se numește vrăjmaș al dreptății, iar celălalt urător al bunătății, și împreunându-se frații aceștia, nasc alți fii, care se hrănesc cu multa grijă a oamenilor, și se înmulțesc cu grija îmbogățirii, și se fac oștire a împărătesei pierzării, și ridică război către monahiceasca viețuire, ca să o biruiască și să o necinstească, precum s-a și făcut, cum arată pilda următoare.

CAP 34

Pilda unui împărat ce a făcut nuntă fiului său

Un Împărat a făcut nuntă Fiului Său și, fiindcă Tatăl a slăvit pe Fiul Său, asemenea și Fiul pe Tatăl Său. Și a vrut să slăvească și pe Maica Sa, și așa a pus-o să șadă de-a dreapta Părintelui Său. Și Maica asemenea, a vrut să slăvească pe slugile ei și să le așeze întru slava învierii, și a cerut o grădină de la Fiul ei. Iar El i-a dat-o și i-a zis: «Fă cum voiești, Maica Mea, și pune în lucrare mântuirea oamenilor!» Și i-a dat și slujitori la sădirea grădinii.

Așa că a găsit Maica Lui un loc și a poruncit să se facă acolo grădina și să sape locul, ca să dezhădăcineze spinii și măcăcinii pământului (adică neamurile cele străine care mai înainte viețuiau în acel loc) și să zidească 24 de turnuri împrejur. Și a rămas fața locului în mijlocul turnurilor celor 24. Și starea locului s-a făcut grădină a

Maicii Domnului și a poruncit de s-a făcut lucrarea faptelor bune șapte, ca să sfarme cele șapte capete ale împărătesei pierzării. Și fiecare din lucrarea faptelor bune are numele ei, adică credință, dragoste, pace, unire, neagoniseală, frica lui Dumnezeu și curățenia cu înfrânarea. Și dacă va lipsi vreuna dintre acestea, celelalte rămân netrebnice și nu folosesc la nimic, ba nici stau, nici înaintează, și trebuință este să fie dimpreună toate.

Pentru aceea a poruncit și au scos pe lumeni¹, ca să lipsească cele șapte capete ale fărădelegii. Și a sădit cele șapte fapte bune, ca să răsară aceste șapte flori ale mântuirii la om. Și a trimis pe slujitorii ei la marginile lumii, ca să găsească lucrători să lucreze grădina ei, spre rodirea celor șapte flori ale mântuirii. Să găsească adică slugi: neputincioși, ciungi, șchiopi, orbi, slăbănogi și leproși, din cei vrednici de milă și goi, dar nu cu bogăție și tari, ca să se vindece de neputințele lor și să lucreze în grădină cele șapte fapte bune, din care răsar florile mântuirii.

S-au dus slujitorii și au adunat asemenea lucrători din toată lumea, plini de toată boala și neputința, și i-au pus la lucrarea faptelor bune, ca să se vindece și să se pocăiască. Iar slugile lucrau grădina cu voință bună, și s-au vindecat. Și Împărăteasa, văzând voința lor, le-a făgăduit să lucreze până la sfârșitul vieții lor, și atunci să intre nesupărați întru Împărăția Fiului ei și întru slava palatelor ei, și să se slăvească împreună cu dânsa.

Și a poruncit slujitorilor ei, Sfinților Îngeri, să se ducă la marginile lumii și să întoarcă râurile pământului, să vină în grădina ei și să se adape faptele cele bune, ca să rodească mântuirea. A poruncit și celor patru vânturi să sufle în cruciș în grădina ei, adică: cel de la răsărit, de la apus, de la miazăzi și de la miazănoapte. Asemenea și râurile să curgă în patru părți. Și astfel s-au adăpat faptele cele bune cu multa milostenie a creștinilor de atunci până în ziua de astăzi.

Iar cele mai de pe urmă slugi au defăimat pe Împărăteasa mântuirii, că au deschis o prăpastie neobișnuită și o amară Mare, și au întors râurile milosteniilor acolo, să curgă în prăpastie, ca să îndulcească Marea și să învistierească milostenia acolo. Fiindcă mănăstirile cer agoniseala chinoviceștii viețuirii și a celor de afară liniști-

¹ Mireni, oameni lumești.

tori, supunerea și agoniseala, ca să-și sature iubirea de argint, însă și aceasta ajunge tot în prăpastia vistieriei agarenilor, din pricina dihoniiilor pentru iubirea de averi a monahilor. Agarenii, cu reaua lor necredință, nu au putut să năvălească în grădină și să înșele prin intrare pe nesimțitorii monahi, precum au făcut ei cu dihoniiile lor.

Dar slugile cele viclene (adică dracii) au năvălit între dânșii, și au stăpânit faptele cele bune, și au pornit între dânșii război, și au pus-tiit turnurile cele de apărare, și s-a făcut obicei nou. De aici lăsând adăparea faptelor celor bune, se prigonesc între ei: cine să umple prăpastia cu râurile milosteniilor și să biruiască? Și au luat pîrgul lor spre îndreptare și apoi se nevoiesc cine mai întâi să umple nesățioa-sa gură a pierzării cu milostenia creștinilor, pe care o primesc și nu se satură, fiindcă se trimite în vistieriile turcului, precum se vede.

Iar slugile cele nesimțitoare, văzând nesăturarea prăpastiei celei nesățioase, și ca să se facă voința lor cea rea, răpesc fiecare câte un răsad al grădinii și îl scurg cu sila, ca să scoată puțină apă cu care să umple prăpastia. Și apoi cum este cu puțință ca Marea să se îndul-cească cu râurile ce curg într-însa? Și cum poate să se lumineze în-tunericul prăpastiei și adâncul pierzării? Nu se poate!

Însă Preamilostiva Împărăteasă a mântuirii trece cu vederea ne-simțirea nemulțumitoarelor slugi ale ei, care au părăsit lucrarea faptelor bune și lucrează la prăpastia pierzării, și îngroapă râurile milosteniei creștinilor la voile lor cele rele, și le așteaptă pocăința.

Ci o, ticăloșilor, cum nu vă milostiviți spre cele șapte fapte bu-ne ale mântuirii voastre? Iată că râurile curg ca să le adăpați, și voi adăpați prăpastia pierzării voastre (adică ați lăsat nevoința și v-ați dat cu totul la cele pământești)! Sadurile lucrării faptelor bune s-au uscat și s-au pustiit. Săracii creștini, se primejduiesc afară de tirania turcilor și se silesc să aducă milostenie la voi, ca să vă rugați pentru sufleteasca lor mântuire, și voi o aruncați în a turcului vistierie din pricina dihoniiilor voastre.

Săracii, însetoșează și ard cele dinlăuntru lor, și voi aruncați milosteniile lor în pantecele pierzătorilor turci, și ați pustiit pala-tele viețuirii monahicești, și ați scos afară pe Împărăteasa mântui-rii voastre. Iar împărăteasa pierzării, văzând pustiirea monahiceștii viețuirii și primirea fiarei celei cu șapte capete a pierzării, a adunat

pe preainrăutățiții săi fii și a gătit război, s-a umflat părul fiarei și au deschis cele șapte capete gurile lor, și au ridicat asupra-și pe împărăteasa fărădelegilor, care ține paharul urâciunii și al necurăției în mâinile sale, care au dat năvală în grădină și au descălecat într-una din locuințe, unde o a primit cu fața veselă. Atunci a scos cea necurată paharul fărădelegii și lingură aurită, și a trimis pe fiii ei în ținutul acela să propovăduiască, ca să vină la dânsa toți, să guste cu lingura din băutura nesimțirii, ca să nu simtă nicidecum că se află în monahiceasca viețuire, ci să socotească pierzarea lor ca mântuirea.

Și aleargă toți la locuința fărădelegii și se tăvălesc în pierzare. Că s-au dat la grijile cele deșarte, au început să strice locuințele cele mici monahicești și fac zidiri mari, înalte, largi și frumoase, sus și jos, și se întind cu trupurile lor în odihnă și lărgime, și se tăvălesc ca porcii în slujirea pântecelui, mâncând și bând cu îndestulare, se îngreuiază cu pofta cea rea și nasc pe nepoții fărădelegilor, prin stricare a părților bărbătești, și se afundă în prăpastia pântecelui atomâncătoarei fiare a iadului.

Părinții cei mai de demult nu aveau vase scumpe, ci se slujeau cu vase de lemn și de lut, iar cei după dânșii au uneltit urcioare de pământ cu care aduceau băuturile cele de nevoie, alții pe urma lor au lăsat urcioarele cele de pământ și au făcut chiupuri¹ mari și încăpătoare, iar cei mai de pe urmă au făcut butoaie și buți și patitiruri², și tot felul de vase de sticlă și de porțelan. Și se nevoiesc în multe chiupuri, cu feluri de dulceți și cu amăgiri, să facă spre plăcerea oamenilor, pentru aceea învistieresc și adună în vasele lor multă provizie, că le umplu cu vin și cu untdelemn, cu pește, cu brânză și cu măslin, și hambarele cu grâu și cu celelalte ale mâncării de tot felul.

Și ei, văzându-le pe acestea adunate, se veselește inima lor și zic întru sine: «Acestea sunt dumnezeul nostru, întru acesta vom nădăjdui și-l vom slăvi pe ell» Și acestea sunt slujire și închinăciune a împărătesei fărădelegii.

S-au abătut monahii cei de astăzi de la datoriile lor și s-au dat la acestea cu tot sufletul, și au uitat lucrarea monahiceștii viețuirii, și au rămas datori la Împărăteasa mântuirii. S-au dat cu totul la gri-

¹ Vase de lut ars, de mare capacitate, în formă de amforă, întrebuințate pentru păstrarea măslinelor, untdelemnului, a murăturilor, unturii, mierii etc.

² Butoaie conice întrebuințate pentru zdrobirea strugurilor.

ji trupești mai mult decât cele de nevoie. Lucrează la hambare, vii, grădini și livezi de alunîș, și numai la acestea slujesc în toate zilele, ca la dumnezeul lor.

Părinții cei de demult nu aveau bani, ci erau neagonisitori, și se slujeau cu ulcele de pământ, și acelea puține, iar cei de acum se slujesc cu arămuri, cu tingiri, cu tigăi, cu cazane și altele de tot felul, ca mirenii.

Cei de demult părinți găteau un fel de bucate, și acela cu înfrânare, și îi stricau gustul, ca să nu se îndulcească gâtjeul lor de ele, iar cei de acum gătesc masa cu trei și patru feluri de bucate, gătite cu multă iscusință de miroșuri, osebit și alte feluri de prăjituri poftitoare, care deșteaptă și aprind patimile, și ridică gânduri îndulcitoare și pătimase, și fac adeseori scurgeri.

Cei de demult nu aveau întâlneiri unul cu altul și nu făceau plimbări, nu aveau grădini împodobite, nici florării, nu vii, nu cioflicuri¹ cu pomi, nu stupi, nu alunîșuri, nici altele asemenea, care aduc turbare și grijă, ci aveau numai un loc la cimitir, loc uscat, în care răsăreau buruieni sălbatice, iar nu să aibă flori, viță și poame, precum la mirenii.

Și apa o aduceau de departe, și aceasta o făceau ca să nu se lipsească de apa vieții, a rugăciunii și a lacrimilor, dintru care bând, nu mai însetoșau în veci. Ei se lipseau și de verdețuri, și de roadele pomilor, ca să nu se lipsească de frumoasele saduri ale Raiului și de dulceața curățeniei și a fecioriei. Iar cei de astăzi nu cunosc de acestea nimic, că sunt veșnice flori, ci se îngrijesc de cele vremelnice trecătoare și caută numai raiul cel pământesc, și întru acesta se în-deletnicesc și-și pun toate ostenele lor, și au uitat Raiul cel veșnic, desfătarea dreptilor și cele preaslăvite livezi și priviri ale Edenului. Și răsădesc aici feluri de pomi roditori, adică rodii, lămâi, portocali, piersici, gutui și altele multe. Și având mare împătımire la unele ca acestea, au defăimat împătımirea către cele veșnice bunătăți, se ostenesc umblând încoace și încolo prin prăpăstii să adune gunoi să pună la pomi și să-i lucreze cu împătımire, și se lipsesc de canonul lor și de slujba pravilei. Se nevoieșc să sădească multe feluri de verdețuri de prisosit, și nu se încred în dumnezeiasca Pronie care chivernisește toate.

¹ Mici proprietăți particulare – din tc. *çiflik*.

O, nesimțirea voastră! Că Domnul, văzând înfrânarea celor vechi părinți, binecuvânta chiliile cele din Kerasia¹ (fiind acestea între două schituri: Cavsocalivi și Sfânta Ana) și umplea vasele lor de toate bunătățile, din osteneala mâinilor lor, și dau la săraci cu bunăvoință.

Iar părinții din aceste două schituri aveau duhovnicească lucrare a liniștii, și veneau cu figvele² lor la aceste chilii, și luau orice voiau pentru cele două zile ale săptămânii, sâmbăta și duminica (că în cealalte zile ale săptămânii se înfrâneau). Luau untdelemn, vin și ceapă și altele ce le mai trebuiau pentru nevoia lor, cu care se slujeau până în cealaltă săptămână, și grija lor era numai pentru mântuirea sufletului.

Iar cei mai de pe urmă părinți au început a se îngriji mai mult decât cei mai dinainte, au făcut sterne, patitururi, teascuri, varele³, chiupuri și stamne⁴, și au adunat mila lui Dumnezeu acolo, și lăsând înfrânarea și adunând bogăție, au început a cumpăra de la caicuri⁵ cele de nevoie. Și aflând mirenii, au început a căra la schitei hrană și toate cele de nevoie, și le vindeau cu preț. Și înștiințându-se turcii de aceasta, au pus vamă și păzitori până în ziua de astăzi. Și nu le ajunge numai ce învistierează de la caice, ci și pietrele le mută din locul lor, ca să facă grădini, să răsădească vițe, pomi roditori și verdețuri de multe feluri.

Iar Dumnezeu, văzând stricăciunea lor, a ridicat binecuvântarea din Kerasia, pentru că și aceștia se mănâncă între dânșii, că pentru binecuvântarea schiteilor le da Dumnezeu toate bunătățile, ca să dea și ei la schitei. După ce s-a pierdut binecuvântarea aceluia, pământul lor nu mai rodește nici a patra parte, din pricina iubirii de agoniseală a aschiteilor.

Părinții cei vechi nu aveau biserici osebite la colibecele lor, ci numai kyriako (biserica cea sobornicească) aveau pentru sărbători, unde se împărtășeau cu Sfintele Taine. Făceau și privegheri fără de plată, nu cum fac acum, silind pe mireni să plătească privegherile dintru

¹ Zonă la poalele Muntelui Athon, unde se nevoiesc chilioți.

² Vase făcute din fructul uscat și scobit de tigvă, plantă agățătoare.

³ Butoaie – din gr. *vareli*.

⁴ Urcioare, căni mari.

⁵ Caic – luntre (pescărească) ușoară, lungă și îngustă, încovoiată la capete, folosită în Orient pentru transportat mărfuri și persoane.

ale lor răpiri și nedreptăți, și, ca să șteargă păcate străine, înrădăci-nează pe ale lor, spre pierzarea sufletelor lor, fiindcă și privegherea pe care o primesc de la mireni nu o fac cu inimă zdrobită, ci se adună la kyriako numai din obicei, vorbesc cele deșarte afară, pe lângă biserică, și când fac parastas răpesc lumânarea și fug, ca să o păstreze nearsă până la moartea lor.

CAP 35

Vedere înfricoșată pentru luarea lumânărilor de la parastase

Oarecare om cucernic a lăsat lumea și s-a făcut călugăr în schitul Raithului, și s-a rânduit slujitor bisericii celei sobornicești, kyriako, și îngrijea cu mare evlavie biserică. Într-una din zile s-a pristăvit¹ unul din monahii de acolo, și când îi citea slujba îngropării și împărțea după obicei lumânări la cei ce se adunaseră, slujitorul acela, ca un îmbunătățit și înainte-văzător ce era, vede deasupra trupului celui mort că era un lemn în patru muchii, și a ieșit un tânăr din Sfântul Altar ținând lumânări în mâinile lui, a ridicat pe cel mort de pe pat și l-a pus drept pe lemnul cel cu patru muchii, și aprindea lumânările una câte una, și le-a lipit de lemn, și s-a aprins flacăra mare, care ardea trupul mortului.

Și văzând blagocestivul eclesiarh jalnica aceasta vedere, a întrebă pe tânărul acela pentru ce a făcut aceasta. Iar el i-a zis: «Iată pentru ce o fac: fiindcă acesta, când a murit, mi-a lăsat multe lumânări străine. Și ce să le fac?» Îi zice fratele: «Și tu cine ești?» Îi răspunde tânărul: «Eu sunt păzitorul sufletului acestui mort care se arde acum. Că acesta, când trăia, venea la biserică la privegheri și nu sta înăuntru, în biserică, să asculte slujba, după cum este datoria călugărilor, ci ieșea afară cu cei asemenea cu dânsul, și vorbea deșertăciuni toată noaptea, și vorbirea lui era numai a judeca și a osândi pe alții. Iar în vremea când începea slujba parastasului, intra înăuntru în biserică și lua lumânarea care se dă și fugea. Și acele lumânări le păstra pentru moartea lui, și acum, la înmormântarea lui, cei ce s-au

¹ A murit – din sl. *prěstaviti sen*.

adunat au luat în mâini acele lumânări adunate de la parastase străine, și, aprinzându-le, cântă slujba înmormântării lui, și acesta este ca o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Și m-a trimis Dumnezeu ca să le ard pe toate pe trupul lui, punându-l pe lemn, precum și sufletul lui arde în mijlocul văpăii celei nestinse a osândirii muncii lui.»

Acestea zicând îngerul, a intrat în Sfântul Altar și îndată a auzit și pe cel mort zicând: «Vai, vai și amar mie, că moartea și îngroparea mea s-au făcut ca o urâciune înaintea lui Dumnezeu, pentru vorbirea deșertăciunii și pentru a judeca și a osândi pe alții în vremea privegherii! Și acum arde trupul meu aici jalnic, iar în veacul viitor va arde sufletul meu în focul cel veșnic.»

Acestea auzind eclesiarhul, s-a spăimântat, și cuvintele mortului le-au auzit și cei de față, și le-a spus și eclesiarhul cu de-amănuntul cele ce a văzut și a auzit de la înger.

Atunci cei mai mari ai schitului au zis: «Vai de noi, că ne-am robit de cursa: a judeca și a defăima pe aproapele și a răpi lumânările parastasului! Luăm și parastase și nu le lucrăm după Dumnezeu, ci cu răpire, și cu minciuni, și cu plăcerea oamenilor ne fățarnicim, și luăm asupra-ne păcate străine, ca să le spălăm cu lacrimile rugăciunilor noastre, și lăsăm pe ale noastre păcate de se înmulțesc, și, stăpâniți fiind de patimi, ne îndreptăm cum că le-am lucrat cu privegheri de toată noaptea. Și noi fugim din biserică și stăm pe afară, și grăim deșertăciuni, și judecăm, și defăimăm, și nu le lăsăm ca să mergem să auzim slujba parastasului morților, după datoria milosteniei pe care o primim, precum făcea și acest mort, și acum se arde și sufletește, și trupește, cum mărturisește singur, ca să ne venim noi în simțire și să cunoaștem ticăloasa noastră stare. Și Dumnezeu să ne păzească să nu mai facem acest fel de fărădelegi!»

Dicheul ține rânduiala bisericii în toate duminicile, toacă la kyriako și se adună schiteii, dar slujba se cântă numai de cei rânduși slujitori ai bisericii, iar ceilalți ies din biserică grupuri-grupuri, și afară stau câte doi, și vorbesc deșertăciuni și defăimări, până la cele mai necuviincioase vorbe. Și când iese cineva din biserică, îl întrebă de este parastas, ca să știe să răpească lumânarea și să fugă cu ea neaprinșă, și să o ducă la coliba lor, să o păstreze pentru moartea lor. Și rămân datori, ca mortul cel mai sus zis.

O, vai de voi! Nu este aceasta neînțelepciune și cu adevărat mare nebunie, să pierdeți voi somnul și să vă osteniți priveghind? Și, în loc să vă folosiți, mai adăugați la păcatele voastre, fiindcă nu răbdați să sedeați în biserică în vremea slujbei și să ascultați cu luare-aminte, ci împodobiți pomul cu frunză numai, fără de roadă, și căutați roadă de la pomul uscat. Adică cereți milostenie de la oameni păcătoși ca să-i mântuiți, și voi îi băgați în iad și-i afundați de la picioare până la cap.

Când vine vreun suflet la călugărie, fiind umilit din citirea vieților sfinților și vrând să fugă din lume și nu poate, spune la duhovnic și el îi zice: «Domnul nostru Iisus Hristos pentru cei păcătoși și săraci a venit în lume și S-a răstignit. Precum păstorul se suie în copac și cheamă oile cele risipite, ca să nu le mănânce lupii, și pogo-rându-se din copac, le dă de mâncare, ca să nu se teamă de lupi, așa și Domnul nostru S-a înălțat pe sfânta și de viață făcătoarea cruce, și ne-a chemat, și ne-a adunat de la marginile lumii, pe unde am fost risipiți. Și totdeauna ne cheamă Cel Preaînalt și ne adună. Însă patimile noastre s-au făcut ca un perete de aramă înaintea Sfintei Cruci a Domnului, și nu poate să ne vadă, nici noi nu putem să-L vedem, dar ne strigă cu mare glas: *Veniți către Mine, toți cei osteniți de sarcina păcatelor, și Eu vă voi odihni pe voi!*»

Acestea auzind fratele de la duhovnic, zice: «Toate cele ale lumii le-am urât și am hotărât să mă fac călugăr!» Însă unde să se ducă nu știe. Și auzind de vestea Sfântului Munte, a venit într-însul și, fiindcă era sărac și neputincios, nimeni nu-l primea, așa că unul i-a zis: «Dacă ești vrednic de preoție, te primesc!» Iar fratele îi zice: «Nu sunt vrednic de darul preoției, ci voi lucra și eu cât voi putea, și voi face ascultare la orice mi se va porunci, pentru mântuirea sufletului meu!» Iar cel ce vrea să-l primească îi zice: «Neputința ta se vede, fiule, din picioarele tale ca trestia.»

Fratele auzind, s-a mirat de iscodirea monahilor și zice: «Ce să fac, dacă sunt neputincios?» Și iarăși îi zice acela: «De erai pentru preoție, te primeam!» Iar fratele, văzându-se strâmtorat, și vede că preoția are trecere, își calcă știința și zice că este vrednic de preot. Atunci ticălosul acela gheronda îl primește. Și de aici începe a se lăuda că a dobândit preot pe limba lui, ca să răpească milostenia lumii, cu păcatele celor ce miluiesc, cu pricină că are preot.

Acum cum socotiți? Unul ca acesta nu a băgat sufletul ucenicului în fundul iadului? Pe al preotului celui nevrednic care și-a călcat știința, și mai mult pe al său suflet l-a băgat în iad, pentru iubirea câștigului. Și pentru această pricină mulți se amăgesc și își calcă știința, și nevrednici fiind de preoție se declară vrednici, pentru iubirea de cinste, și se hirotonesc preoți, și se defaimă dumnezeieștile canoane.

Așa voi, monahii vremii de acum, vă îngrijiți numai pentru rucodelie și pentru bani. Cei vechi monahi aveau numai biserica cea sobornicească a schitului, iar nu deosebite biserici pe la colibe, și preot fiecare, și se îngrijeau de mântuirea lor. Iar cei de acum la aceasta numai se îndeletnicesc și se silesc, ca fiecare să facă biserică și preot. Și ceilalți noi începători, văzând pe cel ce s-a hirotonit nevrednic, se îndeamnă și ei și, gășind locuri unde au nevoie de preot, se hirotonesc nevrednici.

Și precum au luat cu nevrednicie preoția, de vor lua și dregătoria duhovnicească, cum au să povățuiască pe oameni la mântuire? Călcându-și știința și mântuirea lor, se împărtășesc cu nevrednicie cu Preacuratele Taine și se fac vinovați Trupului și Sângelui lui Hristos. Și mor sufletește și trupește, după Apostolul: *și dorm mulți*. Cu cât mai vârtos care calcă pe Fiul lui Dumnezeu, ocărând Duhul Domnului. Și luând cu nevrednicie dregătoria apostolească a celor 70 prin hirotésie, și oprind darul despre cei credincioși, din pricina de a lucra cele sfinte cu nevrednicie. Cu adevărat unii ca aceștia or să povățuiască pe cei spovediți la dâșșii spre pierzare, precum și singuri sunt pierduți. Pierzare or să pricinuiască și fiilor lor cei duhovnicești, amăgindu-i prin sfătuirea lor cea vicleană, zicând acestea către dâșșii, adică: postul nu e nimic, că de se va mângâia trupul se mângâie și sufletul, că Dumnezeu ne-a dat toate bunătățile ca să le mâncăm, nu ca să ne înfrânăm, că înfrânarea nu este nimic.

Și acestea auzind fiii lor cei duhovnicești, viețuiesc cu slobozenie mâncând și bând, li se aprind patimile și îi stăpânesc cu silnicie, și ducându-se la duhovnici neiscusiți, se mărturisesc. Și în loc să se folosească, mai rău se vatămă, că aceștia, cu prea lăsarea lor, le deschid ușa patimilor și se omoară jalnic de dâșșele. Așa fiind ei, nu ca să mântuiască suflete, ci ca să le prăpădească de tot.

Părinții cei vechi nu făceau praznice și privegheri pe la colibele lor cu mâncăruri și cu băuturi, ci dacă era vreun paraclis la vreo colibă, ori cu toții privegheau, sau nicidecum nu făceau privegheri, pentru sminteală, precum s-au întâmplat în schitul Sfintei Ana niște pricini ca acestea (ca despre fața duhovnicului, zice Sfântul Nil).

CAP 36

Pentru priveghere la două colibe

În Schitul Sfânta Ana, într-o zi a fost priveghere la două colibe și, cu ieșirea lor de la praznice, am ieșit și eu de la kyriako și am întâlnit pe unul venind de la praznic și l-am întrebat cum a petrecut. Și el, neîmpăcat fiind pentru mâncăruri, că nu i-au plăcut, pentru care numai s-a și dus, iar nu pentru evlavia privegherii, mi-a spus tulburat zicând: «Dumnezeu să-i miluiască și pe ei, și praznicul lor. Mai bine era să nu mă fi mai dus, fiindcă bucatele lor se îngreșoșa cineva numai să le fi văzut. Peștele mirosea și era și prea sărat. Vinul tăiat și amestecat cu apă, și am rămas flămând. Nu mă mai întreba!»

Eu pentru folos sufletesc l-am întrebat, și el pentru aceasta nu mi-a spus nimic, fără numai că s-a dus scârbit la coliba lui. Iar eu, când mă duceam la coliba mea, m-am întâlnit cu altul, de la un alt praznic, și l-am întrebat și pe el. Și acesta mi-a spus vesel pentru stăpânul pântece: «Slavă lui Dumnezeu, zice, bine m-am mulțumit! Răvitul fiert bine, morun bun, orez cu unt, pâine albă, vin ales. Și întru toate m-am mulțumit.» Însă pentru hrană și veselie duhovnicească nimic nu mi-a spus, ca să mă folosesc și eu. Și intrând în coliba mea, mi-au spus ucenicii că a venit unul și m-a căutat, și aici îndată a venit și acela ce mă căutase, și îmi zice: «Sunt scârbit de gânduri, părinte duhovnic, de la un frate, fiindcă eu, câte praznice am făcut, la toate l-am poftit întâiul și l-am ospătat cum se cade, și el acum, la praznicul lui, nu m-a poftit, și eu tot am așteptat aseară ca să mă poștească, și am rămas flămând, și de multe gânduri nu am putut să dorm. Bune sunt acestea, duhovnice?»

Eu, auzind acestea, am încercat să-l mângâi și n-am putut, și a rămas tot scârbit, și s-a dus la coliba lui, și după puține zile a murit ticălosul cu neiertată pomenire de rău, iar celălalt a rămas nesimțitor.

În altă zi a veni și fratele care a avut praznicul, și l-am întrebat cum a petrecut cu tulburarea praznicului. Și a răspuns: «Rău, părinte duhovnic, fiindcă, după obiceiul praznicelor ce se fac pe la colibe, aveam de gând să chem cinci sau șase frați, ca cu puțină cheltuială să fac privegherea și o mică trapeză. Și s-au adunat 25 de frați, și mi-am cheltuit toată campania¹ de peste an, și m-am împrumutat și de la alții, silit fiind ca să nu dau de rușine, și acum cârtesc și îmi pare rău, și de aceea îmi zice gândul să stric biserica.» Iar eu l-am sfătuit ca altă dată să nu mai facă praznic, ci numai să-și citească pravila cât va putea, și să cheme un preot să slujească Sfânta Liturghie, și biserica să nu o strice, și l-am dăruit cu ce m-a luminat Dumnezeu.

Pentru aceea zic vouă: acest fel de praznic urâciune este înaintea lui Dumnezeu. Așa că, în ziua de astăzi, și praznicul kyriakoului cu anevoie se săvârșește, fiindcă s-au dat părinții la desfătare trupească și fac cheltuieli de prisos, bucate de multe feluri cu miroșuri, prăjeli de pește, cinstiri îndulcitoare, băuturi de vinovății, cafele și altele de asemenea, care nu se cuvin monahilor. Care, de altfel, nici mireni nu le cheltuiesc. Și mai multă cheltuială fac cu mesele cele deosebite ale prietenilor celor deosebit poftiți, și slujitorilor, cu multe feluri de bucate împodobite, care, mâncând și bând, se dau la multe vorbiri deșarte, și la râsuri neobișnuite, și apoi și la a judeca și a osândi, încât se prihănește și praznicul de obște al kyriakoului din pricinile acestea.

Părinții cei mai dinainte făceau praznic de obște cu un fel de bucate la toți, și dau câte un pahar de vin, și îl aveau de mare mângâiere, și cei mai mulți nu beau de fel, precum fratele acela care a cerut sare ca să nu mănânce bucate bune.

Monahii cei de astăzi s-au dat la multe mâncăruri, și la multe băuturi, și la cuvinte deșarte, toată noaptea afară de biserică stând, în vremea privegherii și pe urmă întâlnindu-se pe drumuri, judecă și defaimă pe cei ce au făcut praznicul, cum că n-au făcut bucate bune, și vinul a fost oțet și cu apă, și alte vorbe defăimătoare.

Precum face ariciul, care adună din viță bobite de struguri în ghimpii lui și se duce încărcat la puii lui, nu pentru ca să-l descarce de greutate, ci ca să mănânce, și el rămâne cu furțișagul și cu răuta-

¹ Rație: săptămânală dată ascetilor din jurul mănăstirii, compusă din pâine, prescuri și anumite alimente.

tea lui, cu care a stricat rodul viței. Așa și monahii de astăzi, se duc la privegheri, și aruncă cuvintele rugăciunii, și se încarcă cu multa cuvântare, a judeca și a osândi. Și se ostenesc la privegheri fără de nici un folos din dumnezeieștile cuvinte, și rămân fără de rod toată noaptea.

Și ziua, la Liturghie, nu intră în biserică, ci vorbesc deșertăciuni pe afară, până se ia anafură și se merge la trapeză, unde, intrând, mănâncă, beau și se hrănesc trupește, și se duc la locuințele lor încărcăți cu rodul pierzării sufletului, adică al grăirii de rău și al osândirii, și câte vorbe deșarte și necuvioase au auzit, și socotesc, nebunii, că țin cuvintele mântuirii. Și fiind încărcăți cu aceste răutăți, ca să le descarce singuri nu pot, ci cheamă pe pipăirea vicleniei și a lenevirii. Că lenevirea îi ține, iar vicleşugul și pipăirea îi descarcă, ca să mănânce, și ei rămân goi de darurile cele monahicești. Și pe mireni îi dezbracă de darul Sfântului Botez, și așa unul câte unul se duc și se închină împărătesei pierzării, și mănâncă din buruiana nesimțirii, și se îndulcesc, și zic că este bună, și auzind ceilalți, vin și se împărtășesc cu ei.

Fiindcă pierzarea este spre vale, și când se duce la vale unul, urmează și alții după dânsul. Cei ce se pogoară spre pierzare fericesc pe cei ce se urcă spre faptele cele bune ale mântuirii. Iar cei ce se află în urcarea mântuirii îi norocesc pe cei ce se pogoară în pierzare. Și aceasta înseamnă arvuna peceții lui Antihrist, și acesta este gânditul Antihrist.

Au venit între 25 de ani ai pierzătoarei împărătese, și s-au adunat oștirile, și au războit gânditor, ca să domnească simțirea monahiceștii viețuirii. Și au domnit din parte simțirile monahilor cu grija vieții celor vremelnice. Și, văzând cea fără de lege că s-au plecat monahii la semnul nesimțirii și s-au întunecat cu multa tulburare a grijilor celor vremelnice și se povârnesc spre valea pierzării, numaidecât a înarmat pe preainrăutățita ei oștire și a trimis-o să domnească toate simțirile monahilor, ca să nu mai simtă abaterile de la datorii-le monahiceștii viețuirii. Și când va stăpâni simțirile monahilor, întâi aceia în muntele acesta, care este sarea pământului, puterea dreptei slăviri și întărirea sufletelor credincioșilor creștini, atunci o să se întindă și în toată lumea, pe fața pământului, și o să înșele pe toți, precum vedem vestirile. În curgerea acestor 25 de ani a războit grădina

Maicii Domnului, iar monahii, fiind luptați și răniți gânditor între dânșii și biruiți de cei potrivnici, gândesc că biruiesc.

Au dat război cu patima fiind întru multă tulburare a viețuirii celei vremelnice și dați cu totul la pământeștile îndulciri ale trupului, și au uitat mântuitoarea nevoiță, fiindcă s-au pironit la cele pământești.

Și când vor birui oștile vicleniei, atunci toți vor aluneca spre valea pierzării și se vor da neîndumnezeitelor oștiri. Și armele oștirii împărătesei pierzării sunt acestea: viclenia pipăirii, părerea nălucirii, mândria cea fără de Dumnezeu, nebăgarea de seamă, plăcerea oamenilor, gândul cel viclean, mânia, vrăjmășia, a se bucura de paguba aproapelui, bucuria pentru răutăți, pomenirea de rău, întunecarea, netemerea de Dumnezeu, neastâmpărarea, necredința, hula, minciuna, a judeca și a osândi, a defăima, vorbirea cea întru ascuns și răsplătirea. Și peste răsplătire or să se arate oștirile satanei asupra celor 24 de pârguri ale slobozeniei vieții monahicești, precum a prorocit Sfântul Moise Arapul, zicând că acolo unde s-a ars satana are să ardă și el, adică acolo unde s-a biruit are să biruiască și el pe monahii cei leneși. Și unde s-a înmulțit dreptatea o să se preainmulțească păcatul, fiindcă o să se răcească dragostea multora.

Cei din chinovii or să se plece spre urâciune, zavistie, despărțire, neunire, împotriva graire, vrajbă și până la ucidere, pentru lenevirea spre duhovniceasca nevoiță și lăsarea pravilei și a canonului. Fiindcă or să se aleagă păstori neiscușiți în cele duhovnicești, leneși întru nevoițele monahicești, nefolositori și necunoscători, răpind întâciunile¹ cu daruri și intrând în egumenie nevrednici de a se face chip de faptă bună. Pentru aceea or să se piardă nu numai cei leneși, ci și cei iscușiți și înfrânați or să se abată.

Atunci or să găsească duhurile vicleniei înlesnire și or să răsplătească asupra oștirii Împărătesei mântuirii și să bată cele 24 de pârguri ale monahiceștii lucrări, fiindcă monahii cei de astăzi au scos pe Împărăteasa mântuirii și au primit pe pierzătoarea împărăteasă, și aceasta, găsinđ îndemănare, o să răsplătească monahilor.

Și a dat preainrăutățita instrumente oștirilor sale, ca să dezrădăcineze cele mai înainte zise lucrări de fapte bune ale monahiceștii viețuirii. Și acestea s-au pornit precum câinii cei turbați ca să le dez-

¹ Rangurile înalte, dregătoriile de frunte.

rădăcineze, și luptă neputincioși cu armele vicșugului, silind pe monahi să se abată la cele șapte saduri ale neastâmpărării și la încincita răutate a fărădelegii, adică a preacurviei, a curviei, a sodomiei, a amestecării de sânge, a stricării, a tăvălirii și a stricării minții cu învoiri necuvioase, și cu aceste gătiri să biruiască.

Și fiindcă astăzi s-au dat monahii la multa tulburare a întunecării și la grija celor vremelnice, au întins preaviclenii cursele lor în acest întuneric și acolo prind și biruiesc pe cei trândavi monahi și neiscușiți. Și fiecare cursă are și îndemânatică poftiri, care sunt: slava deșartă, gâlceava, împușinarea de suflet, împietrirea inimii, deznădăjduirea și uciderea. Și în toate diminețile vin preaînrautățiții de încearcă cursele lor și le găsesc pline de monahi prinși, și văzând vânatul norocit, au îndoit cursele dimpreună cu cele poftite lor, adică cu răpirea, nedreptatea, jurămintele, măgulirile, iubirea de argint, nemilostivirea și vorba deșartă. Și gășind cursele iarăși pline de monahi și de ieromonahi, întreiesc cursele lor bucurându-se și mai adaugă poftirile celor 12 tulburări.

Acestea sunt: malahia care este pofta trupului, multa felurime a îmbrăcăminteii, împodobirea trupului, pofta mândriei, pofta îmbogățirii, multa îngrijire a bucatelor spre pofta pântecelui, multa felurime a mesei care este poftirea nesăturării, împodobirea bucatelor care este pofta lăcomiei, felurimea vinațiilor¹ care este pofta curviei, multa felurime a poamelor care este poftirea călcării de poruncă a lui Dumnezeu, învistieria și iubirea de argint care este rădăcina tuturor răutăților, și nepaza blagosloveniei din care călcarea de poruncă a lui Adam s-a făcut.

Acestea le împodobesc cu mare sânguință, ca să se vadă rodul lor frumos la vedere și bun la mâncare, și dracul îndulcirii gâtlejului stă deasupra lor și aduce poftă monahilor ca, privind frumusețea pomilor, să gândească că se găsesc în raiul pământului și, biruindu-se, gustă din rod (fără de vreme și fără blagoslovenie) și, mâncând, se lipsesc de bunătățile Raiului, că împodobirea pomilor înseamnă călcarea poruncii lui Dumnezeu.

Cu de acestea întind dracii cursele lor și le găsesc pline de monahii care umblă în voile lor și nu voiesc să se supună, și de cei din idioritmie, și proistoși.

¹ Soiuri de vin.

Iar din monahii cei supuși și care păzesc blagoslovenia nu găsesc și oricât poftesc ca să-i prindă nu pot.

Că precum pescarul prinde multe feluri de pește, iar smirnă nu poate prinde, cel mai ales pește, ci numai cu mare osteneală și cu mare meșteșug încearcă să prindă vreunul, pun înadins poftirea, îl scoate afară cu multă luare-aminte și se teme să nu fugă, așa și prea-în răutății draci, pun deosebite îndulciri în cursă, ca să prindă pe ce supuși, adică împotriva grăirea, neascultarea, împotrivirea la orice lucru, pricirea în cuvinte, lăcomia pântecelui, minciuna, împodobirea trupului, curvia, nălucirea și încrederea minții, mândria, îndreptarea de sine, nerăbdarea la un loc, nesupunerea, pricinuirea, nedreptatea, trândăvirea, obrăznicia, neomenia, iuțimea, îndârjirea și iubirea de argint, rădăcina tuturor răutăților.

Aceste curse le pun dracii înaintea celor de sub supunere, ca niște mâncăruri alese, pe care văzându-le ticălosul monah, se duce în mijlocul curselor și încearcă gustul îndulcirilor lor, a fiecăreia, cu care se împacă și stă deasupra curselor mângâindu-se, și căzând cursa, se prinde ticălosul aflându-l mâncând.

Și văzând alt ucenic că se mângâie el acolo mâncând, vine și acela și, făcând asemenea, se prinde și el în cursă fără să priceapă, și gândesc că bine fac, și se odihnesc. Asemenea mai vin și alții, și se prind și aceia, și așa se fac vânat diavolului, ca și șoarecii cei orbi.

Și văzând dracii pe cei de sub supunere lesne prinși, se nevoiesc cu toată puterea și cu multă luare-aminte ca să nu le scape din mână, adică să nu se pocăiască și să-i muște cu dinții, că dinții celor supuși sunt otrăviți asupra dracilor, precum ai smirnei. Și precum șarpele se teme de unghiile pisicii, așa și dracii de gura ucenicului celui supus, nu cumva va chema rugăciunile starețului său întru ajutor, fiindcă chemarea rugăciunii starețului de către ucenicul cel adevărat este mai tare decât alte rugăciuni ale altor oameni. Însă nu a celor vicleni ucenici, că aceia sunt ca niște păsări fără de aripi și lesne se prind în cursele dracilor.

Pentru aceea se silesc preaspurcații draci să stăpânească simțirile ucenicilor, ca să nu simtă ce este supunerea și ascultarea, că obiceiul dracilor este: când voiesc să-l amăgească pe ucenic și să-l smulgă de sub ascultare, întâi îl fac să nu aibă credință la povățuitorul său, să nu aibă evlavie la cele duhovnicești și să-și creadă minții lui.

Precum fac cei de astăzi, care nu se pleacă la binecuvântata ascultare, au făcut dracii început ca cu vicleșug să-i domnească, îi adăpă cu lingura aurită a nesimțirii și beau amarul ca dulcele, băutura neascultării, ca să nu simtă folosul ascultării și al supunerii. Fiindcă, când se șterge simțirea drumului ascultării (precum astăzi s-a șters), atunci lesne domnesc dracii peste simțirile monahilor. Că atunci nu simt ucenicii mântuirea lor.

Astfel de nesimțitori ucenici mai pe urmă or să devină și stareți și or să povățuiască și ei pe alți ucenici. Și cei ce nu vor găsi povățuitori adevărați mântuirii lor vor umbla pe drumul pierzării. Asemenea și cei ce nu s-au supus într-o adevăr la cei iscusiți povățuitori, ci la cei neiscusiți stareți, care nu au deprins ascultarea, nici supunerea, ca să aibă să dea și altora. Că vă întreb: cei ce se fac stareți din ucenici nevrednici, nesupuși și neiscusiți, unii ca aceștia, când vor lua și ei ucenici, în care faptă bună or să-i povățuiască? Negreșit că pe drumul pierzării! Precum au prorocit părinții cei vechi, căci când se va face capul picioare și picioarele cap, atunci este aproape sfârșitul vieții monahicești. Atunci se vor arăta toți știutori întru sine și nu se vor mai supune, nici nu vor mai asculta pe altul.

CAP 37

Jurământul celor vechi Părinți

Părinții cei mai dinainte nu se jurau, nici nu spuneau minciuni, fără numai când vroiau să încredințeze unul pe altul, acest cuvânt ziceau: «De am făcut acest lucru, să fie partea mea cu cei de pe urmă călugări, cei din al optulea veac!» Iar cei ce auzeau, ziceau: «Nu ți-e milă de sufletul tău, de zici așa cuvânt înfricoșat?» Vedeți că cei vechi cunoșteau pe cea de astăzi ticăloasă stare a nesimțitorilor monahi și ajungerea lor până în sfârșit la nesimțirea pierzării? Și fiindcă este începutul răzvrătirii, și nu sfârșitul călugăriei, precum întâi toamnă și pe urmă iarnă, așa acum a început a se veșteji viața monahicească, și mai pe urmă o să se piardă de tot. Și după aceea o să fie judecată și răsplătire faptelor monahiceștii viețuirii, și Înfricoșata Judecată a lui Hristos, la a Doua Venire a Lui.

Iar celor ce defaimă drumul vieții monahicești o să se facă lor drum în iezerul cel de foc. Dar celor ce păzesc cu scumpete rânduielile monahiceștii viețuiri se va face lor drum întru Împărăția cerului, cu toți sfinții.

Ascultați, o, monahilor, și înțelegeți că ați răzvrătit în ziua de astăzi rânduiala călugărească, ați rătăcit în căile voastre, ați pierdut mântuirea voastră și ați îmbrățișat pe pierzătoarea cea fără de lege!

CAP 38

Pilda cu două mirese îngrecate¹

Într-un oraș, de un gând de asemenea, erau două mirese și amândouă s-au îngrecat. Cea dintâi s-a păzit de întâmplări și de a ridica greutatea, și a născut prunc nevătămat și s-a chemat numele lui Mântuit.

Iar cea de-a doua nu s-a păzit de greutate și de ridicături, și a lepădat pruncul cu multe tulburări ale treburilor, și iarăși s-a îngrecat a doua oară, și a treia oară, și din obiceiul cel rău al tulburărilor nu s-a păzit, ci s-a făcut sminteală și a lepădat pruncii, și a rămas tot fără de rod. Și amândouă aveau dorință ca să aibă copii și să fie mame, dar numai una s-a învrednicit de s-a făcut maică cu copil, iar cealaltă nu, că avea două înțelegeri și gânduri, că vrea să se numească și maică, și doamnă. Și fiindcă a grijit cele pentru casă s-a numit doamnă, iar maică nu s-a învrednicit să se numească, fiindcă cu ostenele și-a omorât pruncii. Dar cealaltă nu s-a îngrijit pentru tulburările casei, ci numai pentru pruncul ei a purtat grijă, și l-a păzit cu tot dinadinsul, și l-a avut în brațele ei.

Dezlegarea pildei

Această pildă arată pe părinții cei vechi și pe cei de acum. Cetea cea de un gând este muntele acesta, Athonul, fiindcă este la un gând cu cei vechi pentru mântuirea sufletelor. Iar două mirese sunt mântuirea oamenilor. Cea dintâi este mântuitoarea pocăință pe care au apucat-o cei vechi părinți. Iar cea de-a doua este cea de acum

¹ Însărcinate.

călugărie, a ticăloșilor părinți cei de astăzi. Și amândouă au zămislit mântuirea: și cei vechi, și cei noi, și au binevoit la mântuirea lor, lepădându-se de lume ca să se mântuiască. Cei vechi însă nu aveau grija vieții și tulburări, ci se nevoiau numai pentru mântuirea lor, pe care au și păzit-o nevătămată.

Iar cei de acum au îngrecat mântuirea lor, însă nu au păzit buna rânduială, ci s-au dat la griji și la tulburări pământești, adică la gusturile mâncărilor și ale băuturilor, la poruncile doamnei pântecelui, și cu multa tulburare și-au pierdut mântuirea sufletelor lor și s-au făcut ucigași mântuirii lor. Au scos pe Împărăteasa mântuirii lor și lucrează la poruncile împărătesei pierzării, care sunt: poftele trupești, odihne și bune petreceri.

Și așa, plinindu-și poftele lor, cad în necurății și în neastâmpărări, grijindu-se de multe feluri de bucate ale mesei, și de feluri de vinații, multe feluri de pometuri și învistiștiri de bani. Acestea sunt împărătesei pierzării făcătoare de bucurie, iar Împărătesei mântuirii întristare.

Și așa cei de acum monahi împlinesc porunca pierzătoarei împărătese și gonesc pe Împărăteasa mântuirii.

CAP 39

Altă pildă cu un împărat

Un împărat a zidit o cetate tare și înfricoșată vrăjmașilor, și o a îngădit împrejur, și o a întărit cu zid, și a pus pe maica lui să împărătească acolo. Și s-a făcut maica lui împărăteasă și a șezut pe scaun. Și i s-au închinat ei boierii și norodul cetății, și s-au veselit toți într-o stăpânire ei. Fiindcă n-a stănut altă împărăteasă mai bună decât dânsa, nici o să mai stea alta asemenea în veacul veacului. Și, pentru multă bunătatea și milostivirea ei, o au iubit tot norodul și boierii.

Auzind împăratul și văzând cu ochii plecarea norodului către preaiubita maică a lui, a trimis dintru înălțime ajutor și a dat hrisov celor ce se supun ei, ca să fie slobozi de toate angaralele¹ cele împărătești și dajdii cât se va afla maica lui acolo.

¹ Nume generic dat obligațiilor în muncă impuse în Evul Mediu.

Și au petrecut cu pace ani mulți, supunându-se împărătesei. Iar cei de pe urmă au început a se abate la îndărătnicii, și câte puțin s-au împotrivit, și s-au învoit cu toții, și au scos din cetate pe împărăteasa cea bună în astfel de chip: au auzit că este o muiere rea și grabnică spre pierzare, și întru răutate după mintea și voia lor. Au trimis pe ascuns scrisori către dânsa și au poftit-o să le fie împărăteasă. Iar maica împăratului, văzându-i, îi oprea de la relele voiri, dar ei nu ascultau, ci o au scos din stăpânire, și au adus de au așezat pe scaun pe curva, pe cea neastâmpărată și necurată muiere.

Și au rămas puțini cu maica împăratului. Iar ea, văzând că au scos-o din stăpânire, nu s-a mâniat, ci îndelung a răbdat, pentru cei ce o iubesc și o voiesc pe dânsa, și așteaptă și pocăința celorlalți. Dar ei nu se pocăiesc.

Și împărătesei îi este milă de cetatea ei, și nu voiește să o lase și să se ducă, ca să nu se pustiască. Că dacă într-o cetate vor fi doi împărați și se vor împotrivi unul altuia, negreșit că o să fugă unul dintre dâșșii. Mai vârtos când unul este poftit de norodul cetății și celălalt gonit, desigur că acela o să fugă.

Acum vă întreb, părinților sfetagoreți¹: când se va despărți împărăteasa de locul acesta, și la fiul ei, împăratul, se va duce, și va spune cele ce s-au făcut, și necinstea și gonirea ei din muntele acesta, o, ticăloșilor părinți, ce pustiire o să facă împăratul în locul acesta, și ce urgie va trimite, și ce sunet se va auzi în tot pământul la pustiirea lui? Atunci o să înceteze pâraiele cele ce acum curg ale milosteniilor, cele ce curgeau pentru lucrarea mântuirii voastre.

Vai, acum s-a călcat cinstitul și Sfântul Munte de împotrivitoare țigancă, fiica satanei și povățuitoarea pierzării! Vai, cu care meșteșugire a domnit amărâta și preaîn răutățita, și v-ați închinat ei spre pierzarea sufletelor și trupurilor voastre! Vai, cum v-a amăgit amărâta și v-ați înșelat de dânsa, și ați scos pe preacurata împărăteasă a mântuirii voastre, și ați pricinuit atâtea ticăloșii muntelui acestuia! Oh și amar, o, ticăloși sfetagoreți! O, întâmplare cumplită ce vi s-a întâmplat, de v-ați rănit de astfel de săgeată otrăvită!

Ați leproșat sufletele voastre cu grija celor pământești și ați defăimat mântuirea voastră pe care v-au deschis-o cei mai dinainte cuvioși părinți.

¹ Din Sfântul Munte.

Sculați-vă, cuvioși părinți, luminători a toată lumea, care ați strălucit în monahiceasca viețuire, cei ce v-ați luptat și ați biruit pe gânditorul Amalec, și cu atâtea dureri și osteneli ați deschis drumul mântuirii și v-ați nevoit până la moarte ca să-l aduceți până la această stare!

Sculați-vă acum și vedeți în care ticăloasă stare se află, și să plângeți! Sculați-vă, cuvioșilor schitei, părinți dumnezeiești, cei ce în pustietăți și în peșteri v-ați liniștit, și în chinovii v-ați nevoit, și ați săvârșit nevoința cea bună, și ați păzit buna înfrânare, și pe cea după chip nevătămată, și ajungând la cea după asemănare! Și zdrăbind capul și măselele fiarei celei gândite și cumplitului drac, și l-ați omorât.

Sculați-vă acum și vedeți pe fiara cea cu șapte capete a fărădelegii, pe balaurul cel omorât de voi! Iar acum, cum l-au înputernicit și l-au sculat asupra lor scăpătații fii ai voștri, acela care s-a surpat de voi cu curățenia, cu neagoniseala și cu nevoința voastră, pe acela acum l-au înviat nepoții voștri cu multa tulburare a agonisirii și a altor fărădelegi!

Sculați-vă să vedeți grădina aceasta cea împodobită de voi cu atâta nevoință a smereniei, a înfrânării, a curățeniei și a neagoniseli, și păzind-o nevătămată cu postirile și cu priveghelile și rugăciunile voastre de acei cumpliți tâlhari, acum să o vedeți preapustiită de toată buna rodire, nenorocită, neadăpată și zidurile ei surpate, fiindcă nepoții voștri o au părăsit și s-au dat la grija îmbogățirii, la răpiri, la lăcomia pântecelui, la multa purtare de grijă de cele deșarte pentru zidirea caselor, lucrarea viilor, a grădinilor și sădirea pomilor, și cu totul au schimbat fiii voștri a voastră petrecere care le-o ați dat!

Scoală-te, Cuvioase Petre, cel ce ai pustnicit în pustia muntelui acestuia, să vezi pe cei de acum pustnici, pe chilioți și schitei, cum trăiesc în ziua de astăzi, să le vezi viețuirea de acum, cum nu le-a rămas nici urmă de liniște sau viețuire pustnicească, ci multă osteneală pentru agoniseală, slujire a pântecelui, aprindere a beției, aprindere a patimilor necurăției și a fărădelegilor! Și numai cu rasele se deosebesc de mireni, iar la altele au ajuns mai rău decât dânșii. Să vezi mulțime de tineri fără de barbă adunați spre smînteala celor mai neputincioși. Și vai de gherondele care au asemenea tineri și nu

poartă de grijă pentru îndreptarea și pentru mântuirea lor, ci îi lasă în voile lor, și se aprind spre nestinsul foc al muncilor sodomitenilor, al iadului celui veșnic, în vecii vecilor nestins!

CAP 40

Pentru păcatul sodomiei, cât de greu este

Păcatul cel înfricoșat al spurcatei sodomii atât de greu este, că și dracii se cutremură. Că dracii, când supără firea oamenilor și îi îndeamnă spre lucrul cel păgânesc și preaspurcat al sodomiei, stăruiesc și se nevoiesc până când aduc pe ticăloșii oameni spre lucrarea urâtei și preaspurcatei acestei sodomii, însă să stea înaintea lor în vremea lucrării păcatului nu cutează. Că seamănă întâi gândurile cele spurcate și aprind spre poftă, și când se face învoire și vin spre lucrare, atunci dracii fug numaidecât dinaintea celor ce lucrează spurcata sodomie.

Că mai bine o au, ca să se prăpădească de pe fața pământului și să se mistuiască în muncile iadului decât să se afle înaintea lor când se lucrează sodomia. Și de altă pedeapsă nu se tem atât, cât se tem de cumplitul foc și înfricoșata muncă a sodomitenilor. Și pentru ce? Fiindcă nici un om nu poate să cunoască greutatea acelei cumplite munci și flacără a sodomitenilor, fără numai dracii o văd și se înfricoșează, că este mai cumplită decât toată altă muncă și foc al iadului.

Pentru aceea se deosebesc și fug de lângă cei ce lucrează păcatul sodomiei, temându-se ca nu cumva îi va urgisi Dumnezeu ca pe cei ce sunt voitori și îndemnători ai fărădelegii acestei lucrări, și să se osândească mai înainte de vremea cea hotărâtă, acolo, în locul osândirii sodomitenilor, care este mai cumplită decât toate muncile iadului.

Că de trei lucruri se tem dracii: întâi, de puturoasa faptă a sodomiei, bărbat cu bărbat; al doilea, de cea peste fire sodomie cu femei; al treilea, de îndoita malahie, când se tăvălesc bărbat cu bărbat. De aceste trei peste fire fărădelegi se tem dracii, fiindcă pentru aceia care fac aceste fărădelegi s-a zidit acea flacără deosebit mai cumplită decât toate celelalte.

Fiindcă aceste trei fărădelegi pe care le săvârșesc ticăloșii oameni îndemnați de draci sunt peste fire și foarte urâte lui Dumnezeu, pentru aceasta fug dracii departe, ca să nu vadă când păcătuiesc oamenii și să se osândească întru acea cumplită muncă și mai înfricoșată decât toate muncile iadului, care este gătită numai celor ce peste fire păcătuiesc.

O, cucernicilor părinți ai Athonului, locuitorii acestui sfânt loc, vedeți că dracii se înfricoșează și se cutremură de această patimă pentru frica focului aceluia, și pământul tremură de lucrarea cea peste fire a sodomiei! Și cum nu se tem cei ce îndrăznesc să lucreze această fărădelege, întunecându-se de nesimțirea lor, nesocotind ce au să pătimească cei ce o lucrează și strică curățenia lor? Că și dracii, temându-se, se păzesc de focul acela, cu toate că or să se osândească acolo în ziua Înfricoșatei Judecăți.

O, părinților, acum este vremea să vă păziți și să nu vă amăgiți să ascultați pe dracii cei înșelători, cei ce vă îndeamnă să lucrați această spurcată fărădelege, pe care ei nu suferă să o vadă nici măcar lucrându-se! Voi însă puteți să vă izbăviți dacă vă veți păzi cu toată luarea-aminte, având spre ajutor frica lui Dumnezeu.

Ci voi, în ziua de astăzi, cei ce nu vă temeți de Dumnezeu și nu vă este milă de pierderea sufletelor voastre, și nici gândiți că aveți să dați seamă și înfricoșat răspuns înaintea Dreptului Judecător, când șuieră dracul după obiceiul lui, voi alergați la șuierătura lui cu căldură și vă învoiți a bea otrava poftirii curviei cu care vă adapă, și vă pornește spre lucrarea spurcatei fărădelegi: a malahiei și a sodomiei și a celorlalte patimi de moarte, și le iubiți pe unele ca acestea. Și vă împătimiți la frumuseți stricăcioase a celor pământești, la învistierirea celor trupești și multa tulburare a întunecărilor. Fiindcă patima trupească a acelei poftiri la om este ca o mâncătură cu care se mănâncă singur cel pățimaș, și se strică cu voința poftei lui, și se silește cum să uneltească și să lucreze materie de patimi a stricăcioasei și mult turburoasei¹ îndulciri. Se întunecă la minte și în multe chipuri se nevoiește să zidească locuințe și palate frumoase, ca într-însele să se tăvălească ca porcii întru necurăția lor.

Pentru aceea, părinții cei mai dinainte, cunoscând cu darul lui Dumnezeu și mai înainte văzând acea cumplită flacără a focului

¹Tulburei.

muncii sodomitenilor, fugeau de astfel de fărădelege și locuiau prin munți și în peșteri, ca să nu se întâlnească cu cei tineri și fără de barbă și să se amestece cu focul sodomitenilor.

Ascultați, o, părinților și toți creștinii cei iubitori de Dumnezeu: această blestemată sodomie a depărtat pe oameni de la frica lui Dumnezeu. Această neîndumnezeită patimă a despărțit pe oameni de darul lui Dumnezeu. Această spurcată și peste fire fărădelege, stricarea de copii și cea pe dinapoi afară de fire a femeilor stricare au depărtat pe creștini de la darurile Sfântului Botez. Această blestemată îndrăgire a sodomiei, tăvălirea cu cei tineri și cu obraze zădăratoare¹, și cu malahia părții bărbătești au despărțit pe creștini de prealuminatale daruri ale Sfântului Duh și mai ales pe ticăloșii monahi i-au lipsit de cinstea fecioriei și de dăruirea Sfântului Duh și au stricat mila curățeniei, au stins făclia curatei rugăciuni și încuie ușa pocăinței cu deznădăjduirea, prin lucrarea fărădelegii, și îi așază în cumplitul foc al veșnicii flăcări, și se vor munci acolo fără de folos, și nimeni nu va auzi, nici îi va milui acolo vreodată, în veacul veacului.

O, cuvioșilor părinți ai Athonului, ai locașului pocăinței, pentru ce nu privegheați și vă rugați? Că nu știți ziua și ceasul sfârșitului vieții voastre. Privegheați, ca să nu adormiți în moartea păcatului, și vă veți da la veșnica a doua moarte, și vă veți încuia afară de Împărăția cerului. Luați aminte și vă piliți inima cu zdrobirea și cu umilința, ca să fiți primiți în camera pocăinței cu mare mila lui Dumnezeu, a Celui ce îndelung v-a răbdat pe voi până acum; că mult L-ați amărât și ați pornit mânia Lui asupra voastră, și Îl siliți să facă izbândă fărădelegilor voastre, însă El Se milostivește și răbdă. Iar voi Îl siliți spre răsplătirea faptelor voastre, și iată că vă veți pedepsi după dreptate!

Și dacă veți zice: «Ce fapte rele lucrăm și scârbim pe Dumnezeu?», veți auzi: Amin zic vouă, să știți bine că nu aveți nicidecum ochiul dreptății, chip smerit, buna voință a postirii, obrazul dragostei și blândețe, buna cuviință a neagoniseli, negrija și milostenia, cea mai aleasă faptă bună, și dragostea cea între voi.

Ci în locul acestora ați dobândit toate cele împotriva faptelor bune: faceți toate cele rele, v-ați unit cu nedragostea și cu răpirea, v-ați

¹ Chipuri ațăătoare.

împreună cu necurăția minții voastre spre pofta tăvălirii cu partea bărbătească și spre malahie, și vă aprindeți spre mânie și tulburare, v-ați unit cu gândurile mândriei, ale vrăjmășiei, ale iubirii de argint, nedreptatea, iubirea de averi, a judeca, a defăima și a grăi de rău. Și v-ați împătimit spre cele pământești și v-ați răcit de cele sufletești.

Precum când iedera se unește și leagă pomul, atunci pomul își pierde ființa sa și îl usucă puterea iederii, asemenea și voi astăzi ați amestecat gustul vieții monahicești cu materia celor pământești. Vă amestecați cu înțelnirile mirenilor și cu lucrările v-ați unit cu dânșii spre facerea de palate mari, și le împodobiți cu așternuturi moi și cu acoperământuri îndemnătoare spre odihna trupurilor și lepra sufletelor voastre. Și țineți cugete înalte, și vă purtați cu îmbrăcăminte de oaie și cu inimă de lup, pierzând sufletele celor ce vin către voi, că cu totul v-ați sălbăticit de către viața monahicească. Vă nevoiți să biruiți, ca să supuneți unul pe altul: cel mai mic pe cel mai mare să-l supună după voia lui, asemenea cel mai mare pe cel mai mic și mai slab, și cel sănătos pe cel neputincios.

Acum s-au împlinit cuvintele sfinților bătrâni că o să vină vremea să se învrăjbească oamenii unul cu altul și să nu se mai poată desluși și deosebi capul de picioare. Așa voi acum ați pierdut viața monahicească și nu mai înțelegeți ce este pocăința, din pricina împietririi inimii voastre.

Vai, că din stricăcioasa curgere a vieții acesteia au pierdut monahii mântuirea! Poartă deasupra lor numele mântuirii și s-au îmbrăcat cu numele pierzării. Fiindcă mai înainte erau îmbrăcați cu mântuirea și se chemau schitei (pustnici), pentru lucrarea schitească. Iar acum se numesc aschitei (nepustnici) sau grădinari și livezari, pentru că s-au dat să împodobească livezi și grădini cu feluri de pometuri, spre îndulcirea pântecelui. Și fac case mari și frumoase, și pe urmă le vând cu mare preț, pentru iubirea de înavușire, nesimțind ticăloșii că își vând locuința metaniei lor unde s-au tuns, și s-au făgăduit să sfârșească acolo, ca într-o mănăstire.

Auzind și alții de faptele acestora, își măresc casele lor și defaimă casa unul altuia, zicând că el are o casă mai bună, mai mare și mai bogată, cu biserică frumoasă, cu arhondarice mari, cu sternă, livadă, sădiri frumoase, pometuri roditoare, grădină și apă cu îndestu-

lare. Și unii vând casele lor pentru câștig și se gonesc de la metanie. Și pe urmă o privesc de departe, precum Adam Raiul.

Așa fac în ziua de astăzi cei mai mulți dintre liniștitori, s-au făcut grădinari și se ostenesc fără de lenevire, adună gunoaie ca să hrănească pomii, iar sufletul rămâne pustiu de fapte bune. Și adunând rodul pomilor și al grădinii, îl duc pe la mănăstiri și pe la chilii, și îi îndeamnă să le primească darul, și îi îndatorează, ca să le dea îndoit. Și aleargă duminicile și sărbătorile cele stăpânești (călcând porunca) încărcăți cu multe feluri de roade ale grădinii. De dimineața vin la mănăstiri și pe la chilii, dăruind prietenește, pentru ca să li se răsplătească. Iar cei ce le primesc, siliți fiind, răsplătesc îndoit. Și așa din nedreptate se îmbogățesc săracii liniștitori, se fac răpitori și asupritori. Iar de vor primi mai puțin răsplată, se scârbesc asupra acelor, fiindcă așteptau să ia îndoit. Pentru aceea se numesc nedrepti dăruitori și înconjură cu fățărnicia slavei deșarte. Se prefac întru mâhnicie și se nălucesc că locuiesc în schituri, și nu simt că și-au pierdut mântuirea lor, și și-au găsit pierzarea cu nedreaptă răpire, cerând milostenie încoace și încolo, și nedreptătesc pe frații lor creștini, răpind cele de nimic, fără ca să împlinească datoria milosteniei pe care o au primit.

Iar duhovnicii, pe creștinii cei ce se mărturisesc la ei îi sfătuiesc să dea milostenie, cu scop ca să primească și ei. O, ticăloșilor duhovnici, nu vedeți ce a făcut Zaheu? Nu a dat milostenie dintâi ca să primească și Hristos dintr-însa, ci mai întâi a întors înapoi nedreptățile împătrit, celor ce i-a nedreptățit, ca să se ierte întâi nedreptățile și răpirile lui. Și atunci a dat jumătate din avuțiile lui milostenie săracilor. Fiindcă milosteniile nu folosesc nimic celor ce le dau, de nu mai întâi se vor da înapoi răpirile și nedreptățile. Cum voi, o, ticăloșilor duhovnici, îndrăzniți de iertați și binecuvântați nedreptatea și porunciți să împartă milostenie pe la mănăstiri și schituri cei ce se mărturisesc la voi, nedrepti și răpitori, și primiți și voi din nedreptățile lor?

Să se știe că oricare se va mărturisi la duhovnicii cei ce cer milostenie și învață că păcatele răpirii și nedreptățile i se iartă, unul ca acesta cu astfel de chip nu se îndreptează, ci zice: să răpesc și să nedreptătesc iarăși, și din cele multe răpite dau puține duhovnicului și puțină milostenie, și mă iartă duhovnicul.

O, vai de nebunia voastră! Vai și de astfel de duhovnici care nu îndatorează pe cei ce se mărturisesc la dânșii ca să întoarcă înapoi nedreptățile, măcar întocmai, iar nu ca Zaheu, împătrit! Ci prăpădiți sufletele oamenilor care nu erau să se prăpădească, și îi osândiți în iad, fiindcă nu au asupra lor cucernicie, și voi nu țineți taina celor ce se mărturisesc, ci vă învoiți la răpirea nedreptății și a îmbogățirii, și vă întovărășiți cu furii, primind milostenie de la dânșii din răpire! Pentru aceea nu adunați spre pocăință sufletele celor ce se mărturisesc, ci le risipiți spre iad, că v-ați făcut tovarăși cu lupul și vă uniți cu dânsul spre risipirea turmei oilor.

CAP 41

Pentru staulul oilor pildă

Auziți pildă: un om, stăpân al casei, a făcut staul și a cumpărat oi cu banii lui, și a pus un câine păzitor înaintea staulului, care păzea oile cu dinadinsul. Și păstorul oilor se îngrijea pentru hrana câinelui. Și când venea lupul și se repezea să răpească oaia, atunci câinele îl mușca și cu lătrătura îl gonea.

Și s-a întemeiat¹ câinele la staul și cu vremea a născut căței. Și avea și lupul șapte pui (care sunt cele șapte păcate de moarte). Și au făcut găuri puii de lup și intrau înăuntru în staul (adică gândurile cele viclene în cugetul omului). Și sugrumau oile pe ascuns și le beau sângele. Iar păstorul, văzând sugrumarea oilor, a pus câinele în mijlocul turmei ca să păzească și să ia seama la intrarea lupilor.

Tălmăcirea

Lupul se înțelege boierul întunericului, și puii de lup dracii. Câinele este arhiereul și căței de câine sunt duhovnicii. Și după o vreme au început căței să se unească cu puii de lup, înlăuntru, în staul. Vă întreb: dacă păzitorul câinele se va întovărăși cu lupul, și căței cu puii de lup, oare câtă stricăciune or să facă oilor? Cu adevărat, de tot or să le mănânce! Iar când va veni păstorul și va găsi turma

¹Așezat, stabilit.

mâncată, ce răsplătire va face câinelui și cățeilor, adică arhierilor și duhovnicilor? Că astfel de arhierii și duhovnici au pierdut și pierd atâtea suflete ale creștinilor.

Și pentru ce aseamnă câinele cu arhieriei și cu duhovniciei, fiindcă câinele este mai necurat decât toate dobitoacele, și cel ce se atinge de dânsul rămâne trei zile necurat? Ascultă: câinele este necurat, iar plecarea lui este curată, și se tâlcuiește „păzitor”. Fiindcă Adam, când a numit dobitoacele, cu cuviință a numit și pe câine „păzitor”, că păzește pe om și staulul și se pune pe sine la moarte pentru stăpânul său.

Iar numirea lui are două însemnări: viclean și bun. Viclean, ca unul ce este necurat și băutor de sânge, iar bun, fiindcă este păzitor, precum a zis dumnezeiescul Amfilohie împăratului Teodosie când l-a izbăvit de fiara cea gândită a erezului. Că precum câinele latră la lup, așa și arhierul către gânditorul lup, liniștind turma lui Hristos. Iar împăratul s-a pocăit și a căzut la picioarele Sfântului Amfilohie și i-a mulțumit că l-a izbăvit din gura lupului, diavolul, și așa a gonit pe eretici.

Ați auzit că numele câinelui înseamnă „păzitor”, iar necurățiile câinelui sunt urâcioase, că este răpitor, băutor de sânge și urător de oameni ca o fiară, precum și oamenii în ziua de astăzi, nu primesc numirea câinelui ca unul ce este necurat, iar năravul îl primesc și răutatea lui o lucrează de-a pururea, adică răpirea pentru îmbogățire, necurăția trupească, poftire de a mânca cărnuri, uneltirea lătrării, a cuvântării în deșert, a clevetirii, a judeca și a osândi.

Arhieriei răpesc și nedreptățesc eparhia lor de aur și de argint, pentru slavă, laudă și bogăție. Iar necurăția poftirii trupești a câinelui se aseamnă cu lucrarea preoților și a ieromonahilor, care au pricini de oprirea Liturghiei, și ei slujesc. Însă Dumnezeu îi rabdă îndelung ca să se pocăiască, precum și stăpânul câinelui, ca să se îndrepte câinele. Iar dacă nu se vor îndrepta, atunci se vor arunca în arcu cel viclean al morții, precum zice Psalmistul: *Moartea păcătoșului este cumplită*. Și or să moară cu vicleșugurile lor. Iar mâncarea de cărnuri a câinilor înseamnă lucrarea duhovnicilor. Fiindcă oricare duhovnic, când mărturisește, de va cere măcar cât de puțin plată pentru mărturisire și arată altora păcatele celor ce se mărturisesc, se

aseamănă cu mâncarea de cărnuri a câinelui. Și iarăși, lătrătura câinelui se aseamănă cu grăitorii în deșert, bârfitorii și cu cei ce judecă păcate străine. Aceștia întrec la necurăție și pe câini când stau la mese veselitoare și beau vin, vorbesc deșertăciuni și judecă și defaimă unul pe altul, și se împrietenesc între dâșii ca și câinii la măcelărie, și mănâncă sângele fraților lor.

Iar duhovnicul cel ce arată cele mărturisite ale altora ce s-au mărturisit la el, acela este ca și câinele cel turbat: unde găsește trupuri moarte, se bagă în pântecele lor și mănâncă acolo, precum face duhovnicul care judecă greșelile celor ce s-au mărturisit la el.

CAP 42

Pentru cel ce se pocăiește

În ziua de astăzi, oamenii s-au răzvrătit și s-au abătut spre lucrarea fărădelegilor și se primejduiesc. Atunci aleargă la mărturisire, cad la duhovnici, își arată rănile și cer vindecare. Iar duhovnicii îi mângâie în față și îi slobozesc iarăși răniți, și pe urmă povestesc altora că cutare a făcut aceasta și aceea. Și acolo unde duhovnicul judecă pe unii ca aceștia, vine urgia lui Dumnezeu peste dânsul și-l omoară împreună cu fărădelegea lui.

Iar cei ce se mărturisesc se duc la duhovnic nu ca să se mărturisească, ci vai!, ca să se îndreptățească, și unii ca să judece și să osândească pe alții. Starețul judecă pe ucenic că nu se supune și nu face ascultare, iar ucenicul vorbește de rău pe stareț sau pe egumen; asemenea și mirenii: bărbatul pârăște pe femeie și femeia pe bărbat.

Dacă vine vreun tânăr sau începător, se dă de obște în vreo mănăstire a Muntelui acestuia, iar cei din mănăstire, văzând pe cel tânăr, nu-l învață smerenia, ci îi dau îndrăzneală. Și el, luând îndrăzneală, nu mai bagă în seamă pe nimeni întru nimic, ci se face ca un stăpân tuturor.

Luați aminte, părinților, să nu vă arătați nemulțumitori către făcătorul de bine Domnul nostru Iisus Hristos, că ați întinat Sfântul Botez! Ați venit în Muntele acesta și ați luat al doilea botez, al pocăinței, și în loc să vă curățiți de cea dintâi, ați întinat și pe cea de-a doua.

Precum un cal când se pune într-o semănătură verde mănâncă fără de grijă, și numai o grijă are, să se adape, și avea acolo toată lărgimea, dar el, în loc să pască iarbă în liniște, a călcat semănătura. Iar stăpânul, văzând, l-a scos de acolo și l-a dus la loc răcoros, ci el nu s-a împăcat, ci făcea și acolo neorânduieli. Atunci stăpânul l-a osândit să care var, cărămidă și piatră. Așa și Dumnezeu, văzând păcatele lumii și că se strică oamenii și îl amărăsc cu faptele lor cele rele, îndelung rabdă cu nemărginita Sa milă și îl aduce pe om la pocăința vieții monahicești, ca să nu se îngrijească de altceva, fără numai de mântuirea lui.

Dar în ziua de astăzi unii dintre monahi se silesc cu multa grijă a celor vremelnice și trecătoare, se nevoiesc mai mult pentru cele trupești, să odihnească trupul și să-l mângâie cu feluri de bucate, și îl feresc de osteneală ca să nu slăbească, cârtind și judecând în inima lor și defăimând și răzând de frații lor. Iar creștinii lumeni trăiesc păgânește, și Dumnezeu nu-i părăsește, ci le trimite propovăduitori și dascăli, și cărțile Bisericii strigă, și Sfânta Evanghelie le vestește, însă oamenii se fac nesimțitori și nu se pocăiesc, și se silesc să-și piardă sufletele lor în muncile iadului. Mai bine or să-și dea sufletul spre pierzare la cea cu șapte capete fiară a fărădelegii și să rămână orbi, numai să aibă multa grijire a vieții, și nu negrijirea și nădejdea spre Dumnezeu, Cel ce toate le chivernisește.

Asemenea și monahii, nu voiesc negrijirea și pacea liniștii, ci mai bine voiesc să lucreze, precum evreii la facerea cărămizilor în Egipt, și se sârguiesc mai mult de ar fi cu puțință să stremuiască tot Muntele Athonului pentru grădini și livezi decât să se ostenească puțin pentru sufletul lor. Dar Dumnezeu îndelung rabdă până în seara vieții acesteia, așteaptă mântuirea oamenilor, Se milostivește spre copii, miluiește pe cei tineri din dimineața vârstei până la bărbat desăvârșit și până în seara bătrâneților îi rabdă și păcătuind, așteptând pocăința cea de bună voie a lor.

Dar în ziua de astăzi băieții și cei mai tineri de mici se deprind a lucra și a săvârși toate spurcăciunile și necurățiile și nu cunosc, și în toată tinerețea lor se silesc să învestierească ca să se îmbogățească, și lucrează cele necuvioase și nenorocite fapte ale nedreptății și ale necurăției și nu cunosc, iar să se pocăiască nici nu voiesc să audă.

Iar cei bătrâni, din tinerețile lor până la bătrânețe, au trăit în păcate, în necurății, în nedreptăți, și cu vicleșuguri spre aproapele lor. Și Dumnezeu tot așteaptă pocăința lor, măcar la al unsprezecelea ceas al bătrâneților și până la al doisprezecelea ceas al morții lor. Însă ei nu cunosc mila lui Dumnezeu, ci numai cele dintâi fapte rele ale lor le aduc aminte și le înnoiesc, și se strică într-însele dis de dimineață până seara, și mor în păcatele lor jalnic, după cuvântul Domnului: *Și s-au mânecat și s-au aflat într-o întuneric și în muncile iadului.*

Fiindcă oamenii pe acestea pământești le au de credință și întru acestea se înfrumusețează și le încămărează din bunătățile pământului cele ce se strică, și se bucură zicând: «Acesta este Dumnezeul meu, să mă odihnesc mâncând și bând!» O, nebunule! *În noaptea aceasta vor să ceară sufletul tău, iar cele adunate de tine, comorile și jîtnițele, ale cui vor fi?* Că tu o să te deștepți în munca iadului și pentru acestea o să se muncească sufletul tău mai mult decât de alte fapte ale tale, fiindcă cele stricăcioase ai adunat în jîtnițele tale și le-ai gătit negreșit pentru muncile iadului.

Și atunci, muncindu-te în mijlocul focului celui nestins, o să ceri milă de la cei ce nu au adunat nimic și o să auzi mustrare zicându-ți: cât ai avut vreme, nu te-ai grijit, nepriceputule, pentru mântuirea sufletului tău și să te fi izbăvit din muncile iadului. Acum ceri o picătură de apă (precum bogatul cel din Evanghelie). Și ce răcorire o să-ți dea o picătură de apă? Că toate pâraiele lumii, de ar fi fost cu puțință să curgă înăuntru în gheenă, și toate mările de pe fața pământului de ar fi curs, nu era cu puțință să simtă limba ta răcorire. Mi se pare că zavistuiești pe săracul acela care nu s-a grijit de cele pământești, și acum îi ceri să-ți răcorească limba ta. Dar scopul tău este ca să vină și el în gheenă și să se ardă împreună cu tine. Și dacă în iad ai acest fel de vicleșug, oare în viața ta câtă viclenie vei fi avut?

O, oamenilor, acum este vremea răcoririi limbii voastre din aprinderea fărădelegilor ce ați săvârșit, cu sfărâmarea și zdrobirea inimii voastre, cu suspinuri și lacrimi, spre arătarea pocăinței voastre, plângând osebit singur la singurătate, iar nu ca fariseul înaintea oamenilor!

Ascultați: dacă voiți să stingeți focul gheenei cel veșnic, pentru călcarea așezământului vostru, de mă veți asculta (zice sfântul) fa-

ceți următoarele: unu, să aveți între voi dragoste; al doilea, să țineți curățenia întregii înțelepciuni, cu înfrânarea, cu smerenia, cu umilința inimii și cu mărturisirea faptelor voastre.

Și vă rog, o, părinților, luați aminte să vă lăsați de a judeca și a osândi, de clevetire și de vorba deșartă, ca să vă izbăviți de râul cel de foc care o să tragă pe oameni după faptele lor și să-i arunce întru întunericul cel mai din afară, unde este plângerea și scrâșnirea dinților.

Că blestemata grăire de rău așază pe om în partea cea de-a stânga. Și blestemata vorbă deșartă a grăirii de rău îl duce pe om în moarte cumplită. Blestemata clevetire mistuiește pe om în pânțelele iadului. Și multa vorbire îl aruncă în noroiul necurăției și îl pornește spre vrajbă. Iar vrajba este sămânță a fărădelegii mult roditoare. Și se seamănă întru cele dinăuntru ale omului și răsare pe pomenirea de rău, și se face urâciune, și îl înconjură, și nu voiesc să se vadă unul cu altul, și cu răutatea întrec și pe draci.

De acestea fac în ziua de astăzi oamenii și cu de acestea s-a întors mintea lor spre diavolească deprindere, și se supără singuri de patimile lor și nu simt, ci numai pricinuiesc pe diavolul și pe oameni că îi supără.

Asemenea și pe voi, o, părinților, nici oamenii, nici diavolul nu vă supără, ci numai voi sunteți vinovați, că ați dat loc diavolului cu patima zavistiei, cu mânia, cu vrăjmășia și cu celelalte patimi vă batjocoriți singuri, și nu oamenii.

Dacă voi sunteți iubitori de argint, ce este vinovat egumenul? Dacă voi sunteți îndărătnici și vă împotriviți, ce este vinovat iconomul? Dacă voi ascundeți gândurile și le hrăniți ca pe șerpi, ce este vinovat duhovnicul? Dacă voi sunteți nemulțumitori și cârtitori, ce este vinovat gheronda? Dacă voi aveți pomenire de rău, ce sunt vinovați frații? Dacă voi aveți vrajbă și vrăjmășie, ce este vinovat aproapele?

Vai, o, părinților! Când omul ar fi voit să-și cunoască patimile lui cele ce îl supără, nu ar fi smintit pe nimeni din frați, fiindcă omul este pretutindeni pe dinăuntru de patimi înconjurat, precum copacul de iederă. Și dacă gustul copacului se unește și primește să urce iedera și-l stăpânește, iar de nu primește, nu poate să se urce într-în-sul. Că de ar fi avut putere iedera să se urce în toți copacii, nu era să rămână nici un copac curat.

Așa și diavolul, de ar fi avut stăpânire să se urce pe știința fiecărui om și să-l întunece, nu s-ar fi găsit nici un om ca să fie în lumina faptelor bune, ci toți ar fi întru întunericul păcatului. Că diavolul întunecă pe cel ce îl primește pe el și-l rănește cu săgețile lui. Fiindcă necuratul are obiceiul să ia oștile lui, pe draci, și să iasă la vânat, ținând arc cu multe feluri de săgeți, și dă și ostașilor lui câte un arc cu câte 24 de săgeți, și îi trimite să vâneze sufletele oamenilor și să le aducă ca un dar la preapângăritul, și să se slăvească de la dânsul. Și atâta războiesc, încât, de ar fi cu puțință, ar ameți și sufletele dreptilor cu multe neînțelese ispite cu care alții se biruiesc și se vânează, iar alții biruiesc și se întemeiază¹. Aceia se osândesc și ceilalți se încununează.

Arcul lor este păcatul cel de obște, iar cele 24 de săgeți sunt păcatele cele de multe feluri: 1. grăirea de rău; 2. clevetirea; 3. sfătuirea ascunsă spre rău; 4. mândria; 5. slava deșartă; 6. trufia; 7. împietrirea inimii; 8. nesupunerea; 9. iuțimea; 10. neascultarea; 11. nemulțumirea; 12. zavistia; 13. mânia; 14. vrăjmășia; 15. urâciunea; 16. pomenirea de rău; 17. viclenia; 18. mărturia mincinoasă; 19. împutinarea de suflet; 20. iubirea de argint; 21. curvia; 22. preacurvia; 23. malahia; 24. sodomia. Cu aceste 24 de săgeți ale păcatelor, în toate zilele, nopțile, ceasurile și minutele războiesc dracii și amețesc sufletele dreptilor. Și cum voi nu o să vă supărați?

Dar voi, în ziua de astăzi, ați încetat a vă mai lupta și nu vă trebuie arme și pavăze, că patimile voastre biruiesc și vă stăpânesc, și vrăjmașii cu acestea v-au biruit, și ați pierdut mântuirea voastră fără să vă lupte dracii, ci numai singure patimile voastre. Oh, părinților, cum v-ați omorât așa și nu simțiți?

Dar veți zice că lucrați bine și voiți să vă îndreptați, însă nu cunoașteți calea, fiindcă nu aveți povățuitor, și așa în deșert vă osteniți. Povățuitor ați avut din cei rămași din părinți, și voi l-ați lepădat și urmați după voile voastre. Precum un preot fără Sfintele Vase nu poate să slujească, așa și voi, fără de povățuitor, cum căutați mântuirea voastră? De nu vă veți nevoi să găsiți povățuitor, nu nădăjduiți că vă veți mântui! Ci să lepădați nesupunerea și să vă supuneți povățuitorului vostru cel după Dumnezeu, care vă este duhovnicescul

¹ Se zidesc, se fortifică.

vostru părinte. Acela este învățat în lucru și în cuvânt și deprins în duhovniceasca povățuire. Și să urmați aceluia prin lucrările faptelor bune, adică acestea: smerenia, întreaga înțelepciune, supunerea, ascultarea, credința, blândețea, unirea, pacea, neagoniseala și înfrânarea gândurilor, întru vedere, întru auzire, în limbă, în umblet, în bani și întru nădejde, care este legătura acestora toate.

Însă voi, în ziua de astăzi, nu faceți lucrurile mântuirii și nu aveți neagoniseală, ci îndoțiți banii și îi prea înmulțiți cu cea fără de lege dobândă, împreună înmulțiți și celelalte răutăți și fărădelegi.

Iar împotriva mântuirii voastre aveți aceste răutăți: mândria, lauda și slava deșartă, care este podoaba acestor răutăți, și nu se cunoaște că este potrivnică mântuirii. Și tot într-o unire cu aceste răutăți: într-o parte este defăimarea, iar în cealaltă grăirea de rău. Între acestea două se învistiерesc toate cele împotriva mântuirii, adică: vrăjmășia, răutatea, zavistia, a voi rău asupra fratelui și unirea la faptele rele. Acestea cinci se însoțesc și nasc alte răutăți, precum: învistiерirea banilor, care este capul fărădelegii, învârtoșarea inimii, micimea de suflet, iuțimea, nesupunerea și neascultarea.

Că dacă sunteți plini de zavistie, cum să vă plecați mântuirii voastre? Și dacă aveți în voi urâciune și vrăjmășie, cum să o cunoașteți și să vă învățați? Și dacă aveți mânie, cum să vă împăciuiți¹? Dacă aveți pomenirea de rău, cum o să vă uniți întru cea de sus pașnică mântuire? Dacă aveți grăirea de rău, cum o să vă îndreptați în Împărăția cerului? Căci cu grăirea de rău ați stins lumina cunoștinței dumnezeieștii dăruiri. Fiindcă omul are grăirea lui ca o suflare de vânt, și când își trage duhul, suflă asupra fratelui său urâciune și clevetire.

De aceea s-a stins făclia darului, că zavistia și mânia prăpădesc lucrarea simțirii faptelor bune. Vrăjmășia și pomenirea de rău prăpădesc darul lui Dumnezeu de la om, nemulțumirea și urâciunea îl duc întru pierzare, iar cârtirea și osândirea îl duc în prăpastia acestor răutăți, care sunt: zavistia, urâciunea, mânia, vrăjmășia, pomenirea de rău, nemulțumirea și grăirea de rău, care s-au zis mai sus. Și astăzi oamenii s-au unit cu răutatea, spre răpire, pentru iubirea de argint și îmbogățire.

¹ Împăcați.

Asemenea și călugării cei de acum, fac neguțătorie ca și lumeneii și se ticăloșesc în deșert în valurile deșertăciunilor lumești, și nu înțeleg, ticăloșii, că ei s-au despărțit de unirea lumii și s-au unit cu viața monahicească, ca să își mântuiască ticălosul lor suflet. Vai, că au defăimat făgăduințele lor și se prăpădesc jalnic din pricină că au uitat scopul lor pentru care au venit la viața monahicească! Că s-au despărțit de lume nu cu hotărâre, ca să pătimească rău și să sufere tot felul de necazuri până la moarte, precum se și făgăduiesc când vin, ci, cu gând pentru odihna trupului și în loc să își șteargă păcatele, ei le mai înmulțesc cu amețeala celor lumești, și nu se mai liniștesc, ci voiesc numai să învistierească aur și argint de prisosit.

Precum evreii, fugind de facerea cărămizilor, au căzut în poftirea pântecelelui și cereau usturoi și ceapă, și își aduceau aminte de peștele și cărnurile Egiptului, și nu se mulțumeau cu Cereasca Mană, cea ce hrănea și trupul, și sufletul (ce închipuiește stăpânescul Trup) și pentru cârtirea lor le-au rămas oasele în pustie și nu s-au învrednicit să vadă pământul făgăduinței.

Așa și amărății monahi în ziua de astăzi au lăsat lumea și au venit în pustia muntelui acestuia, și nu se supun la jugul cel ușor al vieții celei monahicești, ci caută desfătări și odihna trupului; precum și jidovii nu s-au supus lui Moise, așa și monahii de astăzi nu se supun povățuitorilor lor cei ce îi îndreaptă la calea mântuirii (și în locul lui Moise au pe cei ce au strălucit întru pustnicie în muntele acesta, cuvioși părinți și cei ce au fost egumeni prin mănăstiri și schituri). Moise, pentru grăirea împotriva a apei, nu s-a învrednicit să vadă pământul făgăduinței. Așa și voi, învrăjbindu-vă unul cu altul și împotriva grăind și defăimând, cum o să vă învredniciți Împărăției cerurilor, de nu din adâncul inimii vă veți pocăi până când sunteți în viața aceasta?

Vai de voi, monahilor, că Dumnezeu vă așteaptă pocăința voastră până la bătrânețe, dar cel ce a îmbătrânit în răutăți și în păcate din tinerețe și nu s-a pocăit cum o să se pocăiască acum, la bătrânețe? Însă Dumnezeu tot așteaptă până atunci și, văzând nepocăința lui, îl scoate din merindea darului, adică din împărtășirea darului Lui.

Însă Moise, având purtare de grijă de atâta norod, din tulburare și amețelă a greșit și din neluarea aminte a lui, și, cu toate că avea

atâtea îndreptări, s-a canonisit de la Dumnezeu împreună cu fratele său, Aaron, și au murit amândoi în muntele nemerniciei.

Cu cât mai vârtos voi, cei ce v-ați abătut din canoanele vieții monahicești și ați tăgăduit ceea ce de bunăvoie ați făgăduit să păziți, și le călcați? Cum să nu vă pedepsiți împătrit? La aceasta mă mir de multa milostivire și îndelunga răbdare a lui Dumnezeu spre voi. Că atunci era «Dumnezeul izbândirilor Domnul», iar acum este «Dumnezeul milostivirii și al iubirii de oameni», și miluiește pe cei ce se pocăiesc. Că și îngerii în ceruri se bucură de mântuirea și de întoarcerea oamenilor celor ce se pocăiesc fierbinte și nu se tem de osteneți și sudori pentru mântuirea lor, și nu se înfricoșează nici de însăși moartea. De aceea și dreptii se bucură și se veselesc, iar Dumnezeu îndelung rabdă pentru unii ca aceștia și uită toate păcatele lor, precum fiului celui curvar și altora de asemenea.

Fiindcă pocăința cea adevărată rupe, deschide și deștrădăcinează legăturile păcatelor. Că păcatul la om se aseamănă cu un mărăcine ce se află în mijlocul grădinii și înăbușă sadurile dinspre razele soarelui și le strică. Iar dacă se va deștrădăcina mărăcinele și se va scoate din mijloc și se va arde în foc, atunci lucrează grădinarul locul și pune semănături bune, și rodesc fără de vătămare, și atunci grădinarul uită vătămarea cea dintâi a mărăcinelui. Așa și Dumnezeu uită păcatul cel dintâi al păcătosului, când omul singur îl va deștrădăcina de la sine. Dar câtă vreme omul va lucra păcatul, nici Dumnezeu nu-l uită, precum nici grădinarul mărăcinele care este în semănături.

Că cel ce se pocăiește se roagă, postește, priveghează, se nevoiește, și așa deștrădăcinează pomul păcatului și rodul fărădelegii din sufletul lui, și de aici nu mai simte în cugetul lui necurăția păcatului, ci curățenie și frumusețe a sufletului, și uită și ostenețile lui cele mai dinainte, însă semnul rănilor nu se uită.

Pentru că, precum acela care s-a lovit cu cuțitul și-a făcut rană, și dacă nu se îngrijește să pună doctorie ca să se vindece, ci o lasă de putrezește până la inimă, atunci moare. Iar dacă se va căuta, atunci se vindecă și nu-l mai doare rana încă. Dar cel ce părăsește păcatul și se pocăiește, oare câte dureri are și câtă nevoie face când taie ramurile păcatului și gândurile cele spurcate, gânditor și simțitor? Și

aceasta să o înțelegeți din pilda Sfântului Mucenic Iacov Persul, care s-a tăiat bucăți din toate încheieturile.

Iar dacă veți zice că acela s-a lepădat de lege și pentru aceea s-a nevoit atâta, să știți că cel ce păcătuiește de bună voie, și acesta se leapădă de Dumnezeu, fiindcă păcatul, când se lucrează, ca o jertfă se aduce satanei, ducând către dânsul rodul trupului său, dator fiind să se nevoiască până la moarte împotriva păcatului, precum și Sfântul Iacov s-a nevoit la mucenicie.

Bine să socotiți că aplecarea voastră spre bani și nevoința voastră pentru iubirea de argint este ca o jertfă ce se aduce idolilor, fiindcă v-ați dat cu totul la cele pământești și deșarte și spre a învisteri multe feluri de metale și materii, cu minciuni și răpiri. Și ați mutat rugăciunea voastră spre a dobândi metalul pământului, ca închinătorii la idoli.

Iar de veți zice că noi nu ne închinăm idolilor, ci numai lui Dumnezeu, așa, în adevăr, cum ziceți, însă când vă rugați și ziceți rugăciunea «Doamne, Iisuse Hristoase», unde se află mintea voastră? Cu trupul stați la rugăciune, iar cu mintea umblați la cele deșarte și mincinoase, la facerea caselor mari și largi, la împodobirea grădinilor peste trebuință, la sumele banilor și înmulțirea dobânzii și la alte lucruri trecătoare și stricăcioase. Și faceți judecăți în vremea pravilei și a rugăciunii voastre, și altele nenumărate. Altă dată lăsați rugăciunea și vă sfădiți între voi și cu vecinii pentru apă și pentru hotarele chiliilor voastre, ca lumenii, încă și mai rău decât dânsii, și de aici alergați cu daruri la mănăstire ca să vă îndreptați.

O, nebunilor! Precum vă înnădușiți pe drumuri pentru cele deșarte, de ce nu asudați și la rugăciune până să vă schimbați cămașa udă de nădușeală, precum și Domnul a asudat în grădină, unde din nevoința rugăciunii curgeau din sfântul Lui trup picături de sânge în loc de nădușeală? Iar voi nici asudați la rugăciune, nici vă schimbați cămașa.

Și rugăciune zic nu cea de obște, cu glas și cu citirea gurii la psalmi, ci cea de gând și fără de glas, care se face singur, cu Dumnezeu, în taină, întru suspinuri și lacrimi și sfărâmarea inimii. Și să curgă sudoarea din obrazul vostru pe pământ precum la Sfântul Pahomie, unde s-a făcut noroi sub picioarele lui din sudoarea nevoinței și a rugăciunii.

Iar voi, în ziua de astăzi, ați uitat cu desăvârșire astfel de nevoie și v-ați dat la ostenele cele deșarte ale multcălosului trup, și ați rămas fără de roadă de duhovniceasca nevoie. Asudați și vă osteniți numai la cele deșarte ostenele, nu la cea sufletească nevoie a mântuirii. Vă nevoiți cum să împodobiți daruri, să le împărțiți la proiștii mănăstirii, ca să vă ajute să supuneți pe aproapele, și v-ați făcut obicei rău a da daruri multe, ca un bir. Pentru că vă tulburați pentru lucrul mic și de nimic, și nu răbdați, din pricina urâciunii și a pomenirii de rău, și căutați izbândă, și iubiți nedreptatea. Și așa s-a înmulțit răutatea schiteilor, și s-au deprins cei din mănăstiri a primi daruri, și nedreptățesc schiturile, și învistierness întru a lor nedreaptă casă nedreptățile lor.

Dar voi, o, neînțelegători și grei la inimă proiștii ai mănăstirilor, pentru ce primiți daruri și nedreptățiți la judecată, și din pricina voastră se prăpădește starea schiteilor, fiindcă vă amăgiți cu daruri și dați voie schiteilor să strice casele lor nefiind nevoie, și să zidească palate înalte, ca boierii lumii, și să câștige venituri peste trebuință, pe care nici mireni nu le au? Pentru ce primiți de la schitei și întinați fața mănăstirii?

Fiindcă și acele daruri pe care le primiți sunt întinate pentru pogorământul pe care îl fac la datoriile monahicești, ca să facă multă rucodelie, să câștige bogăție și să dea banii cu dobândă, precum și voi faceți, călcând așezământul și poruncile cuvioșilor părinți și ctitori ai voștri Atanasie, Pavel și a celorlalți sfinți. Fiindcă mare urâciune este înaintea lui Dumnezeu ca aschiteii să ia dobândă. Și voi, văzând oarecare dăruiri ale aschiteilor, vă plecați lor, ca și când nu aveți pâine în mănăstirea voastră, ca să mâncați și să vă săturați. Și pentru darurile pe care le primiți, judecați pe cei săraci cu nedreptate, fiindcă nu au și ei ce să vă aducă, că schiteii au ajuns acum ca satele cele robite ale mirenilor, și mănăstirile ca judecătoriale păgânilor, și nu simțiți că cu nedreptele primiri de daruri întinați casa mănăstirii.

Și veniturile mănăstirii le învistierness cu nedreptate în asupritoarele lăzi ale voastre, și le stăpâniți ca și când le-ați fi adus de la părinții voștri, și așa ați prăpădit mănăstirile. De aceea, cu slobozirea lui Dumnezeu, ajung în lăzile turcilor, fiindcă acele venituri nu sunt

din ostenele și sudorile voastre, ci asuprați pe săraci, și vă ticăloșiți, și ca niște asupraitori vă faceți vinovați osândeii iadului, cum scrie că *nedreptii Împărăția cerurilor nu o vor moșteni*. Înfrumusețați chiliile voastre și le împodobiți cu lucrurile mănăstirii, și vă faceți haine de mătase și blănuri scumpe. Și primiți băieți tineri, fără de bărbi, și îi împodobiți cu haine frumoase, ca pe niște tinerele, spre sminteala și pierzarea sufletelor celor mai neputincioși frați, și se face întinăciune muntelui și sfintelor locașuri celor din curțile Domnului și sălășluiri ale Preaînaltului Dumnezeu, *pentru care vine urgia lui Dumnezeu peste fiii neascultării*. Și fiindcă ați dobândit lăzi cu mulțime de bani cu nedreptate, vă împotriviți unul altuia numai ca să-l scârbiți. Mănăstirea cea bogată nedreptățește pe cea mai săracă, spre ocara lui Hristos și spre sminteala neamurilor, numai ca să adunați bogății și alte lucruri cu îmbelșugare, ca și cum ați fi fără de moarte.

Vai vouă! Dacă în noaptea aceasta vor cere de la voi sufletele voastre, cele ce ați adunat și ați sădit pentru mulți ani ale cui vor fi? Vă bucurați la moartea fratelui vostru, ca să răpiți cele ale lui, și le împărțiți între voi, precum și pe ale voastre alții mai pe urmă, iar casa mănăstirii nu ia nimic. Și așa voi numai învistieriți pierzare sufletelor voastre în ziua urgiei la dreapta Judecată a lui Dumnezeu. Voi vă îndreptați ca fariseii, cei ce cugetați cele deșarte și mincinoase, dar Dumnezeu cunoaște gândurile voastre că sunt deșarte.

Iată că vă zic: dacă nu vă veți pocăi de aceste răutăți și de viclesugurile și nedreptățile voastre, o să vă osândiți ca niște nepocăiți la Judecata lui Dumnezeu, în veșnicul foc al iadului, fiindcă v-ați făcut ca fiarele cele sălbatice și v-ați împodobit cu toate faptele cele potrivnice petrecerii celei monahicești, adică mândri, iuți, mânioși, învrăjbitori, nemilostivi, răpitori nedrepti și iubitori de îmbogățire, iubitori de slava deșartă și iubitori de argint, tari la cerbice și mici la suflet, ucigători ai sufletelor voastre și ale aproapelui, și călcători poruncilor și învățăturilor celor ce mai înainte au pustnicit, cuviosilor părinți și ctitori.

Și pentru faptele voastre cele necuvioase ați ieșit din canonul și din rânduiala Sfântului Athanasie și a celorlalți ctitori și învățători și puitori¹ de sfinte așezăminte, ai sfântului acestuia loc, și v-ați făcut

¹Întemeietori, făuritori.

de poveste lumii și de sminteală credincioșilor și necredincioșilor, ca și când nu ați fi monahi și strănepoți ai acestor cuvioși părinți.

Pentru aceea zic (zice Sfântul Nil): Scoală-te, părinte Athanasie, să vezi pe fiii tăi la ce ticăloasă stare și pierzare se află în ziua de astăzi! Și acestea zic nu numai pentru Lavra, ci pentru toate mănăstirile din muntele acesta, pentru care vă rog pe toți să vă îndreptați, să vă pocăiți, mai înainte de a veni peste voi urgia lui Dumnezeu, și atunci să vă pocăiți fără de folos.

Că ce poate să vă folosească pe voi Sfânta Schimă, când voi o înținați cu dezmierdările și vă mângâiați cu vederea tinerilor? Că precum arama când se spoiește, de nu se va păzi de fum, se înnegrește iarăși, așa și voi, când aveți a face cu cei tineri cu patimă, cu neputință este să nu vă mânjiți ori gânditor, ori simțitor, pipăindu-vă. Atunci se depărtează darul lui Dumnezeu de la voi și se apropie și locuiește dracul spurcăciunilor și al fărădelegilor, și de aici faceți cum voiește el, orice ar fi, că de nu ai fi vorbit cu cel tânăr cu îndulcire, nu te roabei spre învoire spurcată. Pentru aceea fericiți cei care nu văd tineri, și de trei ori fericiți care nu vorbesc cu dânsii! Că petrecerea împreună cu cel tânăr este foc arzător al muncii iadului, că se pleacă cu îndulcirea învoirii către dânsul, și se amăgește, și își pierde îndulcirea sufletului, și rămâne netrebnic înaintea lui Dumnezeu.

Și nu că este vinovat cel tânăr și spurcat, ci ochii voștri sunt vicleni și înținați, și voi sunteți neiscușiți în ziua de astăzi, că având a face cu cel tânăr, numaidacă vă smintiți, din reaua voastră voie, pentru că îl momiți și îl împodobiți pe cel tânăr ca să vă împătimiți spre dânsul, și-l deprindeți la reaua voastră obișnuință, și de aici nu vă mai cunoașteți mântuirea voastră. Și nu numai pe tine te mânjești și te întinezi cu mintea, cel ce îl ai pe el împreună cu tine viețuind, ci și cei ce îl văd pe dânsul se smintesc și își mânjesc simțirile.

Iar dacă veți zice că vă asupresc la aceasta, că ce vatămă, zici, de va avea cineva vreun tânăr spre slujba lui, și dacă este aceasta fără-delege, de ce nu ne pedepsește Dumnezeu? Vă zic și eu că iată, urgia lui Dumnezeu deasupra capului vostru este și nu o simțiți, fiindcă Dumnezeu îndelung rabdă, cu nespusa Lui bunătate, și vă pedepsește cu milă pentru mântuirea voastră, iar voi Îl scârbiți, ca mai mult să vă muncească, după faptele voastre.

CAP 43

Puțini sunt care se mântuiesc în muntele acesta

Învățați-vă aceasta bine, că sunt puțini cei ce se mântuiesc în muntele acesta, că numai cei ce se nevoiesc în fapte bune, aceștia opresc urgia și izbânda lui Dumnezeu și taie pedeapsa voastră. Însă să știți că de vor lipsi unii ca aceștia cu fapte bune din Sfântul Munte, atunci vai și amar muntelui acestuia, și mai vârtos asupra voastră, călcătorilor așezământului schimei voastre!

Că mare stricăciune o să vină muntelui acestuia pentru răutățile voastre, și mare zdruncinătură, precum oarecând la Sinai și la Raitth, schitei cuvioși având viață plăcută lui Dumnezeu, și pentru oarecare mică pricină a păcatului le-a venit urgia asupra-le, ca să se aleagă cei iscusiți din cei neiscusiți.

Iar la voi, când va veni urgia, ce o să vă faceți? Că din întristare în întristare și din chinuri în chinuri o să cădeți. Pentru aceea vă rog să vă pocăiți de bunăvoie, mai înainte de a lipsi niște drepti ca aceia de aici, că a venit ceasul și veți cădea în urgia lui Dumnezeu. (Acestea le-a zis Sfântul pentru zavera care s-a făcut la anul 1821.)

Vai vouă, cugetătorilor de cele deșarte! Cum nu vă este milă vouă unul de altul și îi alungați, așa o să vă chinuiți de cei fără de Dumnezeu și păgâni tâlhari. Că v-ați lepădat de lume și ați venit aici pentru mântuirea voastră, să vă luptați cu diavolul și cu patimile voastre și să biruiți. Iar voi, în loc să le biruiți, v-ați biruit de dânsesele din deșertăciunea voastră și v-ați cufundat în luciul grijilor celor pământești și deșarte, pe care le-ați lăsat în lume, și acum aici iarăși le urmați. V-ați dedat la desfătări, la mâncăruri și la băuturi și v-ați prăpădit. Pentru aceea strigați și voi ca Petru, cu mare glas: «Doamne, miluiește-ne pe noi, că ne-am prăpădit!» Strigați mai înainte de a vă potopi în înecarea trupului și a sufletului, că precum Petru, umblând pe ape ca să vină la Iisus, s-a făcut mare tulburare pe mare de la diavolul, spre ispitirea lui, și înfricoșându-se s-a îndoit și a început a se afunda, și Iisus, apucându-l, i-a zis: «Pentru ce te-ai îndoit?», așa și oamenii astăzi, văzând petrecerea monahicească fericită și netulburată de ale lumii, se pornesc din râvnă și vin să se facă călugări. Iar Dumnezeu, văzând buna voință a lor, îi cheamă cu dra-

goste și zice către dânșii: *Veniți la Mine, toți cei osteniți și însărcinați, și Eu vă voi odihni pe voi!*

Și venind, intră în viața monahicească, și umblând prin noianul acesta, urmează tulburarea gândurilor, și atunci se tem și nu strigă ca Petru: «Doamne, miluiește-ne, că pierim!» Ci se cufundă ticăloșii în adâncul pierzării, deznădăjduindu-se din neluare-aminte și din deșarta cugetare.

Și precum evreii nu s-au sârguit să ajungă la pământul făgăduinței ca să se odihnească, ci s-au abătut cu robirea pântecelui în Egipt, așa și monahii cei de astăzi, nu se sârguiesc să intre în Împărăția cerurilor ca să se odihnească acolo veșnic, ci se întorc din deșarta lor minte la cele stricăcioase ale lumii, pe care de bunăvoie le-au lăsat, dar Dumnezeu privește schimbarea minții lor.

Evreilor le-a dat atunci mană, ca să zăbovească în pustie pentru nemulțumirea lor. Ci ei nu s-au îndestulat să mănânce pe cea din toată ziua, spre ținerea vieții, ci vroiau să mai și învistierească, din iubirea de avuție lăcomindu-se ca să vândă prisosul, cugetătorii de cele deșarte. Dar prisosul din ziua aceea care se oprea se umplea de viermi, și așa a rămas deșartă sfătuirea minții lor. Așa și monahii neamului zilei de astăzi, pentru nesârguința lor nu or să intre în Împărăția cerurilor, ca cei vechi părinți.

Trimite Dumnezeu mila Sa pentru milostivirea Lui, adică milosteniile, precum atunci mana, ca să se hrănească și să zăbovească în această viață. Iar voi vă arătați nemulțumitori, că învistiериți milostenia creștinilor în silnica voastră casă și se umple de viermi acolo. Și cum? Gândurile voastre se umplu de viermi când voiți să învistiериți și să risipiți mila lui Dumnezeu, și să o cheltuiți la reaua voastră voință, și v-o răpesc alții, și voi rămâneți cu greutatea iubirii de îmbogățire. Însă evreii, cum au văzut că se umple de viermi mana, au părăsit sfatul lor, iar voi v-ați făcut mai împietriți la inimă și mai orbi decât dânșii despre mila lui Dumnezeu. Și de aceea, cu slobozirea lui Dumnezeu, vă vin grele dajdii și cheltuieli, și siliți fiind, risipiți milosteniile credincioșilor, și ajung în punga păgânilor, și nu simțiți, ca să încetați de iubirea de îmbogățire și de a învistiери.

Pentru aceea și Dumnezeu vă trimite scumpete, ca să cheltuiți, să nu învistiериți, și acestea sunt viermii care mănâncă milostenia cea

adunată a creștinilor. Că cu a strânge și a învistiери аți ridicat împotrivire către viața monahicească, precum și fiii lui Core, și Dathan cu Aviron către Moise, încât s-a deschis pământul și i-a înghițit de vii. Așa și voi аți deschis prăpastia pierzării și potopiți milostenia creștinilor, și dimpreună vă potopiți și voi întru adâncimea iubirii de argint, spre pierzarea voastră. Și pentru vrajba și sfada hotarelor, a pietrelor și a pământului, аți umplut nesățioasa vistierie a turcilor și vă afundați întru adâncul iadului.

Fiii lui Core adunau mai mult decât le trebuia, și se umplea de viermi, și o lepădau, de o mâncau păsările. Așa și schiteii adună milostenie mai mult decât le trebuie, și fac certuri între dânșii, și se mănâncă unii cu alții. Și văzându-i mănăstirile că nu se unesc între dânșii, îi cheamă și îi judecă și îi canonisesc să plătească giurumele¹, și le răpesc cea adunată milostenie și o mănâncă, precum viermii mana. Și mănâncă pe toate cele rău adunate, pentru fărădelegelor, și mănâncă și capetele, și așa se cheltuiesc și se prăpădesc cele peste trebuință rău adunate. Că pentru neînvoirea lor le aruncă întru întâmpinarea vrăjbilor lor: cine să biruiască și să facă voia lor cea rea. Și așa, cu aceste arme de război, adică cu darurile care adună gazofilachia², n-au putut să biruiască, ci l-au întâmpinat păsările și l-au mâncat, adică turcii. Că văzându-vă că vă mâncați între voi, s-au făcut și ei părtași mănăcători de milostenii, că le răpesc și așa le mănâncă, ca păsările, precum și voi vă mâncați între voi ca păsările, cu vicleșugurile voastre.

Pentru aceasta, spre mântuirea voastră zic: o, nebunilor! *Acestea care аți gătit, cui o să le lăsați?* Аți descoperit milosteniile creștinilor în ochii turcilor, și vi le-au mâncat ca păsările prisosul de mană ce se umplea de viermi. Că ele, unde vor găsi mortăciune, se duc și mănâncă. Așa și turcii, se hrănesc cu nedreptățile voastre. Pentru nesupunerea și neunirea voastră, vă mănâncă turcii mila cea trimisă de la Dumnezeu, pe care o аți descoperit înaintea lor. Și vă asemănați cu stârvurile dobitoacelor, fiindcă v-ați făcut ca morții și аți pierdut mântuirea voastră, lipsindu-vă de dumnezeiescul dar, care este viața sufletului.

¹ Taxe.

² Cutia milei.

Aveți patru râuri ca de la Eden, care curg din patru părți ale lumii milostivenia spre voi, însă pentru defăimarea vieții monahicești o soarbe turcul, că precum voi ați defăimat pe Dumnezeu, așa și Dumnezeu vă defaimă pe voi și prăpădesc necredincioșii milostenia voastră. Se lipsesc săracii lucrători ai vieții monahicești și înseamnă de o picătură de apă a milosteniei, și nu au, că toată apa milosteniei o bea prăpastia turcului pe care voi ați deschis-o. Și v-ați făcut voi, cei mănăstirești, tovarăși cu turcii la mila lui Dumnezeu, și aschiteii s-au înconțat¹ cu mănăstirile, și adună de la ucenicii lor ostenele și de la închinători milostenia. Și le ia mănăstirea, și de la mănăstire le iau turcii, adunate și de la alții, și le câștigă pe toate atotmâncătorul iad.

CAP 44

Pentru cei ce aduc daruri la proistoșii mănăstirii

Ascultați voi, o, nebuni și nepricepuți aschitei! Cum nu vă împăciuți între voi singuri, ci vă duceți cu daruri la mănăstire, pentru îndreptarea voastră, și îi mânjiți și pe dânșii? Și ce or să vă facă și ei când vă învrăjbiți între voi? O, rele capete și voi, proestoșii mănăstirilor, pentru ce vă plecați la darurile aschiteilor și ați făcut schiturile nestatornice spre viața monahicească? Că s-au dat la grija câștigului și se lenevesc de nevoița cea duhovnicească, ca să vă aducă daruri și să își facă voile lor cele rele.

Ascultați și pildă: un tânăr avea muiere și o iubea mult, și nicio dată nu a întristat-o, și ea a luat îndrăzneală către bărbatul ei și, nemându-se de dânșul, a căzut în preacurvie și s-a rușinat cununia. Și se înfrunță² de toți ca o preacurvă. Acum cine este vinovat? Cu adevărat bărbatul ei, fiindcă i-a dat îndrăzneală. Așa și voi, proistoșilor, fiindcă vă plecați de luați daruri de la aschitei, au căzut la iubirea de avuție și la multa grijă de a învistieri. Și se mănâncă între dânșii, și s-au făcut de ocară lumii, și se îngreșează să-i vadă. Iar învinovățirea este a mănăstirii, că nu-i pune la cale. Iar de veți zice: cum să-i punem la cale? – ascultați altă pildă:

¹ S-au luat la harță, s-au împotrivit.

² Era dojenită, ocărăță, muștrată.

Oarecare om avea un loc nelucrat, și a venit altul și l-a curățit, și a făcut vie, și a rodit. După aceea a murit acel bun lucrător de vie, și au rămas fiii lui, și ei nu au pus silință ca să lucreze via, și a rămas neroditoare, fiindcă tatăl lor lăsa puține oichiuri¹ și de aceea rodea, iar ei lăsau multe oichiuri, ca să facă mulți struguri, să ajungă ca să dea plocoane, și de aceea s-au îmbolnăvit vițele. Iar cei de pe urmă au lăsat-o netăiată și s-a prăpădit via. Așa faceți și voi astăzi.

Părinții cei vechi, în muntele acesta erau pustnici și schitei, și chiliile de astăzi erau pentru postnici și liniștitori. Iar pentru lenevirea vieții celei pustnicești chilioții s-au făcut livezari și au devenit ca o vie părăginită, fiindcă s-au lenevit de mântuirea lor, nelucrători și neroditori au rămas. Se silesc să adune, ca să vă sature pe voi, cei mănăstirești. Și așa că voi v-ați făcut răpitori și furi de cele sfinte, că răpiți cele afierosite lui Dumnezeu de la schitei și de la chilioți. Și i-ați silit de au lăsat lucrarea cea duhovnicească și s-au dat la cele pământești, că în loc să îi ajutați voi cu cele de nevoie, le răpiți și ostelelor lor, și v-ați făcut mai răi decât turcii, fiindcă aceștia deosebesc dajdiile în trei stări: în Alam, Evsat și Etnat, și după puterea oamenilor le aruncă. Iar voi nedrept judecați silnicind, că luați întocmai și de la cel bogat, și de la cel sărac. Și cu aceasta ați întinat locul acesta, fiindcă aruncați cheltuielile locale întocmai peste toți deopotrivă, și cereți tot atât de la arhimandriți, proegumeni, gheronde, chilioți și schitei. Și cum se poate să fie întocmai aurul cu argintul, arama cu cositorul și fierul cu lutul? Așa că după deosebirea acestora și oamenii se deosebesc în starea lor, iar voi îi numărați întocmai.

Nu cunoașteți că cel care nu are păr nicidecum este cap pleșuv, adică neagonisitor? Alții au cuprinsuri² și ceva venit, dar au și datorie multă, și fiecare se deosebește după puterea sa. Faraon, când tiranisea pe evrei ca să nu fugă din cumplita robie, îi îngreua ca sin-guri să aducă și paietele, și să frământă și noroiul. Așa și voi, munciiți pe cei neagonisitori și neputincioși din pizmă, ca să nu sporească, să înainteze și să poată să lucreze mântuirea sufletelor lor, ci să lucreze și să plătească după mintea voastră cea răzvrătită.

¹ Mugurii de la vița de vie.

² Proprietăți.

CAP 45

Pentru trimiterea Sfântului Nil în Sfântul Munte

Iar Dumnezeu, văzând chinuirea grelelor dajdii și asprimea, m-a trimis pe mine, cel mai mic fiu după dar al lui Dumnezeu (zice Sfântul Nil), aici, în Sfântul Munte, ca pe Moise la evrei, pentru mântuirea oamenilor celor robiți spre pierzare din pricina voastră, ca să-i izbăvesc din multa grijă și învistiere a fărădelegilor.

Iată că eu sunt trimis de la Dumnezeu în mijlocul vostru ca Moise, și spun vouă cuvintele pe care le-a grăit Dumnezeu către mine. Și să nu vi se pară că eu adaug la cuvintele lui Dumnezeu vreo iotă sau vreo cirtă, ci arăt și zic vouă numai câte mi-a poruncit mie Dumnezeu, precum s-a trimis Prorocul Natan către David și i-a zis: *Iată, eu sunt trimis de la Dumnezeu către tine, pentru păcatul pe care l-ai făcut, al preacurviei și al uciderii, și numărarea norodului lui Dumnezeu, care s-au făcut trei răni asupra capului tău. Și acum alege una dintre cele trei.*

Iată, și eu ca Natan zic vouă cele ce am auzit din gura lui Dumnezeu, fiindcă ați căzut în iubirea de avuții, precum și David în preacurvie. Că iubirea de avuții a monahului se află înaintea lui Dumnezeu ca o preacurvie, și spurcă simțirea vieții monahicești, și în loc să vă îndreptați, precum și David, voi ați omorât și omorâți mântuirea voastră cu învistierea și multa grijă a vieții, și numărați înmulțirea bogăției și hotarele cuprinderilor voastre, și alungați unul pe altul din lăcomie, fiindcă iubirea de înavuțire și multa grijă sunt pricinile fărădelegilor voastre. Și vă împodobiți cu haine moi, ca să vă înverșunați la patimile trupești. Și lucrați și aceste două răutăți, adică învrăjbirea între voi, care ca o cangrenă vă mănâncă, și din aceasta urmează trupeasca necurăție, că vă întinați mintea văzând tineri fără de barbă.

Voi înșivă vă mâncați între voi și, văzându-vă tinerii voștri într-o asemenea stare de ticăloșie, vin la deznădăjduire și urmează și ei asemenea, și mai rău, că se amestecă între ei și se tăvălesc în necurății, și de aceea s-a depărtat darul Sfântului Duh de la voi. Și cum să rămână întru voi, care vă aflați întru această necurăție și întru iubirea de avuții? Și acestea vi s-au făcut mâncătură¹ și întreită rană, păcatul vostru în inimă și în pânțele vostru, și vă primejduiți spre moarte.

¹ Nume dat unor boli precum sifilisul, cancerul, vărsatul.

Pentru aceea vă zic, ca și Natan către David, să alegeți una dintre aceste trei, oricare veți vrea. Cea dintâi: dacă mă veți asculta, să arătați adevărată pocăință la Dumnezeu și să vă apucați de cea veche pocăință a viețuirii părinților celor de demult, fiindcă viețuirea voastră cea de acum urâciune este înaintea lui Dumnezeu. Al doilea: de nu mă veți asculta, o să vină îngerul satanei și o să vă pedepsească cu risipire a trupului, cu jefuire a averilor de la barbari, o să vă ucidă ca în Sinai și în Raith, și o să vă risipiți într-o parte și în alta jalnic. Iar al treilea: o să vă cufundați întru adâncul mării și o să vă potopiți cu trupul, cu avuțiile și cu locuințele voastre. Fiindcă ați uitat scopul cu care ați venit aici, în Sfântul Munte, și lucrați slobozenia, și nu mântuirea voastră. V-ați îmbrăcat în sfânta schimă ca să vă nevoiți, ca să vă mântuiți, și voi, din nebagare de seamă, v-ați cufundat în pierzare.

Pentru aceasta Dumnezeu este scârbit asupra voastră pentru răpirea îmbogățirii și reaua pofțire a trupestii necurății, și pentru viclesugul zavistiei și patima învrăjbirii și a clevetirii. Cu acestea și altele multe siliți pe Preaînaltul Dumnezeu ca să Se scârbească asupra voastră. Mă minunez de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu! Cum vă rabdă? Și prea mă minunez de nesimțirea și împietrirea voastră. Și nu știți pe urmă ce o să fie, fiindcă nu vă simțiți deloc, nici vă judecați.

Iată că a trecut vremea lucrării și a ajuns seara dreptei răsplătiri a lui Dumnezeu asupra voastră, iar voi nu simțiți. Și mă mir cum ați apucat această îngreșoșată petrecere, lăsând pe cea curată monahicească viețuire a mântuirii și tocmelile cinstitei schime. V-ați stăpânit de cele deșarte și mincinoase, v-ați leproșat de la cap până la picioare. Și din multa putoare a vieții voastre celei răzvrătite Se îngreșoșează Dumnezeu. Și eu mă mir. Ce să mai zic? Socotiți voi singuri petrecerea voastră cea neplăcută lui Dumnezeu, iar de nu, eu o să v-o spun, dar cuvintele nu sunt ale mele, ci ale Celui ce m-a trimis.

Ascultați, o, părinților, toți dimpreună pocăiți-vă și nu vă mai împotriviți între voi! Luați armele monahiceștii vieți și vă gătiți spre primirea pocăinței, ca să vă găsească urgia lui Dumnezeu întru pocăință și să nu vă osândiți în munca iadului! Că de va veni urgia, două lucruri or să se facă între voi și una din două o să fie: de vă va găsi urgia întru pocăință, o să vă așeze Dumnezeu în ceata Muce-

nicilor, măcar de sunteți și păcătoși. Dumnezeu cu brațele deschise vă primește, numai să vă aflați în pocăință. Mie mi-e milă de voi, părinților, dar ce să vă facă cineva? Sunteți de milă și de plâns. Nu cumva să vă găsească urgia nepocăiți! Și vă veți prăpădi îndoit, și veți pierde cununa mărturisirii și a pocăinței, și vă veți lipsi de viața aceasta vremelnică și de cea veșnică.

Pentru aceasta vă rog, părinților, grăbiți-vă de luați armele pocăinței măcar cu lucrurile, dacă nu aveți și lacrimi, și apucați armele luminii, a monahiceștii vieți, care sunt acestea: să nu vă grijiți de cele de nevoie ale trupului, ci numai de cele de nevoie pentru mântuirea sufletului, care este aceasta: cel neînțeleș noian al dragostei și bunătatea, iar cele împlinitoare acestora sunt: credința, blândețele, dragostea, curățenia, smerenia și rugăciunea. De vei numi pe Dumnezeu adevăr și smerenie nu ai, cum să te apropii de El, care este singur Preabun? Dacă ai blândețe, iar dragoste nu ai, cum o să locuiască întru tine darul lui Dumnezeu? Și iarăși, dacă dragoste ai și curățenie nu ai, cum o să mănânci Preacuratul Lui Trup și să bei Preasfântul Lui Sânge, care este mai luminat decât soarele acesta simțit? Și dacă curățenie ai și smerenie nu ai, cum o să te rogi fără de prihană și să-ți aduci rugăciunea ta ca tămâia bine primită înaintea lui Dumnezeu? Că El S-a smerit până la moarte înaintea ta.

Pentru aceea și voi, o, părinților, smeriți-vă întru inimile voastre, ca să vă faceți locașuri curate ale Preasfântului Duh. Fiindcă *celor mândri le stă Dumnezeu împotriva*. Că voi vă fățărniciti către oameni că sunteți îngeri pământești, și vă arătați drepti, ca să răpiți slava de la oameni, bucurie făcând creștinilor celor ce pentru porunca lui Dumnezeu vă milufesc pe voi, ca să afle milă sufletelor lor. Iar vouă, vai, celor ce călcați poruncile lui Dumnezeu cu nedreapta judecată a nesimțirii minții voastre, care nu drept judecați pentru milostenia creștinilor, că pentru al cui hram dau milostenia? Că nu pentru voi o dau, ci pentru sfântul al căruia este hramul. Iar voi o cheltuiți la împodobirea întinatului vostru trup cu haine scumpe și nu vă simțiți că ați depărtat mântuirea și v-ați îmbrăcat cu pierzarea voastră.

Dar știu că voi vă îndreptați zicând că cel ce slujește Altarului din Altar se hrănește. Așa este, dar slujiți vreodată cu credință și cu dreptate în altarul monahiceștii viețuirii? Ci l-ați lăsat de s-a pără-

ginit, ci luați milostenie ca cum să o lucrați, și voi o cheltuiți pentru pântecele și îmbrăcămințile voastre și la cele deșarte scorniri ale voastre, și nu vă aduceți aminte că v-ați făcut călugări. Însă ca mâine o să simțiți, când vă veți munci în veșnicul iad, dar ce folos? Așa că creștinii cei iubitori de Hristos vă miluiesc. Ei împlinesc porunca lui Dumnezeu și voi o călcați, risipind și învistierind milosteniile.

Până acum aveți pază cu luare-aminte despre necurăția trupului. Precum și șarpele păzește capul, așa și voi curățenia trupului vostru o păzeți până acum. Iar acum și această bunătate o ați călcat, și ați amestecat cugetele voastre cu tinerii cei fără de barbă și v-ați întinat mintea cu dâșșii și această călcare a acestei porunci mai mult decât altele este nesuferită lui Dumnezeu și nu o trece, ci o să facă izbândă.

Pentru aceasta a venit Dumnezeu să vă trimită urgia Sa, îngerul satanei, ca să lipsească una ca aceasta necurăție a voastră. Și întru această urgie or să pătimească și cei drepti împreună cu cei păcătoși. Și pe drepti o să îi încununeze, iar pe cei păcătoși, dacă se vor pocăi și vor suspina, îi va milui. Că însemnează prorocia așa: *Pe săracii sfintei cetăți a Ierusalimului îi va milui și celelalte*, pe aceasta o însemnează. Că dacă creștinii cei iubitori de Hristos satură de pâine pe cei săraci, cu cât mai vârtos Dumnezeu! O să lase pe cei drepti să moară? Nu, ci o să îi încununeze prin această urgie. Dacă iubitorii de Hristos îmbracă preoții, cu cât mai vârtos Dumnezeu nu o să lase pe cei îmbunătățiți să-și piardă ostenele, ci o să îi îndrepteze și o să îi mântuiască. Dacă iubitorii de Hristos bucură pe monahi cu mulțimea milosteniilor ca să-și lucreze mântuirea lor, cu cât mai vârtos Dumnezeu nu o să lase pe cei ce vin în muntele acesta să nu îi bucore cu mântuirea. Că au lăsat patria lor, cuprinsul, rudeniile și casele și au venit la călugărie cu scop ca să se mântuiască. Dar, din neluare-aminte, au întinat viața monahicească. Pe aceștia nu o să îi lase Dumnezeu întru nebăgare de seamă a rămâne întru întinata viață, ci o să îi curățească și o să îi spele cu chipul urgiei Sale, și să îi ducă întru curată Împărăția cerului, cum zice și Evanghelia: *Veniți către Mine, toți cei însărcinați și osteniți, și Eu vă voi odihni!*

Și fiindcă de la poruncile lui Dumnezeu v-ați depărtat și de bunăvoia voastră nu vă pocăiți, pentru aceea Dumnezeu, cu urgia Sa,

vă va face, și nevrând să vă pocăiți. Că acolo unde se calcă legea vine toiag. Dar o, părinților, acolo unde o să luați toiagul urgiei, nu este mai bine să părăsiți răutatea voastră și să vă pocăiți de bunăvoie, din toată inima? Și cu lacrimi să strigați către înduratul Dumnezeu, zicând: *Doamne, nu cu urgia Ta să ne mustri pe noi, nici cu iuțimea Ta să ne cerți! Miluiește-ne pe noi, că neputincioși suntem!* Și neîncetat să vă rugați, ca să nu intrați în ispita acestei urgii. Și dacă veți arăta adevărată pocăință cu zdrobirea inimii, poate va întoarce Dumnezeu urgia mâniei Sale de la voi, precum la niniviteni.

O, preacinstiți părinți, pocăiți-vă de acum și nu vă mai judecați unul pe altul: cei mănăstirești pe chilioți, chilioții pe schitei și schitei unii pe alții! Că aceasta, a judeca și a osândi, v-a adus la această ticăloasă stare în care vă aflați astăzi, fiindcă judecata și osândirea este ca iarba de pușcă, strică tot rodul faptelor bune. Și pe urmă acest ticălos care a pierdut faptele bune pune în locul lor multa cuvântare. Și vin osândirea și grăirea de rău și risipesc toată fapta bună, și rodul stăruiii faptelor bune. Ca acela care zidește casă să locuiască într-însa și când o isprăvește pune iarbă de pușcă, și toată o risipește și o arde, așa și cel ce judecă și osândește, arde toate faptele bune și ostenele cele sufletești. Că cel ce judecă pe aproapele pierde mântuirea sa.

O, chilioților, voi judecați pe cei din mănăstiri, precum și au multe de judecat, dar nu sunteți puși peste mănăstire ca să cercetați și să judecați, ci lor li s-a dat să vă judece pe voi! O, chilioților, voi judecați mănăstirile că au tineri, ci și voi asemenea răutate faceți, că mâncați carne și voi ca și ei! La câte voi pe dânșii îi defăimați, asemenea încă și mai rele faceți voi: iată că toți sunteți călcători de poruncile lui Dumnezeu.

Voi, chilioților, nu vă simțiți căderile voastre, că v-ați dat la grija celor pământești, ci vă întreceți cine mai mult să înmulțească veniturile averilor cu aluni, cu măslini și cu alți pomi roditori, cu stupi și cu mulari¹. Au nu cunoașteți că pornirea stupilor este prea mult opritoare spre mântuirea voastră, făcând umblețele² cu bărcile și cu mularii, ca și mirenii cei ce au muieri?

¹ Catări.

² Călătorii.

Trebuia să vă îngrijiți numai pentru cele pentru suflet, și cele trecătoare să le lăsați. Că ce vă trebuie atâtea cuprinsuri? Voi ați lăsat cele pământești și ați venit să slujiți vieții celei monahicești, ca să vă luminați sufletele voastre, și voi ați căzut toți cu totul la cele pământești și la materiile lumii și așa ați prăpădit dulceața vieții monahicești. Că cei vechi chilioți se numeau liniștitori și schiteii se numeau postnici. Iar în ziua de astăzi toți s-au împătimit la cele pământești, s-au făcut vânzători de chilii și amăgitori, vânzând și cumpărând chilii și colibe, și nu cunosc în câtă prăpastie de pierzare au ajuns.

CAP 46

Cei vechi se numeau în șapte rânduieli

La monahii cei vechi se aflau șapte rânduieli în muntele acesta. Și acestea șapte aveau o unire în călugărie, numai numirea schimbându-și, adică: chinoviații, postnicii, schiteii, liniștitorii, peșteranii și care sunt la catismă și se linișteau împrejurul mănăstirii și idioritmiții.

Cei din chinovii sunt aceștia care sunt într-o mănăstire adunați și le au toate de obște: trapeza una, la slujbă cu toții, având un stareț peste toți, supunându-se întru toate și făcând ascultare.

Cei de-al doilea sunt schiteii, care aveau viață mai înaltă decât chinoviații, se linișteau deosebi prin locuri liniștite, două sau trei stadii¹ departe unul de altul, și se nevoia fiecare deosebi după puterea sa. Dar în ziua de astăzi au pierdut viața schitească și se numesc chilioți în loc de schitei. Iar liniștitorii erau care se uneau cu cei de sus schitei, și aceștia erau adunați, și țineau de obște viață, precum rușii astăzi la Schitul Prorocul Ilie, la Pantocrator, numai colibă lor o aveau deosebit, la locuri liniștite, precum și cei de astăzi schitei. Hrana și rucodelia le erau de obște și o biserică sobornicească întru care se adunau la privegheri și la Liturghii.

Iar în ziua de astăzi și liniștitorii și-au pierdut liniștea și s-au apucat de deșarta cugetare a vieții, și s-au făcut și aceștia chilioți mincinoși, vânzând și cumpărând colibele, și primesc și milostenie din

¹ Stadiu – veche unitate de măsură pentru lungime la greci, care varia între 147 și 192 de metri; din lat. *stadium*.

care se și fericesc. Iar chilioții adevărați sunt cei care cu ostenele lor trăiesc, și nu voiesc să primească milosteie, și se nevoieșc cât pot, și păzesc canoanele vieții monahicești.

Vai de schiteii cei de acum, care primesc milostenie și nu o lucrează, și apoi o cheltuiesc la cele pământești și deșarte, și prisosul îl învistiereșc! Unii ca aceștia nu sunt schitei, ci listei¹, adică unii care răpesc sânge străin și socotesc că fac cele plăcute lui Dumnezeu, și se îndreptează că acesta este meșteșugul lor. Așa cei de astăzi schitei fac și zic că slujesc lui Dumnezeu, și că sunt plăcute faptele lor. Însă eu zic: să știe că nu slujesc lui Dumnezeu, după cum ei socotesc, ci slujesc lui mamona, pentru aceea zic că s-au făcut tâlhari.

O, părinților, către toți zic: lăsați reaua voastră obișnuință și puneți început măcar acum, și petreceți după chipul vostru cel monahicesc și după făgăduința schimei! Socotiți, o, părinților, cum împărățiile lumii acesteia atâta chivernisesc pe cei stăpâniți și priveghează de se face ceva între dânșii, încât oamenii să doarmă fără de frică și fără de grijă, lăsând casele lor deschise, și să nu le fure lucrurile lor. Între care până în ziua de astăzi asemenea este Sfântul Munte acesta, prin cercetarea Preasfintei Stăpânei noastre. Că vă păzește darul ei și nu vă temeți de vrăjmașii voștri.

Însă pentru nemulțumirea voastră și defăimarea schimei monahicești, iubirea de avuții și dihoniiile dintre voi, o să vă vie urgie a risipirii și o să lăsați casele deschise și o să fugiți, și o să vă temeți de cea dintre voi răpire mai mult decât de cea de la vrăjmași și tâlhari, și nu o să vă mai încredeți unul pe altul din tâlhăreasca voastră răpire, și o să încuiați casele unul de frica altuia, și mare grijă o să aveți și pentru averile adunate. Și frica aceasta nu va lipsi de la voi, și o să vă tremure inima ziua și noaptea ca să nu prăpădiți lucrurile voastre. Și în toate zilele o să aveți frică să nu vă omoare cineva, fiindcă ați pierdut fericița neagoniseală, care nu are frică nici de vrăjmașii cei văzuți, nici de cei nevăzuți.

Al treilea – cei din catisme, împrejurul mănăstirii, precum în ziua de astăzi stau vierii și cei ce își cumpără pâinea, iar în vechime erau cei ce nu puteau să rabde tulburarea chinoviei. Îi trimiteau la catisme ca să se liniștească, cei care se nevoieau după puterea lor și se înfrâ-

¹ Tâlhari – din gr. *listis* (tâlhar).

nau. Dar în ziua de astăzi și aceștia, văzând pe cei defăimători, și-au pierdut buna rânduială a lor și înfrânarea și s-au abătut la altele.

Al patrulea – cei din peșteri, care trăiau ca cei fără de trupuri și se nevoiau peste fire, aveau desăvârșit neagoniseală și negrija de cele pământești, și trăiau cu puțină pâine uscată, cu apă, și acestea cu înfrânare. Iar în ziua de astăzi și această viețuire s-a prăpădit din Sfântul Munte.

Al cincilea – postnicii, care în ziua de astăzi sunt schiteii. Și precum cei mai dinaintea schitei au pierdut petrecerea schiteiască și s-au făcut chilioți, așa și postnicii au pierdut postniceasca viețuire și în loc de postnici s-au numit aschitei. Iar în ziua de astăzi au pierdut și aceștia schiteiasca viețuire și au căzut în slobozenie. Însă numirea este bună la dânșii și acum, dar petrecerea vicleană, că și aceștia s-au făcut chilioți.

Al șaselea – idioritmiții, adică cei ce petrec în voile lor. Aceasta era petrecerea idioritmiților celor din mănăstiri pe care o aveau în vremurile vechi, viețuire plăcută lui Dumnezeu, petreceau ca cei liniștitori, împodobiți cu faptele bune. Iar în ziua de astăzi au pierdut de tot viața monahicească și viețuiesc ca mirenii cei din lume. Că până acum, de se și leneveau la cele călugărești, dar păzeau curățenia, și aceasta îi despărțea de lumeni. Iar în ziua de astăzi au pierdut și această curățenie, că o întinează privind cu împătımire la tinerii cei fără de barbă pe care îi au prin mănăstiri. Și s-au stricat cu acestea și și-au pierdut mântuirea.

Al șaptelea – liniștitorii, care se linișteau în multe locuri ale muntelui. Iar în ziua de astăzi și aceștia s-au făcut cerșetori și s-a stricat desăvârșit viețuirea lor, dimpreună cu celelalte viețuiri. Numai chinoviile se mai țin până în ziua de astăzi, însă nu ca cele vechi, fiindcă li s-a stricat gustul și lor, adică ascultarea, unirea frățească, neagoniseala și curățenia întregii înțelepciuni. Că urmează cele potrivnice, adică nesupunerea, urâciunea, învrăjbirea între dânșii, grăirea împotriva, silnica învistierire, nepaza blagoslovniei și întinăciunea fecioriei, din împreună-petrecerea cu cei tineri pe care îi primesc și viețuiesc împreună cu dânșii.

Însă și liniștitori, și schitei, și postnici se află, dar și-au pierdut dulceața petrecerii și cugetă cele deșarte, cum să trăiască trupește,

iar cei din peșteri s-au prăpădit de tot. Și idioritmiți se află, dar și-au pierdut desăvârșit puterea călugăriei cu tinerii cei fără de barbă, cu răpiri, cu nedreptăți, cu învistiere fără de lege și cu dobânzi. Schitei sau chilioți se află și ei, dar s-au împătimit la lucrarea pământului, cu care au pierdut gustul vieții monahicești și nu se mai simt că sunt monahi. Au schima pe dâșii, dar viețuiesc mirenește, ca lumenii. Și cei din catisme se află, însă și aceștia, văzând pe alții, s-au dedat la slobozenie. Și postnici se află, însă peste dâșii nu se mai află desăvârșit viață monahicească, ci trăiesc cu multă împătımire la cele pământești, cu deșarte griji înconjurați. Și toți dimpreună se nevoiesc, cum să adune și să învistierească metalele pământului. Au dobândit nefrica lui Dumnezeu și se nălucesc că fac ceva, însă lucrarea lor toată privește spre agoniseli și e pornită cu totul din nefrica lui Dumnezeu, spre toate faptele cele rele, care sunt: zavistia, mânia, iuțimea, pomenirea de rău, nemilostivirea, iubirea de argint și de averi, necurăția, nesimțirea și a cugeta la cele deșarte.

Și așa aflându-se împătimiți la cele pământești, își pierd în zadar ostenelile cele duhovnicești. Se silesc lucrând grădini, vii și pomi de tot felul, și cu acestea și-au zdrobit mântuirea lor, ca vasele olarului pentru bani.

Dacă întrebați, o, postnicilor și aschitei, din ce s-a zdrobit mântuirea voastră (eu, cel din punere fiu al lui Dumnezeu Nil), vă răspund: că ați făcut în viața monahicească multe feluri de fapte rele împotriva schimei și a viețuirii voastre. Că cei vechi se schimbau din schiteiască în postnicească viețuire, iar voi lăsați schiteiasca viețuire și vă schimbați întru cea deșartă și mincinoasă petrecere, unelțind pe a judeca și a osândi unul pe altul. Aceasta se unelțește mai mult împrejurul mesei voastre, a idioritmiților și a schiteilor, unde mâncând și bând mai mult grăiți de rău, judecând și defăimând pe toți. Și întrebuințați bucate îndulcitoare și pofcitoare. Nu urmați măcar pe necredincioșii agareni, care stau la masă cu adâncă tăcere și nu vorbesc unul cu altul.

Această multă cuvântare a mesei se cheamă mâncare de cărnuri, fiindcă cu judecata mănâncă carne de om. Ați căzut întru aceste pătimi din pricină că ați pierdut gustul vieții monahicești deasupra voastră. Pentru aceea zic iarăși: Scoală, Cuvioase părinte Petre al

Athonului! Scoală-te să vezi pe cei împreună schitei cum viețuiesc astăzi, că nu au asupra lor nici umbră de viețuire schitească, ci viețuiesc ca lumenii cei bogăți și se rătăcesc ca iezii în văi și în prăpăstii! S-au dat la multa grijă pentru avuții și a sluji pântecelui. Umblă încoace și încolo după cele deșarte, cugetând ce să agonisească și să învistierească, ca să se îmbogățească. S-a pustiit viețuirea schitească, au lăsat petrecerea cu care au început și viețuiesc spre pierzare. S-au întors cu cugetul lor la viețuirea cea lumească întru care au petrecut mai înainte în lume.

Lumenii, deși au tulburări pentru cele de nevoie, dar au frica lui Dumnezeu. Iar acești monahi ai vremii de acum nu au nici frica lui Dumnezeu și au defăimat și poruncile monahiceștii viețuiri, din pricina tulburărilor și grijilor celor multe. Dumnezeu să-i miluiască, căci s-au făcut prea ticăloși!

Ah, părinților, din două una are să se aleagă: ori cu adevărat pocăiți-vă, ori o să vinăurgia risipirii de la barbari, ca să facă dreaptă răsplătire. Dar ce folos pentru astfel de alegere? Este mult mai bine ca singuri să alegeți pe cea mai bună, adică să alergați cu pocăință fierbinte către Dumnezeu și să faceți părăsire de răutăți, să urâți tulburările și deșertăciunile vieții acesteia cele deșarte și nefolositoare și de suflet pierzătoare, și să vă grijiți numai pentru mântuirea sufletelor voastre.

CAP 47

Mustrare pentru preoți și duhovnici

Preoții nu au lucrarea preoției păzită, nici călugării știință și inimă curată. Și duhovnicii nu au uneltire curată pentru îndreptarea celor ce se mărturisesc, ci mai vârtos le pricinuiesc sminteală. Preoții s-au făcut răpitori. Nălucindu-se că sunt curați, cer milostenie ca să curățească pe alții, ei fiind răniți. Curăță-te întâi pe tine, sărace, și pe urmă pe alții! Oare ești curat ca Mirele pe Care Îl jertfești? Cum poate țiganul să se însoțească cu fiica împăratului? Ascultă o pildă:

Un împărat avea în palatele lui tot felul de fecioare, slujnice și roabe, iar printre dânsese se afla și o fată a unui țigan, însă frumoasă

să la față. Și necunoscând împăratul că era fată de țigan, a făcut-o fiică a ighemonului împăratului. Și auzindu-se vestea frumuseții ei, a voit împăratul să o ia de soție fiului său. Iar ighemonul, bucurându-se de buna voință a împăratului, a pus și mijlocitori ca să se facă cuscu împăratului, și primind împăratul, s-a făcut nunta. Și a intrat țiganca în camera împărătească. Frumusețea ei a făcut-o împărăteasă, dar faptele și purtările ei cele țigănești o au vădit de țigancă și s-a gonit cu rușine din cele împărătești.

Iar când a înțeles împăratul că ighemonul acela a întinat împărătescul sânge cu acea țigancă, oare câtă muncă și pedeapsă i-o fi făcut pe urmă?

Asemenea fac și preoții vremii de acum, care pun înaintea întina-ta lor știință în loc de curată, și pun mijlocitor pe simțire, ca să nu simtă întinăciunea științei, adică își calcă știința. Și se fățărnicesc să nu se cunoască nevrednicia lor, și intră în Sfântul Jertfelnic cu gând necurat, socotindu-se ca cei curați și nevinovați, însă faptele lucrării lor îi vădesc arătat că sunt nevrednici de preoție, ca și țiganca de împărăție.

Fiindcă preoții trebuie să fie curați ca heruvimii cei cu ochi mulți și să ia aminte. Și iarăși, având ochi trupești, să nu vadă; urechi, să nu audă; gură, să nu grăiască; mâini, să nu lucreze cele necuvioase; picioare, să nu umble fără de rânduială; trup și să fie ca cei fără de trup. Acestea arătat fac pe cei vrednici și pe cei nevrednici de preoție.

Preotul trebuie să fie smerit din tot sufletul și inima. Pentru aceea părinții cei mai dinainte nu vroiau să primească dregătoria cea preotească, pentru smerenia lor, ci se socoteau nevrednici, fiind ei preavrednici. Că în vremurile cele vechi erau multe mănăstiri în muntele acesta și mulțime de monahi, și nu aveau preoți ca să le slujească, ci aduceau preot străin ca să slujească și să-i împărtășească. Iar în ziua de astăzi preoția o au dat oamenii în public, toți o voiesc și toți o caută, și vrednici, și nevrednici, toți voiesc să se numească preoți și duhovnici, toți aceasta o nălucesc, pun și mijlocitori ca să primească dregătoria duhovnicească, căci care se numesc preoți voiesc să se numească și duhovnici.

Și primind duhovnicia, încep a face pogorământ la Sfintele Canoane și legături ale părinților, ca să aibă mulți fii la Mărturisire. Și

precum țiganca s-a cunoscut din lucrurile ei, așa și unii ca acești duhovnici se muștră din fărădelegile lor, și se dă în priveliște nevrednicia lor, și își pierd oamenii evlavie de la dânșii.

Iarăși zic către voi, o, părinților cei ce locuiți în locul acesta sfânt: păziți-vă de a judeca și a osândi la rucodelia voastră, și mai mult schiteii, care își iau rucodelia lor în mâini și se adună la un loc și nu încetează gura lor de a judeca și a osândi. Și în loc să zică rugăciunea gânditor, lucrează cele ale diavolului vorbind numai deșertăciuni. O, vai, părinților, păziți-vă de a judeca, lucrați rucodelia și țineți rugăciunea, ca să se blagoslovească și rucodelia voastră! Și de va veni cineva în vremea rucodeliei, dați răspunsul pentru ce a venit numai, și să se ducă, ca să nu cădeți în osânda de a judeca, că din multa cuvântare nu veți scăpa de păcat.

Rucodelia se cuvine să fie simțitor cu mâinile și gânditor cu rugăciunea, adică îndoită. Și nu numai călugării se cuvine să țină rugăciunea neîncetat, ci și mireni creștini se cuvine să lucreze simțitor și gânditor. Simțitor să fie lucrarea lor întru dreptatea curățeniei trupului, iar gânditor întru curățenia minții. Iar dreptatea întru acestea două este: ca să stea fiecare, monahul și mireanul creștin, întru rucodelia dreptății lui, și să se socotească pe sine mai nevrednic decât toți, și așa rămâne netulburat și liniștit. Iar curățenia întregii înțelepciuni este ca să nu primească gânduri spurcate făcând rucodelie, asemenea nici ale clevetirii și judecății. Că precum chitara care cântă cere cuvintele cântării, așa și multa cuvântare pe clevetire. Precum cântărețul cere chitara, așa vorbele cele deșarte minciuna. Precum chimvalul jocul, așa și multa cuvântare pe a judeca și pricinuirii de pomeniri de rău. Și iarăși, precum chimvalele cer laudele, așa și cei ce se află la desfătări și grăiesc deșertăciuni cer îngânări, bațjocuri, râsete, glumiri, laudări și huliri, și strigări fără de rânduială.

Acestea cinci sunt vârtejele lumii și s-au unit înăuntru în Tâmbana¹, și când lovește cel cu Tâmbana se pleacă lumea la glasul ei și își lasă rucodeliile și prăvăliile și se duc la jocuri. Și precum se îndulcesc cu auzul, așa și cu căutătura, și jucând bat vântul în zadar,

¹Tâmpină, dairea – instrument muzical de percuție, oriental, asemănător cu tamburina, constând dintr-o tobă portativă de dimensiuni mici, cu pielea întinsă pe o singură parte, prevăzută de jur împrejur cu plăci de metal sau cu zurgălăi, folosit pentru marcarea ritmului.

iar rod nu dobândesc nimic, și după încetarea jocului se întorc fără ispravă. Așa și monahii veacului acestuia trec ziua de lucru în zadar, îndeletnicindu-se în deșertăciuni și petreceri nefolositoare, ca lumenii. Și vine seara bătrâneților și îi apucă fără de folos sufletesc, și atunci când pot să mai câștige hrana vieții, adică pocăința?

O, bătrânilor, care ați petrecut viața voastră întru deșertăciuni până ați îmbătrânit, deșteptați-vă măcar acum, în seara vieții voastre, și arătați fierbinte pocăință către Dumnezeu mai înainte de a veni moartea și a închide ușa pocăinței!

Însă în ziua de astăzi monahii, ca și mirenii, nu au plecare la glasul pocăinței, ci la al pierzării. Și nu cunosc că se cheltuiesc zilele lor întru deșertăciuni și ticăloșii, iar pentru cele viitoare nu le pasă.

O, ticăloșilor monahi, să fi avut ochiul sufletului curat, ca să puteți vedea valurile care vin asupra voastră și vă pun înaintea judecății lui Dumnezeu și în osânda întunericului! Cu adevărat nu ați fi grijit atât pentru viața aceasta vremelnică de acum, ci v-ați fi hrănit numai cu ghindă și cu verdețuri sălbatice. Dar voi v-ați robit mintea, și ochii voștri s-au întunecat, și nu simțiți osânda întunericului.

Vă grijiiți de hrană afară de trebuință, spre înverșunarea și pofta trupului, mai mult decât lumenii cei ce au familii și lucrează ziua și noaptea, săracii, și nu se satură nici de pâine neagră, de secară și de orz. De ați fi avut ochiul sufletului curat, era să vedeți pe creștini ticăloșindu-se și primejduindu-se întru valurile cumplitei robii a agarenilor, și în cele din urmă ticăloșii și tiranii. Că se chinuiesc ca evreii, făcând tină și cărând și paie singuri, din sila lui Faraon, și nu era să grijiiți pentru trup, măcar de ar fi fost și de viermi mâncat, atâtea multe hrane.

O, părinților, de nu vă este milă de voi, fie-vă milă de creștinii care se nedreptățesc de turci. Cum auziți și vedeți, vă zac înainte trei scârbe din care să țineți pe una dintr-aceste trei, pe care veți voi.

Întâi: să vă fie milă de sufletele voastre, fiindcă vă aflați acum în mare primejdie, care este pornită asupra voastră pe dreptate. Ori să vă fie milă de creștinii care în cele mai de pe urmă se vor primejdi de la turci, fiindcă or să se robească, alții or să se gonească, iar alții or să se dea la moarte de sabie. Și de nu vă este milă nici de aceștia, fie-vă milă măcar de viața voastră, că ați atras singuri asupra-vă stricăciunea osândirii cea de la turci prin reaua voastră voință.

Și când va veni spre voi urgia risipirii, să cunoașteți că atunci se împlinește cea scrisă: *De nu veți vrea și de nu Mă veți asculta, sabia pe voi vă va mânca.* Însă ce folos atunci spre voi? Că dacă toate bunătățile pământului le veți câștiga, după cea lumească a voastră cugutare, și cu urgia risipirii să vă pierdeți viața voastră, ce folos? Unde atunci slava și trufia trupului vostru, împodobirea hainelor și sârguința la deșertăciuni, învrăjbirea între voi, urâciunea, a judeca și a osândi, multa grijă de cele pământești numai pentru odihna stricăciosului trup, blestemata slavă deșartă, nălucirea și fățărnicia lăudării voastre? Acestea atunci nu or să vă ajute la acea urgie. Ci s-au făcut și or să vi se mai facă porniri de oștiri asupra voastră cu urgie barbară, și tâlharii or să vie asupra capului vostru, spre pierzarea trupului vostru, precum s-a făcut în schitul lui Servie.

CAP 48

Viața și petrecerea Preacuviosului Servie, arătată de Sfântul Nil din Athon, Izvorătorul de mir

Acest cuvios părinte Servie era din Țara Sârbească, necredincios, cu meșteșugul grădinar, care, viindu-și în simțire, a cunoscut pe Dumnezeu și dorea să se boteze spre mântuire. Și se ruga gânditor lui Dumnezeu ca să-l lumineze și să-i ajute să fugă din țara lui, pentru necredința care se afla acolo, și să-l povățuiască la mântuire și la un loc unde ar putea să se boteze. Iar Dumnezeu, văzând dorința lui, i-a împlinit cererea astfel:

A trimis pe îngerul Său în chip de argat, și a venit către dânsul cerând să-i lucreze, iar el l-a întrebat cum îl cheamă. Îngerul i-a răspuns: «Mihail mă numesc.» Și i-a zis: «De ce neam ești?» A zis îngerul: «De neamul creștinilor.» El i-a zis: «Nu este vreun chip ca să mă faci și pe mine creștin? Sau să mă duc la acela ce te-a botezat pe tine, să mă boteze și pe mine?» Îi zice îngerul: «Locul este foarte departe» (aceasta i-a zis ca să-l încerce). «Cât de departe să fie, eu merg cu tine!» a zis Servie.

Atunci Mihail i-a zis: «Dacă din tot sufletul dorești mântuitorul Botez al creștinilor, să mergem împreună, că este și un caic gata.»

Răspunde Servie: «Gata sunt, să mergem!» Și au plecat împreună amândoi. Au mers la vad, în vremea de amiază-zi, și a întrebat Mihail: «Unde este luntrea cutăruia?» Iar cei acolo au zis: «Dincolo la grădină este.» Și fiindcă grădina era departe ca la patru mile, pentru aceea s-au dus cu luntrea ca să încarce verdețuri. Iar Mihail, cerând barca ce era acolo, i-au dat-o și așa au intrat amândoi. Și, apucând lopoștile, Arhanghelul Mihail trăgea ca să meargă la grădini. Și o, minunile Tale, Hristoase Împărate! Că în loc de a merge la grădinile Serbiei pe Dunăre, s-au aflat pe țărmurile mării, la grădinile Critului. Iar Servie, văzând că pământul acela nu seamănă cu locul grădinilor Serbiei, zice către Mihail: «Greșeală am făcut, domnule Mihaile! Nu sunt acestea grădinile Serbiei!» Iar el a zis: «Acum, fiindcă am venit aici, să mergem până la arhiereul locului, și pe urmă mergem unde vom voi!»

Și venind la arhiereu, l-au găsit la biserică. Cânta Vecernia, că era prăznuirea Schimbării la Față, și făcea Sfânta Intrare cu toți preoții. Iar Mihail a arătat lui Servie pe arhiereul, zicând: «Acesta este cel care m-a botezat pe mine!» I-a zis Servie: «Cu adevărat om bun ai ales ca să te faci creștin!» Iar după sfârșitul Vecerniei a înștiințat Mihail pe arhiereu, prin altul, spunându-i că un ierodiacon voiește să îl întâlnească. Și arhiereul a zis să vie. Și intrând Mihail cu Servie la arhiereu în mitropolie, l-a întrebat arhiereul: «De unde ești și de unde vii?» Iar el i-a răspuns: «Din Ierusalim vin și sunt diacon al preafericitului și preasfințitului patriarh (însemnând Ierusalimul cel de Sus și pe Marele Arhiereu, pe Domnul nostru Iisus Hristos). Fiindcă acest om voiește să se boteze, a înștiințat pe Arhiereul meu și m-a trimis ca pe o slugă credincioasă să slujesc la această Taină.» Și auzind arhiereul vorbele lui Mihail, s-a spăimântat și l-a întrebat de slujește Sfânta Liturghie, iar el i-a spus că slujea cu Marele Arhiereu al Sfintei Cetăți Ierusalim. Arhiereul îi zice: «Dimineată o să slujesc. Să te gătești să slujești împreună cu mine!» Iar Mihail i-a răspuns: «Fie voia ta!» Și s-a bucurat arhiereul și a poruncit să puie masa, să mănânce împreună. Iar Mihail i-a zis: «Mănâncă după obiceiul tău. Mie să nu-mi zici să mănânc, pentru că de voi mânca, cu neputință este ca să slujesc mâine!»

Arhiereul i-a zis: «Liniștește-te, domnule Mihaile, arhidiacone al preasfințitului patriarh! Numai să nu te oprești a sluji în sfânta sâr-

bătoare cea de mâine. Iar fratele să stea să mănânce, și tu odihnește-te aici.» Și zice Mihail lui Servie: «Dacă îți e foame, mănâncă, iar de nu, du-te și te roagă, ca să te gătești pentru Botez!» El i-a răspuns: «Nu mi-e foame!» Deci a zis Mihail de l-au pus într-o cameră și l-a învățat cum să se roage către răsărit, făcând sfânta cruce precum fac creștinii, și să zică rugăciunea. Pe urmă a șezut cu arhiereul vorbind. Și slujitorii au adormit, pentru întârzierea nopții, și masa a rămas fără bucate pe dânsa, fiindcă slujitorii așteptau porunca arhiereului. Iar Mihail, lungind vorba, a suit-o la Ierusalimul cel de Sus. Și arhiereul, auzind, s-a uimit și s-a spăimântat de dulceața cereștii aceleia vorbiri, a rămas luând aminte până s-a făcut ziuă și a venit preotul cel de rând ca să ia blagoslovenie să cânte Utrenia. Și găsimd masa la mijloc pusă, s-a mirat. Iar arhiereul i-a zis să nu spună nimănui de aceasta, ci să deștepte pe slujitori să ridice trapeza.

Atunci Mihail a zis să gătească cele pentru Botez, să se boteze Servie mai înainte de Liturghie, după canonicasca rânduială, și la Liturghie să se împărtășească cu Sfintele Taine. Iar arhiereul a trimis pe preotul cel de rând să cânte Utrenia mai rar; a poruncit și altui preot să boteze pe Servie. Și s-a sfârșit cântarea Utreniei, împreună și slujirea Sfântului Botez.

Și au venit preoții după obicei și l-au luat pe arhiereu la biserică, și cântăreții cântau Laudele mai rar. Iar arhiereul, luând vreme, a stat în mijlocul bisericii, sub policandru, să se îmbrace cu arhiereasca podoabă, și Mihail ținea cădelnița după rânduială, și a deschis în fața oamenilor îngereasca și nematerialnica gură și a cântat cu cântare umilitoare stihul «Bucura-se-va sufletul meu...» Și celălalt stih l-a cântat celălalt diacon. Iar cei ce auzeau se minunau de așa cântare cu dulceață, care niciodată asemenea cântare n-au auzit. O, minune! Marele Arhistrateg al Cereștilor Puteri slujește omului, celui ce poartă chipul Cerescului Împărat Iisus Hristos!

Și când zicea: «Bine este cuvântat Dumnezeu, Care varsă darul Său...» și celelalte, s-au spăimântat toți pentru acel preafrumos glas, și ziceau unii către alții: «Cine este acesta? Înger ceresc, și nu om! Și de unde s-a arătat acest preafrumos bărbat?» Alții ziceau că este diacon al patriarhului Ierusalimului. Și strălucea fața lui cu frumusețe fără sminteală, mai mult decât fiii oamenilor, cu bucuria și umilința inimii și a sufletului.

Iar la începutul Liturghiei a zis Mihail Ectenia Mare cu atâta dulce glas, că s-au preamirat toți, asemenea și arhiereul s-a spăimântat auzind. Și toți ziceau: «Acesta nu este om, ci înger!» Și la Vohodul cel Mare a luat Mihail Sfântul Disc pe capul lui cel nematerialnic, și a strălucit fața lui ca soarele, și când au glăsuț aceia: «Pre voi pe toți să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăția Sa!», au rămas toți ca morți de spaimă. Iar arhiereul vedea pe Mihail că nu călca deloc pe pământ, ci venea pe sus, prin văzduh, și a dat arhiereului Sfântul Disc cu frică și cu spaimă mare. Și când s-a împărțășit, a luat cu cutremur Sfântul Trup și cu multă evlavie.

Iar după sfârșitul Liturghiei a stat norodul la drum ca să vadă pe Mihail când va ieși, dar el n-a arătat atunci nicidecum slava sa cea îngerească, numai fața preaîncuviințată, și prea se minunau cei ce-l vedeau pe el. Și cum s-au suit în Mitropolie, a zis Mihail arhiereului: «Te rog să nu ne supere cineva, că sunt prea mult ostenit, și voiesc să mă liniștesc și să vorbim numai amândoi.» Arhiereul i-a spus că altul nimeni nu vine aici, fără numai trei boieri cucernici și îmbunătățiți ai orașului, ca să se veselească la masă cu toții. Și aceasta a făcut-o arhiereul ca să mijlocească să-l plece pe Mihail, ca să rămână cu arhiereul aici. Și intrând acei trei boieri, au încuiat ușile ca să nu mai intre nimeni altul.

Acești trei boieri se numeau Ioan, Andrei și Pavel. Deci a zis Pavel lui Mihail: «Astăzi ne-ai veselit prea mult, o, arhidiacone Mihail! Așadar te rugăm să rămâi aici cu arhiereul nostru!» Iar el i-a zis lui: «Dacă dumneata vei trimite sluga cu vreo trebuință, și să rămână la alt stăpân, o suferi? Că scris este: 'Ceea ce ție nu-ți place, altuia nu face!'» Și așa a rămas Pavel fără de cuvânt. A zis și Andrei: «De va fi cu voia patriarhului, nu rămâi?» Iar Mihail i-a răspuns: «Întâi învoiește-te cu stăpânul; dacă primește acela, atunci nici sluga nu se împotrivesc. Dar fără să știe stăpânul, cum îndrăznești să te tocmești cu sluga?» Așa și acela a rămas fără cuvânt.

Atunci a început și Ioan, zicând: «Iată, te sfătuim, domnule Mihaile, fiindcă mult te iubim!» Iar el i-a răspuns: «Bine ai zis. Ci mai întâi trimite către arhiereul meu, de se învoiește el la aceasta. Și atunci sfătuiește-te cu mine, fiindcă scris este: 'De te va lovi și nu te vei sminti, atunci lovește și tu pe altul.'» Și așa a rămas și Ioan fără de răspuns.

Atunci a zis și arhiereul: «Multiubite domnule Mihail, să rămâi puțină vreme cu noi, ca să ne arăți orânduiele și obiceiurile Ierusalimului, fiindcă mult mi-a plăcut slujirea ta!» A răspuns Mihail: «Voiesc și eu să vă arăt, însă mă tem și tremur de Arhiereul meu.» Îi zice arhiereul: «Pentru ce te temi atâta? Te vedeam la Liturghie că tremurai când țineai Sfântul Disc, și m-am mirat de tine.» Îi zice Mihail: «Cum să nu tremur, dacă am primit pe Cel mai presus de ceruri, Care este Atotțiitorul cel Preaînalt?» Îi zice arhiereul: «Fie aceasta așa, ca în vremea Liturghiei să te temi. Dar de Arhiereul tău de ce atâta să te temi?» Iar el i-a zis: «Dacă de arhiereul pe care îl vedem în toate zilele nu ne vom teme, cum să ne temem de Dumnezeu cel nevăzut? Aceasta o arată zicerea lui Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, care zice: *Dacă pe fratele tău, pe care îl vezi, nu-l iubești, pe Dumnezeu, pe Care nu-L vezi, cum o să-L iubești?* Așa eu, dacă de arhiereul pe care în toate zilele îl văd nu mă tem, cum o să mă tem de Dumnezeu, pe Care nu-L văd?» A mai zis și aceasta, ca și cum s-ar descoperi pe sine: «Tu, arhiereule, ești slugă înaintea Arhiereului meu celui mare.»

Iar arhiereul, auzind aceasta, s-a schimbat la față socotind că-l defaimă. Îi zice lui Arhanghelul: «Nu te mâhni, că nu ți-am vorbit spre necinste, ci adevărul ți-am grăit. Că Arhiereul meu este Marele Arhiereu al Ierusalimului celui de Sus. Acesta este Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat și S-a născut din Sfânta Fecioară Născătoarea de Dumnezeu Maria, Domnul Împăratul ceresc, Domnul Atotțiitorul, Dumnezeu Savaot, Acesta este, Iisus Hristos, Cel ce este deoființă cu Tatăl și cu Duhul și de un Scaun. Că este pretutindeni puterea Lui și stăpânirea, și vă închinați Lui, că Sfânt este.» Și îndată cu cuvântul s-a înălțat și a venit glas zicând: «Omul acesta pe care l-ai botezat să ai grijă pentru mântuirea lui, că de la tine cer și sufletul, și trupul lui, că ți l-am dat în mâinile tale!»

Și după auzirea cuvintelor acestora, au rămas toți ca morți: arhiereul, cei trei boieri și slujitorii mesei. Iar cei de afară așteptau să isprăvească vorba lor și să le poruncească să aducă bucate la masă. Și așteptând până la amiază, atunci a venit un slujitor să vadă ce e, și i-a găsit amorțiți, fără de glas. S-a atins de arhiereu și și-a venit întru sine, și mult ceas nu a putut să grăiască, și pe urmă a deșteptat și pe boieri, și se mirau toți de cele întâmplare.

Deci au chemat și pe Servie ca să-l întrebe pentru Mihail, și l-au găsit rugându-se, și viind la arhiereu, l-a întrebat ce fel de om era diaconul care l-a adus. Iar el le-a spus toate dintru început, și cum au venit cu o barcă luată din vadul Dunării, de la Serbia. Și l-au întrebat unde au lăsat barca. El le-a spus că au lăsat-o la vadul grădiniilor, și lui i-au pus să mănânce. Iar ei au trimis slujitorii la vad, ca să găsească barca și să o păzească. Și ducându-se slujitorii, nu au găsit barca la vad. Și întrebând pe cei ce stăteau acolo, ei au zis: «Un călugăr a venit și a aruncat-o pe mare, și, intrând într-însa, a fugit. Noi am zis: Cu atâta furtună, unde te duci? El nu ne-a grăit nimic, numai l-am văzut că înota în mijlocul noianului, și lăsând lopețile, a ieșit din barcă pe mare și trăgea barca cu mâinile, și s-a făcut nevăzut împreună cu barca. Și nu știm dacă om a fost, ori drac sau înger.» Atunci slujitorii au dus pe oamenii aceștia la arhiereu, să-i spună, ca să se încredințeze mai bine. Și s-au mirat toți auzind de la dânșii această povestire.

Atunci Andrei, unul din cei trei boieri, a zis: «Eu din ziua de astăzi nu mai voiesc nici muiere, nici copii, nici bogății, ci las toate lucrurile mele la cei trei feciori ai mei, ca să le iconomisească și să aibă grijă și de muma lor, și eu mă duc la mănăstire, să port grijă de mântuirea mea!»

Iar Servie a rămas cu arhiereul, și el îi purta grijă de cele sufletești și trupești ale lui.

Iar după 17 ani Servie a cerut voie de la arhiereu să se liniștească la un loc liniștit, și arhiereul i-a zis: «Fiul meu, fă cum voiești și cum te va lumina Dumnezeu!» Și acestea zicând arhiereul, a rămas trei zile fără de glas, și după aceea i s-a arătat Arhanghelul în vis și i-a zis: «Să nu lași pe Servie în voile lui, fiindcă gândul lui este de la cel viclean, că se silește satana să-l aducă la starea cea dintâi. Se cuvine ca până la trei ani să-l ispitești aspru, și de va răbda toate scârbele câte i le vei face, atunci să facă precum vorește și să se liniștească în partea Austrului a ostrovului acestuia, în munții cinstitei mănăstiri a Adormirii Maicii Domnului, și acolo este un loc ce se numește Vatmon. Însă nu singur, că să nu se amăgească, ci cu alți frați dimpreună.»

Iar arhiereul i-a zis: «Dar de va fugi când îl voi strâmtora, ce să-i fac?» Arhanghelul i-a zis: «Tu fă-i cercare precum ți-am zis, aspru,

și pentru fuga lui să nu-ți pese. Fără numai asprimea să fie spre mântuirea sufletului.» Și deșteptându-se arhiereul, degrabă a chemat pe Servie, și, venind, l-a întrebat cum petrece. El a răspuns: «Bine, cu rugăciunile tale!» Arhiereul îi zice: «Să primești slujba bucătăriei pe toată viața ta și să te păzești să fii curat!»

CAP 49

Ispitele și nevoițele Sfântului Servie

Sfântul Servie, primind slujba bucătăriei, a pus metanie și a venit la bucătărie fără nici o împotrivire că nu știe, numai se gândea cum să slujească, neînvățat fiind. Atunci a venit cel întâi al bucătăriei și l-a învățat cum să bucătărească. Și se grijea cu multă luare-aminte pentru bucătărie. Iar arhiereul îl certa că nu bucătărește bine, că bucatele pe care le face el nu sunt ca să le mănânce oamenii, ci numai porcii, și mai vârtos pentru un arhiereu! Iar Servie i-a răspuns cu răstire zicând: «Nu ți-am spus că nu am știința bucătăriei? Ce te tulburi? Orânduiește alt bucătar!»

Atunci arhiereul, cu o prefăcută sălbăticie, îi zice: «Eu voi rândui alt bucătar, dar tu du-te în grădină să scoți apă din fântână!» Iar el i-a răspuns: «Sunt sub stăpânirea ta, fă ce voiești!» Îi zice arhiereul: «Du-te la cutare și ia o găină să o bucătărești.» Și ducându-se Servie, a întâlnit la drum o muiere, din lucrarea satanei, și a întrebat-o ca să-i arate unde șade acela la care era trimis, și muierea i-a arătat drumul. Și el, luând găina, a venit și a gătit-o fără să mai ia voie de la arhiereu, având poruncă să nu facă nimic fără de voia lui. El a bucătărit-o și a gătit masa.

Atunci arhiereul l-a întrebat ce a făcut cu găina. El a spus că a gătit-o și sunt gata bucatele, și că a vorbit și cu o muiere, fiindcă avea poruncă ca cu muiere să nu vorbească. Arhiereul, auzind, s-a tulburat și, apucând strachina cu bucate, a aruncat-o afară zicându-i: «O, necuratule, fără de voia mea ai gătit găina, și ai vorbit și cu muiere!» Și l-a canonisit ca trei zile să tragă apă la grădină, unde era puțul adânc de 40 de coți. Iar el, ducându-se la puț și întorcând roata, se gândea pentru moartea lui, și cum o să se îngroape în pământ, și

or să se topească cărnurile lui, și că o să se facă pământ. Și își zicea luiși: «O, ticălosule, cum o să rabzi veșnica muncă? Că fără blagoslovenie ai vorbit cu muiere. Rabdă acum asprimea arhiereului, ca să nu te osândești veșnic după moarte!»

Și după trei zile l-a chemat arhiereul și îi zice: «Cum mai petreci la slujba ta?» El a răspuns: «Bine, cu rugăciunile tale, stăpâne!» Și arhiereul iar îi zice: «Socotește bine, că de vei ieși iarăși, din cale afară ai să te canonisești, nu trei zile, ci 40!» Și așa l-a trimis iar la bucătărie.

Într-una din zile au venit iarăși niște oameni de neam mare, pe care avea să-i ospăteze, și au zis lui Servie să facă bucate bune și să frigă și caracatiță, și el a făcut așa, dar fără să întrebe câtă să pună pe foc. Iar arhiereul împotriva i-a poruncit să facă altă treabă, și a ars caracatița pe foc. Pe urmă i-a poruncit să scoată apă 40 de zile să adape grădina, ori să stea trei zile priveghind și nedormind și fără să șadă jos nicidecum, sau să atârne arama de gât plină de apă și să stea înaintea mesei până or mânca oamenii. Și el a judecat să primească cea de pe urmă, și a luat arama cu apă la gât și a stat înaintea mesei, cu mâinile la piept. Iar arhiereul, după ce a mai vorbit cu boierii, zice către Servie: «Ce ai venit aici, înșelatule? Ca să îți arăți nebunia ta? Fugi de aici, nebunule!» Iar el, necunoscând socoteala arhiereului, nu s-a dat în lături, ci sta acolo. Atunci arhiereul, luând toiagul cu mânie, l-a lovit pe spate de șapte ori, în chipul fiarei celei cu șapte capete a trufiei. Pe urmă i-a scos arama cu apa de la gât și l-a gonit afară ca pe un făcător de rele. Și a șezut tulburat și a zis către boieri: «A venit îndărătnicul vas să ne arate îndrăcita lui închipuire!» Iar boierii au zis: «Noi am socotit că Preasfinția Ta ai poruncit să stea așa aici, și am gândit împotriva Preasfinției Tale!» Și l-au rugat să nu se mânie așa în zadar. Dar el avea scopul lui.

Altădată iarăși i-a poruncit să coacă șapte ouă, dar el a copt opt. Atunci arhiereul, văzând ouăle în bucătărie că sunt opt și pentru ca să-l ispitească, i-a zis să le mai lase pe foc, și s-au ars ouăle. Și el le-a dus așa, arse, la arhiereu, și el l-a întrebat: «Cum ai ars ouăle?» A răspuns: «Fiindcă mi-ai zis să le mai las la foc, de aceea s-au ars.» L-a întrebat arhiereul: «Câte ouă ai copt?» A răspuns: «Opt.» Zice arhiereul: «Numai șapte ți-am zis să coci, și tu, din neascultarea ta, ticălosule, ai lăsat de s-au ars ouăle!» Și îndată a apucat strachina

cu ouăle și i le-a aruncat în obraz. Și a lovit cu cenacul¹ în poartă și s-a spart.

Iar Servie, văzând aceasta, s-a temut, așa că arhiereul a poruncit să-l lege de un stâlp, să stea drept, și piciorul drept să i-l lege în sus, și numai într-un picior să stea așa, legat, trei zile, ca să nu mai vorbească împotriva și să facă neascultare. Au făcut slujitorii așa cum le-a poruncit.

Iar după trei zile a venit și, punând metanie, a cerut iertare, fiindcă așa îi poruncise, ca după facerea canonului să vie și să ceară iertare.

Altă dată i-a poruncit să pună masa. Așa el, venind cu masa de la bucătărie, s-a împiedicat și a căzut cu ea înaintea arhiereului. Și el, căutându-i pricină să-l încununeze, a poruncit să-i lege mâinile și picioarele și să-l pună în șanțul apei, să-l înece până la buric. Și era atunci iarnă, în ajunul Botezului, și crivățul sufla rece. Și făcând slujitorii așa, a stat toată noaptea, spre pedeapsa mădularelor celor de sub pânțe. Iar dimineața a poruncit de l-au scos și, aducându-l, l-a întrebat cum a petrecut. Iar el a zis: «Când gândeam la cumplitul ger al tartarului celui veșnic al iadului, nu aveam întru nimic acest vremelnice frig, iar când nu gândeam aceea, prea mult pătimeam de frig.» Iar arhiereul, trimițând, îl pândea ascuns să audă ce zice fiind băgat în apă. Și-l auzea pe el zicând acestea: «Rabdă, Servie, cumplitul acesta frig, ca să nu ispitești frigul cel nemângâiat și veșnic în tartar!»

Altă dată iarăși l-a trimis la târg, să cumpere cele de nevoie pentru bucătărie. Și mergând pe drum, a întâlnit pe un tânăr fără de barbă, și acela l-a întrebat: «Oare mă primește arhiereul să vin la dânsul?» Iar Servie, nepricepând viclenia tânărului, i-a zis: «Nu vei putea răbda asprimea arhiereului!» Îi zice tânărul cel vicelan: «Eu pot să trăiesc cu dânsul, fiindcă sunt tânăr și frumos și grabnic la slujba mea, dar pe tine nu te vrea, fiindcă ești urât.» Atunci au început să-l turbure gândurile pe Servie și, după întâmplare, a trecut arhiereul pe acolo și l-a văzut, fiindcă mergea la îngroparea unui mort. Iar Servie, văzând că l-a găsit arhiereul vorbind cu acel tânăr, s-a temut și degrabă s-a întors în Mitropolie. După aceea, întorcân-

¹Strachină mare de lut ars și smălțuit sau de lemn -- din tc. *çanak*.

du-se și arhiereul, îndată a chemat pe Servie, iar el, având și bucatele gătite, și venind, îi zice arhiereul: «O, necuratule, pentru ce vorbeai cu acel tânăr? Și cum ai îndrăznit, necurat fiind, să bucătărești? Ori gândești tu că o să mănânc din bucatele pe care le-au gătit mâinile tale cele spurcate? Nu! Însă voiesc să-mi spui ce ai vorbit cu acel tânăr. Dar eu le cunosc toate cu de-amănuntul și voiesc ca singur tu să le mărturisești!» Iar Servie a mărturisit cu de-amănuntul toate câte a vorbit cu tânărul acela, și ce a zis acela către dânsul, și cum s-a smintit cu gândul pentru arhiereul. El iarăși i-a zis: «Alt gând spurcat nu te-a supărat în acea vorbire cu tânărul?» «M-am smintit cu învoirea patimii și mult m-am tulburat!»

Atunci îi zice arhiereul: «O, răule cap, pentru ce ai vorbit cu acel tânăr fiind pătimăș și neputincios? Și fiindcă m-ai asemănat și pe mine cu a ta necurăție și spurcăciune, și tu te-ai rănit și te-ai omorât sufletește din vorbirea cu acel tânăr, din nepaza ta, voiesc ca să se omoare și necuratul tău trup!» Și degrabă a poruncit să sape groapă și să-l îngroape într-înșa în picioare până la piept, și să arunce înaintea lui și necuratele bucate pe care le-a gătit, și să arunce și șapte cofe de apă, ca să se împruță locul, precum s-a împruțit și el cu sodomiceasca vorbire. Iar trupul cel rămas afară să-l ungă cu balebă de bou și obrazul lui să-l spoiască cu balebă de om, pentru îndulcirea sodomiceștilor gânduri. Și mâinile să i le lege înapoi, și să spună la biserică, să vină toți oamenii ca să-l scuipe și nimeni să nu îndrăznească să-i vorbească ceva, ca unui necurat ce este el.

Și slugile făcând și împlinind toate cele poruncite, a rămas Servie până dimineața așa îngropat și legat. Și zicea toată noaptea către sine: «Străin ești, Servie, și cu străin chip ți se cade să mori, că pentru vorbirea cu cel tânăr te-ai osândit aici, te-ai sădit ca o salcie în pământ. De acum nu mai nădăjdui să trăiești mai mult. Rabdă, smeritule, ca să scapi de munca cea veșnică și de întunericul cel mai din afară, și de legăturile cele veșnice și nedelegate, și înalță mulțumita lui Dumnezeu!» Și așa se ruga toată noaptea aceea. Iar arhiereul trimise om întru ascuns ca să vadă ce face și să asculte ce zice. Și acela, auzindu-l cum mulțumea și slăvea pe Dumnezeu fără de nici o cârtire, s-a dus la arhiereu și i-a spus toate ce auzise, zicându-i: «Cu nedreptate, stăpâne, ai osândit pe nevinovatul acesta om!»

Dar fiindcă arhiereul avea încredințare de la Arhanghel că cu acest fel de ispite pricinuieste cununi lui Servie și-l curățește de trupeasca cugetare a părerii, degrabă a gonit pe acel slujitor zicând: «O, ce necurat vas este acesta!» Și rămânând arhiereul singur, mulțimea lui Dumnezeu că a împuternicit pe Servie să rabde toate ispitele acelea și nu l-a lăsat să cârtească către dânsul întru nimic. Și se ruga lui Dumnezeu ca să-i dea răbdare până în sfârșit, să se mântuiască în ziua Judecății.

Atunci a trimis să cheme pe oarecare epitrop, anume Matei. Și venind acela, îi zice: «Am un slujitor îndărătnic, și cu necurățiile lui o să mă facă de răs lumii. Pentru aceea l-am osândit, ca să se înțeleptească. Du-te în grădină și acolo îl vei găsi, și să-i zici dacă își lasă urâtele lui fapte, și să nu vorbească niciodată cu muiere sau cu tânăr fără de barbă, și de se va făgădui să te pui chezaș pentru dânsul și să-l scoatem. Iar de nu, să-l lași să moară acolo rău.» Și ducându-se Matei în grădină, îl căuta unde este. Și a auzit suspinurile lui și, cum l-a văzut, s-a spăimântat pentru cea grea pedeapsă. Și cuprinzându-l frica, a fugit și s-a dus către arhiereul înspăimântat. Și spunându-i, iarăși l-a trimis înapoi. Și, venind către Servie, i-a grațit cuvintele arhiereului. El a răspuns: «Dacă vor veni către mine și vor vorbi fără de veste acele fețe, ce am să fac?» Îi zice Matei: «Să nu le răspunzi deloc, nici să le vorbești. Dacă așa te făgăduiești, eu mă pun chezaș pentru tine la arhiereul, ca să te scoată.» El a zis: «De va voi arhiereul, eu mă făgăduiesc să păzesc acestea. Iar de nu va voi, atunci să mă lase aici.»

Atunci Matei a venit la arhiereul și i-a spus cum s-a făgăduit Servie, iar el a poruncit de l-au scos și, spălându-l, l-au îmbrăcat cu hainele lui și l-au adus înaintea lui, și a pus metanie de l-a iertat. Pe urmă îi zice arhiereul: «Cum ți s-a părut groapa? Mai ai a face cu muiere și cu tânăr?» Iar el i-a zis: «De acum mă voi păzi de aceste fețe!» Și a zis arhiereul: «De vei călca porunca, voi porunci să te spânzure întru o privată din ale târgului, și acolo să mori, ca să scap și eu de tine!» Și așa trei ani l-a ispășit, după porunca Arhanghelului, ocărându-l și necinstindu-l în toate zilele.

Odată iarăși l-a trimis la târg, să cumpere cele de nevoie pentru bucătărie, și din ispita diavolului a întâlnit pe un tânăr eretic, și își

bătea joc de el, și alunecând acel tânăr, a căzut în noroi, și îndată sculându-se, s-a dus la arhiereu și zice către dânsul: «Astfel de slujitor ai? Iată ce mi-a făcut: m-a sărutat și a voit să mă spurce, nerușinatul, și eu, îngreșându-mă de dânsul, el mi-a dat brânci și am căzut în noroi și m-am mânjit precum mă vezi bine. Bune sunt acestea, preasfinte stăpâne?»

Iar arhiereul, văzând și auzind acestea, zice tânărului: «Du-te cu pace, căci când va veni, vei vedea ce o să-i fac eu lui!» Și așa s-a dus acel tânăr viclean. Iar Servie, mergând spre târg, din slobozirea lui Dumnezeu l-a întâmpinat altă ispită, mai mare, fiindcă a întâlnit o fată tânără care, din îndemnarea diavolului, văzând pe Servie, l-a îndrăgit. Și îi zice: «Blagoslovește-mă, părinte, ca să mă însărcinez de la tine!» Iar el nu i-a răspuns nici un cuvânt, după poruncă. Dar ea, nevăzând împrejur pe nimeni, a dat brânci lui Servie de a căzut jos, și ea a căzut peste dânsul, și a început a striga că o silește. Și auzind cei din împrejurimi și călătorii strigările ei, au alergat mulți cu toiege, și atâta l-au bătut, până i-au zdrobit tot trupul. Și târându-l cu mânie, l-au dus la arhiereul.

Iar arhiereul, văzând pornirea norodului, s-a speriat și le-a zis: «Nu știți că este nebun? Lăsați-l, că eu îl voi pedepsi! Dar cum să-l mai pedepsesc eu, dacă voi l-ați lăsat jumătate mort?» Și așa i-a izgonit, și pe Servie l-a lăsat în pace o vreme, ca să se mai îndrepteze din acea bătaie. Iar mai pe urmă, după ce și-a venit Servie întru sineși, l-a chemat arhiereul și l-a întrebat ce erau acelea întru care îl asupreau acei oameni. Atunci slujitorul care chemase pe Servie, apucând înaintea, a zis: «Dacă nu vor fi minciuni acestea, stăpâne, ci vor fi adevărate cele spuse, să fiu eu osândit să scot apă 40 de zile și să ud grădina, iar Servie să se pedepsească după cum ați poruncit!» Atunci arhiereul întreabă pe Servie de sunt adevărate cele pentru băiat și pentru fată. Iar el nu s-a îndreptat cu cuvântul, ca să se dezvinovățească înaintea arhiereului, ci a zis: «Așa, adevărate sunt, amândouă am făcut, precum ai auzit.» Atunci arhiereul zice slujitorului: «Auzi că sunt adevărate? Du-te acum și adapă grădina 40 de zile!»

După aceea a poruncit celorlalți slujitori de au dezbrăcat pe Servie și l-au băgat într-o privată, și l-au înecat până la gât în necurăție, și a rânduit un slujitor ca să-l păzească. Și dacă ar fi voit Servie să se

împotrivească câtuși de puțin, să-l lovească cu o piatră mare pe care o ținea în mâini. Dar pe taină a poruncit aceluia slujitor ca numai pentru ca să-l sperie să țină acea piatră în mâini, iar nu ca să-l lovească, ci să-l pândească dacă cârtește, și să ia aminte ce va zice, până când Dumnezeu Își va face milă cu dânsul nevăzut, dintru înălțime, ca ori să-l îndrepteze cu judecățile pe care le știe, ori să moară acolo rău, după vina lui cea necurată. Iar slujitorul îl păzea neîncetat, priveghind și luând aminte ce va zice. Și îl auzea zicând: «Rabdă, o, Servie, însă nu te tulbura, nici te clăti, că iată, piatra spânzură deasupra capului tău!» Și se ruga lui Dumnezeu ca să-i ajute întru acea cumplită osândă ce i-a venit din pricina clevetirii. Și zicea multe rugăciuni pe care le auzea și slujitorul, și a rămas acolo așa, răbdând, șapte zile, și nu a murit, întărindu-se de dumnezeiescul dar.

Iar din ceasul acela de când a intrat Servie întru acea putoare, s-au îndrăcit băiatul acela și fata care l-au clevetit. Și strigau cumplit în acele șapte zile, și nimeni nu știa pricina pentru care s-au îndrăcit ei, și casele lor erau departe una de alta. Iar după șapte zile a strigat dracul din băiat zicând: «De nu mă veți duce la arhiereul creștinilor, nu ies, ci o să-l omor pe acest clevetitor!» Iar părinții lui, siliți fiind, l-au dus legat la arhiereul, care l-a și cunoscut, către care striga băiatul: «Scoate pe Servie din umblătoare, că în zadar l-am clevetit, că el nici a vorbit, nici s-a atins de mine!» Și acestea zicând, îndată l-a scuturat dracul și se tăvălea pe pământ făcând spume.

După aceea iar s-a auzit strigare afară, și iată că aduceau pe fata care l-a clevetit, legată cu lanțuri, care striga: «Răule stăpâne, ieși afară să-ți spun: lui Servie să știi că eu i-am dat brânci, și am căzut peste dânsul cu voia mea cea rea, că el nu a voit să vorbească cu mine, nici nu s-a atins de mine. Mă rog să-l scoateți din putoarea aceea!» Acestea zicând, se tăvălea pe pământ făcând spume. Și zăceau pe jos fără de glas amândoi.

Atunci a trimis arhiereul să scoată pe Servie din umblătoare, și ajungând servitorii la dânsul, l-au auzit cântând acestea: «Veniți să ne bucurăm de Domnul și să ne veselim întru Învierea Lui, că a scos pe morții cei legați din iad și din stricăciune, și a dăruit nouă viață veșnică!» Și către slujitori a zis: «Ce voiți?» Iar ei au zis: «Arhiereul ne-a trimis să te scoatem!» El a răspuns: «Fie voia arhiereului!»

Atunci servitorii au pus scara și au scos pe Servie, și au turnat apă și l-au spălat. Și fierbând și altă apă cu buruieni, l-au spălat bine, să se curețe de putoarea aceea, și l-au îmbrăcat cu hainele lui, și s-a odihnit puțin de reaua pătimire, și așa l-au dus la arhiereul, și slujitorul care-l păzea a spus că totdeauna se ruga și niciodată nu cârtea.

Atunci arhiereul a intrat în biserică și mulțumea lui Dumnezeu și, rugându-se, își cerea iertăciune pentru pedeapsa pe care a făcut-o lui Servie. Și a auzit afară glasuri și, ieșind, a văzut pe îndrăciții care strigau și ziceau: «Unde să ne ducem acum, că vine Servie? Și a venit toiag de fier pe capul nostru, vai de noi! Că vine Servie cu mare cutezare să ne gonească. Te rugăm, o, Servie, să nu vii până ce vom fugi!»

Atunci vede arhiereul pe Servie că vine să-i facă metanie, și i-a zis îndată: «Iartă-mă, robule al lui Dumnezeu, că din nemilostivirea mea ai pățimit atâtea pedepse cu nedreptate!» Asemenea și Servie, căzând la picioarele arhiereului, își cerea iertăciune, și stăteau amândoi jos multă vreme, nici unul nu se scula, nici altul. Atunci s-a arătat o porumbiță și a stat în mijlocul lor, și a întins o aripă spre capul arhiereului, iar cealaltă spre capul lui Servie, și a zis: «Dumnezeu v-a iertat pe amândoi!» Și de aici zburând a stat deasupra femeii celei îndrăcite puțințel, și pe urmă a zburat la cer și nu s-a mai văzut. Atunci s-au sculat de la pământ amândoi, arhiereul și Servie, și s-au sărutat duhovnicește.

Iar spre cei îndrăciți s-a milostivit arhiereul și i-a zis lui Servie: «Robule al lui Dumnezeu, milostivește-te spre acești oameni, fiindcă, biruindu-se de diavolul, te-au clevetit, și iartă-i pe dânșii!» Atunci Servie a făcut semnul crucii de trei ori asupra lor și a zis: «Dumnezeu să vă iertel!» Și îndată au început a se munci cei îndrăciți tare în trei ceasuri, și pe urmă s-a sculat fata și a căzut la picioarele lui Servie și își cerea iertăciune, iar Servie a zis către dânsa: «Dumnezeul meu și Domnul să te păzească de cumplitul drac al neastâmpărării și să zdrobească pe dracul slavei deșarte! Scoală-te și umblă!» Și îndată s-a sculat sănătoasă și s-a dus la casa ei, și apoi s-a lepădat de lume și s-a dus la o mănăstire de femei de s-a călugărit.

După aceea Servie a venit și la cel tânăr zicând: «Fericiti cei fără prihană în cale!» băiatului acestuia, și nu s-a sculat băiatul, ci a rămas mort, și l-au îngropat ereticii cu părinții lui.

După aceea Servie a rămas la arhierieul trei săptămâni, și atunci îi zice arhierieul: «De ce ai spus minciuni? Că tu cu adevărat ai fost clevetit, și te-am osândit.» Iar el i-a zis: «Preasfinția Ta să fi judecat: cum era cu puțință să fac eu unele ca acestea? Și dacă îți spuneam eu că sunt clevetit, Preasfinția Ta nu mă credeai.»

Deci arhierieul învăța pe Servie pentru viața monahicească și i-o adeverea cu multe învățături de-ale Sfinților Părinți. Și s-a rănit inima lui Servie de monahiceasca viețuire și a cerut voie să se facă monah. Îi zice arhierieul: «Cu adevărat bun lucru ți-ai ales, fiul meu, însă este cu multă osteneală și mă tem să nu te robești de diavolul!» Răspunde Servie: «Cu adevărat așa este, și eu mă tem și mi-e frică să nu mă înșel, că sunt schimbăcios. Însă nădăjduiesc la sfintele tale rugăciuni să-mi ajute.»

Și văzând arhierieul smerenia acea adâncă a lui Servie, a zis: «Să găsim loc liniștit! Și iată că voiește și duhovnicul să se liniștească, să vă liniștiți dimpreună, fiindcă este mai bine doi decât unul! Duhovnicul este bărbat cucernic, înfrânat și blând, și să-i faci lui desăvârșită ascultare, să rabzi până când te vei ispiți întru toate, ca să nu-ți pierzi ostenele tale! Trei ani să te supui la orice ți-o zice el. Fiindcă ispitirea vieții monahicești nu este în zadar și cum s-ar întâmpla, ci are goniri, ocări, ticăloșii, foame, sete, golătate, necinste, clevetire și alte scârbe și rele pătimiri. Și de vei răbda toate acestea, să primești și tu atunci duhovnicească stăpânire. Să nu te împodobești cu rase subțiri și să nu te arăți cu fățarnicie că te nevoiești, ci rău să pătimești, îmbrăcându-te cu rupturi vechi, pentru Împărăția cerurilor.»

Și pe urmă a chemat și pe duhovnicul și îi zice arhierieul: «Eu voiesc ca să primești să te liniștești la singurătate împreună cu Servie!» Iar el nu primea, că i se părea greu și cu primejdie lucrul. Dar arhierieul l-a îndemnat să primească și să ispitească pe Servie trei ani, aspru, și de va răbda toate, să-l facă călugăr. Și îi zice: «Cercetează în toate zilele gândurile lui, și de se biruiește de slava deșartă, să-l numești necurat și să-i aduci aminte de osânda iadului. De se va lenevi, să-l canonisești să stea la rugăciune trei zile și trei nopți. De va sta cu gând blagocestiv, bine, iar de nu, să-l pui să stea într-un picior, și pe celălalt să i-l legi de gât. De va judeca pe cineva, să-l mân-

jești cu balebă. Să nu-i dai să se sature de pâine, ca să nu se întoarcă la cea dintâi necredință iarăși. Să poarte haine vechi, ca să nu se slăvească în deșert. Să fie tăcut, iar nu limbut. Fiindcă multa vorbire aduce pe om la împotrivire și împotrivă grăire, la nesupunere, nețemere de Dumnezeu și în necurate patimi trupești și sufletești. În sfârșit, nu-l lăsa să facă voia lui întru nimic, ca să nu te osândești și tu împreună cu el. Cu față veselă să nu te arăți niciodată către dânsul, ci totdeauna posomorât. Așa cearcă-l trei ani de zile, și de va răbda, îmbracă-l cu Sfânta Schimă. Și eu voi avea toată grija pentru hrana vieții voastre.»

Iar duhovnicul, văzând îndemnarea arhierelui, s-a înduplecat și a pus metanie. Și s-a bucurat arhierul și a chemat pe Servie și i l-a încredințat, zicându-i: «Iată că de astăzi te încredințez în mâinile duhovnicului! Să te supui lui precum și mie și să-l ascuți întru toate!» Atunci Servie, auzind, a pus metanie duhovnicului și arhierelui.

Deci arhierul a poruncit să gătească șapte dobitoace de-ale lui Ioan boierul și au plecat împreună arhierul, duhovnicul, Servie și trei boieri: Ioan, Andrei și Pavel, luând cu dânsii și pe slujitorul care păzise pe Servie în privată. Și pornind împreună, au venit spre partea dinspre Austru a ostrovului, după cum poruncise Arhanghelul arhierelui, ca să meargă la locul ce se numește Vatmon, unde a fost mănăstire a Maicii Domnului. Și ajungând la un conac ce îi zic Pitarion, au găzduit acolo și au întrebat pentru locul cel dorit, și nimeni nu știa. Iar un bătrân de 110 ani a zis: «Eu îmi aduc aminte că, pe când eram copil mic, pășteam oile și am auzit de la părinții mei pentru locul ce se numește Vatmon. Iar într-o vreme mi s-a întâmplat de am pierdut doi miei și nu-i găseam, și ne-a spus un om că la Vatmon al Maicii Domnului a văzut doi miei, unul alb și altul negru, și erau mult frumoși și doriți să-i privească cineva, și acolo îndată s-a înnegrit și cel alb și, privind la dânsii, s-au ascuns și eu am plecat. Iar noi, auzind, am socotit că sunt ai noștri și ne-am dus acolo, și am văzut asemenea și noi, doi miei, unul alb și altul negru, și dacă ne-am apropiat de dânsii, numaidecât cel alb s-a făcut negru, și strălucea atâta părul lui, cât s-au tâmpit¹ ochii noștri, și împrejurul lor vedeam și alte oi negre, și socoteam că este vreo turmă pierdută.

¹ Buimăcit.

Am încercat să prindem vreuna dintr-însele și îndată am auzit glas zicând: 'Nu supărați mieii Maicii Domnului, că vă spun egumenu-lui și vă pedepsește!' Iar noi, socotind că sunt păstori, ne-am întors înapoi și am ajuns la oile noastre. Acestea știu și vi le spun.»

Iar arhiereul, auzind acestea, i-a zis: «Eu îți dau hrană de un an pentru osteneala ta, numai să mergi cu noi și să ne arăți drumul pâ-nă la acel loc, și să nu spui nimănui nimic pentru acestea!» Și așa au luat pe bătrânul, punându-l pe alt dobitoc, și au mers la locul acela. Și a întrebat arhiereul pe bătrânul dacă știe unde a fost mănăstirea. El a răspuns că nu știe. Așa, găsind acolo o casă veche, au găzduit acolo trei zile, și a plăcut arhiereului acel loc, și a hotărât să rămână și el cu dânșii aici, să se liniștească.

Iar în noaptea aceea i s-a arătat Arhanghelul în chip de tânăr și îi zice: «Nu cugeta astfel de gânduri pentru tine, ci să te întorci să păstorești turma ta cu plăcere de Dumnezeu, și destul îți este. Aici pune în lucrare numai să se facă vreo câteva chilii și o biserică în numele Preacinstitei Adormiri a Maicii lui Dumnezeu, și un cuptor pentru pâine, fiindcă o să se adune aici mulțime de monahi pe lângă acești doi!» Și acestea zicând, s-a înălțat la cer în chip de porumbiță.

Atunci arhiereul a încetat de a mai gândi să se liniștească aici cu ei, ci a zis duhovnicului: «Iată că îți las toate cele trebuincioase, după cum vezi, și mă duc să trimit oameni ca să zidească chilii, biserică și cuptor, și să vă liniștiți, și eu voi avea toată grija voastră!» Și așa s-au sărutat între dânșii cu fierbinți lacrimi, și a plecat arhiereul împreună cu ceilalți care veniseră. Și mai întâi a trimis zidari.

După aceea s-a sfătuit cu Ioan boierul cum să trimită cele de nevoie, că locul este cu depărtare. Iar Ioan i-a zis: «Să cumperi, stăpâne, țarini, măslini și vii de la sătenii de acolo, și cu acelea pot să se chivernisească!» Îi zice arhiereul: «Fiindcă, după cum văd, ție ți s-a dat darul ca lui Iosif celui preafrumos, să te duci acolo, să ai grija meșterilor și să cumperi țarini și celelalte trebuincioase, precum ai zis. Și primește șapte litre de aur pentru chiverniseală.» Atunci a luat Ioan aurul și, punând metanie arhiereului, s-a dus.

Și ajungând acolo, a purtat grija pentru lucrul zidirii până în sfârșit. A cumpărat acolo aproape arături, vii și măslini, și le-a dat în seama mai-marelui din satul acela, ca să le dea din acele roduri în

fiecare săptămână, că se duceau vineri seara și luau grâu, vin și untdelemn, fiindcă sâmbăta și duminica aveau masa de obște, iar duminică seara fiecare își lua campania de pâine și de celelalte, pentru marți și joi; fiindcă luni, miercuri și vineri posteau de toate și se liniștea fiecare singur până sâmbătă. Însă aveau rânduială să locuiască la un loc doi, trei sau patru, iar unul singur nu era lăsat niciodată să se liniștească.

Și pentru buna viețuire și petrecere a lor s-au adunat mulți să petreacă împreună, însă cât timp trăia duhovnicul nu s-au adunat așa de mulți, pentru asprimea petrecerii lui, ci numai acei șapte, adică Ioan, Andrei, Pavel, trei slujitori ai arhierelui și bătrânul care i-a condus la locul acela. Dintre care Ioan a fost iconom, Andrei bucătar și Pavel trapezar, în timpul de trei ani, până când Servie s-a izbăvit de cercare și a primit slobozenie și chipul monahicesc.

Că l-a cercat și l-a ispitit duhovnicul cu mai multă tiranie decât arhierul, că nu vorbea cuvânt dulce niciodată. De pâine să se sature nu-l lăsa, că numai firimiturile ce rămâneau de la masă i le da, și nici bucate nu-i da, ci numai spălăturile blidelor. Și când începea să mănânce, venea și-l dojenea și-l gonea de la masă, și-l dojenea și pe trapezar pentru că îl pune la masă. Într-o zi l-a pus citeț, și a dormitat puțin la analog¹, trudit fiind de osteneală. Și văzând duhovnicul, l-a deșteptat și îi zice: «Du-te și te culcă la chilia ta!» Iar el, cu prostime fiind, s-a dus. Iar duhovnicul a zis lui Ioan să-l aducă de la chilia lui. Și auzind, a poruncit de l-au legat de un stâlp, și un picior i l-au legat de gât, și numai într-un picior a stat 24 de ceasuri, până la cealaltă Utrenie.

Odată, în Săptămâna lui Lazăr, a spus cuvânt Servie cu oarecare facere de slavă deșartă, cum că ar fi spus frumos, și cunoscând duhovnicul înălțarea minții lui, a poruncit unuia să-l întrebe: «Cu ce gând ai spus cuvânt așa frumos? Că foarte mult ne-ai veselit astăzi!» Și aceasta o zicea cu fățarnicie, ca să cunoască așezarea gândului lui și să spună duhovnicului. Iar Servie a răspuns către dânsul: «Și eu am cunoscut că am citit umilicios și frumos!» Atunci fratele a spus duhovnicului, și el a poruncit lui Ioan să ungă obrazul lui Servie cu

¹ Pupitru înalt, mobil, pe care se pun cărțile de cult în biserică – din gr. *analoghion*.

balegă de bou și să se ducă așa în sat, ca să aducă Stâlpărilor¹ împreună cu alt frate. Și după ce au venit din sat, l-au lăsat și în Duminica Stâlpărilor și l-au pus de a spus cuvânt așa mânjit. Și așa, cu multe feluri de ispite, l-au cercat cu asprime în trei ani, după porunca arhiereului, și el pe toate le-a răbdat, nimic niciodată cântind.

Pe urmă, după acei trei ani de ispitire, i-a făcut pogorământ și i-a vorbit cu blândețe și l-a mângâiat. L-a sfătuit o săptămână și atunci l-a îmbrăcat în schima monahicească, fără să-i schimbe numele, ca să se cunoască că este sârb. De aici l-a învățat cum să petreacă și cum să poarte grijă de frați, și după trei săptămâni l-a chemat și i-a zis: «Iată, fiule, că a venit vremea sfârșitului meu, și am să-ți spun cuvântul cel mai de pe urmă al meu și să-ți dau așezământul acesta. Cea mai întâi poruncă a mea este să păzești, ca băiat fără de barbă să nu primești în mănăstire, ca să nu se înrădăcineze fiara cea cu șapte capete a sodomiei și să răpească pe vreun frate neputincios.

A doua iarăși, să păzești ca muiere să nu se apropie de hotarul mănăstirii, ca să nu smintească cu vederea ei pe frățime, și se vor măcina de dinții fiarei netemerii de Dumnezeu, și se vor pogori în pântecel morții celei sufletești, și se vor mistui în pântecel iadului.» Iar Servie a zis: «Acestea sunt cu neputință a le păzi, fiindcă ne aflăm în mijlocul lumii și or să dea sminteală oamenilor locului dacă îi vom goni. Însă te rog ca pentru aceasta să facem rugăciune către Dumnezeu, și orice ne va lumina, să fie voia Lui!» Și așa s-a învoit și duhovnicul.

CAP 50

Moartea duhovnicului lui Servie

Atunci a chemat duhovnicul pe Ioan și i-a zis: «Avem trebuință amândoi, eu și cu Servie, dacă s-ar întâmpla să ne caute cineva, să facă răbdare până joi, să nu ne supere.» Deci s-au încuiat amândoi într-un loc strâmt, de duminică seara, și atâta nevoie a arătat Servie, încât s-au cutremurat dracii, că nu a mâncat, nici a dormit, nici a șezut, și nu i-a lipsit rugăciunea din mintea lui și din gură. Iar joi

¹ Crenguțe de salcie pe care le primesc credincioșii la biserică de Duminica Florilor.

dimineața a adormit și i s-a arătat îngerul în somn și i-a zis: «Îndrăznește, Servie, și nu te teme! Rugăciunea ta s-a auzit. Iată că m-a trimis Dumnezeu să îți spun pentru cele ce te rogi!

Eu acum iau pe starețul tău la fericirea cea veșnică, și să rămâi tu în locul lui purtător de grijă pentru frați. Și să iei aminte ca niciodată tânăr fără barbă și muiere să nu se apropie de schitul acesta. Și oricine fără de barbă, ori bărbat, ori femeie de se va apropia de schitul acesta se va leproșa!» Și îndată s-a deșteptat Servie din somn și și-a venit întru sine. Și se gândea pentru această vedenie. Și vorbind cu duhovnicul și neprimind răspuns, atunci l-a mișcat și a văzut că adormise întru Domnul, și deci l-a întins pe pământ, că era pe scaun, și s-a dus la Ioan și i-a spus toate.

Iar Ioan, auzind, i-a zis: «Cum să facem acum, fiindcă nu avem preot ca să cânte înmormântarea?» Și începând să gătească cele pentru înmormântare, îndată vede pe un bărbat în chip de preot, care venea ca să ceară milostenie ca un robit (dar acesta era îngerul Domnului). Iar Ioan, văzându-l, l-a întrebat cu bucurie dacă are darul preoției. El a zis că are. Și așa l-au adus la trupul cel mort, ca să facă regula înmormântării. Avea împreună cu dânsul epitrahil și felon. A bătut în toacă de s-au adunat toți frații și au cântat înmormântarea după obicei, însă cu multă umilință, încât să plângă și pietrele. Așa că au stat de l-au îngropat, au turnat și candela și l-au pomnit mai înainte de a-l îngropa.

CAP 51

Îngerul spune cuvânt la înmormântare

Și după ce l-au îngropat a spus cuvântul următor preotul care i-a cântat înmormântarea:

«Iată, mortul zace în mormântul odihnei lui și s-a izbăvit de toate grijile vieții. Să-i jefuiască cineva chilia lui, el nu vorbește. Să-l ardă, lui nu-i pasă. Să-l bată, el nu se împotrivește. După atâția ani cât a trăit, cum acum de năpraznă a murit? Când trăia, nu știa că o să moară și o să se acopere cu pământ. Însă acum a învățat să fie de toți călcat. Atunci, îngropându-l cineva, nu suferea, iar acum îl aco-

peră cu pământ și rabdă. Atunci nu da nimănu din cele ce avea, iar acum i le ia toate și nu zice nimic, nici simte. Însă cuvântul meu nu este pentru acest mort, fiindcă acesta era neagonisitor, ci-l zic pentru tot omul care o să moară ca și acesta. Atunci nu suferea necinstea, iar acum toate le suferă.

Vă întreb: când pune feștila la lumânare, au nu o pune curată? Că murdară nu arde. Așa și Dumnezeu: cum este cu puțință să pună suflet întinat în trup? Se întinează cu păcatul strămoșesc, precum zice David: *Întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea.* Dar Dumnezeu îl curățește prin Botez. Și iarăși, de se va întina cu păcatele ca un om, iarăși se curățește cu mărturisirea păcatelor și cu pocăința cea adevărată. Dar omul nu se pocăiește curat, că deși se pocăiește, dar nu se pocăiește cum se cade, sau că adastă¹ să se pocăiască la moartea lui, însă fără nici un folos, fiindcă atunci se pocăiește nevrând, dar nu de bunăvoie, ci silit de frica morții. Și pe unii îi răpește moartea nepocăiți, pentru negrija lor. În iad nu este pocăință, ci numai răsplătire, și sufletul cel păcătos arde în iad ca feștila.

O, fraților, vedeți pe acest mort care, de va face cineva mii de răutăți, el nu simte, fiindcă este acoperit cu pământ? Așa trebuie să fie călugărul cel ce a lăsat lumea și s-a îmbrăcat în rase negre: ca mortul cel acoperit cu pământ. Precum mortul nu se grijește și nu ia aminte la răutățile lumii, așa și monahul trebuie să se depărteze de toate tulburările lumii și să nu ia aminte ce face unul și altul, ci să-și vadă numai pe mortul său care este înfășurat în rase negre, că nu are mâini. Și precum mortul se topește în mormânt și putrezește, așa și monahul trebuie să se topească cu pocăința și să se mistuiască cu lacrimi fierbinți și înfocate ale adevăratei pocăințe.

Monahul se cuvine să topească cu pocăința vina lucrării celei rele și să stingă cu lacrimi focul cel veșnic. Căci cel care se pârjolește de aici cu lucrarea păcatului și moare nepocăit, acolo o să-l ardă veșnic și să se facă materie a focului aceluia. Precum mortul, după ce putrezește în mormânt și, dezgropându-l, îi aleg oasele, așa trebuie și călugărul: cu pocăința să aleagă din leprosul său trup oasele păcatelor și să șteargă din mintea lui toate cele vechi aduceri aminte, că

¹ Așteaptă.

cel ce petrece întru acestea împlinește lucrarea păcatelor și se osândește asemenea cu cel ce săvârșește păcatul.

Cel ce la Botez s-a curățit de păcatul cel strămoșesc și pe urmă, câte puțin, s-au leproșat inima și sufletul lui de păcatele lumii, câte puțin lepra aceea i se face mîncătură și moare. Unul ca acela, deși va veni întru simțirea păcatelor și va alerga la doctoria vieții monahicești cu scop ca să se vindece, dar materiile lucrării celei din buna voință a răutăților nu le-a lăsat, ticălosul, și încă se află în multa grijă a celor pământești și se grijește pentru bucate îndulcitoare, să mănânce fără de oprire, să adune metale și haine și alte venituri îndestulate, aceluia îi rămâne pocăința lui nelucrătoare și nefolositoare. Și nu numai că nu se vindecă de rănilor lui cele mai dinainte, ci mai adaugă și alte păcate de moarte și nu simte deloc.

Acum, când se îngroapă și se acoperă cu pământ, își vine întru simțire, însă ce folos? Unde au rămas acum grija cea multă și învisti-erirea lucrurilor? Iată că nu se mai mișcă nicidecum! Dar tu, o, mortule cel fără de glas, nu te mai grijești? Nu mai ceri cele ale tale care au rămas în mâinile altora? Fiindcă, când trăiai, nu lăsași nici cele mai mici din ale tale. Și acum cum le lași toate de le stăpânesc alții și tu zaci numai cu o rasă neagră înfășurat?

Vedeți, fraților, în care întunerice și umbră a morții se află oame-nii? Socotiți voi, cei ce umblați, că mortul acesta zace în mormânt și, de-l veți ridica, nu poate să stea. Ieri sta și privea pe ceilalți, iar astăzi zace și-l priviți voi. Înțelegeți dar că și pe voi mâine o să vă văd morți, zăcând în mormânt. Pentru aceea siliți-vă să vă găsiți îndrep-tați întru pocăință și să adormiți fără de tulburare. Căci cu adevărat la doctoria pocăinței ați venit, și, dacă porunca doctorului nu păziți, ce folos? Ați venit la doctoria monahiceștii viețuiri. Păziți-vă de mîncările cele vătămătoare, adică de patimile voastre! Doctorul vă poruncește să vă păziți de faptele cele rele, care pricinuiesc moarte, adică de zavistie, de pomenirea de rău, de a judeca pe alții, de cur-vie, de malahie, de amestecarea cu parte bărbătească și de stricare a neastâmpărării, și de celelalte care vă lipsesc de darul celui dintâi și celui de-al doilea Botez.

Voi nu vă păziți, și ați întinat Botezul cel dintâi. V-ați lepădat de lume și ați venit să vă pocăiți, dar nu ați lăsat deșertăciunea lumii

și ați adunat acelea care nu le aveți în lume. Și rană vi s-au făcut, și cangrenă mîncătoare, și lepra lumii v-a mîncat, și acum sunteți morți și zaceți în mormîntul deznădăjduirii. Și așa, cînd veți muri și voi, atunci nu vă veți mai griji de multa tulburare a vieții și de învîstierirea de argint, care omoară sufletul monahului. Și cuvîntul meu este spre folosul cel de obște al păzirii monahilor ca să nu moară cu moarte sufletească, ci să se îmbrace cu omorârea cea trupească și să trăiască sufletește. Precum și mortul acesta a murit trupește și acum se veselește sufletește. Să dea Dumnezeu ca și voi să vă veseliți întru veșnica fericire, lucrînd răbdarea, smerenia, ascultarea și celelalte fapte ale călugăriei, pînă la răsufierea cea mai de pe urmă!»

Acestea și alte multe învățăături zicînd îngerul cel ce s-a arătat în chip preoțesc, la sfârșit a zis: «Dumnezeu să odihnească sufletul acestui trup mort!» Și atunci a scos felonul și epitrahilul, care au strălucit ca soarele înaintea fraților, cu o strălucire dumnezeiască și cu raze nemateriale ale Sfîntului Duh, iar nu ca strălucirea aurului și a altor pietre scumpe ale pămîntului. Iar Ioan, văzînd acel de mult preț epitrahil, s-a mirat și a zis: «Crede-mă, părinte, că de aș fi avut veșmintele tale, nu mi-ar fi păsat de datoria robiei tale!»

Iar cel arătat a zis: «Cu adevărat de mult preț sunt. Câtă datorie am, de atîta preț sunt și acestea. Însă, dacă le voi vinde să plătesc datoria mea, atunci fără de veșminte ce voi face?» Îi zice Ioan: «Iartă-mă, că din neluare-aminte am zis cuvintele acestea!» Iar el i-a răspuns: «Din răspunsul meu ai întors cuvîntul tău, și iată că am venit la împotrivă grăire și la vorbă deșartă, fiindcă din acestea vine grăirea de rău și a judeca. Însă duceți-vă voi înainte la mănăstire, și eu vin acum.» Și s-a făcut că se duce pentru nevoia sa, și așa s-a făcut nevăzut. Iar Ioan, mergînd la mănăstire, a gătit ca să-l ospăteze și să-i plătească. Și-l aștepta, dar nu s-a mai văzut, și, căutîndu-l împrejurul mănăstirii, nu l-a aflat. Și atunci a cunoscut că a fost îngerul Domnului.

Și de atunci a rămas Servie în locul duhovnicului, purtător de grijă pentru frații cei duhovnicești. Și au înștiințat pe arhiereul de moartea duhovnicului, rugîndu-l să le trimită alt preot și duhovnic. Așa arhiereul a trimis îndată pe duhovnicul pe care îl avea în mitro-

polie, împreună și cu alt preot, ca să le slujească acolo. Și s-a bucurat Servie, și își mărturisea gândurile la acel duhovnic, și auzind cei dimprejurul Critului de moartea duhovnicului și că Servie a rămas purtător de grijă al schitului, s-au adunat mulți frați pe care Servie îi tundea și îi chivernisea, iar gândurile lor le mărturiseau duhovnicului. Atunci și Andrei, lăsându-și toată bogăția lui, a primit Sfânta Schimă de la Servie și se nevoia bine. Și cu prostimea lui s-a învrednicit de darul tămăduirilor, și tămăduia toată neputința.

Acesta petrecea viață plăcută lui Dumnezeu. Pe nimeni niciodată nu a întristat, nici a necinstit, ci mângâia pe frații cei scârbiți. Niciodată nu a cârtit în slujbele care i se porunceau, ci mai vârtos se bucura. Nu judeca, nici îi păsa ce ziceau alții. Niciodată pe pat sau pe așternut nu s-a culcat să doarmă, ci se rezema de pereți și dormita puțin și iarăși slujea: căra apă, mătura, gătea bucate, spăla și niciodată nu lipsea de la slujba bisericii, niciodată nu și-a lăsat canoanul, de pâine nu s-a săturat, iar apă numai o dată în zi bea, și aceea cu măsură. Iar frații, văzându-i nevoița lui cea atât de aspră, îl pizmuiau și-l grăiau de rău și socoteau că este înșelat. Și îl chemau pe ascuns de îl batjocoreau, și râdeau de dânsul, și îl îmbrânceau, și muștar cu oțet tare îi turnau pe nas și în vasul din care bea apă. Când vroia să se pogoare pe scări, îi puneau năut și, călcând, aluneca și cădea de se rănea, și când se scula îi turnau câte o cofă de apă în cap, din îndemnarea diavolului, numai ca să-l scoată din răbdare să blesteme, și fericitul toate le răbda. Când i se udau hainele, se uscau pe dânsul, că nu avea altele ca să se schimbe.

Altădată iarăși îi turnau sărătură de pește pe grumaz acei preîn-drăciți. Odată au meșteșugit și i-au luat culionul și ciorapii și le-au mânjit cu smoală și cu rășină, și i-au încălțat cu ciorapii și i-au pus culionul în cap, și barba lui o au uns cu păcură. Pe urmă chemau pe ceilalți și le ziceau: «Veniți să vedeți pe înșelatul acesta cum s-a făcut!» Și venind ceilalți părinți, cum l-au văzut într-acest chip, l-au întrebat: «Pentru ce, Andreie, te-ai făcut așa?» Iar el a zis: «Pentru zăduf o am făcut, ca să mă mai răcoresc!» Ei i-au zis: «Acum cum o să le scoți?» El a răspuns: «Când va trece zăduful, se dezlipesc ele singure!» Și nu a arătat că acei vicleni i le-au făcut. Și Servie toate le cunoștea, însă a tăcut până când le va descoperi Dumnezeu.

După aceea, neomeniții¹ aceia vicleni, când s-au culcat, s-au sculat leproșați la bărbie, la fălci și la picioare. Iar Andrei s-a aflat sănătos, că s-au frecat smoala și rășina ca pământul și au căzut. Atunci Servie a gonit din schit pe acei leproșați, ca să nu se lipească și de alții, și de atunci se leproșau toți câți se împotriveau și făceau neascultare, după cuvântul îngerului. Și nu se putea apropia de schit muiere sau tânăr, ci numai oamenii cei desăvârșiți, care aveau vârsta de 33 de ani. Iar dacă veneau mai mici cu vârsta, de la 25 de ani până la 28, se leproșau. Și chiar și dobitoacele, parte femeiască dacă se apropia, se leproșau. Și așa s-a curățit schitul de putoarea patimilor trupești, că măcar și afară de schit dacă vorbea cineva cu muiere sau cu tânăr se leproșa.

Și din pricină că erau curați de patimi și de spurcăciuni trupești, strălucea fața lor, a celor de 60 și de 70 de ani, ca a celor de 25 de ani, fiindcă unde este femeie sau tânăr cu neputință este să se păzească întregă curățenia oamenilor. Iar Servie priveghea ziua și noaptea, și lua aminte de mântuirea fraților, și îi învăța ca să nu pătimească și ei precum a pățimit Cunavie.

CAP 52

Pentru împrilestirea lui Cunavie

În schitul fericitului Servie a venit un frate nou, începător, cu numele Constantin, și se nevoia după voia lui, având înălțarea minții. Și se sârguia să întrecă pe fericitul Andrei întru nevoie, năluindu-se cu mintea lui. Și văzând tămăduirile pe care le făcea Andrei din prostimea lui, a întreat pe oarecine zicând: «Pentru care nevoie a primit Andrei acest dar al tămăduirilor?» Și acela i-a răspuns, ca și cum spre îndreptare: «Andrei niciodată de pâine nu s-a săturat, nici de apă, și stă la rugăciune câte două sau trei zile, neîncetat ziua și noaptea, și face câte o mie sau două de metanii, păzește tăcerea, nu s-a culcat niciodată să doarmă, ci stând sau rezemându-se primea somnul, și vin nu a gustat niciodată, și alte multe nevoie a săvârșit!»

¹ Neomenoșii, hainii.

Acestea auzindu-le acela, din nălucirea lui i-a părut că sunt prea mici. Și după puține zile a rugat pe Servie să-l călugărească, ca să urmeze și el acestea. L-a tuns în schimă și l-a numit Cunavie. Pe urmă a ieșit afară din schit, urmând după a lui înaltă cugetare, și s-a încuiat la un loc strâmt, și se nevoia singur.

Și atât s-a silit cu nevoința, încât a întrecut nevoințele lui Andrei, afară de smerenia și prostimea lui, fiindcă el era mândru și viclean. Numai în fiecare duminică mânca câte puțin posmag și apă. Nu s-a culcat pe pământ nicidecum, și așa a petrecut cinci luni. Apoi i-a venit gând ca să se încredințeze de la Dumnezeu dacă i-a primit nevoința. Așa a pus în candelă apă, feștilă și untdelemn, și se ruga să i se aprindă candela nevăzut.

Și fiindcă rugăciunea lui necurată nu s-a auzit, îngăduia rugându-se și zicea: «Doamne, dă-mi darul tămăduirilor! Să-mi dai această, și nu voiesc mântuirea sufletului meu, ci mai bine voiesc să ard în foc ca paiel!» Acestea rugându-se nepriceputul, din depărtarea lui Dumnezeu a găsit loc diavolul și i-a cuprins candela. Și i s-a arătat și diavolul în chipul lui Andrei și îi zice: «Bucură-te, părinte Cunavie! Iată că mă întreci în nevoință, de aceea am venit să-ți spun că acolo unde mă rugam am văzut afară de chilia mea o lumină care se învârtea, și, venind, s-a sălășluit întru tine. Și acum am venit ca să te heretisesc, și am întâlnit în drum pe un înger care mi-a zis: 'Ce te mârhești, Andreie, pentru Cunavie, că te întrece cu darul? Pentru că te întrece și cu nevoința, de aceea și cu darul te întrece!'»

Acestea zicându-le dracul cel arătat în chipul lui Andrei, s-a mai arătat și alt drac cu lumină întunecată și îi zice: «Bucură-te, o, părinte Cunavie! Iată că s-a primit rugăciunea ta și vine Împărăteasa cerului să te întâlnească!» Iar el, auzind, a vrut să-și ia rasa pe el, dar dracul nu l-a lăsat, ci i-a zis: «Îți ajunge că ai dobândit îndrăzneală, numai să taci, să nu o numești, nici să zici rugăciunea ei (adică închinăciunea îngerului), fiindcă este ca o iscoadă și se scârbește!» Aceasta a zis vicleanul drac, știind că, dacă va zice heretisirea îngerului, are să se desființeze nălucirea și să piară. Iar el l-a întrebat: «Ce să fac? Și cum să zic?» Dracul îi zice: «Să-ți pui mâinile în brâu (aceasta i-a zis vicleanul ca să nu-și facă cruce) și să zici: Mulțumescu-ți ție, Stăpâna pământului, că m-ai învrednicit de această nevoin-

ță și am răbdat atâta osteneală! Și pentru nevoința mea te rog să-mi dai darul tău!» Și, primind sfatul dracului, s-a învoit să facă așa.

După aceea a ajuns și alt drac în chip de înger și a poruncit să gătească scaunul împărătesei și, ieșind întru întâmpinare, s-au închinat toți lui antihrist. Asemenea și Cunavie și, după ce i-a mulțumit după cum îl învățase, atunci satana îl săruta dulce, precum Iuda cel viclean, ca să-l piardă, și i-a zis: «Mult doream să te văd, și acum m-a învrednicit slava mea, și te-am dobândit în brațele mele. Acum cere-mi ce dar voiești și să-ți dau!» Și l-a așezat pe scaunul pierzării, ca și când l-ar slăvi, și a poruncit dracilor să i se închine și să i se supună. Și către dânsul a zis: «S-au înfricoșat heruvimii și serafimii de slava ta!» Iar el, mândrindu-se că a șezut pe scaunul pierzării, a zis întru sineși: «Câtă nevoie am făcut ca să dobândesc slava aceasta!» Atunci diavolul a poruncit să-l înalțe la cer ca să se închine fiului ei și el să-i dea darul tămăduirilor, după dorința lui. Și l-au ridicat dracii la înălțime, împreună cu scaunul pe care ședea, până la sfera vântului, și de acolo l-au slobozit jos, și a căzut cu mare pornire pe o stâncă de piatră și s-a sfărâmat bucăți. Și așa a primit de la diavolul darul tămăduirilor, și s-a dus sufletul lui în focul cel veșnic, să ardă, precum el singur a cerut în rugăciunea lui. Că așa știe satana să răsplătească celor ce cred minții lor și umblă în voile lor și nu-și mărturisesc gândurile.

Acolo aproape era alt frate, tot asemenea nevoindu-se, cu socoteala părerii celui alt, ca să primească darul tămăduirilor. Și cum a auzit urletul căderii aceluia, s-a spăimântat. Și îndată i s-a arătat îngerul Domnului în chipul fratelui celui căzut și i-a spus toate, și l-a povățuit să nu se înșele și el, ci să se supună și să-și mărturisească gândurile, să nu umble după voia lui și să nu creadă minții lui. Și așa s-a dus.

Atunci fratele, venind degrabă, a spus lui Servie toate cele pentru Cunavie. Iar Servie, auzind, a lovit în toacă, după obiceiul mortului. Și, adunându-se frații, le-a spus toate cele pentru Cunavie cu lacrimi și le-a zis: «Faceți rugăciune ca să ne descopere Dumnezeu mai lămurit!» Și așa făcând, a auzit Dumnezeu rugăciunea lor, și îndată s-a arătat Cunavie ca un băiat de arap, și a spus tuturor înșelarea lui și cum că a căzut din darul lui Dumnezeu. Și pe urmă a zis: «Vai mie,

că am pierit! Vai, cum m-a înșelat diavolul și m-am osândit întru în-tuneric!» Și așa s-a stins ca fumul. Și auzind toți acestea, s-au înfri-coșat. Iar Servie îi învăța să se păzească, să nu pătimească și ei ase-menea. Și viețuia cu plăcere de Dumnezeu, povățuiri fiind cu buna pildă a lui Servie. Iar Servie slăvea pe Dumnezeu întru toate.

CAP 53

Pentru moartea Sfântului Servie

După aceea, mai în urmă, a venit și vremea mutării fericitului Servie, ca un om ce era. Și el, cunoscându-și sfârșitul, a chemat pe frați, pe Ioan întâi, și l-a sfătuit să primească iconomia fraților, să le poarte de grijă și să le fie începător, iar el nu a primit. Atunci Servie a scris arhiereului, iar arhiereul a scris înapoi ca să primească Ioan începătoria. Atunci Ioan a vrut să fugă și îndată s-a leproșat, și a ră-mas nemișcat în patul său. Și venind Servie să-l vadă, atunci Ioan a cerut iertăciune pentru neascultarea lui și s-a făgăduit să primească începătoria, numai să se vindece. Atunci Servie s-a rugat lui Dum-nezeu și s-a tămăduit Ioan.

Și după aceea s-au adunat toți frații și le-a zis fericitul Servie: «Fraților, vedeți că pentru bătrânețile mele nu pot să vă economi-sesc, fără numai să primească altul începătoria, precum a poruncit și a rânduit Preasfințitul stăpânul nostru! Și să nu ziceți împotri-vă, că altul m-a tuns, nu mă supun acestuia. Iar de va fi vreunul în-tr-acest chip, să se spună pe sine, ca să-l știm». Și erau acolo șapte frați nesupuși, care umblau în voile lor și ziceau: «Noi pe alt egu-men nu vrem, ci numai pe tine!» Și aceasta o ziceau numai pentru slava deșartă a lor. Și, îndată cu cuvântul, au rămas fără de grai și surzi, și numai prin semne se înțelegeau cu Servie, zicându-i: «Pre-cum ne-ai făcut, așa vino de ne vindecă!» Iar Servie le-a răspuns: «Vindecarea voastră este să rămâneți așa, leproșați, până când va lovi în toacă pentru moartea mea, și atunci să vă vindecați numai de lepră, iar de cuvântare nu. Ci numai prin scriere să răspundeți, pentru împotrivirea voastră!» Și i-au ridicat din mijloc ca pe niște osândiți.

Atunci a zis către ceilalți: «Fraților și fiii mei! Vedeti ce rău este împotrivirea? Luați aminte, ca să nu cădeți și voi întru adâncul pierzării prin grăirea împotrivă și nesupunere. Să aveți unire și dragoste între voi și să vă liniștiți cu pacle!» Și a poruncit să se citească scrisoarea arhierelui, care zicea așa: S-a dat duhovniceasca îndreptare și stăpânirea schitului lui Ioan. Iar lui Pavel, iconomia cea din afară. Și oricine nu se va supune, să se pedepsească cu lepra lui Ghezi. Iar cel ce se va supune să fie binecuvântat în veci! Și auzind frații, au zis: «Să fie după voia arhierelui nostru!»

Atunci Servie a început să-i învețe, zicând: «Ascultați, fraților, părinților și fiilor! Vă rog să fiți păciuitori¹, liniștiți, netulburători, nu râvniți cele rele, ci cele bune urmați! Să fiți fără de patimă la mâncăruri, la îmbrăcăminte și la orice slujbe. Și să nu cârțiți în ascultări, că cel ce face ascultare este înger pământesc, dacă fără de cârtire și cu prostime face ascultare. Iar cel ce cârtește și grăiește împotrivă se face dobitoc înfierbântat și încărcat, și altă plată nu are, fără numai paietele care le mănâncă. Și vă întreb: oare cel ce slujește în chinovie fără de plată în zadar lucrează? Nu în zadar! Ci i se plătește gânditor, și nu simțitor.

Simțitoare plată este când lucrează cineva la panghinea (adică la lucrul mâinilor de obște cu frații împreună) și cârtește, luând aminte la unul și la altul, ca un neînțelept, și nu simte că această blestemată grăire de rău este capul păcătuirilor. Și lasă pe preafrumoasa tăcere a rugăciunii celei de gând, și uneltește multa cuvântare de a judeca și a osândi, luând aminte la cele mai mici greșale ale aproapelui, și acoperă pe cele mari ale lui, și este totdeauna tulburat și voitor de rău. Unul ca acesta se aseamănă cu dobitoacele, că plată nu are pentru osteneala lui, fără numai mâncarea și îmbrăcăminte, ca și dobitocul cel neînțelept, fiindcă câștigul îl cheltuiește la cârtire și la vorbe deșarte, a judeca și a defăima, și niciodată nu tace, precum mularul când vede orzul în traistă, se bucură, iar când vede povara, caută să fugă. Așa și aceștia, când aud clopotul pentru masă saltă de bucurie, iar la lucru cârtesc și se ascund. Când se află în vreo treabă și toacă de Vecernie, pricinuiesc ca să-și isprăvească lucrul, numai ca să scape de slujba bisericii. Mai cu plăcere le este

¹Împăciuitori, făcători de pace.

să lucreze decât să se roage. Unii ca aceștia multă sminteală aduc, frații mei!

Ascultați-mă, fiii mei, și păziți aceste zece porunci, adică: să aveți răbdare, dragoste, curățenie, blândețe, smerenie, tăcere, înfrânare, ascultare, supunere și rugăciune. Acestea oricine le va avea, își va câștiga mântuirea sa. Iar cel ce le va defăima, pierde mântuirea sa. Dacă acestea le veți păzi, bunătățile pământului veți mânca. Iar de nu le veți păzi, sabia gonind vă va mânca. Și de acum înainte să știți că nu veți mai auzi glasul meu. Să păziți acestea ce am zis, ca să moșteniți viața veșnică și să aveți binecuvântarea arhierelui și a mea, a smeritului vostru părinte. Sculați-vă și plecați-vă genunchii la cea mai de pe urmă a mea rugăciune!»

Atunci s-au sculat toți și au îngenuncheat, plecându-și capetele înaintea lui Servie. Iar el a zis rugăciunea aceasta în auzul tuturor: «Stăpâne Atotțiitorule, iată, încredințez pe fiii mei aceștia în mâinile Tale! Păzește pe robii Tăi, Doamne, de cursele diavolului. Dumnezeu Atotțiitorule, Preaînalte, fără de început Părinte și Doamne Iisuse Hristoase, Fiule Unule-Născut, și Duhule Sfinte, Cel în Treime Dumnezeu, Unul și singur închinat de toată zidirea, vie acum mila Ta peste turma Ta aceasta și păzește-o sub acoperământul Tău de aducerile-aminte cele rele, de gândurile cele viclene și de vrăjmașii cei văzuți și nevăzuți, și de tot pizmașul și potrivnicul, și dăruiește lor inimă înfrântă și smerită! Iar tu, o, prealăudată Maică și Stăpână de Dumnezeu Născătoare Marie, miluiește pe robii tăi, povățuiește-i pe dânșii întru dreptate și slobozește pe ei întru păstoria lui Ioan, monahul Clironomului¹ meu! Așa, Stăpână prealăudată, păzește pe dânșii, pe cea întru Hristos adunată turma ta, și pe cei ce vor mai veni și vor locui în schitul acesta!» Și acestea zicând, îndată a pus metanie fraților, ca un smerit. Iar frații, plângând, i s-au închinat, dându-i sărutarea cea mai de pe urmă, și el lor asemenea.

Atunci a ajuns și trimiterea arhiepiscopului, care scria așa: «Preaiubitul meu fiu Servie, gătește-te să mergem, că ceasul a ajuns și drumul este departe și calea este îngustă și necăjită. Grăbește-te și vino să mergem și să săvârșim călătoria!» Acestea le-a scris alegoric, adică cu taină ascunsă, care arăta mutarea lor de aici, ca să nu înțeleagă fra-

¹ Moștenitor al unui bun, al unui drept – din gr. *klironómos*

fi și să se tulbure, și nimeni din frați nu a înțeles, fără numai Andrei, care, luând deosebi pe Servie, i-a zis cu rugămintă să-l ia și pe el într-acea călătorie cu arhiepiscopul împreună, să nu-l lase sărman întru această viață. Atunci Servie, milostivindu-se spre el, i-a zis: «Du-te și te gătește să mergem!» Iar lui Ioan i-a poruncit să scrie răspuns arhierelui, și a scris așa: «Curând vin dimpreună cu Andrei!» Deci i-a zis preotului: «Să te gătești și să slujești, ca să ne împărtășim cu Preacuratele Taine, împreună cu Andrei, fiindcă ne așteaptă arhieretul!» Iar Ioan nu a înțeles, ci credea că or să se ducă la arhieretul.

Deci a slujit preotul și s-au împărtășit cu Sfintele Taine Servie împreună cu Andrei. Și după mulțumită a zis lui Andrei: «Du-te, fiule, la chilia ta și te liniștește puțințel!» Pe urmă zice și lui Ioan: «Mă duc și eu să mă liniștesc pe patul meu puțințel, și tu gătește cele spre călătoria noastră, să fie toate gata.

Iar gătirea ta să fie cu pace, smerită și fără de tulburare, până la ieșirea noastră, și atunci să ne petreceți la călătoria noastră fără de tulburare, să nu plângă cineva nebunește. Și tu ia aminte, să chivernisești turma cu frica lui Dumnezeu întru cele din afară lucrări și întru cele duhovnicești rânduieli. Să priveghezi ca un bun păstor și purtător de grijă egumen, ca să vadă frații pilda ta cea îmbunătățită și să se silească să se supună!» Acestea și alte sfaturi zicând lui Ioan, i-a făcut semn și a intrat în chilia lui. Și a adormit întru Domnul dulcele și fericitul acela somn cel veșnic.

Și după puțin ceas a venit altă scrisoare în care scria că arhieretul a adormit întru Domnul. Și auzind Ioan, s-a întristat foarte și a alergat la Servie să-i spună acestea. Și, bătând de multe ori în ușa chiliei lui, nu i-a deschis. Atunci a zis rugăciunea și, intrând în chilie, l-a găsit săvârșit. Iar la căpătâiul lui era o hârtie în care scria așa: «Luați trupurile noastre și le îngropați în pământ!» După aceea a venit și la Andrei și l-a găsit și pe acesta cu cuvioșie săvârșit. Atunci a lovit în toaca înmormântării, și cum au auzit acei canonisiți, îndată s-au curățit de lepra lor, iar de amuțire nu, fiindcă s-a făcut limba lor ca o nucă rotundă și nu puteau să mănânce altceva, fără numai zeamă cu făină îngroșată, și numai cu noimă și cu scriere își arătau gândurile lor. Și așa s-au săvârșit fericitul Servie și cu Andrei, și i-au îngropat cu mare cinste.

Atunci a rămas Ioan diadoh¹ la cele din lăuntru, iar Pavel la cele din afară. Și, după moartea lui Ioan, a rămas Pavel la cele din lăuntru, iar la cele din afară unul din slujitorii arhiereului, anume Simion. Iar după Pavel a rămas Simion diadoh, iar celălalt slujitor, cu numele Ilarion, la cele din afară. Iar după Simion, Ilarion a rămas diadoh, iar la cele din afară al treilea slujitor, cu numele Paisie. Și după Ilarion a rămas diadoh Paisie, iar la iconomia celor din afară altul.

Și toți aceștia care au văzut și au cunoscut nevoințele Cuviosului Servie au stat întăriți cu darul lui Dumnezeu întru nevoința chinoviei și au păzit cu luare-aminte toate învățăturile Preacuviosului Servie, până la sfârșitul lor.

CAP 54

Pentru răzvrătirea schitului Cuviosului Servie

După moartea lui Paisie, a stat diadoh unul netrebnic și cu nărav rău, și a început ticălosul să facă pogorământ la cele zece porunci ale Cuviosului Servie. Fiindcă împreunarea cea vicleană zămisind, când se va naște rodul cel viclean, după vicleșugul său, îndată deschide ochii din pânțele mumei sale și privește curat pe mumă-sa, și se uită în ochii ei, și numai că nu vorbește. Că de era să vorbească, negreșit că ar fi zis aceste trei cuvinte: «Asin înfierbântat înțeleg, adică asin fierbinte m-am zămislit, din viclenia părinților mei, și am înțeles vicleșugul lor din pânțele maicii mele!» Că asinul cunoaște numai viclenia împreunării, dar pe alt păcat nu-l cunoaște. Și aceasta nu totdeauna.

Iar omul cunoaște tot păcatul și toată fărădelegea. Neastâmpărea lui se aseamănă cu a câinelui, care nu cunoaște vremea împreunării, ci pe drumuri, oriunde se întâmplă de găsește, se împreună fără de oprire. Fiindcă oamenii, când se împreună fără vicleșug, după lege, numai spre nașterea de fii, atunci se face pruncul cu bună înțelegere. Iar când se împreună cu gândul neastâmpărării și al vicleniei, se face și pruncul viclean, asemenea lor. Că zice: «Am feme-

¹Conducător, moștenitor.

ie cu cununie, după lege. Când voiesc, săvârșesc pofta mea!» Așa, asta este cu cununie pentru nașterea de fii, iar nu pentru neastâmpărarea osândirii și a fărădelegii să curvești fără socoteală, că atunci se va zămisli prunc viclean, din lucrarea împreunării celei viclene. Pentru aceea, vicleanului aceluia prunc, când se naște, i se deschid ochii și vede curat vicleșugul părinților.

Însă curățenia împreunării cea fără de vicleșug întunecă și închide ochii vicleșugului și deschide pe cei ai darului. La cele vremelnice întunecat, iar la cele gândite și veșnice prealuminat se hrănește cu cunoștință și înțelegere dumnezeiască rodul curățeniei. Iar pruncul cel viclean, născut din vicleșug, se hrănește cu furțișaguri și cu nedreptăți, cu minciună și cu neastâmpărări, cu necurății și cu nemerere de Dumnezeu și de oameni. Iar pricina este neastâmpărarea și nesăturarea de a păcătui a născătorilor lui. Pentru aceea slobozește Dumnezeu, când este să iasă pruncul din maica lui, să se primejduiască și să moară amândoi, și nu vede nici mama pe prunc, nici pruncul pe mama lui. Asemenea se face și la călugări când vin din lume. Că precum se dezlipește pruncul din pântecul maicii lui, așa și călugărul din putoarea lucrurilor lumii, și se unește cu viața monahicească. Și pruncul, după neastâmpărarea împreunării născătorilor lui, nu cunoaște cele sfinte, ci se unește în căile pierzării lumii.

Asemenea se face și la viața monahicească: monahiceasca și lumea viețuire se aseamănă ca muiera cu bărbatul. Monahii se aseamănă bărbatului, iar lumea, femeii. Dacă bărbatul este înțelept, și muiera se face înțeleaptă. Asemenea și călugării: dacă uneltesc viața curată, iau și lumenii pildă bună de la dânșii și viețuiesc creștinește. Iar dacă călugării nu viețuiesc cu curățenie, atunci lumenii nu se folosesc, ci mai mult se smintesc și pierd întreaga înțelepciune.

Curățenia monahului este să se depărteze de tulburările mirenilor și de lucrurile acestea: de îngrijirea a multe feluri de bucate, de grija celor deșarte și de multa învistierire. Că precum de aceste trei se întunecă și mireni și nu văd darul lui Dumnezeu, asemenea se întâmplă și la monahi. Că mireni, întunecându-se de acestea trei, cad în curvie, în preacurvie și în neastâmpărare și se lipsesc de darul lui Dumnezeu. Și petrecând cu neastâmpărare și fiii lor văzându-i, iau pildă rea și urmează și ei asemenea cu viețuirea părinților

lor. Așa și monahii, pentru acestea se lipsesc de mântuirea lor. Că așa petrecând monahul, de va avea ucenic, acela privește spre starețul lui și spre duhovnicul lui că petrec cu desfrânare, și pricinuind petrecerii lor, face și el asemenea, luând pildă rea de la dânșii.

Că tatăl ucenicului este starețul lui, iar duhovnicul este maica lui. Și duhovnicii vremurilor de acum s-au dat la slobozenie și la viață desfrânată; asemenea și stareții, au căzut în grija tulburării și a învistiierii. Au dobândit slavă și cinste lumească și stăpânesc silnicește, ca și cum ar domni peste aproapele și peste supușii lor, le poruncesc tiranicește nălucindu-se că stăpânesc, socotesc pe cele de obște ca pe ale lor și le opresc, și li se pare că sunt oarece, și cu adevărat nimic nu sunt, ci numai putoare și necurăție și stăpâniți de patimi.

Precum bunătatea lui Dumnezeu are trei puteri, adică: stăpânire, ținare și putere, așa și răutatea omului pătimaș ține aceste trei puteri ale necurăției, adică: putoare, spurcăciune și necurăție. Și cu împietrirea despre cele dumnezeiești își pierde drumul mântuirii lui. Și dacă monahiceasca viețuire își va pierde drumul mântuirii, cu cât mai vârtos lumenii? Dacă aceasta a slăbit, cu cât mai vârtos aceea? Dacă bărbatul este neputincios, cu cât mai mult femeia? Dacă părinții sunt atât de neputincioși, cu cât mai mult vor fi pruncii lor?

Fiindcă părinții lor au cheltuit puterea la grija celor pământești, adică: a mâncărilor, a băuturilor, a îmbrăcăminții, a lăcomiei și a iubirii de argint, au căzut în curvii, preacurvii, necurății și alte fărădelegi și s-au făcut neputincioși în petrecerea creștinătății și a credinței. Iar grija învistiierii celor deșarte a făcut pe monahi neputincioși la viețuirea lor cea monahicească. Că puterea monahului este rugăciunea.

CAP 55

Pentru rugăciune

Fiindcă puterea monahului este rugăciunea, așa că, când va slăbi monahul de la rugăciune, își pierde gustul său. Precum pruncul, când se va naște, de nu va suga laptele mamei lui cu îndestulare, moare. Așa și călugărul: de nu va suga cu îndestulare laptele rugăciunii, se prăpădește și moare sufletește. Când pruncul se apropie

de țâțele maicii lui și lapte nu găsește, ce folos este? Și monahul carele s-a îmbrăcat cu Sfânta Schimă, și nu se roagă gânditor neîncetat, nimic nu se folosește.

Muma monahului este mântuirea, iar țâțele-s Sfânta Schimă, și laptele rugăciunea. Dacă nu cauți mântuirea ta precum pruncul țâța și nu sugi rugăciunea, precum pruncul laptele, ce folos? Atunci pentru ce te-ai călugărit? Rugăciunea este răsuflarea mântuirii: dacă lipsește răsuflarea, cum o să trăiască omul? Că măcar de va citi monahul *Mineiele*, *Octoihul* și toate cărțile celelalte, și rugăciune nu va zice, nu se folosește numai din citirile cărților. Precum dacă ar pune bucate pe masă și pâine nu pune, nimic nu folosesc bucatele fără pâine, așa și cu citirile, se împodobește Biserica cu multe feluri de cărți, precum *Psaltirile*, *Mineiele*, laudele troparelor, și cu multe feluri de cuvinte de învățătură. Însă dacă monahul nu ține în minte rugăciunea, nu se folosește numai din acelea. Că dacă Biserica citește și gândul tău umblă încoace și încolo, ce te folosesc citirile? Așa că vă duceți la Biserică ca să auziți dumnezeieștile cuvinte, și dacă nu vă înfrânați mintea, ca să nu umble la cele deșarte, nici un folos nu aveți. Așa că pravila se sfârșește și tu rămâi fără de roadă.

Rugăciunea este frâu. Dacă vei goni rugăciunea de la tine, ai dat vreme minții tale să umble încoace și încolo, ca și calul cel fără de frâu. Dacă ții rugăciunea și o repeți totdeauna, mintea ta atunci este împiedicată și oprită de a umbla unde vrea, ca și calul cu frâu, și atunci și rugăciunea simte rodul ei. Rugăciunea rabdă întru toate, și îndelung rabdă, ține întreaga înțelepciune, dragostea, luminează mintea și sufletul, curățește toată lepra, rănile și necurățiile sufletului. Dacă monahul cel leneș este fără de grijă și neputincios la rugăciune, cu cât mai mult lumeanul?

Dacă părinții cei trupești sunt atât de neputincioși, cu cât mai mult fiii lor? Când cresc din tinerețile lor în lume fără de frica lui Dumnezeu și pe urmă vin la viața monahicească, și se dau pe sine sub ascultarea vreunui părinte duhovnicesc, și dacă părintele lui este împătimit la cele pământești, și a căzut întru împietrirea deșertăciunii, și s-a rătăcit de viețuirea monahicească, dar fiul său cel duhovnicesc, carele a părăsit lumea și a venit și s-a supus lui, ca să-l povățuiască la calea mântuirii, ce pricopseală să facă la cele duhovnicești?

Că precum pruncul, din pricina vicleniei născătorilor lui, a greșit legăturile firii, și a deschis ochii încă din pântecul mamei lui, așa și ucenicii, din pricina vicleniei starețului lor au uitat rânduiala monahiceștii viețuirii, din ziua de când s-au îmbrăcat în schimă.

Pentru că se nasc pruncii cu ochii deschiși, arătat se face: că oamenii, în ziua de astăzi, au pierdut gustul întregii înțelepciuni.

Poruncă: îngerul ce s-a arătat Sfântului Pahomie, cu culionul la Sfânta Schimă, și a poruncit: de nu vor trece trei ani ai cercării la noul începător, să nu-l îmbrace cu Sfânta Schimă. Că dacă îl va îmbrăca mai înainte starețul lui, să nu se bucure unul de altul: nici starețul, nici ucenicul, pentru că au călcat porunca. În ziua de astăzi, vedem că nu trei ani, ci nici trei luni nu-l cearcă: ci, îndată cum iese din mitra¹ lumii, îl tunde. Însă nu se bucură de el. Că un ucenic ca acesta ce nu s-a cercat și nu s-a învățat lucrează voile lui cele lumești, și are toată putoarea lumească, patimile și voile lui, și numai că întină Sfânta Schimă, ci și al doilea botez al pocăinței. Iar ticălosul stareț se face fără de grijă și fără de luare-aminte la lucrarea ucenicului, și în sfârșit leapădă cele sfinte câinilor.

Și ce este mai rău urmează după aceea: că unii leapădă Sfânta Schimă și se duc în lume de se însoară, sau, petrecând prin lume, lucrează cele mai rele, și se hulește pentru dânsul numele lui Dumnezeu.

Acum vă întreb: a cui este vina? De unde a urmat aceasta? Nu este vina starețului lui, că a călcat legea, și l-a călugărit necercat, și l-a lăsat în voile lui cele rele? Și nu l-a povățuit mai întâi ca să se îndrepteze, și apoi să-l facă călugăr, și așa s-au pierdut amândoi sufletește.

Dar veți zice: ce este vinovat starețul lui? Vă zic că, dacă nu era vrednic să povățuiască suflet, pentru ce l-a primit sub povățuirea lui? Că în loc să-l mântuiască, l-a pierdut: și sângele ucenicului acela o să se ceară de la cel neiscusit stareț. Că cel nou începător, lepădându-se de lume și venind la călugărie plin de necurăția lumii, se supune la stareț și se spală cu muștar iute și cu oțet, adică cu feluri de ispите, fiindcă altfel nu se curățește cea veche necurăția a lumii.

Că necurăția lumii este lipicioasă și se lipește de om, ca și cositorul de aramă, și altfel nu iese, fără numai cu țipirig²: așa și muștarul, este potrivit necurăției lumii și atât curățește, ca focul când pârjolește țar-

¹ Pântec – din gr. *mitra*.

² Substanță albă, cristalizată, solubilă în apă; clorură de amoniu.

rina, și se curățește de buruieni. Însă muștarul de care zicem este întristare peste întristare, plângere peste plângere și scârbă peste scârbă. Să nu înceteze întristarea, să nu se curmee plângerea și să nu lase mâhnirea. Totdeauna să fie întristat, plângător și cu inima înfrântă.

Însă lângă muștar trebuie și izvor de apă să curgă, ca să se spele toată putoarea care s-a muiat din iuțeala muștarului. Izvoare sunt ochii; dacă ochii nu vor lăcrima, ce să facă singur muștarul? Precum săpunul fără de apă nu folosește, așa și omul, dacă nu va scoate lacrimi, nu se curățește de întinăciuni. Și iarăși: dacă nu va avea plângerea muștarului în inimă, nu folosesc lacrimile.

Iarăși zic: de nu va avea izvor izvorând, ca să se spele ca și cu săpun și să scoată necurăția lumii, cum o să se boteze? Izvor și săpun este încetarea de a mai lucra necurății. Iar necurăția este curvia, preacurvia, neastâmpărarea, zavistia, uciderea, iubirea de avuție, nedreptatea, furțișagul, urâciunea, a judeca și a osândi, și altele asemenea. Iar pocăința și zdrobirea inimii este întristarea de-a pururea, plângerea neîncetată, cu pomenirea păcatelor și cu aducerea aminte de moarte. Atunci se zdrobește mai mult. Și să nu își aducă aminte cu dulceața de păcatele lui, că atunci păcătuiește îndoit, precum le-ar fi și făcut.

Păcat săvârșit se numește când își aduce aminte cu dulceața. Iar când și cu lucrarea, se numește păcat îndoit. Pentru aceea zic: omul necurat, fiindcă în păcate s-a zămislit, și necurăția o lucrează. Și pentru aceea S-a pogorât Dumnezeu pe pământ și a dat Sfântul Botez, ca să se curățească omul. S-a botezat Fiul lui Dumnezeu și cu apă, și cu Sângele Lui, fiindcă nu S-a zămislit în păcate, ci S-a întrupat din Duhul Sfânt. Și botezându-Se în apă, a curățit păcatul zămislirii, al fărădelegii și călcării de poruncă a lui Adam. Și botezându-Se și cu Sângele Său, a înviat pe cei din Adam din veac adormiți.

Iar botezul pocăinței nu l-a arătat împreună cu botezul curăției, ci mai pe urmă l-a arătat. Fiindcă la întâiul botez al curăției nu trebuie la om muștarul, ci veselie și bucurie.

Când păcatul se zămislește în gândul omului, uneltește precum șarpele la Eva, și gândul a uneltit la Adam, și amândoi împreună s-au întinat. S-au zămislit Cain și Abel în păcate, dar Abel s-a curățit cu sângele lui, precum și trăind, cu muștarul dreptății. Adam și Eva s-au întinat cu călcarea de poruncă a necurăției, iar nu cu zămislirea

fărădelegii. Și pentru călcarea poruncii s-au izgonit. Însă au arătat multă pocăință, cu amar plângând și suspinând din tot sufletul lor, dar cu toate acestea nu au putut să se izbăvească.

Pocăința lui Adam a pogorât pe Fiul lui Dumnezeu numai, și Fiul lui Dumnezeu pogorându-Se a curățit păcatul lui Adam fără de muștar. Așa și oamenii la Botez, se curățesc în dar de păcatul cel strămoșesc, și pe urmă cad în alte păcate. Pentru aceea trebuie să se curățească cu muștarul acela, că și aceasta a săvârșit-o Fiul lui Dumnezeu cu Cinstitul Său Sânge.

Însă precum Dumnezeu a trimis Tablele Legii cu Moise, dar el fiind gângav la limbă, le-a vestit Aaron către norodul lui Israel, așa m-a trimis și pe mine Dumnezeu (zice Sfântul Nil) către tine, robitul, și fiindcă ești gângav la limbă, să dai cuvintele mele lui popa Gherasim, și el să le dea în scris cu pace și cu tăcere, ca să nu se facă tulburare. Și, după ce le va scrie, să se ducă unde va vrea, ca să nu se ispitească de cumplită urgie, ceea ce va să fie.

Că cei ce se împotrivesc cuvintelor mele caută să vă piardă pe voi de pe fața pământului. Că precum israelitenii nu au crezut poruncile din Tablele Legii, așa și aceștia nu or să creadă cuvintelor mele. Și precum Iona a făcut trei zile și trei nopți în pânțelele chitului și a propovăduit pocăința, așa și Fiul lui Dumnezeu a făcut trei zile și trei nopți în pânțelele pământului.

Însă ninivitenii, văzând pe Iona că a ieșit din pânțelele chitului, au crezut propovăduirii lui. Iar Domnul nostru S-a pogorât în iad ca să izbăvească pe strămoși. Și iadul văzându-L, și-a închis porțile sale și nu L-a primit, fiindcă era fără de păcat, precum scrie: *Vine Stăpânitorul lumii acesteia și întru Mine nu află nimic*. Fiindcă porțile iadului se deschid numai la cei păcătoși. Că pe Mergătorul-înainte l-a primit iadul pentru păcatul cel strămoșesc. Dar Domnul nostru Iisus Hristos nu era împărtășit de strămoșescul păcat. Că S-a zămislit de la Duhul Sfânt, nu din dulceața păcatului. Și, după propovăduirea lui Ioan în iad, așteptau cei din veac ținuți acolo venirea lui Hristos, ca să-i izbăvească.

Domnul nostru Iisus Hristos a venit la iad cu smerenie. Atunci îngerii au strigat: *Ridicați, boieri, porțile voastre, și va intra Împăratul Slavei!* Și boierii întunericului nu voiau să deschidă. Atunci Domnul nostru a ridicat preanevinovatul picior și l-a atins de porțile iadului

(adică tăria Dumnezeirii). Și îndată s-au sfărâmat porțile iadului, și a intrat Domnul, și S-a dus la strămoși, și a stănut în mijlocul lor și a propovădui Dumnezeirea Lui. Și pentru ca să-i izbăvească pe ei S-a întrupat și a împlinit propovăduirea Mergătorului-înainte. Și câți nu erau întunecați de fărădelege și de necredință, și își aveau inima curată, au primit propovăduirea lui și s-au slobozit. Iar ceilalți s-au împietrit și au rămas întru întunericul fărădelegilor și al necredinței lor, că unii s-au slobozit și alții au rămas în iad până la Ziua Judecării. Acestea toate le-am spus spre învățătura ta."

CAP 56

Pentru pustiirea Schitului Sfântului Servie

A zis Sfântul Nil către Ehmilot: Acum să îți spun pentru pustiirea Schitului lui Servie:

„După moartea egumenului celui cu rea pildă, n-au mai pus alt egumen, ci viețuiau de capul lor. Unii voiau tipicul lui Servie și-l păzeau, iară alții nu-l voiau. Mai pe urmă s-au învoit să păzească tipicul, însă scopul lor era să stăpânească ei și să supună pe alții. Și căroro vroiau să le facă rău, puneau tipicul în mijloc și-l dovedeau ca pe un călcător al tipicului, și-l goneau din schit. Dar ei nici o poruncă a tipicului nu păzeau.

Proistoșii și duhovnicii primeau tineri fără de barbă în mănăstire, și egumen nu puneau, ca să poată să facă voile lor cele rele. Tipicul scria să nu iasă nimeni afară din biserică pe vremea pravilei și să nu vorbească în biserică. Alții păzeau și nu ieșeau, fără numai proistoșii și duhovnicii, care ședeau afară și vorbeau cele deșarte, că cei mai mici se temeau să iasă.

Atunci s-a întâmplat o istorie astfel: un frate din schit avea un cunoscut în oraș, și l-a înștiințat să se ducă și să-l întâlnească. S-a întâmplat și altul, care vroia să meargă și el împreună la oraș, ca să întâlnească pe acel prieten. Iar într-o zi a ieșit fratele acela din biserică în artică, ca să spună celui alt frate că nu o să poată merge la oraș, ci să-l întâlnească acela pe prietenul lui și să-i spună ceva din partea lui. Iar slăviții în deșert aceia, auzind vorba lor, i-au înfruntat, și ei le-au spus pricina vorbirii lor, lângă care au mai zis: «Voi în toate zilele ie-

șiți și vorbiți deșertăciuni, și pe noi pentru o pricină de nevoie ne dojeniți. Pentru aceasta ne-am făcut călugări ai tipicului?» Iar ei, auzind vorba fratelui cea cu dreptate zisă, s-au tulburat și l-au gonit.

Și mai în urmă s-au împărțit în două: unii păzeau tipicul lui Servie, iar unii nu-l păzeau. Și pe aceia care păzeau tipicul îi numeau tipicari. Iar pe cei ce nu-l păzeau îi numeau călcătorii tipicului. Și se numeau unii pe alții eretici. Proistoșii au călcat rânduiala schitului și primeau înlăuntru muieri și tineri fără de barbă. Cel întâi proistos a primit un tânăr frumos, fără de barbă, ucenic, și ceilalți se smin-teau și ziceau să-l scoată, după rânduiala tipicului. Iar proistosul a zis: «Aceasta noi nu o știm. Să se ungă cu balegă tipicul acela!»

Văzându-l pe el ceilalți, au luat și ei asemenea, ucenici tineri, și au început să mănânce și carne. Iar cei nevoitori posteau și de untdelemn. Atunci s-au ales numai șapte colibe care păzeau tipicul Sfântului Servie. Un ucenic cu numele Acachie, al unuia din cei nevoitori, s-a arătat asupritor la viețuirea bătrânului lui, însă din nerăutatea lui acesta se arăta că ține rânduiala tipicului despre așezarea bătrânului lui, iar pe ascuns se împărtășea cu aceia care nu păzeau, că mâncă și bea cu ei și zicea: «Ce este aceasta, și ce este aceea? Dumnezeu a dat mâncările să le mâncăm, și muierile tot Dumnezeu le-a dat.»

Și așa întinau îngereasca schimă ticăloșii. Și depărtându-se darul lui Dumnezeu de la dânșii, s-au făcut cu totul necurați și sufletește, și trupește.

Și de aceea se dăduseră la multă grijă și tulburare a strânge bogăție, și s-au îmbelșugat de mâncăruri și de băuturi: untdelemn mult, pește, brânză, unt de vacă și feluri de vinuri. Strângeau și bani de la închinători, lucru oprit de Sfântul Servie. Și văzând Dumnezeu răutatea lor și neîndreptarea sufletelor lor, a hotărât să-i piardă. Și a trimis îngerii satanei să-i prăpădească prin înfricoșată și nemaiauzită pedeapsă.

CAP 57

Pentru trimiterea îngerilor satanei

Într-una din nopți, a venit boierul dracilor cu toată ceata lui (după slobozirea lui Dumnezeu). Și intrând în schit, au lovit toacele ca

și cum ar fi fost închinători (fiindcă cu această pricină ieșeau toți călugării afară auzind toacele, contra tipicului Sfântului Servie). Așa călugării, auzind toacele, s-au adunat să întâmpine pe închinători ca să capete bani. Afară de cele șapte colibe, fiindcă aceia, din iconomia lui Dumnezeu, nu au auzit nimic și nu au ieșit.

Iar pe ceilalți, cum s-au adunat, i-au prins dracii, fără să scape vreunul, și i-au legat pe toți, pe urmă au stricat tâmpla¹ bisericii, au adunat icoanele, au stricat ușile, au scos ferestrele, stranele și pardoseala, și acoperământul chiliilor, au adunat toate lemnele și scândurile la ușa bisericii. Au aprins foc mare și au deosebit cărbunii.

Atunci au aruncat pe cărbuni pe toți călugării cei legați și au început a prăji trupurile lor, și îi aruncau în pojarul focului, unul câte unul, ca pe niște pești, unde se frigeau jalnic și se sfârșeau. Pe cei ce erau sodomiteni și aveau a face cu tineri fără de barbă, îi rupeau și le frângeau întâi gâtul, pe urmă osul spinării, și mâinile, și picioarele, și-i aruncau în foc. Celor ce se spurcau cu muierile, le frângeau mijlocul și încheieturile mâinilor, și le strângeau boașele foarte tare cu sfoară, și îi aruncau în jeratic. Iar celor ce au stricat tipicul, le frângeau ceafa, mâinile, coastele și genunchii, și îi aruncau pe jeratic. Iar celor ce aveau numai grija celor pământești și se depărtase darul lui Dumnezeu de la dânșii pentru grija aceea, le frângeau mâinile și picioarele. Iar celor ce se împrieteneau cu persoane mari, și stau la mâncăruri și la băuturi, le despicau pânțele, le frângeau mâinile și picioarele. Altor le tăiau degetele de la mâini și de la picioare, și le rupeau ceafa și limba. Și așa pe toți acei ticăloși îi aruncau în jeratic. Și toți, rău și jalnic auzindu-se prăjiți pe foc, ca peștii pe cărbuni, s-au săvârșit întru atâta chinuire cumplită, spre arvuna muncii celei veșnice, fiindcă i-a găsit urgia lui Dumnezeu nepocăiți.

Pentru aceea vă zic: O, părinți sfetagoreți! Pocăiți-vă, ca să vă găsească urgia în pocăință, că văzând Dumnezeu pocăința voastră, Se va milostivi și Își va întoarce urgia Sa, și vă veți izbăvi, ca ninivitenii. Iar de nu vă veți pocăi, o să vă vie urgia, precum și la schitul acesta al lui Servie. Fiindcă și voi astăzi ați călcat hotarele și canoanele părinților voștri celor vechi, și primiți tineri fără de barbă, spre sminteală celor mai neputincioși. Și cu aceasta ați întinat și ați spurcat locul acesta cel sfânt.

¹Catapeteasma – din lat. *templa*.

Lucrați cele deșarte ale acestei vieți, fără să socotiți că aveți să le lăsați toate și să vă duceți de aici deșerți, precum și aceia le-au lăsat și s-au dus goi și ticăloșiți. Au pierdut sufletul, și împreună cu dânsul toate bunătățile: și cele pământești, și cele veșnice.

Vai! Și cine o să-i izbăvească din întunericul cel mai din afară, precum este scris? Cum și în ce fel este acel întuneric? Și câtă înălțime și adâncime și lărgime are?

Iată, vă spun din parte pentru adâncimea acelu întuneric cel mai din afară: acel întuneric este neînțeles, și se zice cel mai din afară, fiindcă este afară de lumea aceasta, și-l desparte prăpastie mare. Și să zic spre pildă: câtă înălțime este de la pământ până la cer, pe puțin de două ori mai mult este mai adâncă acea adâncime a întunericului celui mai din afară; este adâncime neînțeleasă, și după adâncime are și întunericul. Acolo este întunericul cel pipăit, acolo viermii cei neadormiți, care mănâncă pe cei ce grăiesc minciuni. Acolo înfricoșata muncă a sodomitenilor și cumplita osândă a celor ce lucrează truștile păcate.

Acolo stau tiranii muncitori cei nemilostivi, care muncesc pe cei ce spurcă schima cea îngerească; acolo foame cumplită și legături nedezlegate; acolo cei ce nedreptătesc pe aproapele și dreptatea o calcă; acolo se prăjesc limbile cleveților și ale celor ce judecă și osândesc pe alții. Acolo sunt tirani care despică din ceafă limbile duhovnicilor acelora, care vădesc păcatele celor ce se mărturisesc la dânsii. Acolo sunt muncitorii care sfărâmă dinții monahilor celor ce mănâncă milostenia fără să o lucreze, ci numai o învistieresc și nu au nici o grijă de dânsa. Acolo sunt viermii cei neadormiți, care mănâncă mâinile și limbile acelora care dau făgăduință când primesc Sfânta Schimă înaintea Sfântului Altar, și pe urmă calcă făgăduințele și își petrec viața cu lenevire. Acolo este scoaterea ochilor acelora ce privesc lucrurile cele rele și spurcate, și poftesc să le lucreze simțitor și gânditor. Acolo sunt care spintecă gâtulejul acelora care se împărtășesc cu nevrednicie cu Dumnezeuiștile Taine și se fac vinovați Trupului și Sângelui Domnului, precum și iudeii.

Acolo se află multe feluri de munci, cumplită și înfricoșată, care muncesc și răsplătesc acelora care lucrează aici pe pământ cele 44 de păcate ale fărădelegilor, acolo le este răsplătirea. Fiindcă sufletele celor morți, suindu-se la înălțimea cerului și trecând prin vămi-

le văzduhului, și cercetându-se de vameșii de acolo, de se va afla la dânsule vasele celui viclean, și fapte bune nu au, și le stau împotriva păcatele lor, atunci se surpă cu sunet ca de trăznet întru acea prăpastie, și se duc cu mare și înfricoșată frică și sunet. Precum și luceafărul a căzut cu toată ceata lui curgător întru aceasta. Cum zice Domnul la Sfânta Evanghelie: *Legându-i mâinile și picioarele, aruncați-l întru întunericul cel mai din afară: acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.*

Întuneric se zice pentru că este neluminos, cel din afară: pentru că este deosebită osândă, rânduită pentru cei păcătoși și pentru draci. Pentru aceea zice Avraam: *Prăpastie mare s-a întărit între voi și între noi.* Adică între drepti și între păcătoși. Această zicere are trei înțelegeri: una se zice întuneric, că este afară de Edenul cel luminos. A doua întunericul cel din afară se zice, că este afară de iad. Iar a treia se zice întunericul cel din afară, că este iadul afară de Eden.

Vă întreb: dacă se va goni din Eden și din iad, unde are să se ducă? Arătat este că o să cadă întru această înfricoșată prăpastie a întunericului celui mai din afară, care este și mai cumplită decât iadul. Și precum oarecând s-a deschis această neînțeleasă adâncime și a înghițit pe Dathan și pe Aviron cu ceata lui, de vii, împreună cu corturile lor, așa se scufundă întru aceasta și cei ce spurcă botezul cel dintâi cu necurățiile lumii. Asemenea și cei ce calcă făgăduințele Sfintei Schime, cu desfrânarea lumeștii îndulciri.

Oh, cuviosilor Părinți! Ce folos este vouă din dobândirea celor lumești și celor pământești, când vă veți osândi acolo? Și dacă nu o simțiți, pricina este că sunteți cufundați în grija tulburărilor vieții. Iată, eu vi le închipuiesc ca pe un lucru viu. Luați în mâna voastră un snop de paie, și tot atâta frunze de copaci uscate, și tot atâta prăștină de măslină, și amestecați-le toate împreună, și le aprindeți în odaia voastră neavând ogeac¹, și când se va umple de putoare și de fum, să cercați atunci, de puteți, să ședeți înlăuntru să lucrați rucodelie, în cât timp afumă acelea.

Acestea însemnează cele trei ameteți care întunecă pre om și-l trag de la mântuirea lui: că paiete sunt multa îngrijire, ce să mâncați și ce să beți, și ca să le aveți cu îndestulare. Frunzele sunt multa

¹ Hogeag; coș la o casă, horn.

îngrijire a celor pământești și a se trudi întru cele deșarte cu durere. Că precum frunzele cad din copaci toamna, așa și grija celor pământești este deșartă și zadarnică. Iar prăștina de măslina este multă învistiierire a metalelor: a aurului și a argintului. Și cât timp sunteți încuiați în lăuntru acestor trei amețeli, voi, călugării, nu puteți să lucrați mântuirea sufletelor voastre. Înfrânarea bucatelor este bună când se face pentru mântuirea sufletelor, iar nu pentru îngâmfare, că atunci este rea. De nu le veți defăima pe aceste trei, adică grija mâncărurilor, a celor pământești și a învistiieririi, o să vă prăpădiți sufletește și trupește, ca și monahii din schitul lui Servie, fiindcă numai cele șapte colibe, păzind tipicul și canonul lui Servie, n-au pățimit nici un rău.

CAP 58

Pentru cele șapte colibe din schitul lui Servie

După sfârșitul urgiei aceleia, a pierzării necălugărilor aceloră, s-a luminat de ziuă și au ieșit afară din chiliile lor cei șapte, care păzeau poruncile Fericitului Servie, și văd schitul pustiit și ars, și întrebau unul pe altul cum s-a întâmplat aceasta. Și se mirau. Au venit și s-au apropiat de biserica cea sobornicească a schitului, și, văzând-o arsă și surpată, și pe călugări zăcând fripți pe cărbuni (O! înfricoșată vedere și de mare spaimă!), i-a cuprins frica și au rămas fără de glas. Și luând seama împrejur, au auzit mișcare și glas înlăuntru între trupuri. Și văzând că se mișca unul dintre morți, și ei apropiindu-se, și dând în lături celelalte trupuri, au scos pe cel ce mișca, care era jumătate mort, având frânte mâinile și picioarele, și ochii lui scurși, și fiindcă se răciseră cărbunii, a rămas acesta nears între trupurile celorlalți morți. Și mai ales din dumnezeiasca iconomie, ca să adevereze pentru cei șapte cuvioși cu pricina cele care s-au întâmplat.

Și tânguindu-se acei cuvioși, l-au luat la chilia lor și l-au pus pe pat. Și s-au întors să îngroape pe ceilalți morți. Iar în drum au întâlnit pe un tânăr, care i-a întrebat: «Unde vă duceți?» Ei au răspuns: «Ne ducem să îngropăm Sfintele Moaște ale părinților celor uciși.» Le zice acel tânăr: «Nu sunt Sfinte Moaște, ci necurate. Luați aminte să nu le îngropați la cimitirul părinților celor adormiți cu cuvioșie,

ca să nu spurcați moaștele cele curate. Ci să faceți o groapă mare deosebit, și acolo să le îngropați. Iar pe acela pe care l-ați luat la chilia voastră să-l întrebați, și acela vă va spune toate. Și, după trei zile, vin și-l iau pe el, și-l pun acolo unde este porunca lui Dumnezeu.» Și acestea zicând, s-a înălțat.

Așa părinții, după porunca îngerului, au îngropat trupurile celor morți în alt loc și s-au întors la chiliile lor. Și după ce a mai înviat puțin cel bolnav, l-a cunoscut starețul lui, că este ucenicul său, Acachie. Și l-a întrebat: «Ce a fost aceasta ce ați pățimit, fiule?» Iar el a răspuns: «Iartă-mă, părintele meu, că neascultarea mea m-a adus la această stare ticăloasă!» I-a zis bătrânul: «Să ne spui, fiule, cum vi s-a întâmplat acea cumplităucidere?» Iar el a răspuns: «Au venit îngerii satanei să ne dea în jaf, precum și noi am dat în jaf îngereasca schimă. Că de te ascultam, părintele meu, nu era să pățimesc acestea, fiindcă eu înaintea ta păzeam învățăturile tale, iar pe ascuns făceam lucrurile lor cele rele: mâncam și beam cu dânșii, slobozind la carne și pește. Iar în noaptea aceasta, pe la miezul nopții, au lovit în toacă, și eu, fără să te întreb, am plecat și m-am dus la dânșii acolo și ne-au prins pe toți și ne-au legat, și noi socoteam că este glumă. Și pe urmă, după ce ne-au legat, au început să descopere colibele și să scoată tâmpla bisericii și stranele. Și noi iarăși socoteam că cer aur sau argint. Pe urmă i-am văzut că au început a răpi icoanele cele îmbrăcate cu aur și cu argint, și aprinzând foc mare, au aruncat icoanele în foc împreună cu lemnele, și le ardeau. Asemenea au făcut și cu candelulele cele de argint. Și toți erau muți și fără de cuvântare, ci numai prin semne se înțelegeau între dânșii unul cu altul, și după ce s-au făcut cărbunii, ne aruncau și ne frigeau precum ne-ați văzut.

Acum mă cuceresc¹ și mă rog, părintele meu, să mă primești și să mă faci călugăr, să mă împărtășesc cu Preacuratele Taine, că nu sunt vrednic să trăiesc, fiindcă și în urgia aceea m-am rugat lui Dumnezeu așa: ca pentru sfintele tale rugăciuni, să îmi dea să trăiesc, și să nu mor până primesc Sfânta Schimă, și să mă împărtășesc, și apoi să mor.»

Auzind acestea bătrânul lui și văzându-l că este la sfârșit, l-a călugărit și l-a împărtășit cu Sfintele Taine, și a treia zi, după Vecernie, s-a săvârșit. Iar bătrânul lui cu ceilalți șase l-au îngropat cu evlavie în cimitirul cuvioșilor părinți, fiindcă i-a primit Dumnezeu pocăința lui.

¹De la sensul vechi al cuvântului „cuceresc” – a (se) ruga umilindu-se.

Și de atunci acei părinți, cât au trăit, păzeau tipicul întocmai ca Evanghelia. Și petrecând bine în toată viața lor, cu bună nevoință s-au săvârșit, trecând din viața aceasta. Pe urmă n-a mai viețuit nimeni acolo, pentru pustiirea locului. Și din pricina urgiei aceleia, și chiliile s-au pustiit.

Acum să zic: scoală-te, părinte Servie, și vezi schitul tău! Asemenea și muntele acesta, întru câtă pustiire a faptelor bune a ajuns, pentru desfătarea pântecelui, călcarea poruncilor și necurăția trupului. Fiindcă omului celui ce mult mănâncă și mult bea i se strică întreaga înțelepciune. Că i se adună sămânța și, slobozindu-se cu silnicie, i se strică trupul.

Iar cel curat își păzește trupul cu bună rânduială și sănătos. Cel ce se desfătează se buhănește¹ și îi scade puterea cea firească, că se taie sângele de la inimă și se preface în sămânță, și iese silnicind, și îi aduce slăbiciune la inimă. Omul se dă la mâncăruri și la băuturi ca să se împuterniceze, dar inima se acoperă dintru acea desfătare, și de aceea i se întâmplă dambla, adică și moarte năpraznică de multe ori. Pentru aceea părinții cei vechi se înfrânau postind și se nevoiau, ca să nu ia putere trupul spre patimi și să slăbească sufletul din Darul Sfântului Duh. Fiindcă Darul nu rămâne la cel neastâmpărat, ci se depărtează, și se apropie puterea satanei.

Dacă lumenii, din pricină că nu păzesc curățenia, fac copii neputincioși, betegi, bolnăvicioși și sluți, și dacă la aceia neînfrânarea pricinuește atâta vătămare, cu cât mai vârtos la tine, călugăre? Care nu ești pentru facerea de copii, ci vrei numai să-ți atragi osânda asupra-ți pângărindu-te, și îți pierzi și sufletul, și trupul, și te aduce la deznădăjduire, și atunci te căiești, ticăloase, că te-ai făcut călugăr numai spre bucuria satanei, neputând să-ți păzești fecioria. Și aceasta o pătimești pentru că nu ai înfrânare, și ai a face cu fețele acelea care te smintesc, și umbli și prin lume, și în tot chipul te si-lești ca să îți strici fecioria și curăția.

Te întreb, o, ticăloase monahe: ce nevoie ai ca să ieși la lume? Au ai nevoie să-ți hrănești copiii sau muierea, ticăloase? Dar tu te-ai lepădat de lume și de toate dulcețile ei și ai dat făgăduință pentru tine înaintea lui Dumnezeu să flămânzești, să însetoșezi și să umbli

¹Se umflă la față și la trup (de boală, de băutură, de somn etc.); se puhăvește.

gol. Și acum cauți să te desfătezi și să te îmbeți? Apoi să cauți și îmbrăcăminte moale să porți. Și alergi prin lume să strângi bani și să zidești palate.

Și voiești să te apropii de para focului. Cărbunile când va cădea aprins pe pardoseala scândurii, ce bine o să facă, fără numai aprindere, și de multe ori și toată casa arde? Iar când va cădea pe haină sau pe fân uscat, amar! Că le arde toate.

Scândura este schitul, iar hainele sunt schiteii. Iar fânul este chinoviile. Când va veni în schit sau în chinovie vreun tânăr, ce răutate nu se va lucra acolo? Fiindcă schiteii sunt înaintea lui Dumnezeu ca hainele, iar chinoviile, ca fânul cel uscat. Că au pierdut îndulcirea viețuirii chinovicești, și sunt ca fânul cel uscat spre pârjolitură¹ al relei poftiri și se ard. Iar de era să fie viața lor cu plăcere de Dumnezeu, ar fi fost ca iarba cea verde, care nu se teme de pârjolitură.

Când se află în chinovie nesupunerea, mâncarea întru ascuns, iubirea de argint și răpirea, atunci pace nu va fi niciodată în chinovia aceea, nici binecuvântarea lui Dumnezeu nu va fi într-însa, ci numai blestem. Precum a urmat odată și în chinovia Mănăstirii Constamonitu.

CAP 59

Pentru Mănăstirea Constamonitului

În vremurile cele vechi, în Mănăstirea Constamonitului era un egumen prea iubitor de argint. Și la ascultări punea tot oameni de un nărav cu dânsul, scumpi și nedarnici. Și unde era să cheltuiască pe săptămână opt vedre² de vin, opreau trei și cheltuiiau numai cinci. Și cu brânza tot asemenea, din opt oca opreau trei. De era să cheltuiască 50 de pâini, opreau 20. Și așa făceau la toate cei din ascultări, și nu dădeau să se sature părinții la masă, și de aceea se făcea cârtire.

Iar Dumnezeu, văzând atâta nedreptate, a trimis pe îngerul Său în chelăria³ trapezei, și a șezut la fereastră cu un picior înlăuntru și cu celălalt afară, și avea un coș plin spânzurat afară, în care erau multe feluri de-ale mâncării. Și când punea trapezarul brânza sau

¹ Pârjol, foc mare și iute.

² Vadră – veche unitate de măsură a capacității, folosită pentru lichide, echivalentă cu circa zece ocale, aprox. 15 litri.

³ Pivnița cu alimente a mănăstirii.

pâinea, ori vin, cu lipsă, atunci îngerul întindea mâna la coșnița cu pâine, și luând, arunca afară, și așa făcea la toate.

Și era acolo în mănăstire un bătrân îmbunătățit, cu numele Zaharia, care a văzut pe înger făcând așa, și ducându-se la egumen, i-a spus cum a văzut. Iar el, auzind, l-a ocărât ca pe un înșelat și l-a gonit, necrezându-l.

În vremea aceea s-a întâmplat de au robit tâlharii trei frați de-ai mănăstirii, și vroia egumenul să-i răscumpere. Din întâmplare, a venit un sărac și i-a cerut milostenie, și nu i-a dat. Atunci îngerul îndată a răpit punga cu galbenii din casa de bani și i-a aruncat afară. Iar el, când a vrut să răscumpere pe frați, a deschis casa și n-a găsit punga cu galbeni, și s-a tulburat foarte. Și chemând pe frați, i-a întrebat. Atunci Zaharia a zis: «Eu am văzut pe cel ce se arăta la fereastră, când a cerut săracul milostenie și nu i-ai dat, că a răpit punga și a aruncat-o afară.» Îi zice egumenul: «Pentru ce nu l-ai întrebat de ce face aceasta?» Zaharia a zis că l-a întrebat și i-a răspuns: «Să mai fie iubitor de argint egumenul, și eu le voi arunca toate afară, să vedem cine câștigă.» Și eu i-am zis: «Nu este iubitor de argint egumenul!» El mi-a răspuns: «Așa, la cei proști ca tine, nu este, ci este la cei vicleni, că aceia fură și mănâncă întru ascuns, și păcătuiesc. Când cei din slujbe mulțumesc pe frați și pe cei străini, eu înzecit înmulțesc hranele și băuturile, și pe celelalte toate. Iar când îi nedreptățesc și nu îi mulțumesc, eu atunci răpesc, precum vezi, și le arunc afară. Ieri a venit săracul ca să-l miluiască, și el l-a gonit și l-a ocărât, și eu am luat punga, precum m-ai văzut, și o am aruncat afară. Singur mănâncă deosebit și strică chinovia. Eu sunt îmbelșugător și risipitor chinoviei.»

Acestea toate auzindu-le trapezarul, a zis: «Să mă credeți, părinților, că un burduf de brânză, care cheltuiam și îmi ajungea trei sau patru săptămâni, acum nu-mi ajunge nici o săptămână.» Și altele multe spuneau cei din slujbe.

Auzind acestea egumenul, și-a venit întru simțire și zice lui Zaharia: «Tot acolo șade acela?» Îi răspunde: «Tot acolo, și orice aduce și dă trapezarul, ia și el și aruncă afară din fereastră.» Îi zice egumenul: «Să-i spui să nu le mai arunce afară, că o să fac cum îmi va porunci.» Și a venit Cuviosul Zaharia către înger și i-a spus cuvintele egumenului. Iar îngerul i-a zis: «De va lăsa egumenul iubirea de ar-

gint și iconomia cea multă, și să împace pe frați, și să miluiască pe săraci, atunci chinovia niciodată nu sărăcește. Numai să nu vicleniți, și Dumnezeu va avea grija voastră întru toate.»

Și venind Zaharia la egumen, i-a spus toate câte i-a zis îngerul, că de vor fi iubitori de argint, are să sărăcească chinovia și să se lipsească de toate. Iar egumenul, auzind acestea, s-a căit și s-a îndreptat, și nu mai tăia de la frați și de la cei străini, ce erau cu dreptul, și de atunci au încetat și cei vicleni de a mai fura.

După aceea, iarăși cei din slujbe au început să facă după obiceiul lor cel rău, al celor fărădelege, fără să știe egumenul. Și într-o zi, ducându-se Zaharia să dea ajutor la trapeză, a venit un frate să mănânce, iar trapezarul cu defăimare i-a pus puține bucate, și șezând frațele să mănânce, îndată îngerul a întins amândouă mâinile și a luat din câte avea trapeza, și le-a aruncat afară. A venit și alt frate să ia diaconeaua¹ hranei și a băuturii lui, și i-a dat de s-a mulțumit frațele, și a întins îngerul mâna la coșul acela care era spânzurat afară, de fereastră, și a luat de a pus înzecit în trapeză, din câte i-a dat fratelui aceluia. Și văzând Zaharia că, când dă trapezarul cu îndestulare, dă și îngerul înzecit înapoi, și când nu mulțumea pe frați lua multe și le arunca afară, a venit și a spus egumenului toate.

Iar egumenul, auzind acestea, a poruncit cu certare grea ca orice vor cere frații să li se dea cu îndestulare, și așa se înmulțeau lucrurile mănăstirii. Și frații, fiind mulțumiți, nu mai furau de atunci înainte. Vedeti ce rău este scumpetea și ce bine este darea cu mulțumire? Pentru aceea să fugiți cu luare-aminte, să nu vă lipsiți și de bunătățile acestei vieți, și de ale celei veșnice.

CAP 60

Sfătuire a Sfântului Nil pentru călcarea vieții monahicești

În ziua de astăzi monahii toate le-au călcat. Că precum iarba își leapădă floarea, așa și chinoviile au lepădat rânduielile lor cele așezate de părinții cei vechi, și acum au rămas ca fânul cel uscat la vie-

¹ Slujirea.

țuirea lor. Căci cu nesupunerea lor au lepădat floarea faptelor celor bune și au rămas ca fânul cel uscat, și de va cădea vreun cărbune aprins, se aprind și ard cu totul.

Idioritmiile mănăstirilor se aseamănă caselor celor de scânduri, fără zid de piatră, la care, de va cădea foc, toate ard. Fiindcă și idioritmiții, cei mai mulți, nu au viețuire după Dumnezeu. Și de se va întâmpla să cadă între dânșii vreun foc (adică tineri fără de barbă), care pierzare nu se pricinuește în lăuntru? Adică celor mai neputincioși, acelora le mistuiește tot, și nici surcea de faptă bună nu le rămâne.

Mănăstirile idioritmice au călcat toată petrecerea monahicească, și le mai rămăsese numai întreaga înțelepciune. Acum și pe aceasta o pierd cu privirea celor tineri și nu mai rămân la dânșii semne călugărești. Vai acelora! Că numai haine negre poartă, și încă și pe acestea le-au necinstit cu purtarea blănurilor celor scumpe și a hainelor de mătase, și au defăimat pe cele mai proaste cuviincioase monahilor, fiindcă s-au îmbrăcat cu ale neastâmpărării haine luxoase.

Asemenea și chilioții, au lăsat schiteiasca îmbrăcăminte și viețuirea bătrânilor, și s-au îmbrăcat în hainele neastâmpărării și ale poftirii patimilor, și au pierdut faptele nevoițelor, că împodobesc pe ucenici ca pe niște copile, spre sminteală multora.

Iată că vă spun că eu sunt trimis de la Dumnezeu către voi să vă arăt greșalele voastre, dacă mă veți asculta. Că ați lepădat viața monahicească deasupra voastră, și v-ați îmbrăcat cu osânda, și v-ați făcut cu totul nesimțitori. În loc de smerenie, uneștiți mândria, în loc de dragoste, urâciunea, în loc de blândețe, mânia, în loc de milostivire, nemilostivirea, și în loc de iubirea de oameni, iubirea de argint. În loc de milostenie, iubirea de bani. În loc de întreaga înțelepciune, poftire de necurăție. În loc de înfrânare, îmbuibarea. În loc de negrijire, multa grijă a celor pământești. Și în loc să adunați fapte bune, învistițiți metalul pământului. Și căutați să dobândiți ucenic nu pentru folosul sufletesc al amândorura, ci după plăcerea minții voastre. Și în loc să-l învățați cele duhovnicești, îl învățați cele po-trivnice și vătămatoare, zicând: cine este sârguitor la cele pământești, acesta este osârduitor și la cele duhovnicești.

Vai! Și cu aceste satanicești învățături îi faceți ca și pe voi: îndărătnici, vicleni și fără de frica lui Dumnezeu. Și iubiți pe care au știință de carte și știu cele elinești. Sau știu rucodelie, ori meșteșug

bun, sau sunt puternici cu trupul. Și vă supuneți voi, stareții, la niște ucenici ca aceștia. Și apoi ucenicul ocărăște pe stareț, și el rabdă, fiindcă este supus lui, ca un bărbat când se supune femeii. Vai de nesimțirea voastră! Astăzi la voi s-a plinit cuvântul părinților celor vechi, care zicea că o să vie vremea să se facă picioarele cap și capul picioare. Fiindcă nici egumenii mănăstirilor, nici stareții chiliilor nu se cunosc pe sine de povățuitori ai ucenicilor spre mântuire și că au să dea seamă înaintea Dreptului Judecător pentru dânșii. Nici ucenicii nu se cunosc pe sine de supuși povățuitorilor lor, și că au să dea seama pentru nesupunerea și neascultarea lor.

O, ticăloșilor stareți! Povățuitori orbi! Cum s-a făcut aceasta la voi? Și cum v-ați supus la ucenicii voștri? Fiindcă nu v-ați purtat cu dânșii după cum place lui Dumnezeu, la lucrarea vieții monahicești, ci de-a-ndoaselea. De aceea și Dumnezeu a tras darul Său dintr-voi, pentru că nu păziți datoria voastră de povățuitori, și ucenicii au pierdut ascultarea și supunerea, și s-au îmbrăcat cu netemerea de Dumnezeu. Și împreună vă pierdeți mântuirea sufletelor voastre.

CAP 61

Intrarea fiarei celei cu șapte capete întru petrecerea vieții monahicești

Dacă într-o țarină coaptă, aproape de seceriș, va intra un dobitoc și o va călca, ce pricopseală o să mai fie? Așa a intrat în petrecerea vieții monahicești fiara cea cu șapte capete, și a întins cele șapte gâturi, și o calcă pe aceasta. A frânt simțirile ei și a prăpădit rodul ei. Că întâiul cap este multa grijire a celor pământești. Al doilea, multa grijă a mâncărilor, a băuturilor și a îmbrăcămintei. Al treilea, multa învistierire a banilor. Al patrulea, lăcomia de pânțece și îmbuibarea. Al cincilea, gustul a multe feluri de bucate ale meselor. Al șaselea, a judeca și a osândi cu clevetirea și cu vorbele deșarte pe vremea mesei. Al șaptelea, arzătoarea patimă spre iubirea părții bărbătești, care spurcă și întină întreaga înțelepciune.

Iar întâiul cap al fiarei celei cu șapte capete a deschis zavistnică lui gură și a scos pierzătoarea lui limbă, și închipuiește în multe feluri vederile și pomenirile de rău. Iar al doilea cap a întins gâtul

mult al iubirii de averi, și nemilostiva lui limbă, și ochii, spre răpire în multe feluri. Al treilea cap a întins gâtul nesăturării, gura neastâmpărării, limba viclenirii, și cu ochi necurați în multe chipuri închipuiește. Al patrulea cap a întins gâtul lăcomiei, gura răpitoare și limba cea clevetitoare, ochii cei lingușitori și în multe chipuri închipuitori. Al cincilea cap a întins gâtul cel în deșert slăvit, gura neascultării, limba cea trufașă și ochii cei mândnicioși ai fățarniciei, în multe chipuri închipuitori. Al șaselea cap a întins gâtul deznădăduirii, gura trândăvirii, limba lenevirii și ochii grăirii de rău, în multe chipuri închipuindu-se. Și al șaptelea cap a întins gâtul defăimării, gura împruținării și a micimii de suflet, limba neorânduiei și ochii hulirii, în multe chipuri închipuiește, și așa a frânt simțirea monahiceștii viețuiri.

Iar cea fără de lege, împărăteasa stricăciunii, văzând înfrângerea monahiceștii viețuiri, a poruncit de au adus fiara cea cu șapte capete de dobândă, și o au înjugat la carul zavistiei, și s-a suit deasupra lui, și a poruncit slugilor ei să propovăduiască înainte lucrările ei, adică îngrijirea de multe și învistierea de bogății. Și umblă prin simțirile monahilor, și îi face să nu simtă nicidecum puterea monahiceștii viețuiri, și le-a frânt paiele grăunțelor grâului. Și văzând cea fără de lege că a frânt paiul cel mult roditor al Darurilor Sfântului Duh, a poruncit să înjuge fiara cea în chipul leului la carul cel bărbătesc, și înaintea ei are pe cei de sus trei, și a poruncit să alerge cu strigare spre stricarea simțirii vieții monahicești.

Și striga zicând că aceasta este împărăteasa grijii celei mult tulburătoare și a învistierii, cel ce poștește acestea să vie la dânsa, să trăiască cu odihnă întru toate. Și auzind monahii, au alergat și s-au închinat ei. Și s-au dat spre învistierea nedreptei adunări, după vicleana sfătuire a țigăncii, împărăteasa fără de lege. Că se silesc să adune bogății multe, să umple pungile din nedreptate.

Pe urmă, după ce umplu pungile pe care le au, se grijesc și de alte pungi, ca să le umple și pe acelea se silesc ziua și noaptea. Și fiindcă au rămas unele deșarte, lăsând lucrarea cea monahicească, se silesc cu sudoare și cu osteneală multă ca să le umple și pe acelea. Și pe de altă parte deșertându-se cele pline, iarăși alte osteneli adaugă, și niciodată nu scapă de osteneli, de ameteți și de griji. Și așa s-au pustiit sufletele lor și le-au lipsit de Darul lui Dumnezeu.

Iar Milostivul și Preabunul Împărat, văzând împotrivirea monahilor și nesârguința către viețuirea monahicească, arătându-și iubirea Sa cea de oameni, a înmulțit plata lor ca să-i împace. Iar necunoscătorii călugări, răpind plata, iarăși s-au împotrivit. Și au gonit pe slugile Împăratului Ceresc, și au pus în scaun pe împărăteasa pierzării. Iar țiganca, șezând în scaun, a umblat prin oraș și a văzut că nu se lucrează meșteșug țigănesc. Atunci a poruncit tuturor să-și lase celelalte meșteșuguri și să lucreze fierăria: să facă cărbuni, să sufle cu foi¹ și să facă dicheluri, sape, topoare, cosoare² și seceri, și așa i-a făcut pe toți țigani. Și au lăsat, nepricepuții, slobozenia, și s-au dat la meșteșugul țigănesc, și s-au robit ziua și noaptea, ca să o mulțumească pe dânsa.

Iar Împăratul cel milostiv și bun, văzând că monahii lucrează cărbunii grijilor și tărățele deșertăciunilor și sitele învistieriei, a fugit din oraș și s-a dus într-alt loc de s-a sălășluit acolo. Iar tâlharii, auzind că a fugit Împăratul cu oștirea Lui, au intrat fără de frică și au robit orașul și pe locuitori, și desăvârșit au pustiit tot locul. (Aceasta o să urmeze în ziua de astăzi în Sfântul Munte Athos.)

CAP 62

Maica Domnului jeluindu-se către monahi

Văzând Maica Domnului că s-au îndărătnicit monahii și s-au smintit³ din petrecerea monahicească, a poruncit să înmulțească creștinii milosteniile, ca să îi înpăciuiască. Și aceștia s-au arătat nemulțumitori, și mai mult s-au dat la cele pământești și au scos pe cei ce păzeau muntele. Iar Împărăteasa cea milostivă, de voia ei s-a dat în lături din scaun. Dar din grădina ei încă n-a fugit. Și văzându-i că cu osârdie lucrează pierzătoarei împărătese, se întristează și îndelung rabdă. Și jeluindu-se, zice acestea către monahii muntelui acestuia: «Norodul meu, ce am făcut vouă? Sau în ce v-am mâhnit? Și așa m-ați defăimat! În loc să-mi mulțumiți, v-ați arătat nemulțumitori, și în loc de cinste, necinste mi-ați adus.

¹ Sau foale – instalație pentru pomparea aerului asupra cărbunilor aprinși cu ajutorul unui burduf de piele.

² Cuțite cu lama scurtă și încovoiată la vârf, folosite în viticultură și pomicultură.

³ Au decăzut.

Norodul meu, ce am făcut vouă? În loc ca să lucrați mântuirea voastră pentru care m-am chezășuit la Fiul meu, voi ați plinit răutatea voastră. În loc de liman, care am gătit vouă pentru înlesnirea mântuirii voastre, tulburare a ameteții; în loc de iubirea de frați, vă alungați unul pe altul; în loc de tăcere, multa cuvântare și limbă a viclenirii; și în loc de supunere, nesupunere.

Norodul meu! Ce am făcut vouă? Și cu ce mi-ați răsplătit? Nu cumva nu v-am cercetat la neputințele voastre cele trupești? Nu cumva nu v-am păzit în primejdiile cele înfricoșate și de urgia barbarilor care jefuiau toată lumea? Sau nu v-am păzit de multe feluri de boli ale lungoarei¹ și de ciumă? Sau nu v-am trimis hrană de multe feluri, din toate părțile?

Norodul meu! Pentru ce m-ați gonit? Spre pierzarea sufletelor și a trupurilor voastre? Și nu mai voiți să mă ascultați. Iar eu, biruită fiind de multa milostivire a mea cea către voi, vă sufăr și vă rabd, încât sunt și gonită de voi, ticăloșilor! Și o să rămân cu voi, așa izgonită de voi fiind? Pentru aceea, o să mă găsesc și eu să fug de aici, și voi împăciuiți-vă cu pierzătoarea voastră împărăteasă, pe care ați poftit-o, până când vă va surpa întru adâncul iadului.

O, ticăloșilor monahi! Numai când veți fi ispitiți o să cunoașteți necredința voastră cea întru cuvintele mele. Însă ce folos atunci de silnica voastră pocăință, cea fără de folos? Amar vouă, ticăloșilor! Că acum vi se par basme și vorbe deșarte, dar atunci când veți fugi, nefiind goniți de nimeni, o să credeți fără de folos și în zadar, fiindcă nu se poate într-alt chip!»

Acum (zice Sfântul Nil) să oprim pe Născătoarea de Dumnezeu, Împărăteasa cea Preamilostivă, din gătirea fugirii ei cea pentru nepocăința voastră. Să rugăm și pe Cuvioșii Părinți și să-i înștiințăm despre gătirea ei, ca să o întâmpine și să o petreacă precum au întâmpinat-o și când a venit. Să zicem: sculați-vă, Cuvioșilor Părinți, rugați-vă Stăpânei noastre, Maicii lui Dumnezeu, și faceți toate chipurile ca să o oprim. Rugați-vă și voi, nepocăiților monahi, pentru mântuirea voastră, ca să nu vă prăpădiți, ticăloșilor! Și eu mă chezășuiesc să o oprim să nu fugă din Sfântul Munte acesta, că atunci se va prăpădi muntele cu voi.

¹ Lingoare, tifos.

Și ce îmi pierd în zadar cuvintele mele? Că voi nu vă pocăiți, ci mai bine judecați pierzarea sufletelor voastre, și locuința voastră într-un întuneric și în umbra morții. Pentru aceea sculați-vă, Cuvioșilor Părinți, să o întâmpinăm! Scoală-te tu întâi, Gavriile Cuvioase, să călătorești cu Stăpâna, precum ai întâmpinat-o când a venit. Sculați-vă și voi, munți și dealuri, văi și peșteri, locuințe ale celor vechi Cuvioși Părinți, să petreceți pe ceea ce v-a izbăvit de locuirea dracilor, pentru cei ce au locuit cu cuvioșie într-un voi și v-au sfințit. Că printr-înșii v-ați făcut locuințe ale mântuirii. Însă voi sunteți fapte neînsuflețite, dar oamenii în ziua de astăzi s-au făcut mai nesimțitori decât voi.

Cuvioșilor Părinți! De ce ați scos de la voi îngrijirea lucrării vieții celei monahicești și învisterirea neîncetatei rugăciuni celei din inimă? Și v-ați afundat în grija vieții, și într-un învisterirea materiilor lumii? Întoarceți-vă îndărăt, rogu-vă, ca să nu cercați dreapta osândă a lui Dumnezeu pentru reaua voință a voastră! Iată că Împărătesei îi este milă de pierzarea voastră, dar ce să facă, dacă voi singuri alergați în pierzare, prin întunericul a multe griji, în întristare nefolositoare și în desfătări cu îmbuibare, și cu acestea v-ați stricat și v-ați făcut protivnici¹ Împărătesei și mântuirii voastre, care s-a fâgăduit să vă mântuiască și să vă poarte de grijă de orice aveți nevoie? Și voi, nepricepuților, socotiți că cu pricopseala voastră adunați milostenia creștinilor. Și încă ziceți: de nu ne vom griji, nu adunăm. Și așa v-ați cufundat în grijile lumii.

Însă capetele voastre or să primească răsplătirea nemulțumirii voastre. Creștinii cei vechi intrau cu capul gol înlăuntru în biserică, și cu multă evlavie stăteau, ascultând cuvintele Scripturii, ale psalmilor și ale rugăciunilor până la sfârșit, și atunci ieșeau afară. Și aceasta o făceau după învățăturile Sfinților Apostoli. Fiindcă obiceiul legii celei vechi era să-și scoată jidovii încălțămintele din picioare când intrau în biserică. Iar Biserica cea nouă a rânduit ca toți creștinii să intre în biserică cu capul gol, iar nu încălțămintele să le scoată. Precum și pentru tăierea împrejur: noi ne tundem părul capului și la botez, și la călugăria pocăinței. Asemenea a poruncit: în loc de îngenunchere, să plecăm capetele noastre, arătând chip de rob, și să

¹ Împotriviți, dușmani – din sl. *protivnikū*.

cădem la pământ făcând metanii la rugăciunile cele rânduite. Descoperirea capului însemnează că lăsăm toată grija lumii și ne dăm spre ascultarea rugăciunii.

Călugării scot numai camilafca, fiindcă în culion înlăuntru au paraimanul¹. În locul culionului, care se înțelege darul cel dumnezeiesc al nerăutății, ne-am îmbrăcat cu Sfânta Schimă. Iar în ziua de astăzi întru toate este nebăgare de seamă. Precum și la Liturghie călugării scot camilafca și o aruncă pe umeri. Monahii vremii de acum nu stăruiesc la Liturghie, să asculte slujba cu luare-aminte până la sfârșit, ci ies și stau afară din biserică, și vorbesc deșertăciuni. Și unii, pe la praznicile mănăstirilor, fac negoțuri ca la târguri.

Ci o, Părinților, nevoiți-vă să îmblânziți pe Maica lui Dumnezeu, ca să nu ridice acoperământul aripilor sale de aici, căci vor veni neîndumnezeiții tâlhari să vă muncească și să pustiască muntele acesta din pricina întronării pierzătoarei împărătese și că ați gonit pe Împărăteasa mântuirii, care a stat la o parte de loc a muntelui întristată și se gândește să fugă!

Însă unul dintre boierii orașului, adică unul dintre Cuvioșii muntelui acestuia, slugă credincioasă a Împărătesei mântuirii (acesta este Sfântul Nil), văzând gătirea Împărătesei, care vrea să fugă, i s-a făcut milă de pierzarea muntelui și a palatelor, adică a bisericilor, urmând venirea tâlharilor după ce va pleca Împărăteasa, și a venit și a căzut înaintea ei, rugând-o să nu fugă. Iar Împărăteasa l-a întrebat: «Singur ai venit, sau sunt și alții?» Îi zice boierul: «Sunt și alții mulți.» Împărăteasa a zis: «Să vie și aceia!»

Atunci boierul a alergat la cei din Sfântul Munte, rugându-i să vie să meargă împreună, să roage pe Împărăteasa să nu fugă. Iar ei au răspuns: «Noi nu ne înlesnim să mergem, din pricina cărbunilor, a lucrării fierului și a întâmpinărilor lumii, adică tulburările pentru grija mâncărilor, a băuturilor și învistiierirea metalelor. Numai tu fă cum voiești!» Atunci boierul, văzând împietrirea lor și fiindu-i milă că s-au dat cu totul la cele pământești, adică a face vie, țarini, grădini, livezi și altele asemenea, le zice iarăși: «Lăsați acestea și veniți, să mergem acum la Împărăteasa, să o rugăm să nu fugă! Și eu vă voi da de toate câte lucrați.» Și din multa rugămintे ce a făcut

¹Sau paraman – bucată de pânză pe care este brodată o frază cu conținut religios, pe care o poartă monahii pe spate, sub rasă, după călugărire.

către dâșii, au ascultat unii, și mergând împreună la Împărăteasa, o au rugat să nu-i lase sărmani. Le zice Împărăteasa: «Mi-e milă de voi, săracilor, dar ce să fac? Că voi ați primit pe țigancă și o ați înscăunat, și v-ați făcut robi ei. Și cum să mai rămân eu aici încă?»

Iar ei, auzind răspunsul cel întristăcios¹ și aducându-și aminte de nenumăratele faceri de bine, au căzut cu rugăminte zicând: «Noi pe tine te avem Împărăteasă, nu pe alta avem! De aceea te rugăm să nu ne lași!» Iar Împărăteasa, văzând pocăința aceloră ce au primit să-i slujească ei, a rămas tot în Sfântul Munte, la o parte din stăpânirea țigăncii. După cea scrisă în Scriptură, unde zice: *Nu voi perde cetatea de se vor afla acolo zece drepti aleși*. Ci s-au ales cei cu Împărăteasa, numai șaiszeci oameni, iar ceilalți s-au împietrit (cel ce înțelege, înțelege!). Aceștia sunt câți cred și primesc învățăturile Sfântului Nil, care sunt scrise în cartea aceasta, care s-au pocăit și se fac robi ai Împărătesei. Iar câți se împotrivesc și nu cred aceste cuvinte ale sfântului, și defaimă învățăturile cele scrise în această carte, și nu-l primesc, și rămân nepocăiți, aceia rămân și vor rămâne totdeauna întru robia țigăncii.

CAP 63

Numai 60 de drepti în Sfântul Munte

Pentru acei 60 numai, a rămas Maica Domnului în Sfântul Munte. Că în câtă vreme se va afla Împărăteasa în Munte îi va păzi și nici un rău nu vor hăitui de la tâlhari supușii ei. Iar ceilalți, împietriți la inimă și nepocăiți, care nu se supun ei, învățându-se de la țigancă, s-au împotrivit ei și au ridicat război ca să o gonească pe Împărăteasa, împreună cu cei ce s-au pocăit, fiindcă nu se învoiesc cu dâșii să slujească țigăncii. Și Împărăteasa, văzând neomenirea lor, a hotărât iarăși să fugă.

Iar cei pocăiți iarăși cad la rugăminte, zicând către dânsa: «Rămâi cu noi, Împărăteasă a toate! Și cei nepocăiți să facă ce vor vrea. Nu ne lăsa pe noi, sărmanii, să ne prăpădim și să ne dăm în mâinile țigăncii. Știm că noi mult te-am mâniat, dar te milostivește spre noi!»

¹ Cuprins de tristețe, întristător.

Auzind Împărăteasa cuvintele acestea de la cei pocăiți, a mai răbdat îndelungând¹ fuga, până când își vor săvârși viața acei pocăiți, precum și cele șapte colibe din schitul lui Servie. Și, după adormirea lor, Împărăteasa rămâne singură aici, în Munte.

Iar cei nepocăiți s-au sfătuit împotriva ei să lupte, ca să nu rămână nici unul sub stăpânirea ei. Și ea, văzând acestea, s-a mutat într-altă parte a lumii. Și îndată au venit tâlharii și au robit Muntele, făcându-l locuință a tâlharilor, din pricina locuitorilor acestui Sfânt Munte, că au părăsit rânduielile și canoanele părinților celor vechi și s-au abătut la lucrarea faptelor celor rele, care sunt acestea: pomenirea de rău, zavistia ce se bucură de cele rele, nemulțumirea, batjocorirea, hula, nemilostivirea, furarea de cele sfinte, mărturia mincinoasă, iubirea de avuții, învistierirea, dobânda banilor, iubirea de argint, răpirea, lăcomia pântecelui, gingășimea, măgulirea, neastâmpărarea și netemerea de Dumnezeu.

Și pentru netemerea de Dumnezeu aceasta o să se pustiască muntele acesta. Dar o, ticăloșilor sfetagoreți! Când se va pustii Muntele Athonului, pentru păcatele voastre, atunci unde o să rămâie cărbunii egipteneștii voastre lucrări? Adică grija de slujirea pântecelui vostru? Și lucrarea uneltelor celor de fier, adică grija multor trebuințe care vă întunecă mintea? Și lucrarea sitelor, adică învistierirea banilor, calea pierzării sufletelor și a trupurilor voastre? Că acestea sărăcesc pe om de toate faptele cele bune, și pentru acestea omoară tâlharii pe oameni. Că dacă va mărturisi banii lui tâlharului, îl omoară ca să nu se vădească. Și iarăși, de nu va mărturisi și-l va omori, mai mult se osândește sufletește și trupește.

O, părinților! Ați fugit din lume ca să nu aveți amețeala lumii, și aici mai rău decât în lume v-ați încurcat. Cei vechi nu aveau ameteți și griji, ci liniște adâncă. Iar voi, în ziua de astăzi, vă priciți unul cu altul, cine să întrecă întru venituri și bogății, și ați făcut casa lui Dumnezeu prăvălie de tâlhari, că nu vă ajunge rucodelia sau venitul care aveți, pentru că nu vă înfrânați, și căutați să răpiți și pe al altuia, ca să vă îndestulați și să vă prisosească, călcându-vă știința pentru făgăduințele cu care v-ați făgăduit, adică: sărăcie, flămânzie, golătate, blândețe, întreaga înțelepciune și celelalte făgăduințe

¹ Întârziind.

ale Schimei voastre. Acestea toate le-ați tăgăduit, petrecând mai rău decât mirenii.

Și schiteii vremii de acum, asemenea, s-au dat la iubirea de averi, dihonii, vrăjmășii, pomeniri de rău, învistierea banilor și dobânzi. Cele ce prisosesc, în loc să le dea milostenie, ei dimpotrivă, cer milostenie de la alții. Și zidesc biserici numai ca să adune milostenie, și din lăcomie judecă pe alții, și grăiesc de rău, și se deprind a grăi deșertăciuni.

Preoții slujesc cu pomenire de rău, și la Proscomidie își aduc aminte de vecinii care i-au scârbit, și se mânie asupra lor, și îi ocărăsc cu gândul pe aceia care se împotrivesc lor pentru cele deșarte lucruri pământești: hotare, apă și altele. Ei, în loc să-i pomenească, îi ocărăsc, avându-și inima plină de mânie și viclenie, și li se face jertfa lor ca a lui Cain, încă și mai rău.

Asemenea și duhovnicii vremii de acum, atât s-au dat la patima mâniei și la slava deșartă, încât sunt prinși din toate părțile de cursele satanei: întâi de la urechi, din auzirea mărturisirii, că vădesc tainele celor ce se mărturisesc la dâșii, întru vorbirea grăirii celei deșarte, pe care nu pot să le păzească din pricina obiceiului celui rău de care sunt ținuți, și nu folosesc pe cei ce se mărturisesc la dâșii. Ci mai vârtos îi păgubesc, că îi învață a judeca și a osândi, și îi aruncă în necredință și în deznădăjduire despre mântuirea lor.

Luată pildă de la cele următoare, care se petrec astfel: de exemplu, un ucenic se duce să se mărturisească la duhovnic, și începe să judece pe starețul lui. Iar duhovnicul, având patimă de zavistie asupra starețului lui, nu-l sfătuiește să facă răbdare și să se supună starețului întru toate și să-l asculte, ci cele potrivnice îi zice: «Fiule! Starețul tău pe mulți ucenici i-a făcut nestatornici. Caută să-ți găsești mântuirea ta în altă parte și lasă-l pe dânsul!» El, auzind de la duhovnic acestea, i se înmulțește urâciunea către starețul lui, și după puțin timp, pierzând răbdarea, fuge de la dânsul și se duce la altul. Și, găsindu-l, duhovnicul îl întreabă: «Cum mai petreci, fiule?» Și el îi spune că a fugit de la starețul lui și s-a dus la altul. Duhovnicul, auzind, îi zice: «Bine ai făcut, fiule, că acela nu era destoinic să iconomisească om. Dar acum unde te duci?» Îi răspunde: «La cutare mă duc.» Atunci duhovnicul a oftat auzind, și îi zice: «O, ticăloase! Cum nu

m-ai întrebat? De ce te-ai dus la acesta? Ce bunătate are acela? Și ce folos o să ai de la dânsul? Mai bine era să fii în lume decât aici.»

Iar el, auzind acestea, s-a smintit și despre acesta, și se gândea ce să facă. Și a început a se căi, de ce a mai venit din lume în Sfântul Munte. Și după vreo câțeva vreme, scârbindu-se și cu starețul acesta, a venit la duhovnic și i-a spus ce i s-a întâmplat. Iar duhovnicul îi zice: «Nu ți-am spus eu? Acum lasă-l și pe acela și vino să te pun eu la un stareț bun, care are case mari, biserică frumoasă, grădină bună, bani mulți, lămâi, portocali, pometuri de măslini și de tot felul.» Iar la acel nepricopsit ce era să facă? Și-l întreabă ucenicul: «Oare mă primește?» Iar duhovnicul îi zice: «Mijlocesc eu și te primește.» Și, ducându-se, l-a îndemnat și l-a primit. Și după puține zile s-a pricit în cuvinte duhovnicul cu dânsii și s-a scârbit asupra lor. Și pe urmă se întâlnește cu ucenicul acela și îi zice: «Fiule! Eu te-am pus la dânsii, însă acum voiesc să fugi de la dânsii, pentru că nu sunt de treabă.» Îi răspunde acela: «Și mie mi se pare tot așa, părinte duhovnic!» Atunci îi zice duhovnicul: «Mai rabdă puțințel, fiule, până găsec eu pe altul.»

Iar ucenicul, după puțin timp, supărat fiind de gânduri, a socotit să se ducă pe la părinții lui în lume, ca să-i mai vadă. Și, venind la duhovnic, îi spune: «Voiesc să mă duc la patria mea, și să-mi iau partea de moștenire, și să vin să-mi cumpăr o colibă, să mă liniștesc, că în ziua de astăzi oamenii nu mai au dreaptă socoteală.» Îi zice duhovnicul: «Bine ai socotit, fiule! Du-te la patria ta, și când vei veni, eu te voi iconomisi la un loc bun și te vei liniști.» Și așa fratele, îndemnându-se și amăgindu-se din cuvintele duhovnicului, a fugit din munte și s-a dus în lume. Și venind în țara lui, și acela, luptat fiind de diavolul și prin îndemnarea părinților lui, s-a biruit și s-a însurat. Însă pricopseală n-a văzut.

Acum vă întreb: cine are greutatea păcatului fratelui? Negreșit că duhovnicul cel fără de socoteală! Că el l-a făcut nestatornic, fiindcă nu l-a întărit să stea la starețul cel dintâi, ci l-a mutat din loc în loc, până l-a pierdut de tot.

Duhovnicii vremii de acum s-au îmbrăcat cu îmbrăcămintea pierzării. Și din pizma lor au introdus schiturile în starea aceasta, și cu pogorământul lor au scăpat Biserica lui Hristos și au îmbogățit iadul.

O, Biserica lui Hristos! Și a cerului Împărăție! În care stare v-au adus duhovnicii vremii de acum? Și în câtă sărăcie o să vă mai aducă?

O, Doamnă de Dumnezeu Născătoare, Acoperământul Bisericii și păzitoarea muntelui acestuia, tu ne-ai ținut și ne ții până acum! Noi te-am scos de aici, dar tu ne hrăneai și ne hrănești până acum. Noi te-am întristat, ci fii nouă milostivă, Stăpână preabună! Că ne numim credincioși, iar faptele noastre sunt ca ale celor necredincioși. Nu ne părăsi pe noi până în sfârșit, ca să nu adormim întru moarte.

O, Preacuvioșilor părinți, care ați locuit în Muntele acesta prealăudat, nu cunoașteți că mijlocim către Stăpâna noastră, noi, netrebnicii robii ei, cu întristăcioasă jeluire, ca să primească rugăciunea noastră? Dar Stăpâna cea fără prihană nu poate să cunoască deloc jeluirea cererii noastre, fiindcă hârtiile jeluirii le avem prăpădite: unele arse, altele pârlite, altele rupte și altele înnegrite, iar altele mistuite de tot.

O, ticăloșilor! Acestea sunt felurile rugăciunilor voastre cu care ați întristat pe Stăpâna și nu vi le-a primit. Dar însă a noastră rugăciune cea cu deadinsul către dânsa o a primit (zice Sfântul Nil). Și hârtiile voastre văzându-le așa întinate, s-a întristat foarte mult, fiindcă jeluirea voastră cea arsă este trândăvirea, lenevirea și îngreunarea la rugăciunile voastre. Cea pârlită este iubirea de avuții. Iar cea întinată este a necuratei poftes trupești. Cea sfâșiată este urâciunea, a defăima și a judeca. Iar cea mistuită este îndestulata desfătare la masă, când mâncați și beți întru sațiu, și începeți deșartă cuvântare, și lătrați ca și câinii unul la altul, și înmulțiți judecata și osânda. Iar cea înnegrită este beția și învistierirea materiilor lumii.

Cu acest fel de întunerice de patimi faceți rugăciuni înaintea Maicii lui Dumnezeu. Și pentru aceea rugăciunea voastră nu este primită, că este necurată și fără de roadă, ca copacii cei neroditori, întru care se văd frunză multă și crăci, cu care se fălesc și laudă pe stăpânul. Însă stăpânul, știind nerodirea lor, cugetă să-i dezrădăcineze, dar iarăși se milostivește și îndelung rabdă, mai îngăduind, că poate or rodi.

Iar dacă a văzut că nu rodesc, i-a dezrădăcinat și i-a aruncat în foc. Adică a slobozit de a venit răscoala în Sfântul Munte de la tâlhari, fiindcă au ascultat pe țiganca și au gonit pe Împărăteasa din scaunul ei.

CAP 64

Pildă pentru scaunul Maicii Domnului

Scaunul Maicii Domnului este propovăduirea pocăinței, ce are într-un colț pe Evanghelistul Matei care scrie: *Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima!* Iar în celălalt colț pe Marcu, care scrie: *Fericit cel ce lucrează mântuirea lui cu curată știință.* Iar în al treilea colț pe Luca, care însemnează: *Spălați-vă și vă faceți curați cu lacrimile pocăinței.* Iar în al patrulea colț pe Evanghelistul Ioan, care vestește așa: *A venit de sus, către noi, Darul Preasfântului Duh, să ne îndrepteze spre mântuirea noastră.*

Acum au ridicat Scaunul pocăinței și au așezat scaunul luceafărului. Și în loc de patru evangheliști, în ziua de astăzi au patru propovăduitori ai celui potrivit, și au înscăunat iubirea de avuții. Iar cei patru propovăduitori sunt aceștia: cel dintâi este grija celor pământești. Al doilea, îngrijirea prăpăditului pânțece. Iar al treilea, învistierea metalelor pământului și adunarea cea cu nedreptate. Și al patrulea, drumul pierzării și lucrarea fărădelegii și a necurăției trupului, adică curvia, sodomia, malahia, tăvălirea și toată trupeasca neastâmpărare. Pentru care vă rog, o, părinților, faceți o adevărată pocăință, ca să nu vă vină urgia lui Dumnezeu, care spânzură deasupra capului vostru!

Cu adevărat, dacă în amețeala lumii vă aflați pentru nevoia trupului vostru, pentru ce v-ați băgat întru aceasta toți? Iată că noi, care întru acest munte ne-am pustnicit, părinții toți, vă îndemnăm și voim să vă și plătim, că știm că vă trebuiesc cele de nevoie ale trupului, numai să lăsați amețeala cu care v-ați amețit și să arătați pocăință adevărată și rugăciune din tot sufletul către Doamna Născătoarea de Dumnezeu. Și noi iarăși mijlocim: nu cumva o vom îndupleca ca să nu fugă? Că dacă va fugi, vai de muntele acesta! Nu numai oamenilor vai! Ci și dobitoacelor, copacilor și păsărilor. Fiindcă or să locuiască tâlharii.

Precum de demult s-a canonisit Lot de la Avraam, pentru păcatul lui, de a luat trei tăciuni și i-a sădit în pământ, și s-au prins, și au crescut, și s-a făcut lemnul întreit, și rod simțitor nu a dat, iar gânditor, a făcut rod preafrumos. Că s-a tăiat de Solomon, pentru tre-

buința bisericii, și a pierdut starea cea dintâiu, cea de-a doua și cea de-a treia. Și s-a numit în loc de trei ori blestemat, de trei ori fericit lemn, după ce s-a răstignit Domnul pe dânsul.

Și precum Lot după păcat s-a mărturisit lui Avraam și s-a canonicat de la dânsul să adape acei trei tăciuni sădiți, așa și omul, dacă a păcătuit și a venit la pocăința mărturisirii și la viața monahicească, a luat Sfânta Schimă și a pus-o la lucrarea mântuirii lui.

Monahii cei vechi au lucrat-o cu toată inima și puterea lor, precum și Lot. Iar cei de acum, în loc de lucrare, s-au întunecat cu griji-le lumii și s-au trândăvit de tot. Și se amețesc a învistiери materii, și s-au dat cu totul să mulțumească numai pe stăpânul pântece, și așa și-au pierdut mântuirea lor. Și se primejduiește muntele acesta să se prăpădească, care este scăparea păcătoșilor și limanul mântuirii.

Pentru că, de va fugi Maica Domnului, mare tulburare o să urmeze muntelui acestuia. Vai și amar! Că atunci or să găsească slobozenie cei simțiți și cei gândiți tâlhari, care or să dănțuiască și or să facă ispite mari într-însul, de la oamenii răi, fiindcă or să locuiască dracii într-însul. Pentru că, cu venirea Maicii Domnului și șederea în Sfântul Munte, se sfințește tot cel ce vine.

CAP 65

Pentru venirea oamenilor în Sfântul Munte și scopul lor

Cu venirea oamenilor lumeni, se spurcă Sfântul Munte și se umple de fărădelegi, precum de cei credincioși, cu atât mai mult de cei necredincioși și de tâlhari o să se spurce.

Fiindcă astăzi cei ce vin din lume la viața monahicească nu vin cu inimă curată și dreaptă spre pocăință, ci cu gând viclean. Și mai pe urmă se întorc iarăși la vărsătura lor, precum câinii. Că după ce se îmbracă cu Sfânta Schimă și se sfințesc și se luminează, se tăvălesc iarăși în noroiul trupeștilor necurății, ca porcii. Și li se fac cele de pe urmă mai rele decât cele dintâi. Că mai bine le era lor să nu se fi călugărit decât să ia Sfânta Schimă și să o spurce, că se vor pierde de aici după vicleșugul lor.

Iar cei ce vor răbda osteneala monahiceștii viețuirii or să moștească pământul celor blânzi. Pentru aceea zic: Vai de copacii mun-

telui acestuia! O, părinților! Iată că vă spun că, pentru viclesugurile cu care lucrați și slujiți patimilor, or să vină tâlharii cei simțiți și or să dărapene¹ mănăstirile și toate locuințele muntelui acestuia. Că v-ați dat la cele deșarte și fericitiți pe aceia care au bani mulți învisieritiți, și strânsori de avuții, și odoare, pe care or să vină tâlharii să le răpească gata. Dar încă îi oprește Darul Maicii Domnului, așteptând mutarea ei din munte. Atunci vai și amar, o, părinților!

Aceasta să știți: că cât se va afla Maica Domnului aici, de vor și veni tâlharii pentru păcatele voastre și vă vor robi, ea poate să vă răscumpere. Iar după ducerea ei de aici, de vor veni, cine o să vă răscumpere și să vă izbăvească? Nimeni! Și, pentru pricina robiei voastre, ascultați pilda aceasta:

Un Împărat a pus pe Maica lui Împărăteasă într-un oraș bun. Iar ea, pentru buna voință a norodului, a venit de bunăvoie și a împărățit într-însul, și au primit-o locuitorii cu mare bucurie și s-au mulțumit pentru mijlocirea ei. Iar cei după urmă au urât-o, ca să-și facă voile lor cele rele. Atunci văjmașii orașului aceuia, văzând că au urât orașenii pe Împărăteasa lor, au găsit vreme ca să prade cetatea.

Iar Împărăteasa a poruncit oștilor sale să se împotrivescă vrăjmașilor și să apere cetatea. Atunci vrăjmașii, cum au văzut paza despre mare, s-au temut și au încetat războiul. Iar următorii celor rele nu au încetat împotrivirea către Împărăteasa, dar oștirea ei biruia și Împărăteasa îndelung răbda pe orașeni.

Și înștințându-se tâlharii (dracii) despre împotrivire, au dat năvală la corturi și au robit oștirea. Și Împărăteasa, văzând, s-a mâhnit pentru robia ostașilor ei, și făcând chipuri, i-a izbăvit și i-a adunat iarăși, ca o nepomenitoare de rău.

(Aceasta s-a făcut când s-au abătut sfetagoreții din calea cea dreaptă schiteiască. Că atunci a slobozit Maica Domnului de au venit latino-cugetătorii cu împăratul Mihail Paleologul și Patriarhul Vecul și a robit papismul mai tot Sfântul Munte.²)

¹ Surpe.

² Călugării și mănăstirile athonite au fost ținta represaliilor și masacrelor: ordonate de împăratul bizantin Mihail al VIII-lea Paleologul (1259-1282) și de Patriarhul latinocugetător de la Constantinopol, Ioan al XI-lea Vekkos (1275-1282), ca urmare a faptului că marea majoritate a monahilor s-a opus unirii cu Biserica Romano-catolică, pe care partida unionistă a încheiat-o la Lyon, în 1274.

Altădată iarăși, s-au ridicat ostașii împotriva Împărătesei, ca să o gonească, iar ea îndelung a răbdat. Dar ei nu s-au îndreptat, ci au înmulțit răutatea. Și atunci, văzând Împărăteasa neîndreptarea lor, a fugit cu multă jale. Iar dracii, tâlharii cei gândiți, cum au văzut fugirea ei, au dat năvală ca fiarele cele neîmblânzite și au robit cetatea cu tot norodul, precum s-a făcut în zilele noastre și o să se mai facă. Iar Împărăteasa, văzând robia lor, a zis: «Îmi e milă de dânșii, dar ce să le fac? Că ei singuri m-au gonit. Și dacă lor nu le este milă de sineși, eu ce să le fac?»

O, părinților! Înțelegeți pilda și veniți-vă întru sine. Când au venit cugetătorii de cele latinești și au robit pe cei din munte, atunci Împărăteasa nu fugise, ci era împărățind în Sfântul Munte, și i-a răscumpărat pe robiții cei vii și i-a adunat iarăși în locuințele lor, de s-au liniștit, iar pe cei uciși i-a odihnit în corturile dreptilor. Dar acum, dacă o fugi din muntele acesta Împărăteasa, pentru prea multă lucrare a fărădelegilor voastre, și vor veni simțitorii tâlhari și dracii, și-l vor pustii, atunci nu mai este nimeni ca să-l răscumpere și să vă așeze iarăși într-însul. Ci o să se facă locuință a dracilor și a celor fără de Dumnezeu tâlhari.

Tâlcuire: orașul este muntele acesta. Locuitori sunt călugării. Împărăteasa, Maica Domnului. Oștirea, nevoitorii, liniștitorii și postnicii. Corturile, războiul cel pustnicesc. Întrarmarea, liniștea cea desăvârșită a celor nevoitori.

Au păcătuit monahii cei de atunci ai muntelui, însă nu ca în vremurile cele de acum, ci puțin s-au împotrivit. Și a slobozit Împărăteasa de au venit latino-cugetătorii și au robit pe cei din munte, au pustiiit mănăstirile și-au omorât pe monahi. Iar celor ce s-au închinat lor li s-au dat daruri din cele ce au jefuit de la alte mănăstiri, și, lăsând muntele pustiu, s-au dus.

Împărăteasa a făcut chipuri, și a adunat pe ceilalți monahi care se risipiseră, și i-a așezat la locul lor, iar pe cei uciși i-a odihnit cu dreptii. Și fiindcă pentru păcatele celor de atunci s-a făcut răscoală în Sfântul Munte, de la latini, arătat este că, când s-a luat Tesalonica de către turci, muntele acesta atunci nu a pățimit nici un rău de la ucigașii aceia, fiind apărat cu Darul Maicii Domnului.

Iar când se va depărta Maica Domnului de aici, atunci să nu mai nădăjduiți că o să vă mai izbăvească de tâlhari. Pentru aceea vă zic să arătați o adevărată pocăință pentru mântuirea sufletelor voastre.

Și, în loc să vă robiți, au nu este mai bine să îmblânziți pe Domnul? Dar în zadar vorbesc! Că voi nu voiți să vă pocăiți, ci spre mai rău mergeți. V-ați făcut tari la cerbice, nepocăiți și neroditori. Acum să rugăm pe Cuvioșii Părinți să petrecem pe Împărăteasa, și cu dansa împreună să ne ducem și noi din muntele acesta. Că după ducerea Împărătesei cum putem noi, robii ei, să mai rămânem aici mai mult? Ci nici măcar un minut.

Veniți, Cuvioșilor Părinți, patriarhilor, arhieriei, ieromonahi, cuvioși nevoitori, cetele monahilor și cei ce în postnicie ca niște luminători ați strălucit în Sfântul Munte acesta! Veniți să călătorim împreună cu toții și să ne ducem grăind către cei nepocăiți glasul Domnului și către cei nemulțumitori și neascultători, nepoții noștri: *Iată că se lasă locuința voastră pustie!*

Scoală-te tu întâi, Cuvioase Gavriile, cu ceilalți cuvioși, să călătorim împreună, că se duce Împărăteasa prea mult mâhnită și defăimată de către defăimătorii Schimei celei îngerești. Că nepoții voștri o au scos din moștenirea ei și din partea lor, din pricina grijii pântecelui celui prăpăditor. Veniți, zic, ca să nu se ducă jalnic întristată! Că o au gonit nepricepuții din muntele acesta, cu împotrivirea lor cea fără de lege și cu călcarea poruncilor.

Însă pentru puțini care se mai află din cei aleși, mai așteaptă puțin și mai adaugă vreme și pentru pocăința voastră, ca o Preamilostivă ce este, ca să nu vă prăpădiți fără de veste. Iată că vă așteaptă până mâine (cel ce înțelege, înțelege!). Și de nu vă veți pocăi, o să vă scoată din partea moștenirii ei. Și pe urmă, cei gândiți și simțiți tâlhari, care așteaptă ducerea ei, vor năvăli asupra voastră ca niște fiare neîmblânzite, ca să vă jefuiască și să vă omoare jalnic.

CAP 66

Chipul cu care se va duce Maica Domnului din Sfântul Munte

În ce fel este chipul cu care se va duce Maica Domnului din Sfântul Munte, ascultați: simțirea voastră o să se întunece, ca ceea ce este cuprinsă de patimi, și n-o să simtă când se va duce, deși va simți, și aceasta va fi ca și la moartea păcătosului. Că s-a întunecat simțirea

monahicească din grija deșartelor tulburări. Precum și jidovii, când au răstignit pe Domnul și Mântuitorul lor, nu au simțit, ci L-au hulit pe cruce și n-au crezut învierii Lui, ci au și clevetit-o. Și le-a zis oarecine din oameni: «Voi ziceți că au îndrăznit ucenicii să-L fure din mijlocul atâtor ostași. Aceasta cu neputință este! Și cu aceasta mai mult adeveriți învierea Lui.»

Așa și voi, nu ați socotit pe Stăpâna, pe acoperitoarea voastră și păzitoarea muntelui. Ci cu fărădelegile voastre ați gonit-o. Însă Stăpâna o să se ducă din Sfântul Munte. Dar vai de voi! Că ați scîrbit-o, și voi sunteți pricina de se duce, și v-ați făcut începători de obște ai pierzării muntelui. Însă eu vă rog, că precum v-ați făcut începători ai pierzării, așa acum faceți-vă începători și ai pocăinței. Iar de nu, să știți că o să vă lase Mântuitoarea voastră și o să se ducă cu tunet și sunet înfricoșat și încutremurat¹, încât o să se spăimânte tot muntele de sunetul cel ce se va face la ieșirea ei.

O să iasă din pricina nesimțirii voastre, că nesimțirea voastră nu o să simtă ducerea ei, iar muntele tot o să simtă și o să se teamă, că rămâne văduv și sărman. După următoarea pildă:

Era o tânără preafrumoasă, femeie a unui bărbat cu nărav rău, pe care l-a urgisit Împăratul și l-a dat în surghiunie, și a rămas tânăra slobodă de supărarea lui. Și după o vreme o a iubit fiul Împăratului, și o a luat luiși de soție, cu învoire și cu multă bucurie. Mai pe urmă, murind tânărul acela, a rămas tânăra văduvă, și aducându-și aminte de dragostea și bunătatea lui, își plângea cu amar văduvia ei. Și temându-se ca nu cumva să vină bărbatul ei cel rău năravit și să o tiranisească ca și întâi, de aceea ar fi voit să moară și ea cu bărbatul cel bun.

Tâlcuire – Acea tânără este muntele acesta. Bărbatul ei cel cu nărav rău sunt barbarii taconiți², care au locuit mai înainte aici, necredincioși, și au căzut în urgia împărătească, și s-au surghiunit de aici, și a rămas muntele la o vreme pustiu și nelocuit. Și după o vreme a venit Darul Preasfântului Duh și a locuit aici. Și s-a investit muntele cu icoana Maicii Domnului până acum. Iar cei din ziua de

¹ Înfricoșător.

² Locuitori ai Trahontidei, provincie muntoasă palestiniană din tetrarhia Iudeii, azi situată în Siria (Trachonitis, Trahonia, Trahonita). Cunoscuți drept *oameni răzvrățiți*, ei s-au ridicat împotriva lui Irod, dar au fost învinși și distruși de trupele acestuia. Luca 3.1. Din grecescul *trachys*: dur, aspru.

astăzi o au întinat cu faptele cele rele ale nedreptății, ale răpirii, ale necurăției, ale grijii și învistiierii. Și au vrut să se ducă cu icoana ei de aici. Și cu care chip? Ascultați:

O, preacuvioșilor părinți! Întâi are să se clătească mănăstirea unde se află icoana puțină vreme¹. Și aceasta însemnează că se va simți nesimțirea, că o să plece păzitoarea ei, care a păzit-o până acum.

După clătinarea aceasta au să se clătească cu înfricoșare mare toate lemnele cele sădite, și să se întoarcă toți copacii cei înrădăcinați către Împărăteasa, dându-i ca o închinăciune de călătorie. Și Athonul o să trosnească înfricoșat și o să scoată sunet subțire. Și când o să iasă icoana Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu, o să se facă semn înfricoșat și încutremurat, că o să se întoarcă toate bisericile din munte spre petrecerea Împărătesei, întru plecarea mântuirii.

Pentru aceea zic că nesimțirea se va simți, dar înțelegerea o să se întunece și nu o să cunoască că se duce mântuirea din întunecarea celor pământești.

Aceasta să se știe: că în câtă vreme se află icoana Maicii Domnului în muntele acesta, să nu îndrăznească cineva să fugă de aici din munte, pentru că celor ce vor fugi o să le vină osânda sufletească și trupească. Iar de va fugi icoana Maicii lui Dumnezeu din muntele acesta, atunci vă duceți și voi oriunde veți voi, numai făgăduințele să le păziți orișunde vă veți afla.

Să nu socotiți, o, părinților, că vă amăgesc și vă zic acestea spre defăimarea voastră! Nu! Nu! Nu! Ci cu durere și cu sfărâmarea sufletului pentru îndreptarea voastră din cele multe v-am grăit acestea, ca un grăunte de muștar, și acestea nu le vorbesc de la mine, fiindcă sunt trimis despre poruncă, ca un bun învățător. După urmare, o pildă ascultați:

Un Dascăl avea ucenici, și i-a învățat de ajuns, și s-au făcut desăvârșiți dascăli, și au învățat și ei pe alții, iar cei de pe urmă ucenici s-au îndărătnicit și au defăimat pe dascăl. Și văzând acela că școala se primejduiește să se strice, a chemat pe unul credincios din vechii ucenici, zicându-i: «Du-te de sfătuiește pe cei ce fac fără de rânduia-

¹ Icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni (Portărița) de la Mănăstirea Iviru, care, potrivit tradiției athonite, a venit pe mare de la Constantinopol în sec. al VIII-lea, în timpul perioadei iconoclaste, și va pleca tot pe mare, la sfârșitul veacului.

lă ucenici să se îndrepteze, ca să nu se pustiască școala. Și spune-le faptele lor cele rele, ca să-și vină întru sineși.»

A plecat ucenicul și s-a dus către cei fără de rânduială ucenici, și văzându-i cufundați întru nesimțire, a zis: «Eu mă duc acum să-i mustru, dar aceștia, fiind întunecați, nu mă vor asculta, ci or să mă și necinstească.»

Atunci a întâlnit pe un lepros, și acela îi zice: «Voi, duhovnicii, m-ați prăpădit. Și ca să vă izbăviți de mine, m-ați leproșat, și din pricina voastră mi-am pierdut mântuirea. Pentru aceea mă prăpădesc de tot.»

Acestea auzindu-le ucenicul acela de la cel lepros, l-a vindecat de boala lui și i-a dat și cuvintele învățaturii lui, să se ducă către cei fără de rânduială ucenici și să le spună. Și precum cineva bea apă, așa cu cuvintele învățaturii lui l-a adăpat întru simțirile lui, ca să-i rămână întru pomenirea neuitată acele cuvinte, până când le va da la ucenicii aceia.

Și a zis leprosului: «Primește apa aceasta și pune-o înaintea școlii ucenicilor, și tu depărtează-te de acolo, că dacă te vor vedea așa leproșat, se întorc și nu o beau.» Iar cel lepros i-a zis: «Dar eu unde să mă duc după ce le voi da cuvintele tale?» Îi zice acela: «Eu sunt calea ducerii tale.»

Iar de veți zice: de ce să se ducă acesta din munte, și nu-l iconomisești aici? Vă răspund: că îl chinuiți din zavistia voastră, și îl alungați, că l-ați introdus să lucreze fără de socoteală, ca să vă izbândească. Și voiți să-l omorâți și să arătați cuvintele mele că sunt bârfe ale dracilor. Pentru aceea îl trimit afară din Sfântul Munte, ca să nu vă îndemnați, ca și Cain, să-l omorâți. Precum i s-a întâmplat și lui Luca monahului.

CAP 67

Otrăvirea lui Luca monahul

În Schitul Cavsocalivia a venit un tânăr, și l-a primit oarecine de ucenic, călcând legile locului acestuia sfânt, fără să se teamă de Dumnezeu și de blestemul părinților celor vechi care este pus, să nu primească spâni în schit. Care, umplându-se de patimă pentru

tânărul acela, precum și alții făceau (că se găseau în timpul acela, printre cei credincioși, oarecare și necredincioși sau eretici amestecați, precum și acesta), iar părinții schitului, văzând că se face smin-teală, s-au sfătuit ca să izgonească din schit pe tânărul acela. Iar fra-tele acela, care pentru patimă îl primise, se afla în colibă și-l apăra pe cel tânăr ca să nu-l gonească. Iar alt frate, cu numele Luca, râv-nitor legii și îndrăzneț cu mintea, și cu râvnă mare spre sfântul loc, s-a pornit să-l scoată, ca să nu se spurce sfântul loc.

Iar cel ce avea patimă foarte s-a tulburat, și, chemând pe Luca, s-a fățarnicit ca și cum și el se învoiește la izgonirea tânărului, și vorbind cu fățarnicie în coliba lui, l-a cinstit cu otravă de moarte, cu vicleșug amestecând vinul cu otravă. Și acela bând, s-a dus la sobo-rul părinților, și până acolo a lucrat otrava, și cum a deschis gura să spună pentru pricina tânărului, a căzut înaintea adunării și a murit. Și văzând părinții schitului această întâmplare și neștiind că l-a adă-pat cu otravă, au zis că cu nedreptate a vrut să izgonească pe tânăr, și că Dumnezeu voiește pe acest tânăr să fie în schit, și că din urgia lui Dumnezeu a murit Luca, iar nu din otravă. Vedeți ce înșelăciune diavolească? Dar vai și amar aceluia care nu au ascultat atâtea cer-tări ale Sfinților Cuvioși Părinți, care opresc pe cei fără de barbă a fi în locuințele schiteilor! Că de era voia lui Dumnezeu așa, să locuias-că și să se tăvălească călugării cu cei fără de barbă, cum Sfântul Pa-vel, părintele nostru cel din Xiropotamu, a zis acele înfricoșate cu-vinte către ucenicii lui: «Vai călugărului aceluia, care are prieteșug cu cei fără de barbă!»?

Și așa cel pătimăș și netemător de Dumnezeu a omorât pe săra-cul Luca, râvnicul cel după Dumnezeu din pricină binecuvânta-tă, pentru îndrăzneală și dreaptă râvnă. Și dacă s-a făcut aceasta atunci, când se mai afla urmă de faptă bună, dar acum, că a lipsit desăvârșit frica lui Dumnezeu, ce nu o să se facă?

Văzând pe leprosul acesta, care s-a leproșat de la păstori, pe cel îngreșoșat și omorât sufletește, noi ne-am milostivit spre dânsul și ne-am arătat lui în multe chipuri, nu că dorim chipul vreuneia din aceste fețe am luat chipul obrazului lui, ci spre îndreptarea lor, că sunt oarecare, cu rele năravuri, care nu cunosc pe ce cale călăto-resc. Că întâi m-am arătat în chipul bărbatului aceluia cu rău nărav,

spre îndreptarea lui. Adică a lui Ignatie Mitilineu, Cavesocalivitul, iar acesta, neînțelegător fiind și întunecat, n-a înțeles. Iar al doilea în chipul lui Anania din Caracalu. Acesta, ca un întunecat de ameteala celor pământești, n-a înțeles. Al treilea, în chipul lui Nathaniel arhimandritul, care a trăit cu nedrepte răpiri, ca un stăpânitor, cu pizmă nedreptățind și răpind de la cei săraci, și nu simte ce este nedreptatea. Al patrulea, m-am arătat în chipul lui Macarie Schiteul, care nălucește că ține chipul nevoinței și se mândrește ca fariseul, fără să știe ce este nevoința, și se fățarnicește că este nevoitor, și își posomorăște fața ca să se arate că este postitor. Al cincilea, în chipul lui Anatolie doctorul, care vinde darul tămăduirilor și socotește că face faptă bună. Dar aceasta nu este faptă bună, ci iubire de averi, că tămăduirea celor bolnavi trebuie să fie fără de plată, iar nu să se vândă. Al șaselea, în chipul lui Matei duhovnicul din Sfânta Ana, care se află împietrit, mic la suflet și nu cunoaște. Al șaptelea, m-am arătat și o să mă mai arăt în chipul lui Procopie rusul, care este om păros și nălucește că are toată sfințenia pe dânsul, și nu simte ce este sfințenia, ci are fariseiasca înălțime de minte și lauda bogăției, precum în urmă se va arăta.

M-am arătat așa, nu că defaim pe vreunul din aceștia, ci spre îndreptarea lor, ca să-și vină întru simțire (cel ce are urechi de auzit, auză!). Și nevinovat sunt eu pentru neîndreptarea lor. Fiindcă au rămas neîndreptați, or să rămână fără de cuvânt în ziua Judecării și a osândirii, și la a treia zi a ieșirii lor, fiindcă astăzi și mâine în lume se află. Că viața aceasta nemernicie este, precum zice și Domnul nostru Iisus Hristos: *Astăzi și mâine sunt făcând minuni, și a treia zi Mă sfârșesc.*

Atunci, în ceasul osândirii, se va pustii toată podoaba zidirilor și a locuințelor, când se vor goli de prefăcuta nevoință a fățarnicilor și se vor lipsi de tot binele sufletului și al trupului”.

La anul 1817, iunie, 18, când a vorbit Sfântul către Theofan acestea, în chipul lui popa Matei de la Sfânta Ana, a zis către dânsul: „Du-te acum, că au trecut multe ceasuri de când vorbim.” Iar Theofan, făcând schimă, a zis: „Binecuvântează!” Și Sfântul i-a răspuns: „Dumnezeu să te binecuvânteze!” Și așa a plecat spre schit. Și atunci a simțit greutatea lemnelor care le avea în spate, că mai înainte nu

le simțea, nici a cunoscut că a trecut vreme de 18 ceasuri vorbind. Și mergând puțin spre schit, a lăsat lemnele jos și s-a întors spre coliba lui, socotind că o să vină acolo Sfântul, precum îi zisese întâi, că iubea să vină la coliba lui. Socotind că este Popa Matei și venind la colibă, îl aștepta, ci nu s-a văzut.

Atunci a înțeles că era Sfântul Nil cel ce vorbise cu el. Și plecând să vină în schit, atunci pe drum a văzut că a răsărit soarele și este ziua, și s-a mirat. Că, când a început să vorbească cu Sfântul era ieri, ceasul opt din zi. Și mergând în schit, s-a dus la popa Gherasim și i-a spus toate. Atunci amândoi au cunoscut că cel ce s-a arătat era Sfântul Nil.

Iar pricina că s-a arătat atunci era că Theofan vroia să se ducă la Țarigrad, ca să facă izbândă la oarecare duhovnic din schit, care îl supăra. Dar pricina mergerii lui era din lucrarea drăcească, numai ca să facă rău duhovnicului și celor ce se împotriveau lui. Și pusese în mintea lui ca să se turcească, și temându-se, nu cumva se va căi și nu se va turci, a făcut zapis, în care a scris că să fie lepădat și înstrăinat, vail, de Hristos, despărțit de credință și dat satanei.

Și altele multe de asemenea a scris, spre bucuria desăvârșită a diavolului. Și pe urmă a legat hârtia aceea de o buruiănă uscată și a aruncat-o la înălțime în văzduh. Și îndată s-a arătat ucigașul de om, diavolul, în chipul unui corb și a luat scrisoarea. Dar el a socotit că a fost pasăre corbul acela. Și, venind la schit, s-a încărcat cu lemnele și s-a dus să bată la puiă, rucodelia ce avea, pentru cheltuiala călătoriei.

Atunci l-a întâmpinat Sfântul în drum și i-a făcut iarăși învățătură spre îndreptarea lui și spre învățătura și dojenirea celor din Sfântul Munte, spunând mai înainte pentru răscoala ce s-a făcut în Sfântul Munte și pentru intrarea turcilor aici, pe la anul 1821. Și temându-se Theofan de cuvintele Sfântului, s-a umilit, și căindu-se pentru înscrisul care l-a făcut cu mâna lui, a hotărât să facă cum îi poruncește Sfântul, adică să se liniștească în peșteră, după porunca Sfântului.

La anul 1817 a venit la locul acela, unde a căzut piatra, și a stat acolo. Și a găsit peșteră lângă măslinul cel sălbatic, și a intrat într-în-sa întru întâia zi a Marelui Post, având cu dânsul posmag, nesărat și nedospit, după porunca Sfântului, și a șezut acolo 40 de zile. Atunci a ieșit afară și s-a dus la popa Gherasim, în Sâmbăta lui Lazăr.

Iar a doua zi, în Duminica Stâlpărilor, s-a dus împreună și cu alți frați la Peștera Sfântului Nil, au slujit în biserica peșterii, și la Liturghie, după obicei, a primit Marea și Îngereasca Schimă. Și l-a primit popa Gherasim, după regula călugărilor. Și, după porunca Sfântului Nil, l-a numit Ehmalotos Monahos (adică robitul monah) și după Liturghie s-a dus la coliba lui. Și a petrecut în pace până la praznicul schitului.

Iar la privegherea sărbătorii a primit semnul pedepsei, pentru care i-a spus mai înainte Sfântul. Că au început a-i scăpăra ochii și să scoată urdori de trei ori: duminică la Vecernie, noaptea spre luni dormind el, asemenea și luni dimineața, care erau semne că o să-i vină boala cea dintâi.

Martți noaptea, la patru ceasuri și jumătate, dormind într-o colibă a schitului, i-a venit patima, că își întorcea ochii și își lovea mâinile și picioarele în pardoseală, și mugea până dimineața. Atunci și-a venit întru sineși, și avea tremurarea trupului, și gura îi era încleștată. Și până la Vecernie nu a vorbit, nici a mâncat, nici a băut până după apusul soarelui. Atunci i s-a deschis gura și a mâncat.

După aceea a spus că i s-a arătat Sfântul Nil, în chipul lui popa Procopie din Rusicon, și l-a dojenit mult, și i-a zis să se ducă și să se supună, și să nu mai șază de voia lui. Și arătarea a fost astfel: a văzut în vedenie, unde i se părea că înota pe mare, și a ajuns în Țarigrad, și intrând prin poarta Silivrei, care este aproape de Baraclia, acolo l-a întâlnit acela care stângea birul, și îi cerea cartea de bir, și el nu o avea. Și cel cu birul i-a cerut să plătească și să ia altă carte de bir.

CAP 68

Pentru cartea birului

Pricindu-se Ehmalot cu birarul, îndată i s-a arătat Sfântul, în chipul lui popa Procopie, și le zice: „Ce este pricirea voastră?” Îi răspunde birarul: „Nu are cartea birului, și eu îi cer să plătească, ca să ia alta.” Atunci zice Sfântul către Ehmalot: „Adevărat este că nu ai cartea birului?” Iar el a răspuns că o a pierdut. Și Sfântul, auzind așa, s-a scârbit pe dânsul și îi zice: „O, nemulțumitorule! Pentru ce ai rupt hârtia mărturisirii tale? Ai fost gol, sau flămând, sau înse-

tat? De ce să te potopești, ticăloase, înăuntru, în limanul Sfântului Munte? Când nu aveai grâu cumpărat, te-am hrănit; când erai gol, te-am îmbrăcat ca pe un prunc mic și botezat; când ai fost flămând, nu te-am hrănit? Și așa te arăți, nemulțumitor?”

Iar Ehmalot, cu multă mânie, îi zice: „Și ce îți pasă de te tulburi? Birarului nu-i pasă, și tu te scârbești? Aici nu este la mănăstire la Rusicon, ca să-ți arăți mărirea ta. Ci du-te în treaba ta și nu zice că m-ai hrănit! Fiindcă mi-ai dat puțin grâu, te lauzi? Nu mi l-ai dat tu, ci mi l-a dat egumenul popa Sava.” Îi zice Sfântul: „Eu am îndemnat pe egumenul de ți l-a dat, și ți-l dau în tot anul, că eu dau împătrit la mănăstire, și tu nu mulțumești.

O, ticălosule și nemulțumitorule! Eu nu te dojenesc că te-am hrănit și te hrănesc, ci numai pentru ce ai rupt hârtia mărturisirii tale! De câte ori te arăți nemulțumitor, și eu te rabd, pentru dragostea Evangheliei păcii? Nu îți spuneam eu că or să vină vânturi, și or să tulbure limanul noianului, și să cufunde corabia cu corăbierii? Și tu acum te-ai cufundat în marginea limanului, fără de furtună, că ai pierdut hârtia mărturisirii tale.

O, nemulțumitorule! Nu ești tu care vedeai necuratul tău trup mânjit cu balegă de sus până jos, și îți ziceam să fii cu luare-amin-te, oriunde te vei duce, că or să te întâmpine ispite, or să te gonească și or să te grăiască de rău, pentru necurăția ta? Tu să nu ascuți cuvintele lor și să nu iei aminte ce zic ei, că or să te gonească, necunoscând ce fac.

Și acum pentru ce i-ai ascultat și ai rupt hârtia birului mărturisirii tale? Că iată că nu poți intra în cetate, și o să te întorci fără de ispravă, precum ai și venit.

O, nemulțumitorule! Te-a izgonit egumenul, și eu m-am milostivit și te-am luat asupra-mi, ca să te îndreptezi. Iar tu nu ai fost lemn sănătos, ci putred, și te-ai frânt fără să te apuce cineva. Și cum ai să răspunzi egumenului pentru stricăciunea ta?

O, nemulțumitorule! Cum te-ai arătat tu către mine ca și Iuda, și ca Avesalom către părintele lui? Cum te-ai sfărâmat și te-ai cufundat? Nu ți-am spus mai înainte că o să te izbăvești de boala ta? Și o să fii ispitit de oameni și să rabzi? Și acum unde este răbdarea ta? Nu te-ai făgăduit mie la pirgul Lavrei? Că ai zis că numai să scapi de acolo, și nu o să îți pese ce face unul sau altul. Eu ți-am zis că ni-

mic rău nu-ți face nimeni, decât numai că își arată răutatea lor, și vei vedea neputința lor. Cum mi-ai făcut astfel de răsplătire fără de nădejde, precum și Hristos nu o nădăjduia de la Iuda? Cu toate că, ca un cunoscător de inimi, cunoștea tot vicleșugul lui.

Eu te-am învățat multe din cele de la facerea cerului și a pământului, și ți-am închipuit ce este inima omului. Iar tu și starețul tău, popa Gherasim, v-ați arătat ucenici necunoscători, că nu ați cunoscut cuvintele mele. Așa tu de acum înainte să nu locuiești în coliba ta, fiindcă umblă să te omoare, ci du-te unde vrei, că vor să arate că mila lui Dumnezeu este lucrare a satanei. Și nu cunosc, ticăloșii, că de la satana sunt înșelați, și fac lucrurile Luceafărului, și pe satana cel neputincios, protivnicul lui Dumnezeu, îl fac puternic, și pe Atotputernicul Dumnezeu Îl fac neputincios. Au jidoveasca patimă a uciderii și se silesc să înainteze această fărădelege."

Iar Ehmilot zice: „Cine este acela?” Îi zice Sfântul: „Nu este nevoie să știi. Numai ferește-te de mâncăruri și de băuturi, ca să nu te otrăvească. Și când te duci undeva pe drum, să nu pătimești și tu cele ale lui Luca. Și fără sfătuire să nu te duci nicăieri. Pentru cheltuială să nu-ți pese. Pentru mântuirea ta numai să porți grijă, ticăloase! Taie-ți voia și te supune la alții, și precum ți-am zis, așa să faci, fiindcă eu ți-am descoperit taine de la facerea lumii până în sfârșitul veacului. Pentru că ești o necurăție a lumii, și te nălucești că ești ceva, ci ești o nimica.

Și toate acestea câte ți-am spus să le dai în scris, ca să rămână întru simțirea oamenilor, care astăzi s-au stricat și și-au pierdut mântuirea de tot. Și petrec precum caprele cele sălbatice, ce se rătăcesc prin munți pustii și fără de apă, și s-au rătăcit din calea adevărului. S-au dat în lături din calea cea dreaptă a pășunii celei bune, și șed în calea pășunii celei rele și pe scaunul mândriei și al laudei, al minciunii, al nedreptății, al grăirii și al învistiierii, al nesupunerii, al împotrivă-grăirii și al neastâmpărării, râvna răutății, râvna de averi și cea dintre dânșii izbândire.

A luat fiecare dintre dânșii câte un scaun de pierzare al răutății și izbânda aproapelui. Și șed cu mânie, și se silesc cine să întreacă pe celălalt la răpire. Și se nevoiesc a judeca pe vecinul, și s-au făcut vânzători, mincinoși, luători de daruri și nemilostivi. Fac osteneală peste poruncă la gătirea mesei și a multelor bucate, și de multe

feluri, prăjituri, și stropituri cu miroșuri, feluri de împodobiri, așternuturi de paturi și acoperământuri moi, precum au stăpânitorii agareni, care acestea sunt străine și de viața creștinească.

Iar schiteii s-au dat la iscusul¹ rucodeliei, la lucrarea grădinilor, a pomilor și altele. Și se miră de fețele celor slăviți, și pentru dobânda banilor, și se învoiesc cu spurcatele gânduri, privind la fețele celor tineri ca iezii cei sălbatici. Și sălbăticiindu-se, s-au pierdut de tot și s-au rătăcit din calea adevărului.

Pentru aceea tu te silește cu înțelegere să însemnezi pe hârtie toate câte ți le-am grăit și să le dai la oameni, și pe urmă să te duci degrabă din munte, ca să nu te omoare cei răi. Că monahii cei cu prostime și cu bună înțelegere însetoșează să bea din apa aceasta, să se răcorească. Și iată că te trimit în mijlocul adunării acelora ce șed întru întunericul patimilor și în umbra morții, care nu simt nicidecum mântuirea lor, că a amorit știința lor. Și eu sunt trimis către dânșii, ca câți vor voi să bea din apa cuvântului meu să găsească adevărul, iară cei nebuni mai mult să se întunece, bucurându-se din râvna trufiei.

Iar tu, după ce le vei scrie și le vei da, să te duci din munte, și când vei ieși afară, nu defăima poruncile mele: rasă nouă să nu porți, și să nu te dai întru amețeala grijilor, și la întâlniri fără de sfătuire să nu te duci nicăieri, și să ascuți pe popa Gherasim, starețul tău. Și acela să fie suferitor către tine. Că așa se cuvine să faci toți monahii: să asculte unul de altul după Dumnezeu.

Că precum eu te-am răbdat la toate câte m-ai defăimat, și la faptele tale cele rele, așa și tu să rabzi pe starețul tău. Că alt păcat nu osândește atâta pe ucenic, cât neascultarea, afară de eres și de patima trupească. Dar și starețul tău s-a făcut nesimțitor mântuirii lui, scoate pietre din schit și le dă oamenilor, ca să-l laude, fiind iubitor de slavă. Și aceia cu ele îl împroașcă, și nu simte, ticălosul, din multa tulburare a grijilor. Și s-a întunecat și se vede ca o urâciune înaintea lui Dumnezeu, din necurate gânduri pe care le primește și se îndulcește cu dânsule. Cum îndrăznește, nepriceputul, și slujește, având astfel de necurate gânduri: ale mândriei ighemonicești, ale spurcăciunii și ale nestatorniciei? Să-i zici să nu mai liturghisească de acum înainte cu astfel de gânduri, și câtă vreme vor avea în casa lor pe cel tânăr.

¹Iscusință, pricepere.

Că, oricând aude glasul celui tânăr, se tulbură cele din lăuntru ale lui, și i se întunecă înțelegerea, și ochii lui nu mai văd drept. Cu cât mai vârtos vorbind cu dânsul! Și, cu toate acestea, îndrăznește și se apropie de Sfântul Jertfelnic, neînțelegătorul, să jertfească pe Mielul cel fără prihană. Pentru aceea, câtă vreme este acel tânăr în casa aceea, să nu slujească și să fugă de acolo. Fiindcă Biserica iartă să fugă monahul de aceste două: de eres și de reaua patimă trupească. Căci câtă vreme o fi întru întâlnirea tânărului, și întru grija tulburării, și întru primirea laudelor, toate acestea îi strică sufletul, precum rugina pe fier.

Să-l întrebi: pentru ce-mi trimite mie milostenie? Eu mântuirea lui o doresc, și nu milostenia lui, lumânări și untdelemn. De acum să nu-mi mai trimită nimic. Părinții lui taie din chiverniseala lor și-i trimit pentru folosul sufletesc, și el le risipește pentru laudă, și nu pentru mântuirea lui. Iată că plecarea pocăinței lui i s-a topit din pricina celui tânăr. Să fugă de acolo, și să se nevoiască într-alt loc, și să nu-și piardă mântuirea lui cu cel tânăr, și să nu fie nestatornic.

Că precum capul Mergătorului-înainte s-a dat în mâinile curvei Irodiada, așa, cu slobozirea lui Dumnezeu, s-a dat și casa lui popa Timotei în mâinile tânărului celui cu rău nărav. Acesta a schimbat năravurile lor cele bune în năravuri rele și în lucruri viclene. De aceea ceilalți îl zavistuiu pe popa Gherasim și-l judecă, că se smintește de cel tânăr, și pentru aceasta i-au găsit pricină binecuvîntată ca să-l gonească, și aceasta din lucrarea drăcească. Fiindcă ei se împacă cu neorânduiala tânărului și își pierd, ticăloșii, mântuirea lor. Și nu numai ei se păgubesc din pricina aceluși tânăr, ci și alte suflete gânditor se prăpădesc. Și nu este vinovat altcineva de aceasta, fără numai starețul care stăpânește și nu-l îndreptează pe tânăr cu asprimea stăpânirii, ci i-a dat dintru început îndrăzneală, și el, obișnuindu-se cu îndrăzneala, acum nu se mai îndreptează.

Vai de niște stareți ca aceștia, care pricinuiesc că casa are trebuință de oameni ca să o grijească, și pe dâșii să-i caute la bătrânețe, și pentru aceea îi lasă pe ucenici în voile lor, și se deprind la îndărătnicii, și se fac împotrivitori și neascultători, și își pierd sufletele lor, necunoscătorii!

Și vai de ucenicii aceia care n-au păzit porunca întâiului stareț, lui popa Timotei! Vai de ei pentru zdruncinătura ce o să le vină pen-

tru călcarea poruncii starețului lor Timotei! Mi-e milă de ei, dar nu se îndreptează, pentru aceea nu este pentru dânșii nici o milă.

Iar tu ține aceste trei cuvinte ale mele, adică: ce este bun, ce este dorit și ce este pace. Ține aceste cuvinte ale mele și nu te teme. Că cu acestea poți să iei cartea de bir cea prăpădită, și atunci intri nesupărat în cetatea aceasta și rămâi într-însa. Acestea de sus însemnează: ce este bun, pe smerenie; ce este dorit, pe sfătuire; și ce este pace, pe supunere. Adică să te supui, să te sfătuiesti și să te smerești. De aceste trei de îți vei aduce aminte totdeauna, mă făgăduiesc că îți voi fi ajutor în toată viața ta, și la ceasul morții o să călătoresc cu tine. Și iarăși o să-ți mai vorbesc, că de acum înainte nu am să-ți vorbesc mai mult.

De acum înainte păzește-te, că o să-ți pună curse diavolul, și ia aminte, să nu te înșeli nici cu fapta, nici cu cuvântul, numai acestea care ți-am zis ține-le, și orice ispită îți va veni, rabdă cu bărbăție, stai întru supunere și nu te teme. Căci când tu te afli întru supunere și ascultare nu te teme de nimic. Atunci numai să te temi, când nu te supui, nu te sfătuiesti și nu-ți tai voia. Smerenia nu are frică. Când îți va veni frică sau sfiială la ascultare, smerește-te, ca să fugă frica de la tine, și te sfătuieste. Că sfiiala și frica fără pricină nu vin la om. Pricina este omul, de năvălesc patimile asupra capului său. Iar tu, de vei ține supunerea, sfătuirea și smerenia întru lucrarea ta, niciodată moarte sufletească nu vei pătimi, ci îți va fi gătită viața cea veșnică."

Acestea zicând Sfântul, a ridicat mâna și a pecetluit pe Ehmalot cu semnul crucii, binecuvântându-l pe el și zicându-i: „De vei asculta aceste trei sfătuiri ale mele, să ai binecuvântarea mea! Să încetezi și lovirea, să ai clătinarea împreună cu durerile, și după răsăritul soarelui să ți se încleșteze gura, și durerile să le ai peste gura ta, ca să nu te lase să o deschizi, ci tocmai să se deschidă ca să mănânci pâine și să bei apă, altceva nu, până în 40 de zile, ca să nu te muncești mai mult. Iar de nu te vei supune cuvintelor mele, în toată viața ta ai să te muncești cu această pedeapsă: să te muncească de trei ori pe zi și de trei ori pe noapte.

Să nu faci nimic fără de sfătuirea mai-marelui tău: nici cuvânt să grăiești, nici slujbă să faci. Să te smerești, încât să fii la toți așternut picioarelor. Și, de te vei smeri așa, niciodată nu te voi înstrăina de la mijlocirea rugăciunilor mele. Iar de vei fi neascultător, potrivnic și

mândru, nu te voi ajuta mai mult, și nici în ceasul morții tale nu voi călători împreună cu tine.”

Atunci i se părea lui Ehmalot că era bolnav de friguri, și nu putea să stea în picioare, ci cădea în brânci înaintea Sfântului și-i zicea: „Lasă-mă să intru în cetate, să mă vindec!” Iar Sfântul îi zice: „Fără hârtie de bir, cu neputință este să intri în cetate. Iar dacă voiești vindecarea ta, să păzești cele trei porunci ale mele în toată viața ta. Și atunci eu îți voi ajuta în valul ameteșilor acelor gândite furtuni, ce vei întâmpina în viața ta. Iar de nu le vei păzi, să ai boala în toată viața, până la moarte!

Cuvântul meu cel dintâi este să te supui în toată viața ta, și întinăciune să nu ceri. Să te supui frățeste, după rânduiala chinoviilor. A doua este să te păzești, să nu intri în Sfântul Altar, ca cel ce ești necurat, ci în biserică, afară de Altar, să stai, și să ascuți slujba ta cu evlavie. Și, după otpust, să ieși în urma tuturor. Asemenea și la sfințele icoane, și la Evanghelie: în urma tuturor să mergi să săruți. Și la Anafură, și la Sfânta Împărtășire, în urma tuturor să fii.

Al treilea: la supunerea ta, să faci orice îți va porunci: să nu te împotrivești, nici să judeci pe cineva când vei vedea că face vreo neorânduială. Ci să socotești numai ticăloșenia ta, fiindcă ai scârbit pe Dumnezeu cu răutățile tale.

Și așa să fugi de a judeca și de cei ce judecă, ca de cei ce sunt molipsiți de păcat. Că precum cei ce se ating de cei molipsiți se molipsesc și ei, așa și cei ce se apropie de cei care judecă pe alții. Când te vei afla la masă străină, orice s-o pune la masă mănâncă și tu, numai carne să nu mănânci, nici ceva vin să bei în toată viața ta. Iar din celelalte mănâncă, întru slava lui Dumnezeu. Numai să-ți iei aminte de tine, ticăloase, să te afli sub acoperământul ascultării, fiindcă grea iarnă vine, a răzmeriței. Pentru aceea ia aminte să nu te prăpădești desăvârșit, ci să te afli în supunere.

Să strici coliba ta, și cu acea materie să dregi sterna. Am văzut că ai var mult. Să pui de ajuns și să o acoperi bine, însă acoperământul să fie mic, să nu poată să șadă om acolo, ca să se amăgească cu nălucirile dracilor și să se prăpădească oamenii. Ci numai sterna să se găsească la acel loc fără de apă, dar nimeni să nu mai locuiască acolo.

Că dacă astăzi și în chinovii se primejduiesc, cu cât mai vârtos cei singuratici să nu se primejduiască! În ziua de astăzi, singurătatea se

face la toți întinată și tulburată. Că cel singurațic singur se tulbură, fără să-l turbure altul. Totdeauna se surpă și cade în feluri de greșeli: în trândăvire și în lenevire. Și se face zăbavnic, singur rânduitor, singur sfătuitor, iubitor de sine, făcător de voia lui, nesupus, și ce este mai rău, că cade în păreri și întru alte rele, multe și nenumărate.

Și iată că îți spun cea mai de pe urmă vorbă: dacă mă vei asculta, bine; iar de nu mă vei asculta, din două una are să fie cu tine: ori să fii supus în viața ta și sănătos, sau să fii bolnav, zăcând întru toată viața ta. De nu te supui, să se înmulțească boala ta și să te muncești, gonit fiind de dracul prin munți și locuri neumblate. Iar de te vei supune, să înceteze lovirea bolii tale.

Vezi, de acum înainte, să nu crezi nimănui, nici adormit, nici deștept, nici dacă te va adevăra cineva că ai văzut dumnezeiască vedenie sau că ai auzit dumnezeiesc cuvânt. Pentru că aceasta care s-a făcut la tine este dumnezeiască iconomie, spre folosul multora, pentru viitoarea urgie a răzmeriței ce va să vie în lume pentru păcatele oamenilor. Ți-am zis să nu crezi, orice ți se va arăta, pentru că diavolul împodobește curse asupra ta cu cumplită otravă. Pentru aceea, de acum înainte ia aminte, că eu rămân în cetatea aceasta și n-o să mai vorbim încă. Du-te și supune-te, ca să găsești hârtia de bir, și atunci intră și tu în cetatea aceasta."

Acestea zicând Sfântul, a intrat în cetate și s-a încuiat poarta. Iar Ehmalot, rămânând afară, se gândea care drum să apuce. Și apucând drumul care ducea spre Baraclia, îndată s-a deșteptat și și-a venit întru sine, dar gura i-a rămas încleștată toată ziua aceea, și aproape de seară l-a găsit boala ca vreun ceas, și atunci se clătea¹ și-și întorcea ochii puțin. Iar după apusul soarelui și-a venit întru sine, a deschis gura și a mâncat și a băut, și a spus toate cele de sus.

Și boala aceasta i-a urmat 40 de zile. Și când a ajuns pe la 36 până la 38 de zile, i se înmulțea patima de câte trei ori pe zi și de trei ori pe noapte. Iar la 39, dimineața, spre ziuă, în vis, s-a văzut că era închis în temniță, pentru hârtia de bir, și legat cu frânghii. Acolo se vedea că erau și alții puși în fiare, care dojeneau pe Ehmalot, zicându-i: „Bine, noi ca noi. Dar tu, călugăr fiind, cum te-ai pus aici în temniță cu noi? Că noi încai² suntem lumeni, învăluindu-ne cu mul-

¹Se mișca ușor dintr-o parte în alta.

²Barem, cel puțin.

te tulburări și întâlniri. Iar tu, la liniște fiind, ai pierdut hârtia de bir, și cum să păzim noi?"

Acestea zicând ei, temnicherul a dezlegat legăturile lui Ehmalot, și el îi zice să-l scoată afară din temniță. Iar temnicherul i-a zis: „Nu o să ieși precum ai intrat, ci întâi o să fii bătut și apoi să ieși. Iar de vei mai veni și a doua oară aici, o să porți și fiare, și nu vei mai ieși de aici.”

Atunci au adus și pe alt osândit și l-au legat cu acea frânghie unde fusese el legat. Iar el a rămas în temniță dezlegat și se gândea cum o să rabde bătăile. Și îndată s-a deșteptat și a văzut că gura lui era deschisă și slobodă a vorbi și a mânca.

CAP 69

Pentru prinderea de către tâlharii draci

Iar în ziua a 40-a, în miezul nopții, adormind Ehmalot și amețindu-se, a căzut jos din pat. Și întunecându-i-se ochii de amețea-lă, a văzut vedenie: i se părea că este gol, și umbla înapoi și încolo prin munți și prin prăpăstii. Și l-au găsit niște tâlhari nebuni și răi, rotunzi și scurți (care erau draci), și l-au robit. Care erau la vedere sălbatici ca fiarele, și pe cât erau de scurți, atâta le era și lățimea, și aceia îl trăgeau să-l omoare. Iar la drum i-a întâmpinat un tânăr frumos (acesta era sfântul înger, păzitorul sufletului lui). Și dracii, cum l-au văzut, s-au întors înapoi. Iar tânărul a intrat într-o cetate mare și frumoasă și a zăbovit puțin în lăuntru, și pe urmă a ieșit afară. Și zice către tâlharii aceia: „Lăsați pe omul acesta și vă duceți unde voiți!”

Iar ei i-au răspuns: „Cum să-l lăsăm? Că este al nostru.” Le zice tânărul: „Numai cu vicleșug l-ați amăgit de s-a făcut al vostru.” Iar ei au zis: „De voia lui a venit la noi, fără să-l căutăm. Ce vinovați suntem noi?” Tânărul iarăși le-a zis: „Vă zic, lăsați pe omul acesta!” Ei împotrivă au zis: „Ca să-l lăsăm pe dânsul este cu neputință. Dar să-l punem la cumpăna dreptății, și orice va arăta cumpăna, aceea să fie!”

Și numaidecât a stat deasupra capului lui Ehmalot cumpăna dreptății. Și au pus dracii în partea stângă a cumpenei hârtii scrise, atât încât nu le încăpea. Iar tânărul a scos din sân un lucru nou ca

o nucă, care era al doilea botez, adică Sfânta și Marea Schimă îngerească. Și numaidecât s-a îngreuiat partea cea dreaptă a cumpenei până la pământ. Și văzând tâlharii că tânărul a pus nuca, s-au dat în lături de la cumpănă și numai exarhul¹ a rămas, împreună cu alți șapte, ca cei ce erau mai îndrăzneți la răutate, și sta aproape de Ehma lot, și el sta în mijlocul cumpenei, cutremurat.

Și dracii iar au adus și alte hârtii înfășurate, și au pus în partea stângă, dar deloc nu s-a mișcat partea cea dreaptă. Atunci cei șapte draci s-au deznădăjduit și vroiau să-l lase și să fugă. Iar exarhul lor striga: „Mă lăsați și fugiți? Nu-mi ajutați? Că mă primejduesc și mi-l ia! Și se duc în zadar atâtea osteneli ale noastre!”

Acestea zicând, s-a arătat un drac și a adus o hârtie în care era scrisă lepădarea lui de Hristos, când vroia să se turcească, scrisă de însăși mâna lui. Aceasta, cum au pus-o în cumpănă, îndată s-a ridicat partea cea dreaptă și s-a îngreunat cea de-a stânga. Atunci dracii, văzând, s-au bucurat și au luat îndrăzneală, și s-au apropiat toți cu chiote și tulburare mare, crezând că o să-l ia, și de bucurie sărutau hârtia aceea. Atunci tânărul le-a zis: „Dați-mi hârtia aceasta ca să aduc în lăuntru!” Iar dracii au răspuns: „Cum să ți-o dăm, dacă dreptatea hotărăște? Tu vrei să ne nedreptățești?” Și iarăși le-a zis tânărul: „Dați-mi-o să o duc în lăuntru. Iar de nu vrei să mi-o dați, mă duc în lăuntru și spun pricina.” Exarhul îi răspunde: „Du-te unde vrei.” Și s-au pornit spre Ehma lot ca să îl ia. Atunci tânărul se făcu că se duce în lăuntru. Și temându-se exarhul, a zis tânărului: „Vino! Vino să ți-l dau!” Și întorcându-se tânărul, a venit. Și iarăși a început exarhul să-i zică: „Dacă judeci drept, pentru ce asuprești dreptatea?”

Îi zice tânărul: „Nu ți s-a dat ție să cercetezi și să răspunzi, ci mie mi s-a dat stăpânirea.” Iarăși zice exarhul: „Nu ți-l dau. Du-te unde vrei. Dreptul meu îl cer.” Și auzind tânărul acestea, îi zice: „Vezi că am stăpânire să te osândesc întru înfricoșatul foc al sodomitenilor, că tu i-ai pricinuit lui această urâciune!” Și aceasta zicând, a plecat să se ducă în lăuntru. Iar dracul, temându-se de acea osândă, striga zicând: „Vino, vino, luați-l voi, nedreptilor răpitori, voi care vă numiți drepti și sfinți!” Atunci tânărul, cunoscând că o să ia înscrisul

¹ Comandantul.

de la dânșii, s-a întors către ei, însă ei n-au lăsat până să se apropie, ci de departe i l-au aruncat.

Atunci, dacă a luat în mâini tânărul înscrisul lepădării cel scris cu mâna lui Ehmalot, zice către draci: „Să lăsați omul!” Iar exarhul, auzind aceasta, s-a mâniat și a zis către tânăr: „Nu-ți ajunge că ai luat hârtia, încă ceri și pe om? Au la tine a rămas să faci ce vei vrea?” A răspuns tânărul: „Eu vă zic să lăsați pe om.”

Iar Ehmalot sta cutremurat și de tot fără de glas, și, cuprins de mare frică, tremura ca peștele când îl scoate afară din apă.

CAP 70

Ehmalot vede păcatele în chip de fiare sălbatice

Atunci Ehmalot, în frica aceea fiind, nu vedea alta, fără numai păcatele lui, care îi stau înainte ca niște fiare sălbatice, și zbiera fiecare cu glasul său, și căutau să-l rupă. Adică furtişagul, orice ar fi furat, până la cel mai mic lucru, sta ca un șarpe mare, pornindu-se asupra lui. Răutatea minciunii era ca ariciul strigând. Zavistia era ca șobolanul. Curvia, ca și câinele lătrând. Răutatea sodomiei era ca aspida otrăvită, scoțând foc. Răutatea malahiei era ca forfecarul cel cu 40 de picioare, galben. Pomenirea de rău, ca pisica sălbatică. Trândăvia, ca broasca. Iar răutatea judecății și a osândirii, ca ogarul (câine vânător), și în gura lui ținea o bucată de carne de om. Vicleșugul, ca vulpea. Neascultarea, ca șarpele otrăvit. Lenevirea și negrija mântuirii, ca și capra cea mare cu coarne. Lăcomia de pânțe, ca porcul cel sălbatic. Și slava deșartă, ca și cămila.

Acestea văzându-le înaintea lui, tremura de frică, că toate aceste fapte rele strigau înaintea lui și-i spuneau nume când le-a făcut, și unde le-a făcut pe fiecare păcat. Și întru adevăr toate le ținea minte, și vreun bine nu ținea minte, nici a văzut înaintea lui. Atunci nici la vreun lucru pământesc nu-și punea mintea, ci numai la păcatele lui. Și aștepta să-l despartă de la cumpănă și să-l răpească dracii. Acestea văzându-le și socotindu-le, tremura de frică, și cugeta, și privea la draci. „Acum duceți-vă, că destul este cât ați locuit într-însul. Schimbați acum locuința!” Iar ei împotrivă răspundeau și ziceau: „Aiurea nu ne ducem, că aici este treaba noastră!” Și iarăși le zicea

tânărul: „Duceți-vă acolo unde sunt învistierirea, grija și tulburarea!” Iar ei au răspuns: „Acolo sunt alții și biruiesc, iar noi aici să ne biruim? Ce este această asuprire?” Și cei șapte draci fugind, a rămas numai exarhul aproape de Ehmalot, care striga: „O, silă! Cum am rămas singur? O, sfiicioșilor și neîmbărbătaților! De ce v-ați temut și v-ați dat la o parte, lăsându-mă singur aici? Eu v-am ajutat în toate zilele, și voi nu-mi ajutați acum să-l dobândim? Numai acest nedrept cum voiește el face? Însă eu nu-l las să facă ce o vrea el.” Acestea zicând, s-a întors către acel tânăr și-i zice: „Ce socotești? Acolo unde vrei să mergi, ce vrei, fă.” Iar tânărul îi zice: „Eu ți-am zis să lași pe om, și voi vă tot împotriviți? Am stăpânire să vă osâdesc în focul cel veșnic al sodomitenilor, cel mai din afară.” Și a plecat să se ducă în lăuntru în cetate. Iar dracul, cum a auzit că i-a înfricoșat cu focul sodomitenilor, de care se tem și dracii foarte mult, că numai ei știu cumplita și înfricoșata aceea ardere, s-a temut prea mult și s-a turburat, încât îi da brânci lui Ehmalot să se ducă spre cel tânăr, către care zicea: „Vino, vino de ia-l pe acesta și nu ne înfricoșa cu focul sodomitenilor!”

Atunci tânărul se făcea că nu vine, iar dracii mai mult s-au temut, ca să nu-i osândească în focul cel veșnic al sodomitenilor. Au zis către Ehmalot: „Du-te!” Iar către tânăr: „Vino, vino, ia-l și să nu ne urgisești întru acel foc!” Și văzând tânărul cum că au slobozit pe Ehmalot, s-a întors înapoi. Ci nu însă ca întâi, ci cu căutătură înfricoșată și îngrozitoare, și atât înarmat, încât dracii, văzându-l, degrabă au lăsat pe Ehmalot și au strâns cumpăna și hârtiile cu păcatele, și au dat brânci lui Ehmalot, zicându-i: „Du-te, du-te, nebunule și pricinuitoarele de sminteală omule, mincinosule și necuratule!” Și lătrând ca și câinii, ziceau către tânăr: „Luați pe cel nedrept, voi, care vă lăudați că sunteți drepti! Luați pe cel necurat, voi, care vă lăudați că sunteți curați! Luați pe mincinos, voi, care vă lăudați că sunteți adevărați!” Îi zice tânărul: „Nu lătra ca un câine, urâciune!” Și a tras puțin sabia din teacă asupra lor. Și îndată toți dracii s-au făcut nevăzuți. Și au rămas numai Ehmalot cu tânărul, și i-a arătat înscrisul lui, zicând: „Acesta este înscrisul cel scris cu mâna ta?” Iar el a zis: „Acesta este, îl cunosc!” Și a întins mâna să-l ia. Iar tânărul i-a zis: „Nu ți-l dau până nu-l voi duce în lăuntru să-l vadă!”

Și a intrat tânărul în cetate și a zăbovit puținel în lăuntru. Pe urmă a ieșit afară și a zis lui Ehmalot: „Să rămână hârtia lepădării tale la mine până în ceasul morții tale!” Și îi zice cu asprime: „Ai văzut ce ai pățimit? Ia aminte, ticăloase, cu de-amănuntul, fiindcă mare primejdie are să te întâmpine în ceasul morții tale. Numai lă-
area-aminte a ta să fie cu trezvie și să nu te robești iarăși de aceștia, că pe urmă nu este cine să te izbăvească. Și du-te în calea păcii!”

Acestea zicând îngerul, a intrat în cetatea aceea și a încuiat ușa. Iar Ehmalot a rămas singur și i s-au arătat două drumuri înaintea lui: al vieții și al morții. Și unul era cu suișuri, iar celălalt cu pogorâșuri spre pierzare. Iar el a apucat pe cel cu pogorâș. (Și aceasta însemna că o să iasă din munte afară, fără să facă ascultare Sfântului, ca să scrie cuvintele Sfântului și să le dea altora, câte i-a zis.) Și pogorându-se, mult s-a ostenit și nu sporea. Căci când se pogora, în loc să se îndrepteze drumul, spre mai rău mergea. Și așa, silit fiind de greutatea drumului, s-a întors înapoi și a apucat drumul cel cu suiș. Și pe acela încă ostenindu-se mult, a găsit drumul cel drept. Și, ostenit fiind, a șezut pe o piatră să se odihnească, și tușind, i s-a părut că a sărit sânge din nasul lui, și și-a venit întru sineși și a văzut că era gol.

Și ieșind din nasul lui sânge ca veninul verde, s-a plinit zicerea Sfântului: „Dacă după 40 de zile îți va ieși sânge din nas, să dai slavă lui Dumnezeu, că s-a auzit rugăciunea ta!” Însă nu sânge, ci venin verde a curs, și aceasta s-a făcut cu economie, ca să nu bănuiască cineva că s-a lovit singur și i-a curs sânge.

CAP 71

Întoarcerea lui Ehmalot din lume

După ce s-a făcut sănătos, Ehmalot a lăsat coliba și a plecat la Lavra, ca să se ducă din munte. Iar trecând Lavra, s-a dus spre Caracalu, având cu sine și puține cuvinte ale Sfântului scrise. Însă popa Gherasim, neștiind că a poruncit Sfântul Nil ca să șadă împreună cu Ehmalot și să scrie toate cuvintele pe care i le-a poruncit, a ieșit din munte afară, din pricina celui mai sus zis tânăr. Că, după moartea starețului lui celui dintâi, a rămas diadoh în locul starețului unul dintre dâșii, care era mai înainte în călugărie, după regula schite-

ilor. Și acela, primind pe cel tânăr, căuta să gonească pe popa Gherasim, precum s-a și făcut.

Pentru aceea Ehmilot se mutase la altă parte. De atunci Sfântul Nil nu i s-a mai arătat, nici i-a mai vorbit. De aceea și popa Gherasim s-a dus la lume singur deosebi, dar au întâmpinat multe potrivnice amândoi, încât au fost siliți de s-au întors înapoi iarăși în munte. Și au șezut împreună amândoi un an de zile, și au scris toate câte am zis până aici și câte o să zicem înaintea, precum Ehmilot singur spunea, zicând așa:

„Când m-am întors din lume pentru pricina ispitelor ce am întâmpinat din neascultarea mea cea către Sfântul, că n-am scris cuvintele lui după cum mi-a poruncit, m-am dus în Schitul Cavsocalivia, și nu m-au primit părinții, pentru pricinile pe care le aveau asupra mea. Și dacă nu m-au primit, am plecat și am trecut pe la Lavra, și mergând către podul lui Vigla, văd că vine după mine Dionisie, și heretisindu-mă, mă întreabă unde mă duc. Și eu i-am zis: la Caracalu mă duc. El m-a întrebat de ce nu am șezut în Lavra. Eu i-am zis: nu pot să rămân acolo, pentru porunca Sfântului. El iarăși m-a întrebat unde am dormit astă noapte. Și i-am zis: la grădină. Deci mi-a spus și el: «Și eu mă duc la Caracalu, însă mă grăbesc, ca să mă întorc înapoi.»

Și eu l-am rugat să spună egumenului să mă primească în chinovia lor, și s-a făgăduit că va spune. Și eu, rămânând singur, mergând pe drum și pogorând spre Vigla, unde mult m-am strâmtorat și m-am întristat, am blestemat și mi-am hulit viața mea, ticălosul, zicând întru sine: ce sunt aceste neazuri pe care le pățimesc? Și atât m-a învârtoșat satana, încât, de aș fi avut funie, m-aș fi spânzurat, ticălosul, întru desăvârșită bucurie a diavolului. Și așa, necăjit, urcam la deal către Agheasma Sfântului Athanasie. Și această traistă a mea atât se îngreuiase din lucrarea satanei, încât mă ostenisem prea mult. Și m-am deznădăjduit, zicând: cum am să-mi petrec rămășița vieții mele, ticălosul?

Și așa tulburându-mă, am ajuns la chioșc la Agheasmă. Și atâta întunecându-mă din tulburarea gândului meu, nici cruce nu mi-am făcut la icoana Sfântului Athanasie. Și din multele păcate ale hulirii m-am deznădăjduit, și am scos sfoara traistei mele, și o am petrecut pe deasupra grinzii chioșcului, și i-am făcut laț ca să mă spânzur, ticălosul! Și luând-o în mâini ca să o pun de gât, îndată m-a ajuns

ajutorul Sfântului Nil, părintelui meu, că am auzit glas zicând: «Iată Ehmalot, vedeți pe Ehmalot!» Și întorcându-mă către glas, văd pe Macarie chidonianul¹, pe Paisie Mitileanul și alt călugăr mic necunoscut, care veneau dinspre Provata. Și cum s-au apropiat de Biserica Sfântului Athanasie, și-au făcut cruce. Și unul dintre dânșii, Paisie, a cântat troparul Sfântului: «De viața ta cea în trup...», iar Macarie a zis condacul: «Jugul lui Hristos...» Și cel necunoscut a făcut Otpustul: «Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, miluește pe robii Tăi! Amin!» Și pe urmă au șezut.

Atunci mă întrebă Paisie: «Când ai venit în Sfântul Munte? Și unde ai fost afară? Și acum unde te duci?» Și eu, de mult plâns fiind cuprins, nu puteam să le răspund. Îmi zice Paisie: «Ce ai de plângi? Spune, a zis Macarie, spune, ce este pricina scârbei tale?» Și eu le-am povestit câte mi s-au întâmplat în călătoria mării și pe uscat, și cum că, dacă am venit aici, nu mă primesc în schit. Și-mi zice Paisie: «Aceasta este scârba ta? Liniștește-te, că te vei împăciui, numai să pui început bun, fiindcă cavsocaliviții te-au văzut fără de nici o nădejde și s-au tulburat. Însă nu te duce nicăieri, că iată, noi ne ducem la Cavsocalivi, fiindcă am dat casa lui Macarie, și să ia sfârșit pricina. De acolo mergem la Careia². Să vii și tu acolo, să facem oarece.» Atunci a întrebat și cel necunoscut de ce nu-l vor cavsocaliviții. Ce le-a făcut? Răspuns-au ceilalți: «Nu le-a făcut nimic, fără numai că este sărac și neputincios la trup, cu totul fără de bani și necărturar. Pentru aceea nu-l primesc.»

Zice Paisie: «Măine, când le-o veni a treia bătaie, atunci or să cunoască ce este judecata lui Dumnezeu.» A zis și Macarie: «Au puține de acele bătăi ne-au venit până acum? Și puține răni am primit? Dar noi tot la aceleași răutăți rămânem, și, în loc să arătăm pocăință, noi înmulțim răutățile, adică: a judeca, a osândi și urâciunea.» Zice Paisie: «Nebăgarea de seamă atrage urgia lui Dumnezeu spre fiii neascultării.»

Zice și cel necunoscut: «Noi, cum ne-am făcut astăzi, suntem ca vai de noi! Că ne-am întunecat și ne-am cufundat întru adâncul pierzării, și nu cunoaștem care este dulce și care este amar, și ni se pare mai bună calea pierzării decât calea mântuirii.»

¹ Locuitor din insula Creta.

² Capitala Sfântului Munte.

Viața noastră era să ne fie dulce, dar pentru îndărătnicia noastră pătimim acestea. Se află astăzi muntele acesta în mare primejdie, din nebăgarea de seamă și neîndreptarea minții noastre. Iar Dumnezeu așteaptă întoarcerea și îndreptarea noastră ca pe a ninivitenilor. Și, de nu se vor pocăi cei din muntele acesta, or să plângă pietrele și copacii muntelui acestuia.»

A zis Macarie: «Cu cuviință este să ne silim, să nu vină lucrul până acolo. Că de va ajunge la starea aceasta, ce folos este?» Iar Paisie a zis: «Acestea pe care le-ai spus bine este să nu ajungă până acolo. Însă neîndreptarea noastră o să ne aducă la această stare. Nu ai auzit pentru încuviințata mănăstire a neadormiților și de alte laudate chinovii, care desăvârșit s-au prăpădit?» A zis și cel necunoscut: «Ce ziceți? Să știți cu adevărat că, de se va pocăi muntele acesta, Dumnezeu are să-l slăvească cu Darul și cu lumina pravoslaviiei, când se vor izbăvi creștinii din robia agarenilor. Iar de nu se vor pocăi, o să fie îmbrăcămintea lor de rogojină și cingătoarea lor de curpeni¹.» Atunci a zis și Ehmalot: «Dacă o fi să fie acestea așa cum ziceți, de ce m-a trimis Sfântul Nil aici?» I-a răspuns Paisie și i-a zis: «Ascultă! Nici Sfântul Nil, nici altcineva nu este vinovat la venirea ta aici, fără numai că ai lăsat cuvintele Sfântului neisprăvite, pentru aceea te-a trimis înapoi, ca să le isprăvești. Și până când le vei isprăvi, ia aminte să nu dezlegi nimic, fără numai sâmbetele, duminicile și sărbătorile, untdelemn; iar în celelalte zile linte. Să nu îndrăznești să mănânci în viața ta fasole, bob și năut, și să te silești să isprăvești cuvintele Sfântului cele ce lipsesc.

Auzim că cârtești asupra Sfântului, cum că te-am întors înapoi. Însă când vei isprăvi cele rămase, atunci du-te ori în patria ta, ori unde vei voi. Dar fără să le isprăvești nu ești iertat să te duci nicăieri de la noi trei, care te canonisim acum.» Atunci Ehmalot, auzind acelea, a zis: «Cum să le țin eu minte de atâta vreme de când mi le-a zis, ca să le scriu?» Și zice Paisie: «Eu o să-ți dau aducerile aminte să vină una câte una în pomenirea ta, că începutul este: *Cine este acesta carele vine?* Iar sfârșitul o să-l pui: *Precum magnetul trage pe fier, așa și Născătoarea de Dumnezeu ține muntele acesta.* Până aici să pui sfârșitul.

¹ Tulpina unor plante târâtoare ca dovleacul, pepenele etc.

Te văd că te stăpânești de mânie drăcească, a cumplitei huliri, și de necurata și spurcata poftă, și te-ai prefăcut într-un vas necurat, că te-ai stăpânit de aceste urâte două patimi până acum. Însă de acum să fii nevinovat de acestea. Ia aminte cu scumpătate și la aceasta: să nu primești de acum înainte vreo vedenie a noastră sau a Sfântului Nil, că te va înșela satana!» Atunci a întreat Ehmalot: «Cine sunteți voi, ca să știu?» Paisie i-a răspuns: «Cine suntem noi, nu este de nevoie să știi. Numai aceasta care îți zicem fă-o.

De acum să păzești învățăturile Sfântului Nil, că altă dată n-o să ne mai întâlnim, nici văzut ca acum, nici în visul tău. Și de nu vei păzi poruncile Sfântului, nici în ceasul morții tale n-o să venim spre ajutorul tău. Iar de le vei păzi acestea toate, precum te-a învățat Sfântul, o să venim împreună la răsuflarea ta cea mai de pe urmă a morții tale. Iar de nu vei păzi, noi suntem nevinovați de păcatul tău, pentru neascultarea și nesupunerea ta. (Aici se înțelege că Sfântul Nil nu era cu acești trei arătați, precum mai înainte a spus lui Ehmalot, că nu o să-l mai vadă altă dată.)

Și iarăși îi zice Paisie: oriunde te vei duce, să te supui la un preot și să te sfătuești la faptele cele bune, și fără de sfatul lui nimic să nu faci, și fără de rucodelie nici într-o zi să nu rămâi, nici să șezi fără de lucru. Și să lucrezi împreună cu rucodelia și rugăciunea. Rucodelia să o dai voios și mai ieftin, și nu cu câștig mult.

Hrana ta și îmbrăcămintea să fie tot sărăcăcioase. Vin desăvârșit să nu bei. De femei și de cei fără de barbă depărtează-te ca de șarpe și nu umbla nestatornic, ci șezi într-un loc, și nu supăra pe cineva pentru hrana vieții tale. Că s-a făgăduit Sfântul ca să aibă grija ta. Să te păzești să nu cumperi rucodelie, cruci și engolpioane, ca să dai pe la prietenii și rudeniile tale, pentru prieteșuguri viclene. Depărtează-te de la această fărădelege. Oriunde vei fi, să nu te amăgești cu pricinile locului: să nu vorbești întru ascuns cu cineva, ci să faci toate cele bune pentru mântuirea sufletului tău. Nu judeca pe nimeni, ca să nu faci și tu cele asemenea. Și cuvintele Sfântului să nu le amesteci, ca pe cele dintâi, ci să fie curate cele de acum înainte.

Că scopul Sfântului este să vă aducă la cunoștință, că ați rătăcit desăvârșit. Și cei mai mulți dintre oameni nu știu ce sunt judecățile lui Dumnezeu.»

Atunci a zis Ehmilot: «Oare și din acestea care scriu trebuie să aleg ceva?» Cel necunoscut a răspuns: «Nu. Ci să le pui de rând.» El iar a zis: «De unde să le țin minte pe acestea, ca să le scriu pe rând?» Atunci i-a dat trei conuri de chiparis¹, zicându-i: «Mănânci acestea ca să se depărteze dracii cei necurați și ai hulirii de la tine și să-ți aduci aminte de cuvintele Sfântului, unul câte unul, fără de uitare, până le vei scrie pe toate deplin. Dar să le scrii cu cuvinte simple, ca să le înțeleagă toți. Și când le vei isprăvi, du-te unde vrei, numai că să faci cu sfătuire lucrurile, și gândurile minții tale să le mărturisești, ca să ai rugăciunile părinților, și Maica Domnului să-ți îndrepteze picioarele tale pe calea păcii.»

Iar eu (zice Ehmilot) am luat conurile cele de chiparis din mâna lui Paisie, care la privire se vedeau așa: la gust cel dintâi era sălciiu, iar cel de-al doilea avea gustul ca smochina, și al treilea era amar ca pelinul. Și îndată cum le-am mâncat am tușit, și mi s-a tulburat inima, și a început a-mi ieși din gură, din nas, din urechi și din ochi sânge negru, și am zis către dâșii: bună este aceasta acum, care mi-ați făcut? Și s-a apropiat cel necunoscut, și cum m-a văzut, m-a lovit în spate și îndată s-a schimbat sângele și a curs roșu. Iar Macarie mi-a zis: «Du-te de te spală!» Și eu m-am dus la Agheasmă și m-am spălat, și m-am ușurat mult. Și întorcându-mă, nu am mai văzut pe nimeni. Și am plecat în drumul meu spre Caracalu. După aceasta am găsit o chilie liniștită, și șezând într-însa, am scris și celelalte cuvinte ale Sfântului, după cum mi-a poruncit”.

Acestea sunt pe rând, precum urmează:

CAP 72

Cuvintele Sfântului pe rând

Întrebare:

- Care sunt monahii vremii de acum?
- Cine este acesta care vine? Adică cine sunt monahii din veacul acesta de acum, care s-au arătat în Sfântul Muntele acesta al Athonului?

¹Sau chiparos – arbore rășinos conifer cu frunze persistente și cu lemnul rezistent și parfumat; din gr. *kiparissi*.

Răspuns:

Aceștia sunt cei de seara de la Vecernie, care lucrează stricăcioasă cale a vieții monahicești. Adică cei de la al optulea veac, monahii cei de pe urmă, care strică roadele viețuirii monahicești. Că veacul deșartei viețuirii și rânduiala monahiceștii așezări se despart în trei: în dimineață, amiază-zi și seara. Că cei de dimineață se aseamănă cu flacăra. Cei de amiază-zi, cu cărbunii cei aprinși. Iar cei de seara se aseamănă cu spuza cea amestecată cu cenușă, care rămâne de la cărbunii cei aprinși.

Și iarăși: cei de dimineață se aseamănă cu A: întâia literă. Și cei de amiază-zi cu M și cu N. Iar cei de seara, cu F și H. Și cei de la sfârșit, cu psi: ψ și omega: ω. Că părinții cei vechi, în anii marelui Constantin, precum Antonie, Pahomie, Pavel Tebeul și Petru Athonitul țineau flacăra credinței, fiind desăvârșiți în fapte bune. Și se asemănau cu alfa și vita, adică cu: A și V.

Iar după dânșii, în anii împăraților Iustinian și Eraclie, cei din chinovii, precum Eftimie, Savva, Theodosie și alții, se asemănau cu cei de amiază-zi, fiind fierbințeala jăraticului. Și cei de seara, ai vremii de acum, țin spuza cea rămasă din jăratic.

Că cei de amiază-zi se aseamănă cu M și N, iar cei de seara ai vremii de acum cu F și H.

Vă întreb, părinților, pe toți, ieromonahi și monahi: când se va stinge și fierbințeala spuzei cea amestecată cu cenușă, atunci ce o să fie la cenușa aceea? Fiindcă în fierbințeala cenușei vă aflați astăzi și vă nevoiți ca să o răciți desăvârșit cu lenevirea și cu defăimarea vieții monahicești. Vai de cei de seara monahi ai vremii de acum! Și vai de toți creștinii ai jăraticului iadului! Vai de ai credinței creștinești! Vai și amar, în cele mai de pe urmă vremi ai vremii lui psi și omega, care or să aibă necazul necazurilor! Și în vremea serii, adică cele mai de pe urmă ale lui Antihrist.

Cine este acesta care vine? Aceștia sunt monahii cei de seara, ai vremii de acum, lucrători ai vieții monahicești cu lenevire și cu defăimare. Iar după aceștia o să vină și sfârșitul agarenilor cei mai de pe urmă, ai iernii celei mari, că atunci o să fie mare scârbă și strâmtoare în lume. Și o să se adune aceia, puțină fierbințeală din cenușă, care au mai rămas.

Și atunci o să se facă o adunare (sobor) ca să șadă pe douăsprezece scaune. Adică după pierzarea agarenilor o să se facă al optulea sobor, și acesta o să aleagă fierbințeala din cenușa cea rece, adică pe cei cu evlavie și nevoitori o să-i aibă la mare cinste. Iar răceala, adică pe cei fără de evlavie și defăimători ai vieții monahicești, o să-i arunce în loc netrebnic.

Cine este acesta care vine? Acesta este cel din vremea de acum, adică călugării cei de îndeseară¹ de la sfârșit. Vai și amar! Și iar vai! Că o să semene satana zâzaniei în lăuntrul vieții monahicești și or să se facă nesimțitori. Că deși acum toți au scăzut din petrecerea monahiceștii viețuirii, însă cei înserați, după vremea de acum, atâta or să scadă din calea cea dreaptă a mântuirii și or să se dea în calea pierzării, încât să nu se mai simtă desăvârșit ce este viața monahicească, nici ce e lucrarea ei, și or să aibă diadoh pe Mamona monahii cei nesimțitori și prăpădiți sufletește și trupește.

Bucurie și veselie mare or să fie la cei ce lucrează faptele cele bune fără de cârtire și cu mulțumire. Iar vai de cei defăimători și încurcați cu grija multor cuprinsuri și cu tulburarea averilor celor trupești, a mâncărilor de multe feluri și a hainelor! Iar armele monahiceștii viețuirii sunt acestea: neîngrijirea, neagoniseala, blândețea, bunătatea, întreaga înțelepciune și smerenia. Și fericiți care lucrează acestea!

Fiindcă cei defăimători se întunecă cu întunericul deșertăciunii, și întru întuneric umblă, și nu pot să vadă lumina cea adevărată a pocăinței, care strălucește în lume, cu mila Iubitorului de oameni Dumnezeu.

Pentru că, deși s-au deosebit de lumenii din lume, dar ei se îndeletnicesc mai mult decât lumenii la cele deșarte. Vai de dânșii și de cei ce lucrează faptele cele rele și nu se pocăiesc! Ci din lucrarea drăcească pricinuiesc și zic: aceasta nu este nimic, și alta asemenea, și cealaltă mai asemenea. Și câte puțin vin la cea desăvârșită² întunecare. Și de acolo cad în slava deșartă, a întâmpinării, după obiceiul veacului acestuia, și se îndeletnicesc numai la lucrurile cele nefolositoare, adică la sădirea viilor și a măslinilor, la înmulțirea stu-

¹De la apusul monahismului.

²Deplină.

pilor, și la zidirea arsanalelor¹, și la facerea mrejelor, și la zidirea caselor cu două și cu trei rânduri, și alte nefolositoare lucruri.

O, ticăloșilor monahi! Pentru cine vă osteniți atât? Vă nevoiți pentru trupul acesta, care mai pe urmă o să fie mâncare viermilor, iar pentru sufletul cel fără de moarte nici o grijă nu aveți.

O, de împietrirea și nesimțirea voastră! Din afară vă arătați ca oile, iar pe dinlăuntru sunteți lupi răpitori. Vă îmbrăcați cu haine bune, și vă împodobiți capul și barba, și arătați sfințenie fățarnică, dar la înfricoșatul județ cel nefățarnic cumplit o să fiți muștrați de știința voastră. Și atunci o să cunoașteți că sunteți osândiți și vinovați pentru faptele ce ați făcut. Că după muștrarea științei cea de acum, de aici, cu adevărat o să vă osândiți acolo fără cuvânt de îndreptare de la Dreptul Judecător, în Ziua Judecății celei nemitarnice. O, înfricoșat lucru!!!

Cei ce nu cunosc fățarnicia voastră vă laudă și vă numesc sfinți, purtători de semne și purtători de Dumnezeu. Iar după adevăr sunteți lupi îmbrăcați în piei de oi și șerpi purtători de moarte. Ca să cadă cineva în păcat, nu este de mirare că a căzut. Iar să rămână într-însul și să nu se pocăiască, acesta este păcat nepocăit și mare și neiertat. Mai vârtos că vă strigă Biserica neîncetat, ca și cu o trâmbiță, pentru mântuirea păcătoșilor, că Dumnezeu așa voiește, ca toți să se mântuiască și întru cunoștința adevărului să vină. Dar însă și oamenii trebuie să se silească la cele bune, și atunci Dumnezeu este gata să le ajute pentru mântuirea lor. Când se vor mărturisi cu amănuntul, pentru toate, cuprinzător, cu duh zdrobit și cu inimă înfrântă și smerită, atunci Dumnezeu îi va curăți și îi va așeza nepăcătoși, fără numai de aici înainte să nu mai păcătuiască.

Căci cuvântul ascultării izbăvește pe om de toată primejdia și înconjurarea. Că cel ce voiește să se mântuiască se cuvine să-și urască pânțelele său, și să-l strămtoreze cu postul, și să urască și materia lumii. Cel ce voiește fecioria să fugă de vorba deșartă și de a judeca. Că fiecare cuvânt deșert aduce stricăciune sufletului și osândă.

Viață veselitoare este sufletul defăimat, iar rea pătimire și aspră viață este când este sufletul veselitor. Nedreptatea urâciune este la

¹ Mic port sau debarcader de care dispun mănăstirile și schiturile athonite, cu chilii, magazii și chei de ancorare pentru vasele de mic tonaj.

Dumnezeu. Asemenea și iubirea de avere se numește netemere de Dumnezeu. Căci calea nedreptății aduce stricăciune locuinței, *că cel ce iubește nedreptatea, urăște sufletul său*, precum zice Scriptura.

Oh și vai! O, părinților! Strâmtorați-vă și nu vă întindeți mult în lături. Că largimea și întinderea trupului aduc multă răceală sufletului. Iar cât va fi trupul strâns, atât se înfierbântă și se încălzește. Și pentru ca să înțelegeți mai bine, luați pildă de la dobitoace și de la păsările cerului: le-ați văzut pe acestea vreodată să doarmă cu rășchirare¹? Și să întindă aripile, picioarele și capul? Ci dorm cu atâta înțelepicune, încât se adună pe sine și se strâng, ca să se încălzească și să nu răcească.

Dacă aceste necuvântătoare dobitoace au atâta înțelepciune și luare-aminte, dar noi, oamenii cei cuvântători, cât trebuie să avem? În-să astăzi a covârșit neînțelegerea lor pe firea cea necuvântătoare, au întors fața lor spre cele pământești și și-au pironit cugetul lor, cu totul, întru cele vremelnice cinstiri ale lumii, și nu se simt deloc că se află în acest Sfânt Munte, care este numit *curțile Domnului*, întru care trebuie să se veselească inima voastră, precum scrie: *Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis mie: în curțile Domnului să intrăm! Veselitu-mi-s-a duhul, împreună mi s-a bucurat și inima!* Întru care trebuie să salte și să se veselească inima voastră întru odihna Născătoarei de Dumnezeu.

Iar voi ați întors duhul vostru cu totul împotriva, pentru nemulțumirea voastră. Și pentru această nemulțumire a voastră inima voastră s-a prefăcut în piatră, din învârtoșarea voastră, și nu simțiți că vă aflați în curțile Domnului și sub acoperământul Maicii lui Dumnezeu.

Părinții cei vechi se purtau cu pace, iar voi, în ziua de astăzi, cu tulburare și cu sminteli. Pentru aceea zic: Cine este acesta care vine? Acesta este cel de seară defăimător nepocăit. Și vai de cei de seară nepocăiți! Încetați vă zic, o, părinților, ca să nu vă găsească răzvrătită cale a pierzării! Iar de nu veți hotărî să încetați de la răutate, și fiindcă împotriva vieții monahicești și a chemării acesteia vă purtați, iată că trâmbița strigă cu mare glas, zicând: Sculați-vă! Sculați-vă din somnul păcatului și nu mai umblați în căile pierzării! Faceți măcar acum încetare răutăților și nu vă înșelați ca și cum faceți ceva!

¹Cu membrele întinse în lături, desfăcute larg.

Că lucrarea voastră vă vedește că ați rătăcit din calea adevărului pocăinței și umblați pe calea rătăcirii, de la care, de nu vă veți întoarce degrabă, o să veniți întru desăvârșita prăpădire și pierzare. Însă iarăși vă zic, ca cel trimis de la Dumnezeu pentru aceasta: Întoarceți-vă! Întoarceți-vă înapoi cu toții și arătați adevărată pocăință, și mai adevărată frățescă dragoste, și știință curată către Doamna noastră Născătoarea de Dumnezeu, ca să mijlocească către Fiul ei. Și Stăpânul nostru poate să-Și întoarcă urgia, pe care a pornit-o cu dreptate asupra voastră, pentru păcatele voastre.

Iar de veți rămâne tot întru faptele voastre cele rele și tot întru acestea cugetând, să știți că se va mânia asupra voastră Maica lui Dumnezeu și o să ridice mijlocirea de la Fiul ei. Și atunci Fiul ei și Dumnezeul nostru o să facă cum va socoti cu dreptate, ca un Drept Judecător, precum și voi împotriva faceți faptele către dânsul. Și atunci o să vă temeți cu înfricoșare.

Însă voi tot nu o să vă pocăiți, ca niște împietriți la inimă ce sunteți, că frica va trece ca visul, iar voi o să rămâneți întru cele obișnuite răutății, pe care să le spună cineva rușine este, după Apostolul și precum zice Dumnezeiescul David: *Trimis-au semne și minuni în mijlocul tău, Egipte!* Așa o să se facă și la voi în muntele acesta.

Pentru aceea, o, părinților, întoarceți-vă înapoi și pocăiți-vă cu adevărată pocăință, că mai înainte ați ascuțit robia mâniei lui Dumnezeu asupra grumazului vostru, și iată, a ajuns asupra voastră. (Acestea s-au zis pentru răzmerița care a pățimit-o muntele la anul 1821.) Încă și după aceasta se zice către cei nepocăiți: *Că mâna Domnului este înaltă, stă cu sabia goală a răsplătirii.* Precum și zicerile grăitorilor de Dumnezeu Proroci, atunci, către iudei în Ierusalim, i-au dojenit. Ci și până astăzi, și până în sfârșit, nu vor tăcea, dojenind pe cei ce fac fărădelege și păcătuiesc, ca să ne temem.

Pentru aceea vă rog eu, fiu din punere al lui Dumnezeu (zice Sfântul Nil): urmați ninivitenilor și îmblânziți pe Dumnezeu, ca să nu vă ajungă degrabă mânia Lui. Și atunci o să pierdeți toate, și pe cele trupești odihne, și pe puțina luare-aminte ce o mai aveți pentru mântuirea voastră. Că acum mai aveți puțină îndeletnicire la cano-nul și pravila voastră, iar când va veni răzmerița o să le lăsați toate nelucrătoare și să slujiți barbarilor. Acum dați puțină milostenie, iar atunci nimic. Acum puțină și mică dragoste tot mai aveți între voi,

și puțină pocăință, iar atunci toate împotriva veți avea, adică dihonii, vânzări, osândiri, clevetiri și altele veți avea între voi.

Acum puțină îndeletnicire aveți întru liniște, și unii vă îndeletniciți și la rugăciunea minții. Iar atunci o să aveți mare nestatornicie, din pricina multor griji ale voastre. Atunci vai și amar la cei de seara!

Că oamenii vremii aceleia or să așeze desăvârșită urâtă împotrivire și neînfrumusețare a vieții monahicești. Și or să aibă povățuitori și dascăli după poftele și relele lor voiuri. Însă vai dacă se va stinge și această puțină căldură a cenușii, care se mai află astăzi! Că vai de cei de seara și mai de pe urmă monahi!

CAP 73

Pentru chiliile din Kerasia și schiteii de la trei schituri

Acum cu puțin mai înainte, în vremile noastre (zice Sfântul), se linișteau părinții la chilii, în Kerasia, și Dumnezeu le da atâta blagoslovenie de roade la un astfel de loc, încât se hrăneau aceste trei schituri, Sfânta Ana, Sfânta Treime (Cavsocalivi) și Sfântul Vasile, de la acești kerasioți, din Dumnezeiasca Pronie. Că văzând Dumnezeu darea lor la acești schitei și fiindcă nu se leneveau nici despre cele călugărești datorii, le binecuvânta lucrurile mâinilor lor și ostelurile și le înmulțea roadele lor, încât le dădeau în dar. Că veneau schiteii vineri seara, cu tolbele lor, și lua legume, vin și untdelemn. Și se duceau de se linișteau. Iar cei după aceștia au făcut pogorământ, și au defăimat pustniceasca și cea fără de grijă viață, și au început să slujească pântecelui, nemulțumindu-se cu vinul și cu untdelemnul kerasioților, pe care le primeau în dar, pricinuind că sunt fără de putere, precum și evreii cârteau pentru Mană. Și cercând în toate părțile, s-au înștiințat că vinul și untdelemnul cele din Ostrovul Mitilin și din Chidonia sunt mai bune, mai grase și mai tari. Ca și cum ar fi vrut să se însoare, să se împuterniceze cu acestea.

Și ziceau între dânșii, spunând unii altora pentru acestea: „Părinților! Numai întru auz le aveți pe acestea, însă când le veți cerca, atunci o să cunoașteți gustul lor.” Iar ceilalți răspundeau: „Cu adevărat aceasta este vin bun, și oricine va bea, i se roșește fața!”, nesocotind, lipsiții de minte și împietriții, paguba trupului și a sufletului moarte. Că

ziceau că oricine va mânca din untdelemnul acesta se îngrașă, și cu lesnire sfărâmă pietrele. O, de nebunia și nemulțumirea lor!

Alții iarăși ziceau nebunește: „Să se prăpădească de acum înainte vinul și untdelemnul kerasioților, că am cercat câtă deosebire are. Și iată că acum a venit un caic cu vin din Ostrov. Să mergem să-l cercăm!” Și cercând, le-au plăcut vinul și untdelemnul. Și cumpărând, au poruncit să le mai aducă tot de acelea, că le-au plăcut părinților. Și dacă au, să le aducă și burdușe¹ de cărat la colibe. Iar corăbierul s-a făgăduit să le aducă orice vor voi.

Și în puțină vreme a venit caicul, aducând de toate ce îi porunciseră, pentru câștigul lui. Iar părinții, gătind vasele lor ce aveau, le-au umplut și încă au prisosit, neavând loc unde să mai pună. Pe urmă au intrat în grijă ca să găsească butoaie și chiupuri. O, ticăloșie! Alergau din mănăstire în mănăstire și din chilie în chilie, ca să găsească. Și gătind vasele, au cumpărat fiecare de prisosit.

După aceasta, au auzit și alți corăbieri că în Sfântul Munte se vinde vinul și untdelemnul cu preț și au început și ei a aduce. Iar postnicii și schiteii au înmulțit vasele și s-au dat mai mult la rucodea, și au îndoit prețul, ca să aibă să cumpere cu îndestulare. Și s-au meșteșugit să facă buți și burie². O, de deșarta voastră cugetare, de robirea pântecelui, de stricăciunea, de paguba și de nesimțirea schițeiților și postnicilor! Dacă se mai cuvine a-i numi cineva pe aceștia postnici și schitei, care s-au făcut iubitori de avuții. Ah, răutate, cum te-ai sălășluit într-înșii! O, răule satano, cum i-ai amăgit și i-ai întors la voile tale! O, Doamne Iisuse Hristoase al meu, cum au lăsat jugul Tău cel ușor și au ridicat pe cel greu și netrebnic! Milostiv fii, Doamne, și nu lăsa zidirea Ta să se prăpădească până în sfârșit!

Și dacă au făcut tot felul de vase, le-au umplut, puindu-le în beciuri și păzindu-le pentru mai multă vreme. După aceea au făcut și hambare pentru grâu și au învistierit mai presus decât trebuința lor. În urmă au adaos a face și alte vase pentru brânză și pentru icre, pentru morun și alt pește gras, și îndulciri de bucate. Mâncând și bând cu îmbelșugare, și-au îngrașat trupurile lor, s-au schimbat fețele lor și și-au pierdut desăvârșit postniceasca înfățișare. S-au făcut ca niște dobitoace de junghiere, pe care le junghie în cășapie, și

¹ Burdufuri.

² Butoaie cu capacitatea de aprox. 125 litri.

nu primesc deloc învățătură, ticăloșii, de la nimeni, nălucindu-se că numai ei sunt înțelepți și pricepuți, și nu altcineva.

Ah, amăgiților părinți! Cum nu cunoașteți că v-ați înșelat? Aceste dumnezeiești cuvinte vi se pare că sunt râsuri și glume, și le batjocoriți cât sunteți într-această lume. Dar când va veni hotărârea morții, la Judecata lui Dumnezeu o să vă aduceți aminte de cuvintele acestea și o să suspinați din suflet, tânguindu-vă, și o să vă căiți fără de nici un folos că le-ați defăimat.

O, ticăloșilor! Vă socotiți pe sine că sunteți desăvârșiți întru nevoință, și măcar urmă de nevoință nu aveți, și nici cunoașteți ce este nevoința. Ci așa v-ați așezat, fără roadă, învârtoșați la inimă și cugetători de cele deșarte. Însă când va veni ceasul morții, atunci o să cunoașteți că v-ați amăgit și nu ați viețuit precum se cădea. Că pocăința cea după moarte nu va folosi nimic, fiindcă ați defăimat dumnezeieștile învățături și pildele atâtor cuvioși părinți, care s-au nevoit cu atâta pustricie și neagoniseală, iar voi ați trăit cu atâta odihnă, cu multe feluri de bucate și cu gingășime. Și în loc să lăsați pildă bună la urmașii voștri, ați arătat dimpotrivă, atâta neevlavie și împietrire, și ați neguțătorit în deșert mântuirea voastră, batjocorind pe Dumnezeu.

Pentru aceea, acum și Dumnezeu a ridicat mila Sa și binecuvântarea de la dânșii, și în ceasul morții nu-i va milui, nici Se va milostivi spre călcătorii dumnezeieștilor Lui porunci, ci or să mugească ca boii și ca dobitoacele la junghiere, când le junghie și le taie bucăți.

Asemenea va fi și păcătoșilor care nu au arătat adevărată pocăință până la sfârșit, că viind moartea întru adâncurile iadului, atunci unde or să rămână cele adunate? Căci numai la acestea și-au cheltuit toți anii vieții lor, dar acestea nu or să le ajute lor nimic, ca cele ce sunt deșarte și netrebnice.

CAP 74

Cine sunt aceștia care vin?

Aceștia sunt cei de seara ai acestei vremi, monahii, lucrătorii stricăcioasei căi a monahiceștii viețuiri. Cum s-au făcut astăzi monahii și mai vărtos schitioții: leneși și îndărătnici! Au rătăcit, căzând din

înfrânare și din post. Și întreabă, din cele bisericesti mâncând și veselindu-se, necunoscătorii, schimbându-și fețele. Către care se cuvine să le zică cineva. O, adânc nemăsurat al nesimțirii lor! O, înălțime prea multă a slavei deșarte a lor! O, noian netrecut al pierzării!

Unde sunt acum cei de trei ori fericiți, Dumnezeieștii Părinți luminători, care se slujeau cu vase de lut și cu tivgi și purtau haine sărăcăcioase de lână? Iar astăzi uneltesc îmbrăcăminti subțiri, ale celor fără de Dumnezeu latini. Se slujesc cu vase de sticlă nălucitoare și cu multă cheltuială, asemenea cu ale neamurilor, iar nu cu ale creștinilor celor evlavioși.

Ah! Ah! Și iar ah! O, nemulțumire! O, împietrire! Cum nu simțiți pe care cale umblați, defăimând locul și pildele Dumnezeieștilor Părinți și urmând voilor voastre?

Veniți dar acum să împreunăm viața voastră cea de astăzi cu a celor vechi părinți, dacă seamănă cu a lor. Să rugăm pe marele Antonie, începătorul monahilor, să vedem de seamănă vreo faptă a lui cu călugăria vremii de acum. Să vie și Dumnezeiescul Petru, care în muntele acesta a pustricit, dacă seamănă liniștea lui și postniceasca petrecere cu cei de astăzi liniștitori, și să vedem câtă deosebire are.

Pentru aceea și Dumnezeu a depărtat binecuvântarea Sa de la voi. Și ca niște nebuni umblați pe o cale întunecată a pierzării, care vă duce în fundul iadului. De aceea or să vă vină neîncetat ispite și mari necazuri, pe uscat și pe mare, și o să vă lipsiți de tot binele trupesc și sufletesc.

Să poftim și pe cei doi de un nume Macarii: Egipteanul și Alexandrinul, să ne arate chiliile lor, cu cele trebuincioase ale trupului: posmagul cel uscat, care era pus într-un vas strâmt, în care nu încăpea mâna să scoată mai mult când îl silea nevoia, și apa ce mirosea în urcior, și puțină făină. Și să vedem de seamănă cu cele două și cu trei rânduri palaturi, ale celor de acum schitei, care sunt lucrate în strung și învistierite cu multe feluri de mâncăruri și băuturi și cu schimbări de împodobiri, de așternuturi, perini și feluri de acoperământuri moi și de mare preț.

Vino și tu, Dumnezeiescule Maxime Athonitule, floarea cavso-caliviților, și adu auritele tale stâlپări, cele dumnezeiește lucrate, ale nevoințelor tale, să vedem: seamănă cu nevoințele acestor de astăzi

monahi? O, preacuvioșilor Părinți! Cum v-ați afundat întru adâncul nesimțirii și nu cunoașteți ce va să zică lucrarea monahiceștii viețuiri și schiteiasca petrecere! Și călătoriți numai întru întuneric, și ați cufundat știința voastră întru nălucitoarea înălțime a slavei deșarte. Și vă năluciți că sunteți în pustie și că faceți oarece.

Vino și tu, părinte Moisi Etiopianule, și adu războiul cu care te-ai luptat și cu care chip te-ai războit până la moarte, și tare împrotivindu-te cu armele monahiceștii viețuiri! Că cel ce biruește, acela se fericește.

Părinții cei de demult numai o grijă aveau: să se așeze toți cu totul întru neagoniseală. Și toată nevoința lor era cum să agonisească lucrarea rugăciunii celei de gând, adică rugăciunea minții cea inimelnică¹. Iar astăzi toată grija și nevoința monahilor este cum să învistierească, și să sature nesăturata iubire de avuții, și cum să dobândească cele odihnitoare ale trupului și plăcute lumii. Să dobândească chilii lucrate în strung, și mai bine să zic palate. Să sădească raiuri cu feluri de pomi mirositori și preafrumoși și grădini cu feluri de verdețuri și cu florării, ca neamurile.

Și oare cu atâtea agoniseli poate cineva să se umilească, să verse lacrimi și să-și aducă aminte de Dumnezeu? Nicidecum și cu adevărat niciodată! Și dacă voi nu vă aduceți aminte de Dumnezeu, cum să-și aducă aminte Dumnezeu de voi? Pentru aceea, părinții cei mai dinainte aveau bogăție nejezuită pe neagoniseală și erau slobozi de tulburările lumii. Și-și aveau toată nădejdea și credința către Dumnezeu sufletește și trupește. Și s-au răpit și s-au așezat în ceata Cuvioșilor, întru odihna cea veșnică.

Iar monahii cei de astăzi, pentru multa câștigare a averilor, or să se răpească trupește de către cei fără de Dumnezeu tâlhari, cu toate averile lor. Iar sufletește se vor răpi de cei din văzduh vameși, și se vor ține spre viitoarea urgie, și vor rămâne ostenelile lor în zadar, ca ale cârțiței care scoate din pământ mușuroaiele, și rămân în zadar pe pământ.

Și iarăși întreb: Cine este care vine? Aceștia sunt lucrătorii vremii de acum, defăimători ai monahiceștii vieți. Că postnicii cei vechi fugeau de milostenie, și nu primeau nicidecum osteneli străine, și se

¹Rugăciunea isihastă, în care mintea se unește cu inima.

ascundeau în munți și în peșteri, ca să nu-i găsească cei milostivi să-i supere, și să-și piardă liniștea pentru dânșii, și să se păgubească de rugăciunea minții, de umilință și de paza minții. Că precum zeama lămâii strică vopselele, așa și primirea milosteniei celei de prisosit prăpădește lucrarea faptelor bune ale monahului și îl așază pustiu de toată lucrarea lui. Însă în ziua de astăzi schiteii și toți monahii aleargă să găsească milostenia, cu toate că ea fuge. Și pentru dânsa au pierdut gustul postniciei, dimpreună cu rugăciunea minții.

Fiindcă milostenia cea de prisosit aruncă pe monah în feluri de ispite sufletești și trupești: face pe liniștitori iubitori de averi, așază viața monahului netrebnică și-l pogoară întru cele mai de jos ale iadului, și surpă mintea socotitorului liniștitor, cât era întraripat cu dumnezeiasca dragoste și unit cu Dumnezeu prin rugăciunea minții, și așa se împotrivește mântuirii lui. Și, în sfârșit, lucrurile cele de prisos peste trebuință pogoară pe monah în veșnica muncă, precum a pățimit un îmbunătățit monah, cum se vede mai jos:

CAP 75

Pentru un monah nevoitor ce lua milostenie

Un monah nevoitor la lucrarea faptelor bune, din tinerețe dobândind multe fapte bune, din necunoștința lui nu se hrănea din ostelurile lui, nici dădea și el altor monahi, după datoria monahicească. Că, după Apostolul, nu numai să luăm, că zice: *Mai fericit este cel ce dă decât cel ce ia.*

Iar acesta, nepriceputul, primea de la tot omul cel ce îi da. Și când i-a sosit despărțirea de trup, urcându-se sufletul prin vămile văduhului, iată că au venit aceia care îi dădeau milostenie, zicându-i: „Părinte, părinte! Ajută-ne nouă acum, precum și noi ți-am ajutat la nevoile tale când trăiai!” Și atunci i-a zis îngerul povățuitorul lui: „Ce strigă aceștia către tine?” El a zis: „Fiindcă mi-au ajutat la nevoile trupului, acum cer răsplătirea milosteniei lor.” A zis îngerul către dânsul: „Cu adevărat, dator ești și tu să le ajuți lor, precum și ei te-au miluit!”

El a răspuns: „Acum nu am nimic, fiindcă mă aflu gol. Ce să le dau?” Îi zice îngerul: „Să luăm din nevoințele tale pe care le ai, ca

să dăm datoria milosteniei pe care ai primit de la dânșii!" Și așa a șters îngerul atâtea lucruri de fapte bune ale lui, după suma milosteniei ce primise, și a răsplătit acelor care l-au miluit, și s-au împuținat nevoințele monahului. Și numai până să ajungă la a șaptea vamă s-au sfârșit faptele cele bune ale monahului. Și a rămas la celălalte vămi, neavând cu ce plăti greșalele lui. Atunci îi zice îngerul: „Acum ce avem să facem? Că nu mai avem cu ce plăti!" Și văzând monahul că a rămas dator și gol de fapte bune, își plângea cu amar întâmplarea lui. Atunci s-a depărtat de la dânșii și l-a lăsat singur. Și numai decît a căzut nenorocitul monah dintru acea înălțime cu strigare și cu sunet mare, în velzevul și în pântecul iadului.

O, întâmplare veșnică și osândă înfricoșată!!! Pentru aceea să ne păzim, fraților, de a primi ostenele străine, și să ne hrănim din lucrul mâinilor noastre și din osteneala noastră, ca să nu rămânem goi de fapte bune în ceasul cel de pe urmă al morții, și datorii la nemilostivii vameși, și să ne osândim veșnic în tartarul cel mai de jos, pentru lenevirea noastră și neluarea-aminte! Dumnezeu să vă izbăvească de această pierzare!

Vedeți, fraților, că milostenia cea de prisosit pierde pe monah și se face zăticnire mântuirii lui. Milostenia se face sabie cu două ascuțituri la cei ce o primesc: de o parte taie și de altă parte mistuiește. Adică: când monahul o primește și nu o lucrează după datorie, atunci taie. Iar atunci mistuiește, când cel ce o primește o cheltuiește la lucruri nefolositoare sau o învistierește, îmbogățindu-se. Și nemaigrîjindu-se nici de a sa mântuire, nici se roagă pentru cei ce i-au dat-o, ci se întunecă ca un neînțelegător, nelucrându-și mântuirea lui.

Mănâncă ostenele străine și nu-i pasă pentru răsplătirea milosteniei ce a primit, și așa se pogoară întru adâncurile iadului. Milostenia nu este rea, dar nu este de folos tuturor să o primească. Fiindcă schiteii și postnicii, când vor primi mai mult decît le face trebuința, li se face prăpădire sufletului. Iar la chinovie se face pricină de folos, fiindcă se primește de obște. La care frații nu se amestecă, fără numai egumenul și proistoșii, și ei vor avea grijă să o lucreze după datorie.

Cei mai dinaintea monahi, postnici și schitei, fugeau de preoție, ca să nu-i găsească milostivii și să-i tulbure, să-și prăpădească rugăciunea minții. Și așa cu adevărat Biserica fericește pe cei milostivi,

iar nu pe cei ce primesc milostenie, ci pe cei ce dau milostenie. Fericiți cei ce dau milostenie și bucurie celor ce o primesc și o lucrează! Și iarăși, de trei ori fericit cel ce miluiește, și vai celui ce primește și nu lucrează să o răsplătească!

În ziua de astăzi, dicheii din schituri umblă din mănăstire în mănăstire și din chilie în chilie, și îndeamnă pe toți să le dea milostenie. Însă o, schiteie, cel ce primești milostenia! Știi de vei trăi până mâine? De ce te ticăloșești în valurile adunării milosteniei ca să o primești? Și când ai să lucrezi răsplătirea? Iarăși vă întreb pe toți care locuiți în muntele acesta: când o să dați răsplătirea milosteniei? Și când o să lucrați datoriile făgăduinței călugăriei voastre? Iată, vremea s-a apropiat ca să dați răsplătirea ei, și voi o să rămâneți deșerteți de ostenele voastre, cu nălucitoarea prăpădire a adunării milosteniei, fiindcă adunați milostenie și o cheltuiți în grijile lumii, și toată sânguința voastră este numai cum să dobândiți cele pământești, cele deșarte și mincinoase, și când o să plătiți oamenilor. – O, ticăloșie! – Această adunare a milosteniei și iubirea de avutie prin a face ruco-delie multă, grija pământului și a hainelor au să vă așeze în starea osândirii și să rămâneți goi de toate.

Și aceste chilii ale voastre, ce sunt lucrate în strung, au să se pustiască, împreună cu bisericile, de cei fără Dumnezeu tâlhari și barbari. Aceasta vă zic că o să se întâmple mai pe urmă. Dar vedeți să nu se depărteze cineva dintre voi și să iasă din munte afară, la lume. Fiindcă mânia lui Dumnezeu vine să lovească pe cei ce lucrează fărădelegea.

Dacă cumva veți fugi ca să scăpați de urgia lui Dumnezeu, aceasta va veni și acolo, și pe cine oare să lovească, fără decât pe voi, care ați fugit? Fiindcă nu vă supuneți poruncilor lui Dumnezeu, ci vă depărtați și fugiți, ca să scăpați de urgia Lui.

Însă când va veni urgia lui Dumnezeu, pe cine are să lovească? Nu cumva o să lovească copacii sau pietrele cele neînsuflețite?! Auziți, auziți: urgiei lui Dumnezeu nu i s-a poruncit să lovească copacii și pietrele, ci pe călcătorii poruncilor lui Dumnezeu. Și oriunde vă veți duce, mânia lui Dumnezeu o să vă găsească.

Pentru aceea vă zic: să nu îndrăznească cineva să iasă din muntele acesta, fiindcă oricine va fugi se va pierde sufletește și trupește.

Iar care va rămâne în vremea răzmeriței viitoare și îi va veni moartea, o să-l rânduiască Dumnezeu în ceata Cuvioșilor și a Mucenicilor, precum pe cei din Sinai și Raith părinți ce s-au ucis de barbari.

Cine este care vine? Aceștia sunt, care viața monahicească cu lenevire o petrec, cei de seara ai vremii de acum. Că astăzi monahii au uitat făgăduințele călugăriei și petrec ca niște nesimțitori. Pentru aceea i-au aflat toate relele, precum dihoniiile și pomenirea de rău, în loc de dragoste. Lăcomia pântecelui în loc de post și de înfrânare. Iubirea de averi în loc de neagoniseală. Îngrijirea vieții acesteia și tulburarea întâmpinării în loc de grija mântuirii sufletului. Necurăția spurcatelor gânduri în loc de curăția minții și gânditoarea rugăciune.

Pe aceste răutăți le-au ales mai bine decât mântuirea și curătenia sufletelor lor. Au pierdut calea cea de mult preț a neagoniseli și a negrijirii, care este dulceața mântuirii. Și au poftit prea multa grijă a tulburării, care se numește cale a pierzării. Au intrat oameni de obște întru aceasta și lucrează deșertăciunea, ca cei deșerți. Dar au să le vadă pe toate acestea topite ca fumul de pe fața pământului.

Milostenia se aseamănă cu fierăstrăul. Că precum acela taie bucată de scândură, așa și milostenia cea de prisosit taie pe monah de la calea mântuirii. Pe cât îl îmbogățește trupește, pe atât îl sărăcește sufletește. Fiindcă omul nu poate să slujească la doi domni: lui Dumnezeu și lui mamona. Asemenea și monahul o să slujească pentru datoria monahiceștii făgăduințe? Sau să slujească pentru plata milosteniei pe care o primește, și să lase datoria lui nelucrată?

Precum când un urcior se lovește de piatră se sparge, așa și monahul, când s-o lovi cu milostenia, se sfărâmă gândul lui și se stinge de la dânsul rugăciunea minții. Și precum fierul, când cade în sare, se ruginește și nu mai este de nimic, așa se aseamănă și monahii: schiteii și liniștitorii muntelui acestuia. Că au căzut în lăuntru în milostenie, și s-au ruginit, și s-au netrebnicit din dulceața liniștei, s-au împietrit și s-au făcut nemulțumitori spre mântuirea lor.

Au lăsat rugăciunea minții și au primit în locul ei îndulcirea lumii, ticăloșii, cu toată lucrarea ei. Și se îndeletnicesc totdeauna întru aceste stricăcioase și deșarte fapte, și se lipsesc de veșnicile bunătăți, că se nălucesc cum că au sporit și fac oarece.

Iar faptele lor sunt acestea: cine mai întâi să răpească și să nedreptățească pe altul și să supună pe celălalt. Se duc la biserică, la privegheri, să slavoslovească pe Dumnezeu, și acolo vorbesc pentru rucodelie, pentru hotare și pentru apă, și fac pe Biserica lui Dumnezeu casă de neguțătorie. Și de acolo unii se despart pe taină și se duc de strică îngrădirea hotarului altuia. Iar alții se duc unde se împarte apa și o abat toată la coliba lor. Și dimineața, văzând ceilalți nedreptatea ce s-a făcut noaptea, se tulbură, se scârbesc și blestemă.

Se întâmplă de au lipsit oarecare veșminte de la coliba unuia, și vor să pună afurisenie. Și altele de asemenea, care sunt pricinile iuribirii de averi, ale nedreptății și ale răpirii. Și așa că milostenia pe care o capătă o preface pricină de dihonii, pomenire de rău și judecăți. Și aflându-se în astfel de fapte, le vine, după slobozirea lui Dumnezeu, altă rană și se lipsesc, ticăloșii, și de aceste pământești bunătăți, împreună și de cele cerești și veșnice.

Ah, preacuvioșilor Părinți! Cum ați ajuns la această ticăloasă stare? Știu că veți zice: de ce nu le spui acestea proistoșilor mănăstirilor, care ne cer biruri și dajdii? Și noi, dacă nu vom lua milostenie, cum să întâmpinăm dările către mănăstire? Pentru aceasta, adevărat ați zis că mănăstirile nu trebuie să vă ceară să dați atâtea grele dajdii, ca niște postnici și schitei ce sunteți. Dar însă când văd la voi colibe și chiliile voastre, făcute în strung, cele cu multe cheltuieli zidite, cazanele și tingirile cele de aramă, vasele cele de Europa, arhondaricele cele împodobite, putini și butoaie, chiupuri și alte vase pline de vin, rachiu și untdelemn, și altele cu pește, brânză și icre, vii, pomi, grădini și feluri de verdețuri, care nici în lume cei bogăți nu le au, și voi pentru ce vreți să le aveți pe acestea dacă țineți viață monahicească?

Pentru aceea, cum să le fie milă mănăstirilor și să vă treacă cu vederea, văzând că v-ați îmbogățit? Așa vorbind între dânșii pentru voi, care caută pricină să judece și să osândească și zic: aceasta este starea monahicească? Aceștia sunt schitei și postnici? De cuviință este să plătească și ei cea cuviincioasă dajdie și hangarale!

Iar de era să viețuiți voi cu plăcere de Dumnezeu, după rânduiala monahicească, cu dragoste frățească și unire, nu v-ar mai fi supărat pentru bir, ci încă era să vă și miluiască, cucernicindu-se de viața

și petrecerea voastră cea cu neagoniseală. Iar voi, fiindcă v-ați abătut din calea cea dreaptă, le pătimiți acestea și o să pătimiți și mai rele decât acestea de nu vă veți lăsa de obiceiurile voastre cele rele.

Și să știți și aceasta, că precum voi ați necinstit monahiceasca viațuire, așa o să vă necinstiți și voi de la Dumnezeu și de la oameni; și or să vă răpească cumplitii tâlhari cele ale voastre, precum și voi răpiți milostenia creștinilor și nu o lucrați.

Vă întreb: ce o să faceți cu acestea pe care le adunați? Au nu rămân și trec la mâini străine? Și au nu o să vă grăiască de rău, ca pe niște iubitori de bogăție? Dar oare ați dat răsplătirea milosteniei pe care ați primit-o? Sau veți fi chivernisit vreun sărac în colibele voastre? Străin, neputincios, bolnav sau lepros? Sau ați învățat pre vreunul ce nu știa, ca să facă rucodelie? Ca să înmulțiți talantul?

Dar însă voi pe cine iconomișiți? Numai pe aceia de care aveți interes; de la care nădărduiți să câștigați ceva din cele trupești, iar nu sufletești. Că și bisericile voastre numai pentru câștiguri le-ați zidit: și colibilele cele cu multă cheltuială zidite, pentru odihna voastră le-ați zidit. Asemenea și cele de multe feluri saduri și grădini, numai pentru îndulcirea gâtlejului vă osteniți și le gătiți.

Pe ucenicii pe care îi luați, și pe aceia nu ca să aveți grijă să-i mântuiți îi primiți, ci numai ca să învărtească casa voastră cum vă place și cum voiți. Pentru acestea toate vă zic: că cu nedreptate și fără de cuvânt primiți milostenia. Și vă năluciți că iconomișiți pre oameni spre mântuire; dar iconomia voastră, cu care vă lăudați, este aceasta: când vine cineva la obște, din lume pentru mântuire, și se roagă să-l primească, dacă îl vede că este tânăr și poate să lucreze, sau bogat cu avere, sau îndemânatic a face rucodelie, pe aceștia îi primește și le dă întâiiciunea: precum mireni arhiereului lor. Și iarăși, câți sunt tari cu trupul, și cărturari, și cuvântăreți, îi primește și îi cinstește: precum mireni pe preotul lor. Iar pre aceia care știu meșteșuguri, și feluri de științe, îi cinstește ca pe niște ierodiaconi.

Așadar, când vedeți vreun sărac și neputincios viind la voi, vă întoarceți fețele despre dânsul. Iar de va veni vreun bolnav, ori vreun neputincios, sau vreun neînvățat și prost, vă întoarceți vederile cu sălbăticie despre dânsul și nu-l primiți.

Ah! Vai!! Și amar la cei de acum schitei și postnici! Că citesc oamenii în lume pe cărțile Bisericii, pe *Paterice*, pentru petrecerea și

viețuirea Cuvioșilor părinți, ale postnicilor și ale liniștitorilor; și, minunându-se de dumnezeieștile fapte ale acelora, se cuprind de evlavie și se îndeamnă unul pe altul, și vin spre închinăciunea grădinii Maicii Domnului, ca să primească rugăciuni și binecuvântări de la lucrătorii grădinii: liniștitorii și schiteii.

Și dacă vin aici în munte, văd schimbată schiteiasca viețuire; și minunându-se de așa schimbare a lucrurilor acestor de acum schitei! Și cu mirare zic: ce este aceasta? Cum sunt cu totul schimbate cele ce se văd? Că nu se aseamănă cu cele ce noi am citit prin cărți. Precum vedem, au trecut zilele cele sfinte. Vai! Cum am ajuns noi la astfel de vremi viclene? Cum altele citim și altele vedem aici? Am auzit: pustietate și peșteri; neagoniseală și pustnicie; și aici vedem palate și chilii făcute în strung, grădini și livezi cu multe feluri de pomi, lărgime și întindere întru toate. Ce este aceasta? Și ce sunt acelea pe care le-am citit prin cărți? Oare acelea ce am citit sunt basme și minciuni? Sau aceștia de acum au lăsat și au călcat hotarele schiteieștii și postniceștii viețuiri? Și de aici încep a veni întru neevlavie și răceală.

Fiindcă nici bogații lumii nu au atâtea cuprinderi și palate. Și făcând semn unii către alții zic că cărțile pe care le-am citit în lume nu se potrivesc cu viețuirea cea de acum a monahilor. Păcat de ostenelele pe care le-am făcut, de am venit aici, la cuvioșii Schitei și purtători de semne sfinții!

CAP 76

Pentru un închinător care a văzut vedenie

Un închinător, cum a văzut lucrurile așa schimbate, fiind întru o mănăstire, s-a căit, zicând: întru adevăr, de știam așa, nu veneam, să las muierea și copiii mei lipsiți de cele de nevoie și să cheltuiesc să viu aici fără nici un folos și în deșert.

Acestea zicând și mult gândindu-se, a adormit. Și vede în vedenia visului pe Împărăteasa a toate, pe Născătoarea de Dumnezeu, Stăpâna muntelui, cu slavă și cu cinste; și împreună cu dânsa și pe cuvioșii părinți cei luminați, care aici s-au postnicit. A văzut și o sca-

ră al cărei capăt ajungea la cer, și Îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe dânsa, primind sufletele monahilor.

Și ale unora din monahi se suiau slobode, neoprite. Iară ale altora se surpau jos și cădeau în gura unei fiare înfricoșată și atotmâncătoare. Și acestea văzându-le acel închinător, a întrebat pe un slujitor ce se întâmplase acolo, zicând: Ce este acest lucru preaslăvit ce se vede? Iară acela i-a spus: pe care i-ai văzut că se suiau neopriți, aceia sunt cei nevoitori și sfinți, precum ai citit în cărți, care nu sunt mincinoase și prefăcute, precum le socoteai, ci adevărate și fără minciună. Ci însă, când le citești cu evlavie și umilință, atunci cunoști chipul suirii aceleia. Iar aceia care cad în gura iadului sunt care au griji multe și s-au stăpânit de iubirea de averi și iau cea mai multă milostenie; ci o cheltuiesc spre cele deșarte și nefolositoare. Pentru aceea, unii ca aceștia nu se numesc purtători de Dumnezeu, ci de bani purtători și de cele deșarte, și ajung în gura iadului, precum îi vezi.

Acestea auzindu-le închinătorul, a zis: adevărat, că și eu am văzut viața lor; și în loc să mă folosesc, m-am smintit și i-am defăimat, și mă căiesc că am venit aici și îmi pare rău de cheltuiala și de ostenele mele.

Îi zice acel slujitor: să nu fii puțin credincios pentru neorânduiala oamenilor, că pentru faptele și neorânduiala lor o să primească fieștecarele precum vezi, pogorându-se în gâttelejul fiarei. Să nu-ți pară rău pentru cheltuiala ta. Fiindcă noi suntem aici slujitori, îndreptători, încă și răsplătitori: și plătim ostenele celor ce vin aici, în grădina Maicii Domnului. Stăm în schevofilachion (un loc în care se păzesc vasele și alte lucruri de valoare ale mănăstirii, cum și casieria, după obiceiul locului) și dăm plată la câți vin aici cu evlavie și cu curată inimă, spre închinăciune. Și dacă voiești, vino și tu, să mergem la schevofilachion, ca să-ți plătim cheltuiala și ostenele tale toate. Însă plata sufletului tău ai să o pierzi: fiindcă te vedem că ești întristat și prea mult împușinat pentru cheltuiala ce ai făcut.

Și mergând acel închinător, împreună cu slujitorul, la schevofilachion, zicea întru sineși nepriceputul: ce să fac? Că cheltuiala mi s-a sfârșit, și nu am cu ce mă duce înapoi. Iar cel arătat, cunoscând cu duhul ce socotea în mintea lui, i-a zis: acestea care le cugeți sunt

ale necredinței și ale neevlaviei tale; fără numai vino să-ți plătesc, și du-te cu pace. Și mergând, a stat închinătorul afară de schevofilachion, iar slujitorul, intrând în lăuntru, a ieșit fiind în mâini un castif și condei, și viind către închinător l-a întrebat de numele familiei; iar el i-a spus: soția se numește Maria, iar fiii mei, Ioan și Simion. Îi zice slujitorul: adevărat, că și aici așa este scris din ceasul care ai ieșit din casa ta. Că la toți câți vin aici cu inimă curată li se scrie numele în cartea aceasta a vieții.

Iar tu, fiindcă nu ai venit cu gând bun și cu inimă curată aici, ci te-ai smintit de neajungerile oamenilor și ai cârțit din neevlavia și necredința ta, vino să-ți plătesc cheltuiala ta și să șterg numele care s-a scris aici. Atunci el a zis: numai numele meu șterge-l, iar al soției și al fiilor mei nu-l șterge, fiindcă eu nu am de cheltuială. Îi zice slujitorul: acestea sunt pricinuiri; numai ia partea ta și te du. Și așa, scoțând banii i-a plătit, și a șters numele lui din cartea aceea a vieții. O, necunoscătorul și fără de minte! Și cu adevărat nebunul și nepri-ceputul! Că luându-și banii, i s-a părut că a plecat de la schevofilachion, și așa s-a deșteptat.

Și gândindu-se pentru vedenie, și neînțelegând pe cele ce a văzut, a scos punga să vadă și s-a aflat plină de bani. Și numărându-i, erau împătrit mai mult decât a cheltuit, și s-a bucurat, necunoscătorul, neînțelegând ștergerea numelui său din cartea vieții. Și nu s-a dus la nici un duhovnic ca să-i spuie, și să-l îndrepteze, ca să nu pătimească ceea ce pe urmă a pățimit. Și așa s-a dus din Sfântul Munte la patria sa.

Și după puțină vreme i-a urmat o primejdie și s-a vândut toată averea: via, țarina și celelalte lucruri, mișcătoare și nemișcătoare, rămânând sărac desăvârșit. Iar ale soției lui nu s-au vândut cele pământești lucruri, adică: două țarini, trei vii, grădină, casă și o prăvălie; pe care le-a binecuvântat Dumnezeu, și a mai câștigat două prăvălii, trei țarini și două vii; și a mai făcut și o casă pentru străini, pe care văzându-le bărbatul ei, a înțeles pricina. Și se strîmtoara și se căia pentru cele ce a pățimit; a cunoscut atunci că din pricina că s-a șters numele din cartea vieții, pentru aceea i-au urmat lui toate acestea. Și se văicărea pe sine, zicând: cu dreptate este, că precum eu am șters numele meu din cartea vieții, așa s-au șters și toate lucrurile mele cele de pe pământ.

Și din această scârbă s-a îmbolnăvit greu, și zăcând pe patul lui, muștrătat fiind de știință, striga ticăloșindu-se și zicea: ah! ah! pentru ce să ștergă numele meu din cartea vieții? Ah, rău m-am amăgit! Iar cei ce stau de față și îl auzeau se mirau, neștiind pricina lui, și ziceau: ce ai de vorbești aiurea? Că soția ta și fiii tăi sunt bine; iată că te cauță și se grijesc de tine. Iar el, ticălosul, neîncetat striga nemângâiat, zicând: Vai mie! Vai mie! Numele meu! Numele meu, ah! De ce să se ștergă? Amar mie! Ce am pățit, ticălosul?

Și așa chinuindu-se șapte luni, scăpătatul, s-a săvârșit din pricina împrușcării credinței lui. Vedeți, părinților, cum acest scăpătat a pățimit aceste ticăloșii din pricina voastră? Cu cât mai vârtos voi aveți să pătimiți, ca cei ce sunteți pricina la atâtea răutăți și sminteli?

CAP 77

Pentru Judecată

Iată, o, părinților! Cum zice Scriptura: *Vai prin cel ce vine smintea!* Ați căzut la acest vai. Ah! părinților cuvioși, sculați-vă zic: sculați-vă din căderea voastră, ridicați-vă mai degrabă din căderea pierzării voastre și faceți început pocăinței.

Veniți, toți care doriți mântuirea voastră, și apucați înainte spre întâmpinarea Mirelui celui Ceresc: ca să faceți praznic de bucurie la toate cetele Îngerești cu pocăința mântuirii voastre. Iar de nu veți nevoi să vă întoarceți, să știți întru adevăr că aveți să cădeți în mari primejdii. Și atunci lucrarea faptelor voastre și toate ostenețile și sudorile ce ați făcut or să rămâie deșarte și mincinoase înaintea înfricoșatului Scaun al lui Dumnezeu: și pe voi o să vă hotărască în partea cea de-a stânga; și vai de voi atunci! Și după cuvântul Domnului ce zice: *Că mai bine era unora ca aceștia să nu se fi mai născut.*

Însă acum păcătosul om nu voiește să arate puțină întoarcere vrednică pocăinței; ci zice îndreptându-se: Ce am greșit eu? – Și deși am greșit ca un om, dar Dumnezeu este milostiv și mă va milui. O, vai de tine, ticăloase, care defaimi mântuirea ta și nu te temi de judecata lui Dumnezeu, după cuvântul care zice: *Că dacă abia dreptul se mântuiește... Și dacă dreptii, care cu multă frică și grijă lu-*

crează dreptatea, se primejduiesc la mântuirea lor, dar tu, cel păcătos, cum te îndreptezi bârfind? Oare unde o să te arăți înaintea înfricoșatului județ al Dreptului Judecător? Și ce răspuns o să dai?

Că atunci când se va face judecata la toată lumea, ca să răsplătească fieștecăruia după faptele lui, o să zică celor de-a dreapta Lui: *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, de moșteniți Împărăția cerului...* și celelalte. Atunci dreptii, auzind această veselitoare hotărâre, or să se bucure și or să suspine dintru adâncul inimii, smerindu-se pe sineși: și împreună cu suspinul acela o să se ridice frica de la dâșșii și o să se ducă la cei păcătoși toată frica și cutremurul.

Atunci păcătoșii or să se întristeze cumplit și or să se cutremure, îndoit ca mai înainte, plângând și tânguindu-se, auzind înfricoșata hotărâre a Dreptului judecător, grăită cu mare urgie, asupra celor de-a stânga Lui, adică: *Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic...* și celelalte, precum scrie în Evanghelie. Și vor zice: *Doamne! când Te-am văzut sărac, străin și gol?*

O, ticăloase! Pentru ce plângi acum și te tânguiiești? Când trăiai, nu te temei și nici o frică nu aveai, nici cât de puțin, ca să te pocăiești; și acum, la sfârșitul veacului și la ceasul Judecății, curg lacrimile tale pâraie; acum nu te mai folosesc nimic lacrimile și cele din adânc suspinurile tale: fiindcă trebuia să fie acestea la vremea lor, iar nu acum, când a trecut vremea. Că acum nu au trecere și nu mai trebuiesc nimic. Acum vai de cei ce nu s-au pocăit în viața aceasta, și i-a aflat moartea negata!

CAP 78

Pentru Înviere

Mai înainte de Judecată, când vor trâmbița groaznic Puterile cerești, spre învierea de obște a tuturor oamenilor celor adormiți de la începutul zidirii până la sfârșitul lumii, ca să dea fieștecarele răspuns la înfricoșata Judecată a Domnului și seamă de toate cele ce au lucrat în viață, bune sau rele, toți cei născuți în lume, afară de cei necredincioși, atunci dreptii, veselindu-se, se vor scula întru întâmpinarea Domnului. Iar păcătoșii se vor scula întunecați și posomorâți

și spre somn schimbați. Și ca mai bine să pricepeți, ascultați asemănarea pildei acesteia:

Când toacă și trag clopotele la biserică, în miezul nopții, și vă deșteaptă pe voi ca să mergeți voi la biserică, să ascultați dumnezeieștile Laude, cei cu evlavie și sânguitori se veselesc când aud și se bucură că a venit ceasul ca să se desfăteze întru dumnezeiasca laudă. Aceștia sunt în starea cea dintâi.

Alții vin în frică și în umilință și plâng. Aceștia sunt cei din starea cea de a doua. Alții iarăși sunt leneși și trândavi, și când aud se afundă iarăși în somn. Aceștia sunt în starea a treia: cei nepocăiți. Așa înțelege și pentru Învierea cea viitoare. Că unii o să se scoale spre învierea vieții, după Evanghelie. Iară alții spre învierea judecății și a osândirii, adică cei ce au lucrat cele rele. Și oi vai de unii ca aceștia! Izbăvește, Doamne, pe cei ce cred întru Tine, de această osândire!

Cei din starea cea dintâi, care auzind toacele aleargă la biserică, ascultă dumnezeieștile Laude, înțelegând dulceața întru care au să se desfăteze, intră întru noime, adică în înțelegeri tainice și întru dumnezeieștile cunoștințe se înfrumusețează și se veselesc. Aceștia sunt fii și moștenitori ai Împărăției cerurilor, și se cunosc din roadele lor că sunt fii ai lui Dumnezeu.

Iar cei din a doua stare, umiliții și plângătorii, aceștia sunt care înțeleg de înfricoșata urgie a lui Dumnezeu, cu care o să răsplătească fieștecăruia după faptele lui Dreptul Judecător; și pentru aceea plâng, rugându-se lui Dumnezeu să le ierte păcatele lor pentru multă milostivirea Lui, câte ca niște oameni au greșit și ei. Aceștia sunt plăcuți lui Dumnezeu, fiindcă se nevoiesc pentru mântuirea lor.

Iar cei cufundați în somn sunt cei care vin la biserică și vorbesc deșertăciuni și despre cele pământești, și se numesc aceștia batjocoritori de cele dumnezeiești. Vai lor, nepricepuții și fără de evlavie! Aceștia sunt care pricinuesc pricinuiuri și nu se scoală din păcatul lor, nici la biserică lui Dumnezeu se duc: și de se duc vreodată, nu iau aminte la slujbă ca să audă cântarea psalmilor, ci stau departe și dormitează. O, vai! Că pentru aceștia chitara lui David cântă: *Că nu vor învia necredincioșii la judecată, nici păcătoșii în sfatul dreptilor.*

Dar pentru cei din ziua de astăzi (deși cu îndrăzneală este a o zi-ce), că toți s-au abătut la blestemata pricinuire, ce vom zice? Că în

ceasul Utreniei și la slavoslovia lui Dumnezeu pricinuiesc: că suntem osteniți, lasă să mai dormim puțin. Alții pricinuiesc neputință. Alții se îndreptează că sunt în slujbe, și pentru aceea le-a venit somnul. Alții că sunt epistați¹ la slujbe, și asemenea pricinuiesc: și își cheltuiesc zilele vieții lor în zadar, socotind că cu aste pricini se vor îndrepta.

Iar la cea mai de pe urmă trâmbiță a Îngerului, în ziua cea de apoi, atunci zic: o să se înfricoșeze toată zidirea, înțelegând pricina. Munții și dealurile, pietrele și copacii, și toate cele nesimțitoare or să se cutremure. Dar oamenii din ziua de astăzi nu simt, fiind confundati întru adâncul piezării. O! și cine să-i plângă? Amar de necazul acela! Și de veșnica osândă care o să le vie. Și iarăși: O, bucurie și veselie, care o să vie la aceia care se află în calea mântuirii! Oare, când vor auzi trâmbița sunând, la a Doua Venire a Domnului, ce îndulcire oare și duhovnicească veselie o să le fie atunci? Ei singuri numai or să o cunoască, și cei asemenea lor drepti.

Iar vai și amar de aceia care se află în calea pierzării, și nu se pocăiesc întru adevăr, și nu încetează de la faptele lor cele rele, și nu se îndreptează cu Sfânta Mărturisire ca să se așeze la fiasca moștenire din care au căzut și s-au făcut fii ai diavolului, prin lucrarea lor cea rea!

Ascultați, o, preacuvioșilor părinți! Și veniți-vă întru simțire. Că ca să greșească cineva lui Dumnezeu, și să stea așa nevinovat fără să se pocăiască, aceasta este din neluare aminte, și nu se socotește întru nimic la Dumnezeu. Că nu se mânie Dumnezeu pe cel ce greșește: ci mai vârtos se mânie pe cel ce nu se pocăiește: că nu este păcat care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu. Iară ca să rămâie cineva în păcate nepocăindu-se, aceasta este moarte și desăvârșită pierzare, pentru aceea nu trebuie să rămânem întru păcate nicidecum. Ci căindu-ne, să alergăm la Sfânta Mărturisire ca cerbul cel însetat la izvoarele apelor, și primind de la duhovnic canonul cel cuviincios, și îmblânzind cu lacrimi pe Dumnezeu, ca să ne ierte păcatele noastre.

Fiindcă a nu cădea s-a dat numai Îngerilor: iar noi suntem nepoți ai lui Adam. Veniți dar, toți dimpreună, întoarceți-vă înapoi: vă rog

¹ Conducători.

eu, cel mai mic, fiu din punere al lui Dumnezeu (Nil). Veniți de vă apropiați de povățuitoarea cea preamilostivă, ca să vă povățuiască la calea mântuirii, către Începătorul mântuirii noastre.

Veniți și cădeți la mijlocitoarea mântuirii neamului nostru, care mijlocește todeauna către Fiul său și Dumnezeu pentru noi! Veniți toți, cu pocăință desăvârșită, să alergăm către Împărăteasa a toate și Stăpâna a toată lumea; și căzând, rugați-vă către dânsa ca să vă fie ajutătoare în ziua necazului și în nevoia cea mare!

Veniți, zic, la Maica lui Dumnezeu și Fecioara Născătoarea de Dumnezeu, la Sfântul Sion, la cea fără de prihană, fiindcă aceasta este cea tare mijlocitoare către Dumnezeu. Care mijlocește neîncetat pentru Muntele acesta: îl păzește, îl sfințește și-l ține, precum magnetul pre fier. Amin.

Sfârșitul Cuvintelor Sfântului Nil celor mântuitoare.

Și Maicii lui Dumnezeu mulțumită.

Acum și todeauna în vecii vecilor.

Amin!

Cuprins

Cuoânt înainte 7

Din cartea manuscrispt a Cuviosului Părintelui nostru Nil Izvorătorul de Mir, Cavsocalivitul, din Sfântul Munte Athos

CAP 1. Viața și minunile și vedeniile Sfântului Nil	13
CAP 2. Arătarea Sfântului Nil în chipul ciobanului	18
CAP 3. Pentru spânul de care s-a smintit Theofan	23
CAP 4. Pentru aflarea Sfintelor Moaște ale Sfântului Nil	28
CAP 5. Pentru o vedenie ce a văzut Theofan la Athon	36
CAP 6. Arătarea Sfântului Nil în chipul popei Matei	38
CAP 7. Pentru pilda iederii	44
CAP 8. Pentru căderea dracilor	47
CAP 9. Pentru Potop și pentru Noe	50
CAP 10. Pentru purtarea Schimei	53
CAP 11. Pentru supunere și sminteală	56
CAP 12. Pentru tâlharul care a crezut pe cruce	58
CAP 13. Pentru tâlharul cel rău-credincios	58
CAP 14. Pentru Iuda vânzătorul	59
CAP 15. Pentru spânzurarea Iudei	62
CAP 16. Pentru pocăința lui Theofan	66
CAP 17. Pentru un liniștitor din pustia Iordanului	70
CAP 18. Pentru un îmbunătățit liniștitor	72
CAP 19. Pentru pocăința ninivitenilor	77
CAP 20. Povestire pentru mănăstirea neadormiților	78
CAP 21. Pentru boierul Raguil din Ninive	79
CAP 22. Pentru săracul străin din Sfânta Ana	83
CAP 23. Pentru puturoasa lepră a grăirii de rău	84

CAP 24. Pentru baie și pentru ușa cea cu încuietoare	85
CAP 25. O povestire înfricoșată cu un duhovnic	86
CAP 26. Pentru alți doi duhovnici	88
CAP 27. Pentru strămoșul Adam	91
CAP 28. Pentru tăcere	92
CAP 29. Pentru părinții cei vechi, cum ziceau rugăciunea	95
CAP 30. Pentru al optulea Sobor	96
CAP 31. Pentru înmulțirea fărădelegii, pentru venirea lui Antihrist și pentru sfârșitul lumii	98
CAP 32. Pentru firea și statura dracilor	101
CAP 33. Pentru cât a viețuit Sfântul Nil în Muntele acesta	103
CAP 34. Pilda unui împărat ce a făcut nuntă fiului său	105
CAP 35. Vedere înfricoșată pentru luarea lumânărilor de la parastase	111
CAP 36. Pentru priveghere la două colibe	115
CAP 37. Jurământul celor vechi Părinți	121
CAP 38. Pilda cu două mirese îngrecate	122
CAP 39. Altă pildă cu un împărat	123
CAP 40. Pentru păcatul sodomiei, cât de greu este	126
CAP 41. Pentru staulul oilor pildă	131
CAP 42. Pentru cel ce se pocăiește	133
CAP 43. Puțini sunt care se mântuiesc în muntele acesta	145
CAP 44. Pentru cei ce aduc daruri la proistoșii mănăstirii	148
CAP 45. Pentru trimiterea Sfântului Nil în Sfântul Munte	150
CAP 46. Cei vechi se numeau în șapte rânduieli	155
CAP 47. Muștrare pentru preoți și duhovnici	159
CAP 48. Viața și petrecerea Preacuviosului Servie, arătată de Sfântul Nil din Athon, Izvorătorul de mir	163
CAP 49. Ispitele și nevoințele Sfântului Servie	169
CAP 50. Moartea duhovnicului lui Servie	181
CAP 51. Îngerul spune cuvânt la înmormântare	182

CAP 52. Pentru împrilestirea lui Cunavie	187
CAP 53. Pentru moartea Sfântului Servie	190
CAP 54. Pentru răzvrătirea schitului Cuviosului Servie.	194
CAP 55. Pentru rugăciune	196
CAP 56. Pentru pustiirea Schitului Sfântului Servie	201
CAP 57. Pentru trimiterea îngerilor satanei	202
CAP 58. Pentru cele șapte colibe din schitul lui Servie	206
CAP 59. Pentru Mănăstirea Constamonitului.	209
CAP 60. Sfătuire a Sfântului Nil pentru călcarea vieții monahicești	211
CAP 61. Intrarea fiarei celei cu șapte capete întru petrecerea vieții monahicești	213
CAP 62. Maica Domnului jeluindu-se către monahi	215
CAP 63. Numai 60 de drepti în Sfântul Munte.	219
CAP 64. Pildă pentru scaunul Maicii Domnului	224
CAP 65. Pentru venirea oamenilor în Sfântul Munte și scopul lor	225
CAP 66. Chipul cu care se va duce Maica Domnului din Sfântul Munte	228
CAP 67. Otrăvirea lui Luca monahul.	231
CAP 68. Pentru cartea birului	235
CAP 69. Pentru prinderea de către tâlharii draci	243
CAP 70. Ehmalot vede păcatele în chip de fiare sălbatice.	245
CAP 71. Întoarcerea lui Ehmalot din lume	247
CAP 72. Cuvintele Sfântului pe rând	252
CAP 73. Pentru chiliile din Kerasia și schiteii de la trei schituri	258
CAP 74. Cine sunt aceștia care vin?	260
CAP 75. Pentru un monah nevoitor ce lua milostenie.	263
CAP 76. Pentru un închinător care a văzut vedenie.	269
CAP 77. Pentru Judecată	272
CAP 78. Pentru Înviere.	273

DIFUZARE:

S.C. Supergraph S.R.L.

Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,

031216, București

Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84

e-mail: contact@supergraph.ro

www.librariasophia.ro

www.sophia.ro

Societatea de Difuzare SUPERGRAPH
vă oferă posibilitatea de a primi prin poștă
cele mai bune cărți de spiritualitate,
teologie, cultură religioasă, artă, filozofie
apărute la edituri de prestigiu.
Plata se face ramburs la primirea cărților;
taxele poștale sunt suportate de Supergraph.

Vă așteptăm la

LIBRĂRIA SOPHIA

str. Bibescu Vodă nr. 19,

040151, București, sector 4

(lângă Facultatea de Teologie)

tel. 021-336.10.00; 0722.266.618

www.librariasophia.ro

*Sacrifică puțină vreme pentru a răsfoi
cărțile noastre:*

*este cu nepuință să nu găsești ceva
pe gustul și spre folosul tău!*